YALÇIN KÜÇÜK

yürüyüş

AKIŞ YAYINCILIK

İÇİNDEKİLER

Giriş
Tarih Felsefesi 3

Birinci Bölüm
TEKELLİ BÜROKRATİK DEVLET

Yerleştirme 41
Zehir 48
Domino 53
Coşkun Kin 59
Hat 67
Tutkal 75
Yalan Yanlış 83
Çil 93
Kötürüm 99
Divan 105

İkinci Bölüm
YEKLİK

Kiyeçi 115
Son Şarkısın Se'en 120
Hassas Noktalar 125
Acı 131
Yeklik 135
Dünyaca 140
Dil ve Tarih 146

Üçüncü Bölüm

YARANMACI SOLCULUK

Az Nazımlı Olsun 157
Haydi 163
Şey 168
Dalga 175
İlan 183

Dördüncü Bölüm

İKTİDARA YÜRÜYÜŞ

Politika 197
Türkiye Zindan Konferansı 203
Kin 211
Sac Ayağı 215
Eşber ile Ertuğrul 225
Fetret 233
Çador 243
Yürüyüş 257

Ek:

YARGI ÜZERİNE YARGI

Bir: Yargıtay'a 271
İki: DGM'ye 279
Üç: Yargıtay'a 284
Dört: Yargıtay'a 296

SUNUŞ

Elinizdeki kitabın hemen hemen tümü, Yalçın Küçük'ün Özgür Politika gazetesinde Ağustos-Aralık '95 tarihleri arasında ve 'Dönem' köşe başlığıyla yazdığı makalelerden oluşuyor. Ancak, buna rağmen 'Yürüyüş' bir tekrar kitap değil. Çünkü makalelerin yayınlandığı Ö. Politika gazetesi, özünde kürt devrimci mücadelesinin ürünü olan bir günlük yayın zincirinin halkası olmakla birlikte, yanlızca Avrupa'da çıkıyor ve bu toprakların insanına ulaşamıyor.

Devlet erkanının günü gününe izlediğini ve değerlendirme yaptığını ise biliyoruz. İktidardaki yöneticilerin, yüksek bürokratların ve tekelli basın yöneticilerinin, faks yoluyla ya da büyükelçilikler kanalıyla, Yalçın Küçük'ün yazılarını ve Med televizyonunda katıldığı programlardaki konuşmalarını günü gününe izlemeleri, yaptıkları değerlendirmeler nedeniyle önem kazanıyor. Kimi zaman bu değerlendirmeler devletin icracı kurumlarının eylem kılavuzu olabiliyor. Türkiye yönetenlerinin Med televizyonu ve başka kurumlara yönelik uluslararası girişimlerinde, Yalçın Küçük sorumlu kabul edilip şikayet edilebiliyor ya da televizyon kanallarında "Yalçın Küçük öldü" bantı geçiriliyor. Böyle bir haberin yayınlandığından televizyon yöneticilerinin bile haberi olmuyor.

* * *

Kuşkusuz, devletin "Yalçın Küçük değerlendirmesi" yeni değil. Kimi zaman savcılık kurumunun dilinden, iddianameye geçecek şekilde, "Şeytana pabucunu ters giydirecek kadar zeki" olduğu ilan ediliyor. Kimi zaman tekelli basında, "solculuğu bırakmayan tek aydındır" deniyor ve devlet aydınlarının ağzından "parlak bir

beyin, ama ürettiklerinin tümü kötüdür" buyuruluyor. Yürüyüş'ün 'Yargı Üzerine Yargı' bölümünde de yer alıyor; en son değerlendirmeye göre, Yalçın Küçük'ün yazdıkları, savcılık tarafından "bugünkü ülke konjönktürüne aykırı" bulunuyor.

* * *

Kuşkusuz başka değerlendirmeler var. Eski sol ve aydınımız da Yalçın Küçük'ün ürettiklerinin "kötü" olduğunu vaaz ediyor.

Ancak, eski sol ve Kürt sağı için Yalçın Küçük "one man show"dur; devlet ise" one man of army", tek kişilik ordu, olarak görüyor. Önemli olan halklarımızın ve devrimcilerin değerlendirmesidir. Gazete yazıları olmasa da, Med televizyonundaki yorum ve açıkoturum program kasetlerinin cezaevlerinde izlenebildiği duyuluyor.

Son dönemde sık kullanılan adlandırmayla varoş'taki halkımızın "toplu izleme" yöntemi geliştirdikleri biliniyor.

Devletin bildiğini, halklarımızın bilmesi kaçınılmazdır. Halklarımızın özgürce düşünebilmeleri ve bağımsız değerlendirme yapabilmeleri için doğru bilgilendirilmeleri gereğine inanıyoruz. 'Yürüyüş', bu görev sorumluluğuyla yayımlanıyor .

* * *

Kitabın, ana gövdesini oluşturan Ö. Politika yazıları ile sınırlı olmadığını belirtmek gerekiyor. 'Giriş' bölümünü oluşturan 'Tarih Felsefesi' ve ek bölüm 'Yargı Üzerine Yargı' bu türden yazıları içeriyor. Hem bunların ve hem de Ö. Politika yazılarının kapsamı dışında kalan iki yazı ise metin içi ek şeklinde kullanıldı.

Kitaptaki bölümlendirme ve bölüm başlıkları bize aittir.

Düzenleme sırasında iki tür kaygı hiç eksik olmadı. Birincisi, kitabın makalelerden oluşması ve bu özünün korunması gereğiydi. İkincisi ise, böyle olmakla birlikte eldeki malzemeyi bir kitap bütünlüğüne kavuşturma gayretiydi. Yazıları tarih sırasıyla peş peşe yayınlamak, okuma ve bakış kolaylığı sağladığı kadar estetik açıdan da önemli olabilen bölümleme imkanını ortadan kaldıracaktı. İçindeki yazıların yığılmış halde durduğu bir kitap yerine, tarih sürekliliğini belli ölçülerde gözardı etme yolunu seçtik. Her bölüm ise kendi içinde tarih sırasına göre düzenlendi.

Gazete yazılarından oluşan her kitapta karşılaşılabilecek iki sorundan daha sözetmek gerekiyor. Kurgusu birbirinden bağımsız yazılar kitap olarak biraraya geldiğinde, tekrarlar kuşkusuz göze çarpıyor. Ancak buna bir çözüm bulamadık; ayıklama yoluna gi-

dilseydi, yazıların iç bütünlüğü bozulacaktı.

Bunun dışında, yazıların içinde özellikle de Med televizyonuna sık sık atıfta bulunuluyor. Söz konusu ifadelerin geçtiği sayfalara dipnot düşme gereği duymadık. Çünkü, atıfta bulunulan programların tümünün bilgisine ulaşılsa bile, okurun da bu görsel kaynakları dilediğinde edinebilme imkanının bulunmadığını kabul etmek gerekiyor.

Yazılar ilk yayınlandıkları haliyle kitaba alınmıştır. Ancak yine de kimi değişikliklerden söz etmek gerekiyor. Kitap, okura daha rahat ulaştırma kaygısıyla, hukuk denetiminden geçirilmiştir. Hukukçu doslarımızın önerilerinin tümünü gözönüne aldığımızı ise söyleyemeyiz.

Son Ö. Politika yazısının Aralık '95'te yayınlandığı gözönüne alınırsa epeyce bir gecikmeyle yayımladığımızı itiraf etmemiz gereken 'Yürüyüş'ün, bu topraklardaki 'doğru'ya duyulan pratik ihtiyacı önemli ölçüde karşılayacağına inanıyoruz.

AKIŞ YAYINCILIK

GİRİŞ

tarih felsefesi

TARİH FELSEFESİ

Acaba, ben, bugüne bakıp tarihi mi anlamaya çalışıyorum? Yoksa ben, tarihi inceleyip bugüne mi bakıyorum? Bu soru üzerinde son zamanlarda çok düşünüyorum.

Acaba, ben, dünyaya bakıp Türkiye'yi mi anlamak istiyorum? Yoksa ben, Türkiye'nin gizlerini çözüp dünyayı mı görmek istiyorum. Önceki soru tarih boyutlu ise, bu izleyeni, coğrafya düzlemindedir; son zamanlarda benim karanlık gecelerimi yırtıyor, uykumu bu sorular aydınlatıyor.

Acaba, ben, uzun yıllar, Ankara'dan mı Moskova'yı gördüm; yoksa ben, hiç ayak basmadığım Moskova'da bir burçtan Türkiye'yi gözleme mi alıyordum, bu sorunun hala cevabını bulabilmiş değilim. Bildiğim, Türkiye'nin ilk Sovyet uzmanı, ilk "sovyetolog"u olduğumdur; hem Sovyet sosyalizmine ve hem Sovyet toplumsal yapısına yönelirken kafamda hep Türkiye vardı, bu da kesindir.

Peki, şimdi Bolşevik Devrimi'nin tarih olduğu bir zamanda Sovyet deneyimine baktığımda ne görüyorum? Görmek, özü görmektir. Öz ise, en az söz'e indirgenmiş bütündür. Sovyet düzeni, hem Sovyet halkı ve hem de dünya gericiliği için, ancak İkinci Dünya Savaşı içinde ve sonunda rüştünü kanıtlayabildi; bu, "stabilize oldu" anlamına geliyor. Yalnız tam stabili-

ze olduğu bir zamanda çöküşünün dinamiklerine de teslim oluyordu. Şimdi çok az söz'le bunu çözümlemek istiyorum.

Dünya gericiliği, sosyalizmi içinden ve kalesinden çözemeyeceğine karar veriyordu. Demir Perde'yi asıl kendisi için çekiyordu; kendisini bolşevik virüsten koruyabilmek için bir demir perdeye ihtiyaç duyuyordu. Ancak hiçbir perde, yeteri kadar demir değildir; bu nedenle dünya gericiliği, yüksek duvarların içine aldığı Batı dünyası halklarını değiştirmeyi temel korunma olarak gördü.

Bir: Gericilik, Batı dünyasında bütün halkları değiştirmeyi temel savunma stratejisi olarak kabul ediyordu. Bu, insanlığın tanıdığı büyük "transformasyon" süreçlerinden birisidir ve "Soğuk Savaş", bu transformasyon sürecinin hem mekanizması ve hem de kodadı'dır. Diğer cephede ise, zayıf sınıfsal ve ideolojik temelde gerçekleştirilmiş Sovyet Düzeni, kendisini stabilize ettiği zamanda çok yorulmuş görünüyordu ve yeni sınırlara açılmak yerine elde edilenleri korumayı amaçlıyordu. Elde edilenleri koruma, kendisini dünya gericiliğine beğendirme eğilimi olarak ortaya çıkmıştır. İki: Yıkılışı hazırlayan ikinci dinamiğe, "yaranma politikası" adını veriyorum. Yıkılıncaya kadar Sovyet iktidarının bütün fraksiyonları, kendi aralarında, sadece yaranmanın ölçüsü ve hızı üzerinde kavga ediyordu. Şimdi daha iyi görebiliyorum, eğer temel iki dinamik bunlarsa, yıkılış kaçınılmazdır.

Bu çözümlemem gerçeğe uygun mu ya da gerçeğin kendisi midir; kuşkusuz tartışmaya açıktır. Yalnız burada benim sorunum bu değil; ben, benim, sadece Sovyetler'e bakarak değil, daha çok Türkiye'ye yönelip Türkiye üzerinde yoğunlaşarak, bu iki dinamiğe ulaşmış olmamdan kuşkulanıyorum. Kuşku'dur; bunun bilimsel yönelişlerin başında mutlaka olması gereken sağlıklı kuşku olduğunu sanıyorum. Son zamanlarda, nasıl düşündüğüm sorusu, beni çok tutuyor.

Ne önemi var? Bulduklarımın, kafamın içini rahatlatmasının yanında ve karşısında, gönlümü son derece rahatsız eden bir yanı olduğunu en çok ben duyuyorum. Bunu gösterebilmek için ise, bu dinamiklerin başka düzleme iki izdüşümünden söz etmek istiyorum. Bir: Türkiye gericiliği, arkadaşlarımın "kirli sa-

vaş" ve benim ise daha çok "hain savaş" olarak dillendirdiğim Kürt Savaşı'nı, kendi insanını değiştirmenin bir manivelası ve mekanizması olarak kullanmayı bir strateji olarak seçmiştir.* Türkiye de kendi insanını kirletmeyi amaç edinen büyük bir transformasyon savaşına tabidir. İki: Özellikle Kürt mücadelesinin açık ve kent alanlarında, özellikle açık parti ve açık basın planlarında, "yaranma" politikası, temel çizgi olma eğilimindedir. Üç: Böyle bir çizginin, eylülist darbeden sonra, Türkiye soluna kakılmak istenen temel yaranma çizgisiyle birleşmesi kaçınılmazdır.

* * *

İnsanın kendisine yönelmesi son derece insani bir durumdur.

Aslında insanlığın, tarih ve ruhbilim alanlarında, son üç yüz yıllık gelişmesini bu yönelmeye borçlu bulunuyoruz. İnsanın ve insanlığın, kendi içine ve kendi geçmiş eylemliliğine yönelik büyük merakı, insanlığımızın en mutlu meraklarından birisi oluyor.

Yalnız böyle bir merakın, daha uygun bir biçimde söyleyecek olursam, böyle yüce bir kuşkunun arkasında mutlaka güçlü bir konum olmalıdır; modern tarihin ve tıp biliminin doğuşu, Batı insanının, kendisini güçlü duymaya başlamasıyla eş zamanlıdır. Veba kırımından çıkış, büyük keşifler, papalığın otoritesinin sınırlandırılması, durdurulmaz görünen Türklerin Avrupa uçlarına kadar yürüyüşünün Viyana önünde iki kez üst üste püskürtülmesi** Batı Avrupa'ya sıkışmış bir avuç nüfusa güven vermiştir. Copernicus-Kepler-Galileo-Newton türünden insanlığın büyük fışkırması, bu güveni daha da artırıyor; güvenen insan, içini ve geçmişini öğrenmeye cesaret edebiliy or.

Görülüyor, ben, Copernicus, Kepler, Galileo ve Newton'a,

* *İlerde genişleterek düzelteceğim, aslında, otuz yıllık "İç Savaşlar" döneminde de, değiştirme stratejisi uygulamadadır. Kürt Savaşı, bu stratejiyi, temel politika haline getirmiştir.*

** *Türkler, en sevdiği oğlunu boğdurmak türünden vahşi eylemlerin sahibi Süleyman'a "kanuni" diyorlar ve Batılılar ise "muhteşem" nitelemesiyle anıyorlar; belki de güçlerini abartma ihtiyaçındandır. İnsanların püskürttüklerinin "muhteşem" olmasını istedikleri zamanlar da vardır.*

somut insandan daha çok, insanlığın büyük fışkırmaları olarak bakıyorum. Einstein'in, dilini çıkardığı ünlü fotoğrafına bakmak da, bana hep güven veriyor.

Öyle sanıyorum, Einstein'in, beynini incelemeye bırakması, benim burada ele aldığım sorunla ilgilidir; yaptıklarının önemini bilen Einstein'in kendi düşünmesini merak ettiği sonucunu çıkarıyorum. Üst düzeyde çok insani'dir.

Burada kendimi anlatamamaktan ve yanlış anlaşılmaktan korktuğum bir noktaya geliyorum; ben PKK sürecine ve Serok Apo'ya bir de çok soğukkanlı bakmaya çalıştım ve çalışıyorum. Ciddiyetle ve bilimsel olarak bakmak adetimdir; bunun karşılığında hep abarttığım eleştirisi ve hatta suçlamasıyla karşılaşıyorum. Beni Apo'yu abartmakla suçlayanların çoğu Kürt'tür ya da Kü : imkanlarında karnını doyurup kariyerini yaptıktan sonra çekilen Türk'tür; işin bu yanını ise insanlık dışı buluyorum. Suçlamaları kesinlikle kabul etmiyorum ve kabul etmeden de sürdürmek istiyorum; Yoldaş Apo'nun kendine yönelik merakını hep övünme olarak aldılar. Bana hiç öyle gelmedi; çok içten ve son derece insani bir kuşku olarak gördüm; hala öyle görüyorum. Apo, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni sarsan ve Ort.. doğu coğrafyasını tartışmaya açan yürüyüşünü ve bu yürüyüşün içindeki kendi rolünü, giderek, kendisini merak ediyordu ve bütün bunlara kendine has bir kuşkuyla yaklaşıyordu; araştırmaya davet etmesi ve bunun için bütün çıplaklığıyla kendisini açması normaldir. Ben bunda hiç övünme görmedim; ayrıca, övünme tutkusu olan insanın kalabalıkların içine girmeye tutkulu olduklarını biliyorum. Apo, elindeki bütün imkanlara karşın, bir hücre yalnızlığını seçebiliyor; övünmeyi bulamıyorum.

Kuşkusuz, PKK Lideri'nin, kendisine yönelik bilimsel tartışma için çağrıda bulunmak zorunda olması, bunun kendiliğinden ve büyük bir doğallıkla ortaya çıkmaması, toplumumuzun bir eksikliği ve hatta dramıdır. Benim de kendi düşünme yöntemimi çözebilmek için uykusuz geceler geçirmem, bana çok acı geliyor; ama çaresizlik içinde yürüdüğümüz kesindir.

Üstelik çok zordur. Çünkü insanoğlunun yapabileceği en zor işlerden birisinin kendisine karşı tarafsız kalabilmek olduğunu biliyorum. Bazan ancak "yoz" insanın kendisine karşı tarafsız

olabildiğini düşünüyorum; sonra vazgeçiyorum, çünkü, "yoz", çok zaman kendisini aşağılamaktan büyük hazlar çıkararak kendisine tarafsızlığını bozabiliyor.

Doğrusu bir kez, bu çaresizlikten çıkabileceğim izlenimini edindiğim oldu; daha önce Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde öğrencim olan, şimdi Türkiye üniversitelerinin birisinde çok saygın bir profesör*, aynı ölçüde saygın olmadığını düşündüğüm, dinsel hareketler üzerine yazan bir diğer öğretim üyesiyle birlikte, benim de yardımımı isteyerek, bir araştırmaya başladıklarını haber vermişti; arkasının gelmeyeceğini seziyordum ve sadece sözde kaldı. Bu profesörün sorunu şuydu: "Herkes, Türk ordusunu kemalist olarak düşünüyordu. Siz ise, 12 Eylül Darbesi'nden hemen önce çıkan kitabınızda** Ordu'nun yönetimi alacağını, Erbakan'ı hapse atacağını ve Erbakan'dan daha çok dinci bir politika izleyeceğini söylüyordunuz. Bu, bütün söylenenlerin ve beklenenlerin tersiydi; bunu nasıl düşünebildiniz?" Bunun çok profesörce bir soru olduğunu biliyordum; "olur, araştırmanız başlayınca konuşuruz" demekle yetindim. Araştırmanın başlamayacağını düşünüyordum.

İki nedenle bu araştırmanın başlamayacağını çıkarabiliyordum.

Bir: Doğruyu bilmek bir cüret ve sağlık işidir. Türkiye düzeni, sağlıklı bir toplumda ayakta kalamayacağının bilincindedir ve doğruyu bilmekten son derece korkuyor.

İki: Beni ise, tam o zaman olmasa bile bir süre sonra, büyük bir televizyon kanalıyla, Türkiye aydınları içinde çizgisini hiç değiştirmeyen ve yolunda inat eden tek Türk aydını olarak ilan ettiler; bu doğru olmayabilir ve ben başka insanlarımızın da olduğuna inanıyorum. Ancak böyle bir ilan durumunda, önemli

** Yeni yazılarımda, anonim çözümlemelere daha çok ağırlık vermek istiyorum. İnsanlar, kendi tipolojileriyle tümüyle özdeşleşmedikçe, isim vermek istemiyorum. Bu hem bir yöntem farklılığını ve hem de artık eski aydınlarımızın önemlerini yitirmelerini anlatıyor.*

*** 1980 Eylül ayının ilk haftasında yayınlanan,"Bir Yeni Cumhuriyet İçin" adlı kitabımdan söz ediliyor. Bu kitabım, sıkıyönetim mahkemesi kararıyla yasaklanmıştır ve hala yasaktır. Aslında bu inceleme, daha önce, 1979 yılında çıkmaya başlayan ve eylülist darbe ile yayını sona eren, "Sosyalist İktidar" Dergimiz'de yayınlanmış ve daha sonra kitap haline getirilmişti.*

doğruları benim gördüğüme dayalı bir araştırma imkansızdır; bunu, biliyorum.

Belki asıl çare, çaresizliktedir.

Düşünme ise büyük çare'dir.

Ben yine sınırlı bir çaresizlikle kendi düşünme dinamiğimi bulmaya çalışıyorum. Fakat henüz bulmaktan çok uzağım; bu nedenle yazabileceklerim son derece sınırlı kalıyor. Bununla birlikte iki noktaya işaret edebiliyorum.

Birincisi, insanoğlunun düşünme ve bulma serüveninde, hep sağlam bir dayanak esastır. "Nirengi noktası", tartışılmayan başlangıç doğruları, "pusula" veya kartezyen koordinatlar, hep bir başlangıçtır; bunlara dayanılarak görülmeyenler görülmeye çalışılıyor. Ben böyle yapmıyorum; genel olarak tam olarak görülmeyen iki düzlemi birbirinin karşısına koyarak, bir tarafta görünenlerle karşı tarafta görünmeyen bölgeleri bulmaya çalışıyorum.

Sürekli olarak, iki düzlemin görünenleriyle görünmeyenleri arasında mekik dokuyorum; yöntemimdir. Benim için ne bugün ne de tarih ayna'dır; ikisi birbirinin aynası oluyor. Benim için ne dünya ve ne Türkiye eksen'dir; ikisini birbirine karşı hareket ederken görmeye çalışıyorum. Hep Sovyet Devrimi'ni tuttum, ancak hep Moskova'dan ayrı değerlendirmeler yapmaya çalıştım; Ekim Devrimi büyüktü, fakat, kendi insanımızın serüvenini de önemsiyordum. Moskova tarafından doğrulanmaya önem vermedim; yalanlanmaktan ise hiç korkmadım. Bunun benim düşünme dinamiğime yansıdığı kesindir*; düzlemlerin hiçbirisini tüm ve net görmüyordum. İkincisi ise, benim düşünme alanımın savaş meydanı olmasıyla ilgilidir. Benim için her düşünce bir vektör'dür, bir ok'tur ya da hareket halinde bir ordu'dur. Benim için yürümeyen bir düşünce yoktur; yürümeyen,

** Generallerin yönetimi alacaklarına dair bulgularıma, 1978 yılında tamamladığım, "Planlama" kitabımın dördüncü baskısına bir bölüm olarak koyduğum, Türkiye ekonomisi üzerindeki yeni ve uzun incelemelerimle ulaştım. Bunu, Tip yönetimine ilettim; artık gelen bir darbeye göre hazırlanmak gerektiğini belirttim; heyecanlandılar ve uzun uzun tartıştık. Öyle sanıyorum, o sıralarda Moskova da Türkiye'de sol bir yönetime yatkın görünüyordu; fakat ne oldu bilmiyorum, aynı anda Tkp, Tsip içinde tasfiye hareketleri başlatıldı ve Tip de, beni "antisovyet ve anti-komünist" ilan ederek Tkp ile birleşti. O zaman anladım, o zamana*

düşüncesizlik'tir.

* * *

Benim için filosof, artık düşünmeyi seven insan değildir.

Bana göre filosof, düşünmenin en etkin silah olduğuna inanan kimsedir.

Bunu en üst düzeyde görebilen ve yazan, Hegel'dir.

Ancak inanıyorum, eğer zamanında olsaydı, Hegel, düşünceyi bir laser silahıyla anlatırdı; çok hızlı ve önündeki bütün cisimleri delebiliyor.

Hegel'in bu yanını en iyi anlayan Marx'tır. Ancak Marx'ta düşünce silahı, Hegel'deki kadar mistik değil, laser kadar somuttur veya somut yapıların içine girmek zorundadır. Marx'ı hep laser'ini arayan bir titizlik olarak görüyorum.

Lenin'de laser, örgüttür. Lenin için düşünce hazır; eksik olan örgüttür.

Einstein'in dilini çıkarmış şakacı ve iyimser halini hep seviyorum. Lenin'in sürgündeki fotoğraflarını ise genellikle sevmiyorum; birisi ise oldukça kilolu ve yüzünde umutu eksiktir; hiç beğenmiyorum. Bu nedenle Lenin'in örgüte aşırı vurgusunu anlayabiliyorum.

Kendimi ise gittikçe daha teorik bulmaya başlıyorum. Burada anlatmak istediğimin, teori sahibi olmakla hiçbir ilgisi yoktur; bu tür iddialar benim dışıma düşüyor. Bir: Doğru olduğunu

kadar Moskova beni önemsiyordu; yalnız, bugün bir bölümü ödlekler partisinde kurucu olan Tip'liler, bana karşı en büyük kampanyayı Ankara'daki Sovyet elçiliğinde sürdürüyordu. Bu kampanyalar etkili oldu, Ankara'daki Sovyet Elçiliği, beni davet listesinden çıkardı. Ayrıca Bulgaristan Elçiliği, bu kampanyalardan beni haberdar ediyordu; ödleklere, "siz Yalçın Küçük Yoldaş'a karşı kampanyanızı bizim elçiliklerde sürdürüyorsunuz, Yoldaş ise bundan bize hiç söz etmiyor" dediklerini aktarıyorlardı. Ben ise hiç önem vermiyordum; ahlak ve kafa bağımsızlığımı korumaya özen gösteriyordum. Burada belirteceğim bir nokta daha var; başta Türk sosyalistleri, bütün Türkiye, İkinci Savaş'ın sonlarında, Sovyetler'in Türkiye'den toprak ve üs istediklerine inanıyordu. Ben bunun tersini, kanıtlarıyla ortaya koydum; ancak ortaya koyduğumda yarım ağızla olsa da, şimdi altını çizdiğim "yaranma" politikasının bir gereği olarak, Moskova, bu iddiayı kabul ediyordu. Beni hiç ilgilendirmedi; çünkü ben bu yalanı çürütürken Sovyetler'i değil, Türkiye'yi ve Türkiye sosyalizmini düşünüyordum. Şimdi ise ayrıca memnunum, Sovyetler'in yıkılmasına ve bütün arşivlerin sosyalizmin düşmanlarının eline geçmesine karşın, Stalin'in Türkiye'den toprak ve üs istediği yollu bir tek belge bile çıkartılamadı. Yalan, benim doğrumla birlikte, tarihe karıştı.

düşündüklerimi açıklamaktan kendimi alamıyorum. 13 Haziran 1993 tarihinde, Madam Çiller, kendisine başbakanlık yolunu açacak bir koltuğa, Dyp başkanlığına oturtuldu; ben 15 Haziran 1993 tarihinde, bunun bir darbe olduğunu, bir basın açıklamasıyla halklarımıza duyurdum. Bunu söylemek çok zordu, yanlış çıkabilirdim; ancak ben doğru olduğunu düşünüyordum ve açıklamaktan geri duramıyordum. İki: Böyle düşündüğüm için benimle alay edenler oldu, yazdığım gazetede, Ragıpların birisinin, Madam'ı pek demokratik gördüğünü ve Kürtler adına Madam'la masaya oturmayı hayal ettiğini, bu nedenle beni iyice payladığını daha sonra öğrendim; ancak ben inandığım yolda hareket ediyordum. Teorik olma ile bunu anlatmaya çalışıyorum; önce elimdeki bütün imkanlarla bu Madam'ı çökertmeye çalışıyordum ve başka nedenlere ek olarak, bir de bu değerlendirme nedeniyle, ülke dışına çıkıyordum.

Filosof, düşüncenin en güçlü silah olduğunu düşünendir.

Teorik insan, teorinin yenilemez olduğuna inanandır.

Şu sırada benim bunlara inanmam için pek çok nedenim var. Bunların ikisinden söz etmek istiyorum. Bir: Yetmiş dokuz yılında en zor koşullarda ve sıkıyönetim altında çıkardığımız "Sosyalist İktidar" Dergimizi düşünüyorum.* Bugün adına bir sosyalist parti var ve bu parti, bir diğer sosyalist partinin, tıpkı 1937 yılında TKP'nin kendisini tasfiye etmesi türünden, haince bir teslimiyete tabi tutulmasından sonra, şu anda ülkemizdeki tek sosyalist parti'dir. İki: 1996 yılının şubat sonunda harçlar için üniversite eylemi yapıldı ve İstanbul Üniversitesi'ndeki yeni kuşak eylemlerinin afişlerini gördüm; "tekelci polis devleti" diyorlardı. Çok doğrudur; ancak bunlar bizim ısrarla geliştirdiğimiz ve Türkiye'deki "eski" solun ısrarla reddettiği doğrularımızdır. Eskiden kalma, altmışlı yıllarda iki Sovyet broşürü okuyup orada kalanların bir türlü kabul etmedikleri doğru değerlen-

* *Sabiha ve Zekeriye Sertel'in çıkardıkları ve Nazım Hikmet'e bir siyasal kimlik veren kısa süreli Resimli Ay, 1970 yılında Aybar'a karşı muhalefeti örgütleyen bizim Emek, bizim Sosyalist İktidar ve bizim Toplumsal Kurtuluş dergilerimizi Cumhuriyet döneminin en önemli dört dergisi olarak görüyorum. Hepsi de aylık ve en uzun ömürlüsü sonuncusu olan bu dört dergiyi incelemek, Türkiye solundaki sol damarı da bulmak demektir.*

dirmeler, barikatlardan fışkırıyor.

Burada bir noktayı açıklamak istiyorum; ne Sosyalist İktidar Partisi ile ne de barikatlarda bizim doğrularımızı bayrak yapanlarla hiçbir örgütsel bağlantım bulunmuyor. İkincileri tanımıyorum; birincilerin önemli bir bölümünün lise yaşlarında bizim Sosyalist İktidar çevremizde çalıştıklarını biliyorum. Yalnız şu anda bana bir yakınlıkları olduğunu sanmıyorum; bildiğim kadarıyla beni eleştiriyorlar. Beni de asıl sevindiren işin bu yanıdır; bize örgüt planında çok uzak olanların bile bizim teorimizi büyütmeleri, hem sevindiricidir ve hem de, benim teoriye bağlılığımı artırıcı yöndedir.

* * *

Sabancı kardeşlerden birisi, toyota otomotiv sanayi genel müdürü ile birlikte öldürüldü. TC başbakanı hem Adana'ya cenazeye koştu ve hem de ayrıca eve giderek başsağlığı diliyordu. Cumhuriyet ile özdeş, ithalatcı, uluslararası tekellerin temsilcisi ve sanayici Vehbi Koç öldü; TC Cumhurbaşkanı cenaze namazına katılıyordu. Bu, ne demektir? Bu mezarlık ve cami ziyaretlerinin teorik özü nedir? Bunun için bazı ek bilgilere daha ihtiyaç var.

Osmanlı düzeninden beri, TC dahil, başbakanların resmi uçakla özel kişilerin cenazesine gitmeleri protokol dışıdır; en çok, başbakanlık özel kalem müdürü veya yardımcılarının yapacakları bir iştir. Devlet başkanlarının ise iş adamlarının cenaze namazlarını kılmaları, hem Osmanlı düzeninde ve hem de Cumhuriyet Türkiyesi'nde düşünülmesi imkansız işler arasında yer alıyor; devlet başkanı yaverlerinden birisinin katılması düşünülebilir ve mümkündür.

İş adamlarının ölümü nedeniyle düzenlenen başsağlığı ve mezarlık törenleri, oligarklar yanında, TC başbakanı ve devlet başkanını, özel kalem müdürü veya yaver durumuna düşürmüştür. Başbakan ve devlet başkanı koltuğunu işgal eden iki insan, oligarklara yaranma yarışında her türlü ölçüyü kaçırdılar; daha önceki başbakan ve devlet başkanlarının ayrıcalıklara boğarak yarattıkları bu iki soyguncu ailesinin özel kalem müdürü ya da yaveri durumuna düşmekten kaygılanmadılar.

Bu sadece ortaya çıkan tablonun bir bölümüdür; Vehbi Koç'un ölümü üzerine, Türkiye televizyon ve gazetelerinin yayınlarını da bunlara eklemek zorundayız; dünyanın hiçbir ülkesinde görülmemiş bir övgü ve ağıt kampanyasına tanık olduk. Bütün yayınlar, bir yandan "Vehbi Koçlar ölmez" ve diğer yandan da "nice nice Vehbi Koçlara" sloganlarını günlerce tekrarladılar. Toplumumuzda adalet ve eşitlik duygularının kökünü kazıyabilmek için hunhar bir taarruza tanık olduk. Sadece bu kadar değil; yeni kuşakların, bilimde, sanatta, müzikte, tarihte, fizikte yükselme özlemlerinin üzerine napalm saldırıları düzenlendi. Daha dün, Erol Toy'un, estetik yanı pek zayıf "İmparator" romanı, Vehbi Koç'un kurtlu peynir satarak ve Amerikan Ford Firması'nın acentalığını alarak zengin oluşunu yazdığı ve Koç'u hem sağlık düşmanı ve hem de ülkemizin bağımsızlığı hiçe sayan bir komprador olarak gösterdiği için, satış rekorları kırıyordu. Bugün, Toy'un İmparator'unu okuyarak fıkra yazarı veya televizyon yorumcusu olanlar, toplumumuzda zenginliğe tapınmanın dışında hiçbir inanç bırakmamak için utanmazlık yarışına girdiler; şimdi toplumuzda her ne yolla olursa olsun zengin olmanın dışında bir ahlak kalmamış bulunuyor.

Bunlar, halkımızın belleğini silebilmek için, önce kendi belleklerini kazıyorlar.

Belleksiz bir toplum oluyoruz.

Belleksiz olmak, sanıldığından daha tehlikelidir; birikimsiz olmak anlamına geliyor.

Bugün Türkiye toplumu, ne yazık bütün devrimci yükselişine karşın, Kürt Toplumu'nu da etkisi altına almaya başlıyor, sadece belleksiz değil, aynı zamanda birikim tanımaz bir haldedir. Belleksiz olmak, birikim tanımazlık anlamına geldiği için, birikim tanımazlık da değer bilmezlik demek oluyor; Türkiye toplumu, inanılmaz ölçüde, değer bilmez bir topluma dönüşüyor. Ne yazık eklemek zorundayım; bütün devrimci yükselişine karşın, değer bilmezlik, Kürt Toplumu'nu yeniden etkisi altına alıyor.

Yalnız, söylediklerimin bir istisnası var: Ülkemiz, sermaye birikiminden başka bütün birikimlerin reddedildiği bir yapıya dönüşmek üzeredir. Toplumdaki bütün birikim damarları

boşaltılmış, ağızları mühürlenmiş ve yerine sadece sermaye birikimi kapısı açılmıştır. Toplumuzda tek değerli olan, artık sermaye biriktirmek'tir. Artık toplumuzda bütün değerler, sermaye biriktirebilenlerindir.

Bu büyük bir tahribattır.

Ne yazık, bu tahribatı biraz daha açmak zorunluluğunu duyuyorum. Bunu yaparken gözler önünde olanların görünmeyen yanlarını göstermek istiyorum. Şu spiker tartışmasına nasıl bakacağız; eğer bir insan manken olabiliyorsa, ülkemizde derhal bir büyük televizyon kanalında sunucu ya da spiker olabiliyor; buna, spikerlik için belli bir kültür, diksiyon becerisi, yurt ve dünya olaylarına yakınlık ve dolayısıyla belli bir yetişme süresi gerektiğini düşünenler itiraz ediyorlar, ancak itirazlarının herhangi bir etkisi olduğunu sanmıyorum. Çünkü artık "birikim" kavramını ve gereğini, Türkiye toplumunda anlatmak çok zordur. Çünkü ülkemizde birikim'in yerini, yüzeysellik almış bulunuyor. Toplumumuz, üst-üste konmuş paranınki dışında bütün derinliklerden korkuyor.

Manken imajından söz ettim; toplulumuzdaki yeni olan her gelişmeyi anlattığı için sözünü ediyorum. Yazılı basının da bundan bir farkını göremiyorum; artık "fıkra" yazarı olabilmek ile bir televizyon ekranında görünebilmek eş anlamlıdır. "Fıkra" yazarı olabilmenin gerektirdiği her türlü birikim ihtiyacı, tarih, politika, edebiyat, mizah bilgileri bir tarafa atılabiliyor; sadece bir ekranda imaj sahibi olmak yetebiliyor. Sanki insanlığımız, insan imajını çizmeyi yasaklayan Muhammet Peygamber'den intikam alıyor; tek birikim, hiçbir derinliği olmayan bir imaj'dır.

Felsefi anlamda "arabesque" olan da budur; felsefede, derinliği limitte sıfır olan kavramların, kendisini tekrarlayan imajlara dönüştürülmesine "arabesque" diyoruz. Türkiye'de "arabesque" olan sadece Gencebay'ın şarkıları değildir; toplumumuz, tepeden tırnağa arabesque olma yolundadır.

İki eğilim yan yana gidiyor. Bir: Toplumumuz, Canetti'nin önemli romanının başlığıyla, güçlü bir "körleşme" sürecinin etkisindedir. Görme, fizikte olduğu gibi, bir derinlik işidir; derinliğin ortadan kaldırılmasıyla körleşme, aynı fiziksel sürecin iki ayrı kutuptan görülmesidir. Bir yandan körleşmeyi yaşıyoruz. İki:

Görsel olanı tek gösterge yapıyoruz. Bu halimizle, körler dünyasında resmi tek sanat ve bilim yapan bir toplum düzenine yol alıyoruz.

Bu, tekelli düzendir.

Bugünkü iç savaş, tekelli düzeni yerleştirmek isteyenlerle bizim aramızdadır. Kabul etmek gerekiyor, tekelli düzenin ahlak ve ideolojisi, kendisinden daha yerleşik duruma gelmiştir.

Devam etmek için, birkaç paragraf üste çıkmak zorundayım; toplumumuzun belleğini yitirdiğini, birikim tanımaz ve değer bilmez hale getirildiğine işaret ettim. Ne demek oluyor?

Bir toplumun bellek yitirmesi, birikim tanımaması, değer bilmemesi ne demektir? Bu soruya marksizm-leninizmin özüne değil de sözüne bağlı olanlara şaşırtıcı gelebilecek bir cevabım var; bu bir devrimci durum'dur. Ancak devrimci bir durumda, bellek temizlenir, mevcut birikimin çoğu kırılır ve eski değerler tanınmaz hale getirilir; kuşkusuz, bu bir devrimci durum'dur. Çünkü Türkiye'deki durum, aynı zamanda karşı-devrimci durum'dur.

Tekelli düzeni yerleştirmeye çalışmak, bir karşı-devrimci konum'dur.

Marx'ın parlak bir biçimde işaret ettiği üzere, her karşı-devrimci konum, aynı zamanda bir devrimci durumdur.

Yakın zamanda ülkemizde gördüğümüz sadece oligark güzellemesi değildir; aynı zamanda, inanılması zor boyutlarda ve hızlı bir ölçüde, polis güzellemesine de tanık oluyoruz. Yakın zamanların çarpıcı gelişmelerinden birisi de şudur: Türk filmlerinin klasik "kötü" polis teması artık tarih olmuştur. Bunun yerini, utanmazlık ölçüsünde, "iyi" polis imajının aldığını görüyoruz; televizyonlar, birbiri arkasından "fedakar ve koruyucu" polis resimleri çiziyorlar.

Bin dokuz yüz doksan beş yılının sonlarında yapılan genel seçimlerin çarpıcı özelliklerinden birisi burada yatıyor. Bu seçimle ortaya çıkan en önemli yeniliklerden birisi, millet meclisi üyelerinin atama yoluyla belirlenmesidir; artık, partilerin adaylarını herhangi bir seçime gerek duymadan ve doğrudan doğruya merkez bürokrasilerinin tayini yoluyla seçmesi, bir kü-

rala dönüşmüş durumdadır. Eylülizm sonrasında bazı partilerin ısrarla seçtikleri bu yol, "erken seçimler" bahanesiyle kurala dönüşüyor; artık "yüce meclis üyeleri" tayin ediliyorlar. Bu tayin yöntemi, çeşitli partilerin listelerinin ön sıralarını, polis şefleri ve oligarklarla süslemelerini kolaylaştırıyor; bütün partiler, çeşitli ölçülerde, bunu yaptılar.

Bunu da önemli bir karşı-devrim ögesi olarak görüyorum. Türkiye'de, tarihler boyunca, zaptiye şefleri ve büyük para babalarının, halka çok uzak olduğuna inanılıyordu; bu nedenle çeşitli "temsili" organlarda bunlar ya hiç ya da pek az temsil ediliyordu. Şimdi bunlarla övünülüyor ve asıl önemlisi, toplumda bu gelişmelere karşı hiçbir tepki bulunmuyor.

Şu anda polis şefleri, ülkemizde, oligarklarla birlikte "en ünlü" kişilerdir. Ülkemizde, belli başlı büyük kentlerin emniyet müdürlerinin ve hatta yardımcılarının atanmaları işi, bakan atamalarından çok daha önemli, tartışmalı ve yankılı olabiliyor. Radyolar, vali atamalarını haber yapmazken, emniyet müdürlerini ilk önce duyuruyorlar ve emniyetteki önemli şube müdürleri bile, kamu yönetimindeki herhangi bir genel müdürden daha çok merak ediliyor.

Yakın zamanlardaki bir gün, son derece semboliktir. Düşük kadın başbakan, hükümeti kurma konusunda kendisine yeniden şans tanınca, ilk iş olarak İstanbul'a gelip, ülkenin önde gelen oligarklarıyla buluşuyor; partiler ve meclis sistemi, açıkça bir kenara atılıyor ve bir başbakan adayı, hükümet formülünü önce oligarklara sunuyor. Bunu son derece temsili buluyorum. Aynı İstanbul ziyaretinde düşük kadın başbakan, maslahatgüzar olarak sürdürdüğü başbakanlık sıfatıyla, öldürülen bir gazetecinin ölümüyle ilgili soruşturma hakkında bilgi alabilmek için, İstanbul emniyet müdürünü odasında ziyaret ediyor; bunu da son derece temsili görüyorum.

Burada yeni olanı açıklıkla saptamak gerekiyor; öğretici olan yeniliği saptayabilmektir. Bir: Başbakanların oligarşi ile içiçe olmaları hiçbir zaman yeni değildir. Yeni olan bunların, hiçbir sınır tanımadan ve hiçbir yanı gizlenmeden, bir hükümet formülü arayışı olduğu açıklıkla belirtilerek yapılmasıdır. Yeni olan toplumun hiçbir kesiminin bunda yadırganacak bir şey

görmemesidir. Diğerinde ise yeni olan şudur: Bir il polis şefinin, başbakanlarla aynı masaya oturması son derece yeni bir gelişmedir.* Başbakanların bir polis soruşturması nedeniyle bilgiye ihtiyaçları olduğunda ilk muhatapları içişleri bakanları'dır; daha teknik düzeyde bilgi ihtiyacı doğarsa, emniyet genel müdürleri de çağrılabiliyordu. Bir soruşturma hakkında bilgi alabilmek için büyük illerin polis şeflerini odalarında ziyaret etmek yepyeni bir durumdur; bir yanıyla, düşük kadın başbakanın, başbakanlığının bilincinde olmadığını gösteriyor. Bir de, her yeni'nin iyi ve güzel olmadığını anlatıyor; bu karşı-devrimci bir gelişmeyi çok açıklıkla gözler önüne koyuyor.

Örneklerle yazmak usulüm değildir; aslında, şu sırada, bu alanda temsili örnekler sayılamayacak kadar artıyor.** Bütün bu örneklerin hepsi bir yeni niteliğe işaret ediyor: Türkiye tekelli bürokratik devlet konumundadır.

"Tekelli-polis devleti" yerine, "tekelli general ve polis şefleri" devleti demek daha doğru gelebilir; ancak isimlendirme açısından pek uygun bulmuyorum. General ve polis kümesini anlatabilmek için ve daha iyisi bulununcaya kadar "bürokrat" ve bu nedenle de "tekelli bürokrat devlet" ya da "tekelli-bürokratik" devlet demeyi seçiyorum.

* * *

Bu bizi, ordunun durumunu biraz daha tartışmaya itiyor.

Generaller, seksenli yılların ortalarında, polis kastının bu kadar ön plana çıkmasından rahatsızlık duydular ve bunları bir ölçüde de politik problem haline getirdiler. Ancak bu rahatsızlık şimdi geride kalmış görünüyor. Polise bağlı terörle mücadele masalarının bir silahlı ve illegal "siyasi parti" örgütlenmesine

** Türk politika tarihinde, İstanbul polis şefinin bu kadar ön plana çıkışının bir diğer örneği de, altmış yılının hemen öncesinde, zamanın başbakanı Adnan Menderes'in İstanbul'daki gizli aşk buluşmalarında, İstanbul Emniyet Müdürü'nün binanın çevresinde gözcülük yapmasıdır. Şimdiki büyük terfi olarak ortaya çıkıyor.*

*** Türkiye'de bakanlık da yapan eski bir bürokratın, yakın zamanlarda, Sabancı Holding yönetim kuruluna seçilmesi nedeniyle pek cılız tepkilere karşı kendisini savunması çok acıdır. Özetle şöyle diyordu: "Beni seçtiklerine göre bende değer buluyorlar ve ben bundan iftihar ediyorum. Kaldıki, henüz sadece bir yoklama yaptılar ve kesin atama olacağı da belli değildir." Bu, Türkiye'nin bugünkü yönetenlerinin sonsuz zavallılığını sergileyen çok açık bir tablo oluyor.*

dönüştürülmesi ve olağanüstü hal bölgelerinde, polisin, daha kirli işlere ve gösterişli başarısızlıklara bir paravan işlevi görmesi, generalleri, polis partisinin de iktidar ortaklığını kabule zorluyor; bu kabul var.

Bu kabul, ayrıca Türkiye gericiliğinin ihtiyaçlarına da uygun düşebiliyor. Ordu, böyle bir durumda daha laik ve kemalist görünme şansına sahiptir; çünkü, polis, çok daha islamcı bir konumdadır. Bu ayrılık, Türkiye gericiliğinin etkinliğini artırabiliyor.

Bu söylediklerimi şu şekilde daha da açık hale getirebileceğimi sanıyorum: Hürriyet gazetesi, tümüyle, Genelkurmay'ın yayın organı'dır. Kuruluşu eski olmayan ve yakın zamanda imaj değiştiren Tgrt'yi ise tümüyle polis şeflerinin yayın organı olarak düşünmek mümkündür. İkisi arasındaki eşgüdüm ise, Mit'in ilgili dairelerinin sorumluluğuna düşüyor.

Tgrt, ölçüsüz ölçüde polis ideolojisini yayıyor.

Hürriyet, tümüyle Genelkurmay'ın direktifleriyle hareket ediyor.

Hürriyet gazetesi, Genelkurmay'a sıkıca bağlı bir yayın organı olarak, sonuna kadar, Refah Partili bir hükümet kuruluşunu önlemeye çalışıyordu. Tgrt ise çeşitli tarikatlar tarafından paylaşılmış polis kastının da eğilimlerine uygun olarak, Refah Partili bir hükümeti sevinçle karşılıyordu. Bunlar, bana çok açık görünüyor; yalnız, bu kadarla kalmıyor.

Kardak Krizi ve bu krizde Hürriyet gazetesinin rolü, benim hem bu çözümlememi ve hem de Hürriyet gazetesi ile ilgili öteden beri yaptığım değerlendirmeleri şaşmaz bir biçimde doğruluyor. Kriz'i başlatan doğrudan doğruya Hürriyet gazetesi olmuştur ve krizle birlikte ölçüsüz bir ordu övgüsü başlatılmıştır.

* * *

Ege Denizi'nin bu küçücük kayalıklarının yarattığı kriz, Türkiye tarihi açısından çok büyük aydınlıklara gebe görünüyor. Bunu, aydınlıkların doğumunu, dört başlık altında toplamak istiyorum.

Bir: Genelkurmay yayını olarak Cumhuriyet gazetesinin yeri-

ni Hürriyet gazetesi almıştır. Bu, çok yakın zamanın bir gelişmesi değildir; ancak yakın zamanın olayları bunu aydınlıkla gösterebiliyor. Hürriyet gazetesinin hiç adları duyulmamış gazetecilerinin, uygun bir zamanda helikopterle Bodrum'a eğlenmeye giderken, yukardan, aşağıda bir ada görmeleri, binlerce adacıkla dolu Ege Denizi'nde, birden bire bu adanın Yunanilere değil Türklere ait olduğunu bilmeleri, üstelik helikopterden adacıkta bir Yunan bayrağı görmeleri ve üstelik helikopterlerinde tesadüfen bir Türk bayrağı bulunması ile İkinci Dünya Savaşı'nın son günlerinde, 3 Aralık gününde, birdenbire birkaç okuyucunun Cumhuriyet gazetesine gelerek Behice Boran ve arkadaşlarının çıkardıkları "Görüşler" dergisinin ismindeki "G" harfinin tersine çevrildiğinde orak-çekiç olduğunu fark etmeleri, Cumhuriyet gazetesinin hemen ikna olması, bunu 4 Aralık tarihli sayısının birinci sayfasında yayınlaması, aynı gün, bir rastlantı sonucu, başka bir gazetede başyazar Hüseyin Cahit Yalçın'ın bir başyazıyla gençliği komünistlere karşı kıyama çağırması, böylece en büyük sağ terör eylemlerinden birisinde Boran'ın Görüşler dergisi ile Sabiha ve Zekeriye Sertel'in Tan gazetesinin yerle bir edilmesi, bir ve aynı nitelikte olaylardır.* Cumhuriyet gazetesi, Genelkurmay ile bağlarını sürdürüyor; ancak önemini yitirmiştir ve asıl rolünü, Hürriyet'e bırakıyor.

İki: "Kardak Zaferi" ile, 1921 yılı başlarındaki birinci "İnönü Zaferi" arasında yakın paralellikler görebilecek durumdayım. Önce, kendi düşünme yolum üzerine düşüncelerimin bir bölümüne de yer verdiğim bu incelememde, Birinci İnönü Zaferi'ni reddeden bulgularıma nasıl ulaştığım konusuna da, kısaca, değinmek istiyorum.

Ben, Birinci İnönü Zaferi'nin olmadığı sonucunu veren araştırmalarıma, herkesin demir kadar güçlü bir biçimde varlığına inandığı bu zaferden kuşkulanmamı gerektiren bazı verilere rastlayarak başlamadım; başlangıcım kesinlikle ampirik değil, tümüyle teoriktir. Halkı bir mücadeleye katabilmek için

** Yakın zamanda, dönek Türk aydınlarının Tarih Vakfı'nın, Cumhuriyet gazetesi başyazarı İlhan Selçuk'u Sabiha-Zekeriye Sertel Demokrasi Ödülü'ne layık görmesi ve ödülü Sertellerin, Sertel'lere hiç layık olmayan kızları Yıldız'ın vermesi, ülkemizdeki bellek silinmesinin acı göstergelerinden birisidir.*

güven kaynağı sayılan Sovyet bağlantısını temsil eden Mustafa Suphi ve arkadaşlarıyla güçlü bir gerilla pratiği sergilemiş olan Çerkez Ethem ve arkadaşlarını tasfiye eden bir önderliğin, mutlaka güçlülük imajına ve bu nedenle bir zafere ihtiyacı olduğunu varsayarak harekete geçtim; bundan sonra da bütün bilimsel yürüyüşlerde olduğu üzere determinizmi, temel felsefe saydım. Önderliğin tam ihtiyaç duyduğu sırada Yunanilerin boyunlarını uzatarak Mustafa Kemal ve arkadaşlarına bir zafer hediye etmelerini çok "ilahi" görüyordum; bu nedenle reddederek işe başladım. Çok güçlü bir reddiye kurdum ve bundan sonra kanıt ve veri toplamaya başladım.

Bu yürüyüş, bendeki teorinin her türlü pratikten önce geldiği konusundaki inancı, çok güçlendirmiştir. Einstein'in, Heseinberg'le yaptığı çok sevindirici bir sohbet-tartışmada, kendisinin daha önceki imajlarını reddederek, teoriyi başlangıç sayması ise, ek bir güç olmuştur.

Bende böyle bir güçlü ön-teori oluşunca, daha önce okuduğum pek çok kaynakta, zamanın tanıklarının, İnönü Zaferi ile alay ettiklerini ya da bunu uydurduklarını açıkça söylediklerini hayretlerle gördüm; daha önce gözlerim bağlı olduğu için göremiyordum. Yunanilerin bir tür keşif ya da manevra sayılacak yürüyüşlerinde Türk tarafının bir-iki sokak çatışmasından sonra çekilmeye başlaması ve bundanlardan habersiz Yunan kuvvetlerinin dönüşe geçtikleri bir zamanda küçük bir çobanın getirdiği haber üzerine Türk kuvvetlerinin bir kaç takip hareketi yapmaları, bir zafer olarak ilan edilebiliyordu. Çünkü, Mustafa Kemal önderliğinin, bu sırada bir zafere ihtiyacı bulunuyordu.

Kardak Krizi, Türkiye yöneticilerinin paranoya haline alan bir bitmişlik krizi ortasında çıkıyor veya çıkarılıyor. Ayrıca, 1993 yılı ortasında, Demirel'in cumhurbaşkanlığı ve Madam Çiller'in başbakanlığa oturtulmasıya başlayan PKK gerillalarına yönelik gerçekten topyekün taarruzun, bir zafer ile sonuçlanmadığının, içerde ve dışarda çok açık bir biçimde ortaya çıktığı sırada patlıyor. Türk silahlı Kuvvetleri de bir zafer imajına muhtaç görünüyor; böyle bir zamanda çıktığı kesindir.

Yanındaki başka bir adacığa çıkartılan ve büyük reklamlara konu olan, henüz kendisini hiçbir yerde kanıtlamamış deniz komandolarının, Kardak Krizi'nden kısa bir zaman sonra, acemi bir kazayla hayatlarını yitirmeleri, işin trajik yanıdır. Ancak televizyon kemaraları ve yeni çıkma fıkra yazarlarının katılımıyla gerçekleştirilen bu çıkış sırasında, Washington'un emriyle, Yunan tarafının geri çekildiği görülüyor; ama yine de kısa süreli bir zafer edebiyatı ülkemizi etkisi altına alıyor. Edebiyatın uzun sürmemesinde ve hatta yönetenlerden birisine "kardak" soyadı verilmemesinde, yaşanmakta olan siyasal kriz nedeniyle yönetenlerin çoğunun geçici sayılmasının etkisi olduğunu düşünebiliriz.

Üç: Burada, gerektiği ölçüde açıklamam ve geliştirmem mümkün görünmüyor; ancak yine de not etmeden kendimi alamıyorum. Bu saptamamın arkasındaki maddi olgular kuşkusuz, Kardak Krizi ile sınırlı değildir; ancak formülasyona imkan veriyor. Görebildiğim şudur: Türkiye'de bir tükenme süreci içinde, politik kadrolarda ve kuşkusuz politika sanatında bir tıkanma ve gerileme var. Ancak bu tıkanmaya ve Türkiye politikasının kendisine açık yollar açısından çok dar imkanlı olmasına karşın, Genelkurmay, polis şefleri, Mit yönetimi, Tüsiad arasında pişirilen politik senaryolara baktığımızda, Türk yönetenlerinin politika becerilerinin, Yunan politik kadrolarının, Ermenistan'daki, Amerika ve Fransa'ya yayılmış Ermeni politik becerileriyle, Bölge'deki bütün ayaklara yayılmış ve Avrupa'da etkin olan açıktaki Kürt politika sanat ve becerisinden çok üstün kaldığını kaydetmek durumundayız. Bunun herhalde çok çeşitli nedenleri vardır; emperyal bir yönetimin mirascısı olmak ve maddi güçlerin çeşitlilik ve gelişkinliğinin az olduğu böyle bir emperyal düzlemde politik senaryoları daha serbestçe formüle edebilmek, ilk anda aklıma gelen nedenler arasında yer alıyor.

Dört: Ekonomizm, Lenin'in zamanlı ve yerinde işaretine karşın, Lenin dahil her yerde etkisini sürdürebilen bir tartısızlık hastalığıdır. Bunda herhalde, insanlığın modern uyanışında, toplumsal alanda bilim olarak, öncelikle iktisat ve tarihi bulmamızın katkısı büyüktür; iktisat bakışının kendisi ekonomisttir ve her ciddi tarih de, materyalist ve bu anlamda ekonomist

yazılmak zorundadır. Bu nedenle ekonomizm, toplumsal çözümleme yapan hepimizde, kendimizi sürekli olarak tetikte tutmadığımız sürece, zorunlu olarak bulunan bir meslek hastalığı durumundadır.

Bu hastalığın etkisiyle, emperyalizmin Türkiye'ye yaklaşımını ve Türkiye mülk sahipleri sınıflarının emperyalist devletlere bakışını, hep ekonomik çerçevede ele alıyoruz. Böyle bir alış, özünde doğrudur; özünde doğru olanlar, her zaman uzun dönemde daha çok doğrudur. Yalnız bu iç içe iki doğrulukla birlikte gözümüzden kaçan şudur: Kısa zamanda ekonomik çıkarların değişmesine karşın ve özellikle emperyalist devletler arasındaki güç kaymalarına, karşılıklı rekabetin med cezirine karşın, bütünüyle emperyalist blok için, Türkiye'nin varlığını sürdürmesi çok önemlidir. Bu önem zaman içinde azalıp artabiliyor; ama belki Sakarya Muharebesi'nden beri, liderliği değişen Batı dünyası için, Türkiye'nin Türkiye olarak kalması çok önemlidir. Belli bir paradoksla ekleyebiliyorum; bu Sovyetler Birliği için de böyle olmuştur.* Washington'un ve zaman zaman da Moskova'nın Kürt Sorunu'nu Irak ve İran'ı terbiye etmek için kullanmasına benzer bir biçimde, Moskova da Türkiye solunu, Ankara Hükümeti'ni zaman zaman rahatsız edecek bir alet olarak görmüştür. Ancak bu dönemde hem emperyalist ve hem de sosyalist dünya için, Türkiye'nin yaşaması temel politikadır.

Bu saptamam, eğer gerçeği yansıtıyorsa, ekonomizmin boyutlarını aşan bir öneme sahip bulunuyor. Batı'nın son iki yüzyılın Türkiyesi'ne sadece ekonomik bakmadığını düşünüyorum; başka nedenler bir yana, uzun yüzyıllar Batı dünyasını korkutmuş Türklerin, bir zamanlar gururlu Türklerin, son iki yüzyılda, belki dinleri hariç bütün değerlerini, Avrupalı insana benzeyebilmek için, teker teker atması ve bundan neredeyse

** Benim, birinci Türkiye İşçi Partisi'nin yıkımının, zamanın başbakanı Demirel'in imzaladığı büyük ticaret anlaşması ve belli yumuşama politikaları karşılığında, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin inisiyatifiyle başlatıldığı yollu tezim, bu çerçevede ele alınmalıdır. Tkp bu yıkımın aleti olmuştur. İyi niyetli, Thkp-Thko gençliğine ise kazmaları indirmek düşmüştür. Washington'un özellikle otuzlu yıllarda Ankara ile anlaşmasından beri, herhangi bir zamanda, Türkiye'nin istikrarına son vermek istediğini düşünemiyorum. Sovyetler Birliği Komünist*

şehvete yakın bir haz çıkarması, Batı başkent ve üniversiteleri için, bulunmaz bir tatmin olmalıdır. Batı'nın bu denemeyi sürdürmek istemesi ve başka nedenlerle birlikte, bunun için de, Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığını temel politika yapmasını anlayabiliyorum.

Ekonomist yanıyla vezinsiz aydınımızın anlamakta güçlük çektiği bu noktayı, en çok anlayanlar da, mülk sahipleri olmuştur. "Tezler" dizilerinde var ve şimdi açıklıkla yazıyorum: Türk mülk sahiplerinin de, Batı ile kaynaşmak istemesi, Nato'ya, Ortak Pazar'a, Gümrük Birliği'ne girmek istemesi, hep politik olmuştur. Türk mülk sahipleri, kendi sınıfsal iktidarının istikrarını, hep batı ittifakında bulmuştur.

Bu açıdan bakıldığında, ben Ortak Pazar'a girmenin veya Gümrük Birliği için onur kırıcı bir çaba göstermenin Türk ekonomisi üzerindeki muhtemel tahribatlarını görüp, mülk sahiplerini uyarmak isteyen ve onları çıkarlarını göremeyen aptallar olarak algılayan Türkiye solcularına hep güldüm; tahribatlar doğrudur, ancak, bunlar sadece solun kaygısıdır. Hem bunlara, hem emperyalist bloklar arasındaki sürtüşmeleri abartanlara ve hem de Türkiye'nin ekonomik nedenlerle iflas edeceğini ileri sürenlere hep gülümsemeyle yaklaştım; yetmişli yıllardaki büyük ekonomik kriz nedeniyle Türkiye'nin çökeceğini söyleyenlere karşı, o sıralarda anti-ekonomist bir mücadele verdiğimi hatırlıyorum. Şimdi de, Kürt Savaşı'nın yarattığı ekonomik yükle, Türkiye'nin çökeceği veya bu nedenle barış masasına geleceğini söyleyenleri, aynı gülümsemeyle, uyarmayı sürdürmeyi devam ediyorum.

Partisi'nin, yetmişli yılların sonlarına doğru böyle bir projeyle oynadığını gösteren işaretler var. Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin o zamanki genel söylemi, Tkp içindeki değişimler ve yeni eğilimler, bunun karşılığında, Doğu Perinçek ve arkadaşlarının, muhtemelen Batı Alman istihbaratının tahrikiyle, Sovyet Ordıuları'nın Doğu'dan girmek üzereolduğunu temel politika olarak bilmeleri, yayınlarını buna göre ayarlamaları, "beşinci kolu çökertmek" maskesi altında, gizlideki devrimcilerin isim ve adreslerini yayınlamaları çok düşündürücüdür. Ancak bu projenin çok uzun olarak tutuldığunu sanmıyorum; Afganistan, Polonya ve Türkiye'deki eylülist darbe, yeni eğilimlere işaret ediyor. Tip, Tsip ve Tkp de aynı zamanda, Moskova tahrikli tasfiyelere sahne oluyor; her üç parti de içindeki sol ve devrimci unsurları, acımasızca atıyorlar. Gelmekte olan darbeyi, benim yazmama ve Tkp Başkanlık Kurulu'nun tartışmasına karşın, unutabiliyorlar.

İkinci Türkiye İşçi Partisi'nin yetmişli yıllarda bana yönelik kampanyaları karşısında sık sık, "hiç kimse kendi eksikliğini bende aramasın" diyordum. Şimdi de tekrarlıyorum: Asıl eksikliğimizi, yanlış yerlerde görmememiz gerekiyor. Bakış ve çözülüş, hep siyasi olmak durumundadır.

Bir: Hala, Batı için, Türkiye'nin stabilizasyonu temeldir. Batı, Körfez Savaşı sonucunda ve Kürt Savaşı nedeniyle, Türkiye'nin destabilize olacağı endişeleri içindedir.

İki: Türkiye oligarşisi, emperyalizme politik bakmasını öğrenmiştir.

Üç: Türkiye solu ve kaybolan aydını, politik bakamamaktadır.

Burada, bu görüşlerimin kanıtlarını sergileyecek durumda değilim; çünkü, her zaman olduğu gibi burada da, bakış açısı netleştirildikten sonra, kanıtlar büyük bir telaşla doluşuyorlar. Hem emperyalizmin Türkiye'ye ve hem de Türkiye'nin mülk sahipleri oligarşisinin emperyalizme politik bakışının kanıtları ve dayanakları sayılamayacak kadar çok görülüyor; saymakta bir imkansızlığım var.

27 Mayıs öncesinde, Türkiye'de bir ciddi istikrarsızlık görüldüğü açıktır. 27 Mayıs sonrasında ise Cia'nin gelmekte olan askeri müdahaleyi haber aldığı ve Türk yönetenlerine haber vermediği kesine yakın bir biçimde gösterilmiş bulunuyor. Bu nokta, 27 Mayıs 1960 tarihindeki askeri müdahalenin Washington'un bilgisi çerçevesinde gerçekleştiği yollu değerlendirmelerin temelini oluşturuyor.

Bu müdahalenin, hiç umulmadık yeni istikrarsızlıklara kapı aralamasının dışında, kendisini doğuran istikrarsızlığı ortadan kaldırdığı kesindir. Şimdi ben, bu ortadan kaldırılan istikrarsızlık üzerinde durmak istiyorum.

İşçi sınıfının örgütlü mücadelesi zayıftır. Güçlü bir aydın muhalefeti görülüyor. Bunun ötesinde başında benim olduğum son derece etkin bir öğrenci eylemliliği var; enflasyon olarak yeni yeni adlandırılan fiyat artışları ve ödemeler dengesi açıkları nedeniyle ithal malları sıkıntıları, daha sonraki yıllardaki ölçülere göre çok masum kalmakla birlikte, daha önceki yıllarla

karşılaştırıldığında, savaş yılları hariç, dayanılmaz sayılıyor. "Sabit gelirliler" olarak bilinen memurlar ve bu arada subayların yaşam koşulları ise çok açık olarak kötüleşmiş durumdadır; zamanın başbakanı, subaylarla, gazinolara gittikleri zaman en çok bir gazoz içebildikleri için "gazozcular" diye alay edebiliyordu.

Böyle bir durumda, Bayar-Menderes istibdat rejiminin, bir istikrar sağlayabilmek için çeşitli manivelaları harekete geçirmeye çalıştığını görüyoruz.

Bir: Kürdizm ile yakınlaşma yollarını arıyor. Bu yakınlaşmanın çeşitli yollarını görüyoruz; o zamanlar bizim yaşımızdaki Şeyh Sait'in torunu Abdülmelik Fırat'ın, yaşı büyütülerek milletvekili yapılması son derece semboliktir. Bu, rejimin genel olarak Bölge'ye açılmasının sadece bir parçasıdır. Ancak bu açılım ciddi görünüyor; çünkü, üniversite gençliği içindeki bizim özgürlük ve devlet denetiminden kurtulma mücadelemizde, bizim içimizde de Kürt öğrenciler bulunmakla birlikte, Bayar-Menderes tarafı tümüyle Kürt üniversite öğrencileri tarafından yönetiliyor ve Kürt rengini fazla saklamak gereğini duymuyorlardı.

İki: Bayar-Menderes tarafı, dine yönelik çok net bir açılım içinde görünüyor. Nurculuğun kurucusu Said-i Nursi ya da Said-i Kürdi, sistemi stabilize etmek üzere harekete geçiriliyor. Cumhuriyet öncesinde kürdist politikalarıyla tanınan Said'in çıkışı, hem muhalefetteki cumhuriyetin kurucu kadrolarını tahrik ediyor ve hem de kürdizm ile islamizm arasında köprü işlevi görüyor.

Üç: Bu dönemde, hapisten yeni çıkan tanınmış komünist Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın açıkta politik mücadele yaptığına ve engellenmediğine tanık oluyoruz. Yalnız Dr. Kıvılcımlı, sosyalizm adına, çok açık bir biçimde iktidardaki Menderes Rejimi'ni destekliyor ve bu nedenle bizim türümüzden, bir yandan Menderes İstibdatı ile mücadele eden ve diğer yandan komünist örgütleri arayan gençleri, yanına çekememek bir yana itiyor. Bunun, Menderes Rejimi için de bir sorun olması ihtimal dahilindedir; çünkü, 1960 yılı baharında, Türkiye'de, Profesör Akgüç'ün baş-

kanlığında bir sosyalist parti kurulmuş olduğunu öğreniyoruz.* Bu partinin kuruluşu ile zamanın başbakanı Menderes'in, Moskova'yı ziyaret edeceğinin duyurulması eşzamanlıdır.

Bunları son derece öğretici bulduğum için kaydediyorum; Menderes'in, Moskova'ya gitmek için Washington'dan vize aldığı konusunda bilgilere sahip değiliz. Washington'un, askeri müdahale hazırlığını Menderes'e duyurmamasında bu noktanın etkili olması mümkündür. Yalnız bütün bunlar, benim çözümleme zincirim içinde ikinci planda kalıyorlar; Türkiye'de istikrarsızlığın solculuk, islamizm ve kürdizm dinamiklerinin siyaset sahnesine çıkışıyla ilgili olmaşına daha çok önem veriyorum.

27 Mayıs'ın sağladığı istikrar ise, önce solculuğun ve çok daha büyük bir güçle sahneyi kaplamaya başlamasıyla bozulmaya başlıyor. Yetmişli yıllara gelirken, bu üç vektörün de, bağımsızlık peşinde koştuklarını ve kendi senaryolarını oynamak istediklerini görüyoruz. Bu üçlüde, yetmişli yıllara gelirken en güçlü ve aktif olan solculuk eksenidir; islam, yine devletin içindedir ve bu kez solculuk ile kürdizm, Türkiye İşçi Partisi'nin içinde bir ittifak halinde görünüyorlar. Ordu içinde ise çok güçlü radikal örgütlenmeler bulunuyor; bu örgütlenmeler sola yakın, ancak islamizm ve kürdizme çok uzak duruyorlar.

12 Mart 1971 ve izleyen 12 Eylül 1980 darbelerinde Washington'un parmağı üzerinde çok durulmuştur; bu konuda herhangi bir kuşku da bulunmuyor. Ayrıca bu parmak, artık bir oyun kuralı niteliğini almış görünüyor; darbe plancılarının, Washington'un vizesini almaları esastır. Washington da, bu her iki darbeye, kendi operasyonu gözüyle bakmıştır; hem kendi sistemi içinde ve hem de Avrupa'da, darbelere karşı tepkileri karşılamayı ve yumuşatmayı da üzerine alıyor. Bu kadar değil; özellikle sonuncusunda Washington sadece bir vize makamı olarak değil, tam bir uygulamacı olarak hareket etmiştir. Darbe öncesi ve zamanının büyükelçisi Spain, uygulamada ve kadro-

** Benim için bu öğrenme tarihseldir. O sırada politikayla çok yakından ilgili olmama karşın, pek haberimiz olmamıştı; ayrıca başkanı hakkında, Dr. Öztin Akgüç'ün babası ve daha sonra Tsip Başkanı olan Ahmet Kaçmaz'ın kayınpederi olmasından başka bir bilgimiz de bulunmuyor.*

ların düzenlenmesinde aktif rol oynarken, darbeden hemen sonra Türkiye'de büyük elçi olan Straus-Hupe darbenin kurumlaşmasının mimarlarından birisi konumuna gelebiliyor.

Yalnız şimdi ben bunlardan daha çok yakın zamanın gelişmeleri ile ilgiliyim; kısaca ve sondan başlayarak üç gelişmeden söz etmek istiyorum. Bir: Türkiye'deki kısmi anayasa değişiklikleri, umulmadık bir zamanda ve birdenbire, 1995 yılının yaz aylarında bir temmuz gününde gerçekleştirildi. Ben, Meclis'te anayasa için oylama yapılır ve mesut sonuç alınırken Cia'nin yeni başkanı Deutch'ın Ankara'da bulunduğunu saptamış bulunuyorum. Aslında bu saptama zor bir iş değil; Cia Başkanı'nın beklenen ziyareti, ziyaret gerçekleştirildikten bir süre sonra basına duyuruluyor; benim yaptığım, Ankara ziyareti ile anayasa oylamalarının aynı tarihe geldiğini, basit bir parmak hesabıyla çıkarmaktır. Dolayısıyla, gizli belgeleri değil, gazete takvimlerini dillendirmiş oluyorum.

Washington'un 1995 yaz müdahalesini, o zamana kadar izleyen yolla, Türkiye'de istikrarın sağlanmasının imkansızlığının kabülü olarak görüyorum. Cia Başkanı'nın geldiği sırada, hükümet kanatlarının bir erken seçime de ikna edildikleri görülüyor. Daha önemlisi, muhalefetteki sağ partilerden birisi, başkanı kanalıyla, diğerine karşı bir haçlı hücümuna razı ediliyor; Cia Başkanı'nın geldiği zamanda Mesut Yılmaz, seçimlerden sonra kendisini çok zor duruma sokacak bir biçimde, Refah Partisi'ni rejim düşmanı ilan ediyor. Öyle görünüyor, Cia-Genelkurmay-Tüsiad, ayaklanan kürdizmi pasifize etmek, islamizmi geri püskürtmek ve potansiyel bir tehlike kabul edilen solculuğu ise şaşırtmak için yeni senaryolarda anlaşmış bulunuyor; Doğu Perinçek'in İşçi Partisi'ne Cumhuriyet gazetesi aydınlarıyla bir doping yapmak ve Kürt mücadelesiyle birleşme işaretleri veren ve alttan gelen radikalizasyon dalgalarıyla karşılaşan Aren'in Sosyalist Partisi'ni, yol kesici Dev-Yol ile tasfiye etmek işte bu sırada kararlaştırılıyor.

Bir kez daha ortaya çıkıyor; Türkiye'de stabilizasyon, hep, bu üç dinamiği, solculuk, kürdizm ve islamizmi, merkezin kontroluna alabilmektir. İki: Madam Çiller'in Dyp genel başkanı seçildiği gün de, Amerika Dışişleri Bakanı Christopher, anlaşıl-

ması zor bir ziyaret için Türkiye'dedir; Ankara'ya uğramadan sonuçları İstanbul'da bekliyor. Ben, bu bekleyişin, Amerikan yurttaşı Madam Çiller'in, iki rakibi Sezgin ve Toptan'ın, birinci turdan sonra seçimden çekilmelerini sağlamada etkili olduğunu hep düşündüm; daha kıdemli ve o zamana kadar mülayim tanınan, Sezgin ve Toptan'ın, birbiri lehine seçimden çekilmemeleri son derece düşündürücüdür. Şimdi aynı partide kardeş kardeş varlıklarını sürdüren bu iki eski politikacının, ilk denemeden sonra, başkanlığı bir Amerikan yurttaşına bırakmaları için, herhalde iş çevreleri ve başka çevreler tarafından uyarılmış olmaları gerekiyor; zamanın meclis başkanı Cindoruk'un daha sonra, Demirel'in kendisini, genel başkanlık adaylığından caydırdığını söylemesi, bu yönde düşünmeyi sürdürmemi gerektiriyor.

Şimdi daha iyi görüyoruz; 16 Nisan 1993 tarihinde, PKK tarafından, muhtemelen Devlet Başkanı Özal ile dolaylı görüşmelerden sonra, tek taraflı olarak ilan edilen ateşkesten bir gün sonra Özal'ın beklenmedik bir biçimde ölümü, hem tarihin akışını hızlandırıyor ve hem de Amerika ile Türk Genelkurmayı'nın pek fazla işine geliyor. Bu ölüm, hemen öncesinde ve benim "vezir düşürmesi" yazısıyla siyasal cinayet olabileceğini ileri sürdüğüm Jandarma Genel Komutanı ve Kürt Masası yetkilisi General Bitlis'in ve yazar Uğur Mumcu'nun öldürülmelerinin hemen arkasından gerçekleşiyor. Özal'ın boşluğundan sonra, İsmet İnönü'nün oğlu Erdal İnönü'nün büyük ihanetiyle, korkak ve yıpranmış politikacı Demirel, cumhurbaşkanlığına ve Amerikan misyoner okulu Robert Kolej mezunu, zaman zaman temyiz kudretinden yoksun izlenimi veren, ancak kesinlikle gözükara, Madam Çiller'in başbakanlığa oturtulması kolay oluyor. Ben bunu, zamanında, "darbe" olarak ilan ettim.

Bugünden baktığımızda ve uluslararası uzman yayınları incelediğimizde, bütün bunların, son derece mantıklı gelişmeler olduğu sonucuna varabiliyoruz; çünkü, böyle bir yeniden görevlendirme ile PKK gerillalarına karşı, topyekün bir taarruzun başlatıldığını görüyoruz. Madam'ın kadın olması, beyninin sadece ve sadece en son söylediklerini kaydetmesi ve kaydettiklerini çok kısa bir zaman aralığında otomatik olarak silmesi, en-

gin bir birikimsizliği temsil etmesi, medyatik sayılan bir dönemde, önemli görülen imaj ihtiyacına uygun düşüyor; Cia kompütürleri, başbakanlık koltuğu için, Mart 1971 tarihinde Profesör Nihat Erim'i ve Haziran 1993 tarihinde ise Profesör Madam Çiller'i çıkarıyor.

Burada topyekün taarruzdan söz ettiğim zaman, sadece bütün silahlı kuvvetlerin, özel timin, korucuların, Türk medyasının kullanılmasından söz etmiyorum; daha fazlası var. Aynı zamanda bütün büyük devletler de bu hücuma katılıyorlar; bu, Batı'nın Türkiye'nin istikrarına verdiği önemle ilgili benim vurgularımı doğruluyor. Bölge'deki büyük askeri taarruz, Avrupa'da PKK yandaşı ve sempatizanları ile açıkça PKK karşıtlığı yapmayan Kürt örgütlenmelerine karşı büyük bir hücumla destekleniyor. Taarruzda, Ortadoğu'da Amerika, Avrupa'da Almanya inisiyatifi belirliyorlar.

Üç: 1991 yaz ayları ise benzer bir ziyarete ve çok önemli gelişmelere tanık oluyor. Bu kez ziyaretçi Amerika Cumhurbaşkanı Bush'tur ve Bush'un ziyareti için yapılan hazırlıklarda, Diyarbakır'da özgürlük savunucusu Vedat Aydın'ın kaçırılarak işkence ile öldürülmesi ve öyle sanıyorum çok ciddi bir Cia istihbarat yardımıyla, Türk polis partisinin silahlı güçlerinin Dev-Sol'un lider kadrolarının önemli bir bölümünü öldürmeleri de yer alıyor. Ben, bu iki ölümü, zamanında, yeni bir iç savaş ilanı olarak nitelendirmiştim; şimdi iç savaş çözümlemesine bağlı kalmak üzere peryodizasyonda değişiklik yapmak durumundayım.

Aynı zamanda zamanın Başbakanı Mesut Yılmaz'ın, hiç gerekli olmadığı halde, çoğunlukla hükümet etmesine karşın, bir erken seçim kararı aldığını da görüyoruz. Benim düşünme yöntemimde, Marx'ın Ricardo'dan alıp kristalleştirdiği düşünme yolunda, normal olmayan değişiklikler çok önemli ve uyarıcıdır; Yılmaz'ın kendisini hükümetten uzaklaştıran erken seçim kararı normaldışıdır. Bir yanıyla, Washington ve Genelkurmay tarafından zorlandığını ve diğer yanıyla da, Mesut Yılmaz'ın, kendisine açıklanan vahşet politikasının dışında kalmak için bir süre hükümetten ayrılmayı planladığını hep düşündüm; Madam Çiller'in uzun yıllar ve siyasal polemik içinde, Yılmaz için,

"kaçtı" demesini, bu şekilde anlıyorum.

Burada bir parantez açma gerektiği duyuyorum. Dostumuz Musa Anter öldürüldüğünde Demirel hemen, "birbirini öldürdüler" demişti ve biz bu söze büyük tepki duymuştuk; hatırlıyorum. Şimdi ise bu sözü çok önemli buluyorum, okuduğum pek çok yabancı ve uzman araştırmacı bu söz üzerinde durdular ve benim diktatimi çekmiş oldular; bu söz, Demirel'in anında Anter Dostumuz'un nasıl öldürüldüğünü kesinlikle bildiğinin kanıtıdır. Şimdi biz de çok iyi biliyoruz; Musa Hoca, kendisinin devrimci olarak tanıdığı ve güvendiği ancak, çok kısa bir süre önce itirafçı olan bir Kürt tarafından katledilmiştir. Bunu biz şimdi, aradan çok zaman geçtikten ve bu tür cinayetlerin pek çok kez tekrarlanmasından sonra biliyoruz; ancak cinayetin olanca sıcağında Türkiye Devlet Başkanı'nın bunu bilmesi son derece ürkütücüdür. Çünkü cinayetin sıcağında kendisine, yetkili makamların cinayetin nasıl işlendiği konusunda çok doğru bilgi verdikleri anlaşılıyor; bunun ise iki anlamı vardır. Bir: Yetkili makamların cinayetin nasıl işlendiğini, cinayetin sıcağında bilmeleri, ancak cinayeti örgütlemeleriyle mümkündür. İki: Bir devlet başkanının bunu doğru kabul etmesi ve hemen açıklaması ise, bu pratikten önceden haberli olduğu anlamındadır.

Şimdi bu parantezin yardımıyla bir önemli sonuca gelmiş bulunuyorum; ben başbakanlıkta daire başkanlığı yaptım ve Demirel, başbakanlığa geldiği 1965 yılında, beni orada buldu. Demirel'le çalışmak istemedim; Demirel, o zamanlar güvendiği Turgut Özal'ı bize müsteşar olarak gönderiyordu ve benden çok önceki kuşaklardan olmalarına karşın, 27 Mayıs'tan sonra Özal ve Demirel bizim yanımızda yedek uzman olarak çalıştılar, bu nedenle Özal'ı tanıyordum, çok yeteneksiz birisi olarak biliyordum, ayrıldım. Hem devlet pratiğim var ve hem de inceleyerek teorisini öğrenmeye çalıştım; bildiğim, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, önemli cinayetlerin, en üst makamlara danışılmadan kesinlikle uygulamaya konmamasıdır. Kuşkusuz her zaman isimler düzeyinde bir izin alma söz konusu değildir; ama bir içsavaşın ilanı ya da insanlarımızın mahkemeye götürülmeden ortadan kaldırılmasının bir devlet politikası olması, Amerikan Başkanı Bush'un geldiği zamanda kabul edilen ve be-

nim içsavaş olarak nitelediğim politika budur, en üst noktadaki yetkililerin onayı olmadan imkansızdır.

Yakın tarihimiz de bu imkansızlığın gözkamaştırıcı iki örneğiyle süslüdür. Bunlardan birisi, ellili yılların ikinci yarı-sındaki istikrasızlıkla ilgilidir. O sırada önplanda gençlik politikası içinde olan bizler, zamanın Devlet Başkanı Bayar'ın, İsmet İnönü için "öldürürüz, bir güzel cenaze töreni yaparız" dediğini duyuyorduk; İsmet Paşa da sürekli siyasi suikastlardan korkuyordu. Bazı denemelere karşın sonuçlanmadı; Ordu'nun bu kararı uygulamadığını biliyoruz. Diğeri ise "düzeni değiştireceğiz" sloganıyla iktidara yürüyen ve kütleleri harekete getirerek hükümete yaklaşan Ecevit'le ilgili suikast girişimidir; yetmişli yılların ikinci yarısındaki bu suikast girişimi, tam teşebbüs başlamışken, zamanın Başbakanı Demirel, bir yazıyla, Bülent Ecevit'e ihbar etmiştir. "General Ersun Suikastı" olarak da bilinen ve büyük bir ihtimalle Silahlı Kuvvetler içinde hazırlanan bu girişimi, ihbar ederek Demirel boşa çıkarıyor; bu, Silahlı Kuvvetler nezdinde de Demirel'in kişiliğinin bir yanını apaçık hale getiriyor.

Bir: Demirel, kendisine sorumluluk getirmeyeceğini düşündüğü her türlü cinayeti büyük bir demagojiyle savunuyor. Bir Mayıs cinayatlerini savunması, Albay Türkeş'i hep tutması ve başbakanlık yardımcılıklarına getirmesi, ülkücü cinayetlerinin üzerini örtmesi, kişiliğinin bu yanının aynasıdır. İki: Ancak daha açık cinayetler, meşruiyet duygularını olmasa bile korku duvarlarını delebilmektedir; Özal'ın ölümü üzerine ben Demirel'in Çankaya'ya çıkartılmasını, bu açıdan da, generaller için bir mesut gelişme olarak değerlendirdim.

Kuşkusuz bu nedenle, Çankaya'da Demirel ile Başbakanlık'ta Madam Çiller arasında en ufak bir çelişki ve sorun görmedim. Birbirine ve 1993 yaz ayından sonraki politikalara, bu ikiliden daha uygununu düşünemiyordum; bu nedenle de, tüm yazılanların aksine, Demirel'in Hüsamettin Cindoruk'un başbakanlığa yürüyüşünün önünü ısrarla keseceğini düşünüyordum. Cindoruk, tutarlı bir politikacı olmamakla birlikte bu düzenin ve gündemdeki senaryoların kabul edemeceği kadar meşruiyet duyguları olan bir politikacıdır. Bu nedenle de Demi-

rel ile Cindoruk'u hep yanyana değil ve karşı karşıya koydum; olayların gelişimi, benim düşünme sistematiğimi doğrulamış bulunuyor.

* * *

"İç Savaş" sorununa dönmek istiyorum. 1991 yaz ayında yeni bir "iç savaş" ilanından söz ediyordum; şimdi zamanlamayı değiştirmek zorunluluğunu duyuyorum.

Bir hatırlatmaya gerek var; benim bilgime göre, benim dışımda, Türkiye tarihinde iç savaş çözümlemesi yapılmamıştır. Benim "Fatih Sultan Mehmet" çalışmam yöntem açısından çok önemlidir; burada, bana göre Osmanlı'nın tam kendisi olan bir dönemi, tümüyle çekişkiler ve siyasal partiler mantığıyla çözümlemeyi denedim. Bu, Osmanlı tarihini tekdüze gören bütün çalışmalardan önemli bir ayrılıktır; buna ek olarak yakın zamanlara bazı iç savaş dönemleri ekledim. Bir: 1806-1826, bir İç Savaş dönemidir. Tanzimat'ın stabilizasyonu, bu dönemin arkasından geliyor. İki:1906-1926, bir iç savaştır. Cumhuriyet'in stabilizasyonunu, Kürt Ayaklanmaları'nın sürmesine karşın istikrarını, 1925-1926 tarihinden itibaren başlatmak eğilimindeyim. Üç: Altmışlı yıllarının ikinci yarısından sonra çeşitli iç savaş dönemleri ilan ettim; 1991 İç Savaşı, bunun sonuncusudur. Şimdi bu görüşlerimi toplamak zorunluluğunu duyuyorum; bana göre, 1966-1996 bir iç savaş dönemidir. Benim daha önceki iç savaşları kapatan çözümlemelerim gerçeği yansıtmıyor; aslında aynı iç savaş içinde ateşin hafiflemesi veya kesilme olarak ortaya çıkıyor. Şimdi bunu daha iyi görüyorum; yaklaşık olarak Demirel'in başbakanlığa oturduğu dönemden bugüne Türkiye bir "Otuz Yıl Savaşları" dönemini yaşıyor.

Kürt Savaşı, bunun dışındadır.

Ancak Kürt Savaşı, bu iç savaş ile çakışıyor.

Bu otuz yıl savaşlarında, bizim taraf, iki büyük kayıp yaşamıştır. Bir: Örgütlü işçi sınıfı sendikacılığımız yıkılmıştır. Şu anda Disk, başkanı ve sekreteri ile bir mafyanın elindedir ve hiçbir gücü temsil etmiyor. Başkanı, gümrük birliği söz konusu olduğunda, Brüksel'de oligarşi ile birlikte kulis yapacak kadar

sıkılmaktan uzak birisidir. Başkanı aynı zamanda, oligark cenazelerinde oligarklarla öpüşmeden haz alan bir zavallıdır. İki: Biz, bu iç savaş'ta, aydın hareketimizi kaybettik. Şu anda Türkiye herhangi bir aydın etkinliğinden yoksun bulunuyor.

Biz, bu iç savaşı çok yakından ve göğüs göğüse yaşamış bulunuyoruz. Yetmişli yıllar ortasında çıkan bizim Yürüyüş Dergimiz, en çok Disk'in, oligarşiye teslim edilmesine karşı bir savaştı; kaybettik. Bizim, seksenli yılların ikinci yarısında çıkan Toplumsal Kurtuluş dergimiz, en çok aydın hareketinin çöküşünü önlemeye yönelik bir savaştı; bütün varlığımızla girdiğimiz bu savaşı da kaybettik.

İşçi örgütümüzü ve aydın hareketimizi kaybetmek, insanımızı öksüzleştirmiştir. Bu ise, insanımızı kimliksizleştirmek ve kişiliksizleştirmek isteyenlere çok elverişli bir ortam hazırlamıştır.

İç Savaş, bir yanıyla tekelli bürokratik devleti yerleştirmek ve diğer yanıyla insanımızı, insanlığından çıkarmak içindir; bu ikisi, bir madalyonun iki yüzü durumundadır. Kürt Savaşı, bu politikanın, tek politika haline getirilmesi için de kullanılıyor; bu, Türkiye oligarşisi için yönetmeyi kolaylaştırıyor.

Kürt Savaşı ile içiçe giren iç savaş, topraklarımızda büyük bir transformasyon sürecine dönüşmüş bulunuyor; ancak aynı zamanda, karşısında da, "yaranma" eğilimlerini güçlendiriyor. Bu eğilim, bugün için, her iki cephede de var; ancak, Kürt mücadelesinin açık alanlarında daha belirgin olarak ortaya çıkıyor. Bugün, açıktaki mücadelenin politik, ideolojik ve basınyayın alanlarında yaranma kanalları ön plandadır.

Bunun mutlaka nesnel nedenleri bulunmak durumundadır. Kürt devrimci mücadelesinin, iktidardan önce, bu tür mücadelelerde görülmemiş bir kütleselliğe ve olanak genişliğine ulaşması, sanıyorum, bu kalın yaranma çizgilerinin altındaki en önemli dinamiktir. Çünkü bu olanak zenginliği, sıcak temasların dışında, çok güçlü bir karyerizm eğilimi doğruyor; bugün açık Kürt hareketliliğinde karyerizm, en tehdit edici hastalık olarak görülüyor. Karyerizmin politik yansıması, yaranma çizgisidir.

Bu çizginin, ilk planda görülenin çok ötesinde olumsuz sonuçları olduğunu düşünüyorum. Karyerizm ve yol açtığı yaran-

ma çizgisi, Türk yönetenlerinde, kentsel alanlarda, istedikleri sonuca ulaştıkları izlenimini uyandırıyor; böyle bir değerlendirme içinde, Türk yönetenlerinin sorunun sadece kırsal kesime hapsedildiğini düşünmeleri normaldir. Bu ise, bu yaranma çizgisinin pek iyi niyetlerle geliştirildiğinin düşünülmesi halinde bile, amacına tam zıt sonuçlar doğurmasını önleyemiyor; böyle bir değerlendirmenin pek hoş olmadığını kabul ediyorum.

* * *

Hoş olmayan sonuçlara yönelen eğilimleri saptamak, siyasal iktisatın genel çizgisidir. Yalnız ben siyasal iktisatın sınırlarını aşmak istiyorum.

Ayrıca, bu arada, kendimi hiçbir zaman koruma savaşlarıyla sınırlamadığımı ifade etmek gereğini duyuyorum. Kişiliğimden olabilir; en umutsuz ve imkansız zamanlarda da, savunma için değil, daha yeni mevziler için savaş etmeyi seçtim. Bilmiyorum, belki de kaybımızın bir nedeni de budur; böyle düşünmüyorum, ama, yine de yazmadan geri kalmıyorum. Toplumsal Kurtuluş mücadelemizde de, aydını savunmak değil, daha ileriye götürmek istedik; bizim Kürt Cehpesi'nde yerimizi almamız, bir aydını canladırmak ve Türkiye sosyalizmini yeniden tanımlamak hücumudur.

Aydın mücadelesinde yenik savaşımızın belli aşamaları var. Bir: Aydın Belgesi ve Ekin-Bilar yürüyüşlerimiz* oligarşi kadar, yurtdışındaki sol birlik'i ürküttü; o sırada Sofya'da toplanan, Behice Boran, Kemal Burkay, Teslim Töre, Ahmet Kaçmaz ve Nabi Yağcı'nın partileri adına katıldıkları toplantıda yükselen aydın hareketimizi durdurmak ve bölmek için karar alındığını biliyorum. Bu toplantı nedeniyle bana ulaştırılan bilgiler doğruysa,

** Ödp'nin kuruluşu sırasında yapılan "aşk ve devrim" şölenine on beş bin kişinin katıldığının terörist medyada övgü konusu olması, bu partinin yönetimin-de, bunu bir başlangıç sayma eğilimine yol açıyor. Seksenli yılların başlarında bizim Ekin-Bilar toplantılarımız için, Taksim'de Hilton'un önündeki Elmadağı Caddesi'nin saatlerce trafiğin durduğunu, toplantılarımıza girmek isteyenlerin bina kapılarını kırdıkları, toplantı salonlarımızın kalabalık nedeniyle yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı, pek çabuk unutuluyor. Biz üstelik, o zaman İstanbul'da emniyeti yöneten Ünal Erkan-Mehmet Ağar çiftiyle de boğuşuyorduk. Bu, belleksizliğin sanıldığından yaygın olduğunun işaretidir; bana sürpriz gelmiyor. Çünkü korkuyu hep belleksizlik olarak algılıyorum.*

Tip adına Boran, önce bizi destekliyor; ancak delegasyonda bulunan Sargın ve Sakalsız'ın zorlamasıyla görüşlerini değiştiriyor; Aziz Nesin'in, hiç yokken bana karşı hücuma geçerek aydın hareketimizi bölmesi, sol birlik'in Sofya toplantısı sonrasına rastlıyor.* İki: Aziz Nesin-Haluk Gerger'in, bazı Tip'lileri de yanına alarak Perinçek'in Aydınlık gazetesine katılmaları, bu bölme işleminin devamıdır. Üç: Ancak 1995 Seçimleri, bu alanda sonuç alıcı adımların atılmasını neden oluyor. Genelkurmay, Cumhuriyet gazetesi aracığıyla aydınların büyük bir bölümünü, kemalist ve Kürt Yükselişi'ne karşı bir tutum alan Perinçek'in Partisi'nde topluyor. Dört: Bu toplamanın kuşku u - yandırdığı bir zamanda ise, terörist medyanın büyük desteğiyle, Ödp kuruluyor. Ödp, bir yanıyla, Türkiye aydın hareketinin sonu ve toplu mezarlığıdır.

Son seçimlerde Türkiye aydınlarının kütle halinde Perinçek'in Partisi'ne destek yağdırmaları ve geri kalanların, seçimden hemen önce Kürt İttifakı'nı kırabilmek için, sonradan adı Ödp olan oluşumu gerçekleştirmek istemeleri, aydın cephesinde bizim ve bu arada benim mutlak yenilgimdir. Aydınımızın tükenişi, kalan aydınımız için kesin bir yenilgidir; bundan kuşku duymuyorum ve açıklıkla yazıyorum.

Bunun çıkış zamanlaması, buradaki bütün çözümlemelerim çerçevesinde yerli yerindedir. Ülke dışında üç önemli gelişmenin arkasından geliyor.

Bir: Bulgaristan'da daha sağlıklı bir sosyalist arayışı gerçekleşiyor. Ciddi sayılabilen ve Batı'yı ürküten bir sosyalist hare-

** Ben bu uğursuz işe Aziz Nesin'in, istemeden ve "şaka" olarak girdiğini düşünüyorum. Bunlara uymazdı; ancak benim de aydın hareketini "maceralara sürüklememden" kaygılanıyordu; üstelik, o aşamada bile devlet ile mesafemizi, Nesin'in düşündüğünden çok daha fazla açmıştık. Bu işte asıl uğursuz rol Sadun Aren'e aittir. Benim yakın dostum da olan Aren, Tkp'ye yaranmak ve belki de eski ihanetlerini unutturabilmek için, bu bölme işinin perde arkasından örgütleyicisi oldu. Ben, Profesör Aren'in, Sosyalist Parti'deki fedakar çabalarını görünce bunları unuttum; sosyalizmi zayıf, ancak inançlı bir insan olarak görmeye başladım. Yanlız nerede ise seçime girecek kadar ilçe örgütü kurmuş bir partiyi, tasfiye etmesi üzerine yanıldığımı anladım. Profesör Aren, başkanı olduğu Parti'nin Kürt politikacılarıyla seçim ittifakı yapmasına karşı çıktı, önlemeye çalıştı ve bunu önlemeyince, Parti'yi kapatmaya ve bu yolu tümüyle tıkayacak kapıları çalmaya karar verdi. Bu Devlet Partisi'nin direktifiydi.*

ket yeniden iktidara geliyor. İki: Rusya'da komünistler kendilerini, beklenenden çok daha hızlı bir biçimde, tazeliyorlar. Üç: 1995 yılının sonunda Fransa işçi sınıfı, bütün dünyaya örgütlü işçi sınıfının gücünü bir kez daha gösteriyor. Bütün bunlar, emperyalist başkentleri, sola karşı yeni senaryoları düşünmeye zorluyor.

Bizim solumuza gelince, ne yazık, dış dünyadaki olumlu ve olumsuz gelişmelerden çok hızlı etkileniyor; bunu biliyoruz. Bilinen iç gelişmeler de buna ekleniyor; ancak saymak gereği duymuyorum.

Başkan Apo, son bir televizyon oturumumuzda, bu kuruluşun emperyalist merkezlerde hazırlanmış olabileceğini, çok nazik bir biçimde söyledi; ben de, bu yönde düşünüyorum. Kurucularını, iticilerini biliyorum; ancak bunun üzerinde durmak istemiyorum. Sadece çok öğretici olduğuna inandığım bir örneğe işaret etmek istiyorum.

1992 yılı yazında, Avrupa'da çeşitli toplantılar için bulunduğumuz bir zamanda, Hollanda'da Kliseliler Birligi çatısı altında insan hakları kuruluşu ile görüşme yapıyorduk; o sıradaki Hep Başkanı Feridun Yazar, bazı milletvekilleri beraberdik. Karşımızdakilere Türkiye'deki "insan hakları ihlallerini" anlatıyorduk ve karşımızdaki bir saygın din adamı, her söylediğimiz ihlale karşı çıkıyordu ve Türkiye'nin gülistan olduğunu anlatmaya çalışıyordu. "Bizim de bilgilerimiz var" diyordu; devam etti ve ben de hem dinlemeye ve hem de bilgilerini dikkatle incelemeye başladım. Sonra birden buldum, İngilizce konuşuyorduk, birden "siz bu bilgileri Murat Belge'den alıyorsunuz" dedim; "hayır" diyemedi, "evet" dedi. Adımı bir daha verdim, hep yanlış bilgiler verdiğini bildiğimizi, Belge'ye söylemesini rica ettim.

Ünlü silah taciri Kavala'nın parasıyla yayıncılık yapan ve dolayısıyla yaşayan Belge, Türkiye solunda, batılıların hoşuna giden düşüncelerin ithalatı ve acentalığını yapmakla tanınıyor; birkaç kez politikayı bıraktığını ilan etmesine karşın, bu Parti'nin mümtaz kurucularından birisi olduğu söyleniyor. Rica edilmiştir ve görev verilmiştir; kuşku duymuyorum. Baş-

kaları var; burada tutuyorum.

* * *

Kuşkusuz, tümüyle yenilgili bir tarihimiz yok; çok iyimser olduğumuz yanlarımız da var.

Bir: Ben, bizim Kürt Devrimi ile yaptığımız ittifakı, kişisel ve salt aydınsal görmüyorum. Biz bütün bu olumsuzluklar içinde, Kürt Devrimi ile birlikte yürüyüş yolunu seçtik; başlarken hiçbir pazarlığımız olmadı. Bana göre, her türlü yan yana yürüyüşte olabilecek pürüz ve uyumsuzluklarla birlikte, mükemmel bir biçimde gelişti; örnek sayıyorum.

İki: Kuşkusuz, her türlü birlikte yürüyüşün verimli olabilmesi için, yan yana yürüyenlerin birbirine yakın güçte olmaları gerekiyor; ilk bakışta, böyle bir denklik görülmüyor. Bizim örgütlülük düzeyimiz ile Kürt Devrimi'nin örgütlülük düzeyi arasında, biz yanyana yürüyüşü seçtiğimizde, önemli farklar vardı; zamanla bunlar daha arttı.

Ancak böyle düşünmenin, daha doğrusu ilk bakışa fazla ağırlık vermenin doğru olmadığını düşünüyorum; bu yürüyüşün bir yanında sadece Dr. Beşikci veya Dr. Küçük'ün olduğunu düşünmüyordum. Ben başından beri, bir yanda Türkiye aydını olduğunu düşünüyordum; yan yana biz değil, Türkiye aydını yürüyordu. Biz sadece temsilciydik; ittifak, Kürt Devrimi ile Türkiye aydını arasındaydı.

Dolayısıyla, aydın cephesindeki "yenilgi" değerlendirmemde bir değişiklik yapmak durumundayım; aydınımız kırıldı, büyük bölümü kendisini bataklığa atarak intihar etti, ancak aydınımıza aydınlık yolu açabildik.

Üç: Burada bir yenilgi değil, yenilenme söz konusudur.

Dört: Yalnız yaptığımız sadece bir aydın yürüyüşü değildi; aynı zamanda çok politik bir iş yaptığımızı başından beri biliyordum. Ben, en olumsuz zamanda, Türkiye Devrimi'ni, Kürt Pınarı'na çektiğimi düşünüyordum. Eğer bugün bizim topraklarımızda, başka pek az toprak örneği, sosyalizm bütün saflığıyla var ise, bu bir yanıyla Kürt Devrimi ve diğer yanıyla bizim usta politikamız sonucundadır. Bugün geldiğimiz nokta,

bize sadece umut veriyor. Bu, budur.

* * *

Aydınımızı tazeledik.

Sosyalizmimizi saflaştırdık.

Cumhuriyet'i yenilemek durumundayız.

Otuz Yıllık İç Savaş'ın bu noktasında, 1920 yıllarına ve belki de daha öncesine döndüğümüzü düşünüyorum.

BİRİNCİ BÖLÜM

tekelli bürokratik devlet

YERLEŞTİRME

Bir kez de televizyonda anlattım, bunu seviyorum, anlattıkça da gülüyorum; otuz yıl birbirini izleyen iki ajan üzerinedir. Birisi Kgb ve diğeri Cia'den; otuz yıl birbirini izleyince mahpus ile gardiyanı örneği, dost oluyorlar ve emekliliklerini birlikte geçiriyorlar. Tavla oynuyorlar, pulları vururken de, Cia'den emekli maaşı alan, "söyle, söyle, o üniversitede dört öğrencinin ölümüne yol açan gösteriyi siz örgütlediniz" diye bastırıyor. Diğeri, "hadi dostuz, Çernobil'de santralı siz uçurdunuz, değil mi, haydi bakalım" diyerek zarını atıyor. Birbirini sıkıştırıyorlar, eski Cia ajanı bir ara dayanamaz oluyor, sanki boğuluyor ve "bak" diyor, "Çernobil'de bizim hiç rolümüz yok, ama artık sana söylüyorum, yeter artık öğren, kesin açıklıyorum, Garboçov'u oraya biz yerleştirdik" diye bağırıyor. Emekli Cia ajanına göre Garbaçov'u Sovyetler'in başına Cia yerleştirmiştir. Doğru mu; her şakada bir gerçek payı olduğunu söylerler, bilemem. Ancak bu şakaya benim eklediklerime artık kesinlikle inanıyorum: Erdal İnönü'yü kesinlikle Cia yerleştirmiştir. Artık bundan hiç kuşku duymuyorum.

Küstü gitti, geri getirdiler, gitti geldi yeniden yerleştirdiler, yaptıklarının bir bölümünü özetliyorum. Bir: İnönü başkan, Deniz Baykal sekreteriydi, sonra birbirine düştüler, ancak Paris Konferansı'na katılan Kürt kökenli milletvekillerini Shp'den kovarken birleşmekte hiç güçlük çekmediler. İki: Çölaşan, "iki ünlü" gazetecinin marifeti olarak yazmıştı, Emin, Uğur Mumcu, ünlü hainlerden Hikmet Çetin ve Emin'in teyzesi oğlu Hüsamettin Cindoruk, bir araya geldiler ve sonunda, Türk ilericiliğinin büyük düşmanı, ünlü iş adamı, ünlü faşist Albay Tür-

keş'in ortağı Morison Süleyman'ı başbakan önerdiler, Erdal İnönü Demirel'i başbakan yaptı. Üç: Az geldi, bu Cia yerleştirmesi Erdal İnönü, Washington'un yıllanmış politikacısı Morison Demirel'i Çankaya'ya çıkardı. Dört: Az geldi, Amerikan yurttaşı bir Madam'ı başbakan koltuğuna oturttu. Beş: Az geldi, yap-satçı ideolojinin uşağı ve Madam'ın sekreteri Murat Parayalçın'ı veliahtı yaptı. Altı: Tutmadı, yerine ünlü hainlerden Heko Çeto'yu çıkardı. Yedi: Yetmedi, gitti geldi, dışişleri bakanı koltuğuna yerleşti ve başkaları bir yana, Ankara'nın Kürt politikasını yine Washington'un istediği rotaya soktu. Sekiz: Bu, bir ispattır. Garbaçov'u bilemem, Erdal İnönü'yü koltuğuna Cia'nin yerleştirdiği kesindir. Zaten bir yerleştiren olmasa koltuğunu hiçbir zaman bulamayan bir tip'tir.

Bir parantez açmak zorundayım. Bir: Ayrıntıları kitaplarımda ve bazı ispatları, hazırladığım yeni inceleme ve çalışmalardadır; altmış yılını esas alıyorum, Washington'un kontrolünde olmayan hiçbir kimse dışişleri bakanlığına getirilememiştir. Soysal'ınki bakanlık değil eğlencelik oldu ve Ecevit, "en solcu" olduğu zamanda bile Washington'un güvenini kazanamayan Hasan Esat Işık'ı dışişleri bakanı yapmadı. İki: 27 Mayıs'ın dışişleri bakanı, belgeleri kitaplarımdadır, ünlü yalancı ve Amerikan casusu Selim Sarper'dir. On iki Mart dışişleri bakanını Nato'dan getirmiştir. On iki Eylül'ün dışişleri bakanı Türkiye'ye gelmiş en Amerikancı diplomat olan ve darbe sabahı erkenden Amerikan büyükelçisi Spain'i telefonla arayıp dışişleri bakanı olacağını haber veren İlter Türkmen'dir. Üç: Shp-Chp hattında üç dışişleri bakanının da genel başkan olmaları tesadüf görünmüyor. Hainlikleri daha kolay gizleyebileceklerini düşündükleri kesindir.

Şimdi devam ediyorum ve şu saptamayı yazma gereğini duyuyorum: Cumhuriyet tarihinde hiçbir zaman Türkiye, bugünkü kadar, bir yabancı ülkenin kucağını oturmamıştır. Bu tarihin bölümünü okuyarak ve bir bölümünü yaşayarak biliyorum; Türkiye'de şu anda tepeden tırnağa kadar her noktaya Amerika egemendir. Fakat Amerika'nın böylesine ve bu hızla istediklerini çıkarmasına yine de şaşırıyorum.

Bu Amerika hegomonyasında ve işlerini uygulamadaki hız-

da, medyanın aktüel diktatoryasının yanında yine bizim Toplumsal Kurtuluş'ta bulup üzerine pek çok yorumlar yaptığımız, Washington'un "seçmeli caydırıcılık" doktrini çok önemli bir rol oynuyor. Burada önemli olan, bu yeni doktrinde Washington'un, emperyalist politikalarını uygulamada, ekonomik ve askeri manivelalar yanında, basına, devlet içine, bankalara, mesleki odalarına yerleştirdiği ajanlarına verdiği stratejik roldür. Bu açıdan bakıldığında emperyalizmin kolonizasyon politikalarına döndüğünü söylemek mümkün görünüyor; sadık adamlar ve casuslar daha çok ön plana çıkıyor. Washington, özellikle On İki Eylül darbesinden itibaren her yere sağlam adamlarını yerleştiriyor. İradesine gölge düşürenleri ise, General Eşref Bitlis örneği biliniyor, içerdeki ajanları vasıtasıyla öldürebiliyor.

Bu yerleştirmeyi izlemek ve kadrolaşmayı bozmak benim işimdir; yıllardır bunu yapmaya çalışıyorum. Eylül'ün Amerikan Büyükelçisi Spain hemen çekilmiş ve yerine, sağcı kampanyaların deneyimli adamı, yaşlı Straus-Hupe büyükelçi getirilmiştir. Bir: Bu Amerikan büyükelçisinin Amerikan tarafı için, basında yaptığı ilk büyük örgütleme Hasan Cemal'ledir. Cemal-Selçuk zamanında Cumhuriyet, anti-sovyet, anti-sosyalist, anapçı islamcı ve kuşkusuz Amerikancı bir yayın organıdır. İki: Hasan Cemal'in, Straus-Hupe'ye sunduğu ikinci adam Ufuk Güldemir'dir; kısmen Ermeni kökenli olduğunu duyduğum Güldemir, bunu bir eksiklik olarak yazmıyorum, Hasan Cemal tarafından Washington'a gönderilmiş, yetiştirilmiş, Amerikan tarafına büyük hizmetler yaptıktan sonra dönmüş, İstanbul'da hep Amerikan yanlısı basında çalışmıştır. Almancıların yoğun olduğu Milliyet'te ise rahat etmemiş ve kaçırılmıştır, normal karşılamak gerekiyor. Üç: Cemal'in tekrar Washington'a gönderdiği ve öğrenciliğinde bizim çevremizde olan şimdiki Hürriyet temsilcisi Sedat Ergin'i şu anda izliyorum. Dört: Bab-ı Ali'deki bir büyük kadrolaştırma da Ertuğrul Özkök adıyla da bilinen Ertuğrul Özfaks'dır. Ben son zamanlarda, Cia'nin Türkiye'nin iç ve dışpolitikayla ilgili bütün açılımlarını Özfaks'tan izliyorum.

Devam ediyorum. Washington'daki George-Town Üniversitesi genellikle Amerikan emperyalizmi için kadro yetiştirir. Bir: Madam'ın hiç tanımadığı Tayfun Özgüner, bir George-Town

yetiştirmesidir ve Trt'nin başına yerleştirilmiştir ve Trt, şu anda Washington'un kesin kontrolündedir. İki: Bütünüyle kendisini Mit'e teslim etmiş olan Emin Çölaşan'ı Mit'çi kuşları yanılttılar; Çölaşan, bu adamın değişeceğini ilan etti ve gün verdi ancak güçleri yetmedi. Üç: Mit'in yapabildiği, sağlam adamlarından birisi olan Ali Baransel'i, Trt kurulunun başına getirmektir; Mit'çilerle washingtoncular arasında şu anda Türkiye'de bir örgütsel öncelik kavgası yapılıyor. Dört: Cia'nin dışişlerinde transferlerinde Atina ve Moskova görevleri çok önemlidir. Amerikan yurttaşı Madam'ın, hiç tanımadan Moskova büyükelçisi Volkan Vural'ı dışişleri'ne müsteşar yapmaya çalışması boşuna değildir; bu adam bir Mit müsteşarının oğlu olan İlter Türkmen'den sonra dışişlerine gelmiş en önemli Amerikan kuludur. Beş: Fransa'da yayınlanan Le Canart Gazetesi'nin Boşnak olduğunu yazdığı şimdiki müsteşar Öymen, amcası oğlu Altan Öymen örneği Bonn'a yakındır, ancak kişiliksizliğini kanıtlamış bulunuyor. Solcu olduğu için bir yıl dışişlerine alınmayan Onur Öymen, Bonn'da Mehmet Ağar'ın bir polisi olarak çalışmıştır. Altı: Onur Öymen-Erdal İnönü ikilisinin yönetimindeki dışişleri, Washington'un direktifine uygun bir biçimde Dublin Çizgisi'ni yeniden Türk dışpolitikası yaptılar.

Şimdi yapılanları özetlemek durumundayım, gelişmelerin baş döndürücü bir hızı var. Bir: Yine günü gününe televizyonda parmak bastım, Cia başkanının Ankara'ya geldiği ve kaldığı zaman, Meclis'te anayasa değişiklikleri için oylamanın yapıldığı zamandır. Cia başkanı, oylama yapılırken, neredeyse sandık kurulu başkanı olarak çalışıyor. İki: Cia başkanının bu ziyareti sırasında Meclis'in kuzu kuzu anayasa çevirmesinin yanında daha önemli olan, Mesut Yılmaz'ın, büyük bir değişiklikle, "Refah en büyük tehlikedir" demesidir. Yılmaz, Cia başkanı ile Ankara'da görüşmediğini, ancak bir süre önce Washington'da konuştuğunu açıklamıştır. Bu, olayların mantığını açıklamak için daha uygun bir buluşmadır. Üç: Yer olmadığı için Çeçenya'daki gelişmeleri bir kenara bırakıyorum, ancak New York Times'ın da yazdığı türden Erdal İnönü zamanında ünlü faşist Albay, Türk dışpolitikasının önemli bir adamı haline gelmiştir. Çünkü, Cia, Çeçenya'da bozkurtların olduğu ve bunlarında faşist Al-

bay'dan emir aldıkları inancındadır. Dört: Faşist Albay'ın Özfaks Ertuğrul'un sütununda ve Hürriyet gazetesinde hızla övülmeye başladığı zamanla Cia'nin Çeçenya için Ankara'dan beklentileri arasında tam bir zamanla saptayabilmiş durumdayım. Beş: Courrier İnternational ve diğer uzman yayınlar, bundan birkaç ay önce, Saddam'a karşı kurulmuş olan Irak Ulusal Cephesi'nin çöktüğünü haber verdiler; Londra merkezli bu cephede PKK dışındaki Irak Kürdistanı'nda etkili partiler yer alıyordu, Türkmenler ve Araplar da vardı, çökmüştü. Bu arada Cia, bu cepheyi yeniden onardı. Altı: Aktüel dergisinde, 30 Ağustos 1995 tarihlidir, çok ilginç bir haber-yorum yer alıyor; buna göre, bu cephenin lideri, hem Amerika ile "mükemmel ilişkiler kurmuş durumdayız" diyor ve hem de Ankara'yı gizlice ziyaret ediyor. Dergiye göre ziyaret tarihi 27 Temmuz'dur ve Türkiye'nin öteden beri kapalı olduğu bu ziyaret, Cia başkanı Deutch'un Ankara ziyaretinden dört gün sonra gerçekleşiyor. Yedi: Dublin toplantısı bu ziyareti izliyor; herkesin bildiği bu toplantıyı, Hürriyet gazetesi büyük bir utanmazlıkla "atlama haber" olarak sunuyor, Cia'nin Saddam'ın damatlarını kaçırması ile Dublin toplantısı aynı zamana denk getiriliyor. Özfaks, Türkiye'nin bu toplantıya katılmasıyla hem "diplomatik zafer" olarak gösteriyor ve hem de sıkılmadan Türkiye'nin bu toplantıya bir "tehdit" sonucu gittiğini kaydediyor.

Cia yerleştirmesi Erdal İnönü zamanında, Ankara 1993 Darbesi'yle ayrıldığı ve Özal'ın kıskançlıkla uyguladığı Washington politikasına dönüyor. Şimdi bu politikanın esaslarını özetlemek istiyorum. Bir: Amerikan Harp Akademisi'nin dergisi Military Review'de Binbaşı S.H.Button'un da yazdığı, Washington, yakın zamanda, Türk Ordusu'nun PKK'yi yenebileceğini inanmıyor. İki: Şu anda Türkiye'nin istikrarına çok muhtaç görünüyor. Üç: Bunu, Kuzey Irak'ta, Ankara'ya bağımlı bir Kürt devletimsi yapısı ile Türkiye'de ve yumuşama ile yapılabileceğini inanıyor, Saddam'ın yaşatılması ve Irak'ın toprak bütünlüğü geri plana atılıyor, Türkiye bu savlardan cayıyor. Dört: Washington'un, Ankara'dan bir başka noktada da ayrılarak, bütün bu adımları atabilmek için PKK'nin yenilmesi şıkkından ayrılmaya başladığını düşünmek durumundayız, işaretler var. Genelkurmay ta-

rafından çıkartılan Aydınlık dergisinin, Amerika'nın Adana Konsolosu'nun açlık grevindeki PKK yakınlarını ziyaret etmesinden böylesine rahatsız olması, herhalde General Karadayı taraftarlarının rahatsızlığıdır ve önemli bir işarettir. PKK Genel Başkanı Öcalan'ın da, benim yönettiğim bir televizyon açıkoturumunda, Washington'da başka eğilimlerin de bulunduğuna işaret etmesi, bunu doğruluyor. Beş: Washington ve yandaşları için PKK meselesini zamana bırakma eğilimi kuvvet kazanıyor. Altı: Washington'un Türkiye'yi teslim almak için "PKK ile görüşme" kartını ileri sürmüş olması mümkündür; Özfaks Ertuğrul'un sözünü ettiği "tehdit" bu olabilir ve Genelkurmay'ı temsil eden Aydınlık dergisinin bir konsolosun bir açlık grevini ziyaret etmesine bu kadar kızması da böyle düşünmeyi zorluyor.

Türkiye'nin aptal başbakanının "Plevne" kadar önem verdiği Türkiye'nin son Güney Savaşı nedeniyle de söyledim; bu giriş, Kuzey ile Güney'i teorik olarak birleştirmiştir. PKK, bu teorik gelişmeye parelel olarak, Güney'de, Barzani bölgesinde yeni bir cephe açmış bulunuyor. Bu, sonucu ne olursa olsun, kaçınılmaz olan bir gelişmedir. Dublin Yolu zorlanırsa, Ankara'nın Güney'de kendi Vietnamı'na düşmesi ihtimali yükselmiş bulunuyor.

İki gelişme daha ortaya çıkıyor. Bir: Washington'da Deutch'la görüştükten sonra ve nerede ise Deutch'un Ankara ziyaretine denk gelecek bir biçimde Mesut Yılmaz'ın "Refah en büyük tehlikedir" çıkışı, daha da önem kazanıyor. İki: Suud'un idamları karşısında, Amerikancı basının Erbakan'ı sıkıştırmak istemesi ve sıkıştırması, Türkiye'nin bütün politikalarını eline alan Amerika'nın senaryoları doğrultusundadır. Üç: Seçimlere kadar, bu tür sıkıştırmaların artmasını beklemek durumundayız.

İkinci nokta şudur ve bitiriyorum. Bir: Ben, Yalçın Doğan'ın yazdıklarının aksine ve "ayak oyunu" politikalarını iyi bilen Cindoruk'un bir kaşık mektupta fırtına yaratmasına karşın, Washington'un Madam'a mesafeyi açtığını düşünüyorum. İki: Seksenli yıllarda Büyükelçi Straus-Huppe'nin veliahtları Baykal ve Dalan'dı. Madam ve Yalım Erez, bu grubun içinde ve Washington'un Özal'ın yerine planladığı Bedrettin Dalan'ı des-

tekçileri olarak yerleştirilmişlerdi. Üç: Artık Deniz Baykal'ın Amerikan yanlılığının yetersiz kaldığı anlaşılıyor. Cia'nin yerleştirmesi İnönü kendisiyle, Parayalçın'la ve ünlü hainlerden Heko Çeto ile Baykal'ı durduramayınca, kendisini "fasülye gibi nimetten sanma" hastalığından özürlü ve ayrıca teneke sesli Lütfü Divaneli'ye umut bağlamış bulunuyor. Baykal'ın kronik destekçisi Sabah ise rakip gazetenin kadrosuna geçmesine karşın Divaneli ile oyun oynuyor. Anlaşılan Washington'un çoçukları, Baykal'ı terbiye etmek istiyorlar. Terbiyelidir ve terbiye edilmeye hazırdır.

Ama Rusyalılar o kadar terbiyeli değiller, Garbaçov'a dokunmadılar. Biz dokunuruz, o kadar terbiyeli değiliz; biz eski ajanlara ancak hapiste tavla oynatırız. Fakat yine de, kol veya bacak kesen, kelle uçuran Suud ya da Ali Kemal örneği berberden alıp linç eden kemalistler kadar uygarlıktan uzak değiliz. Ben, kendi hesabımıza casuslar ve tüm a.çocukları için, Suud'unkinden ve dgm'lerden çok daha tarafsız yargı kurullar garanti edebiliyorum. Elimden gelen budur.

ZEHİR

Bir söz var, çok sevdiklerim arasında yer alıyor ve bu nedenle sık sık tekrarlıyorum ve bir kez daha tekrarlamaktan kendimi alamıyorum. "Bir insanı duayla öldürmek mümkün" diyorlar, "ancak kahvesine yeterli ölçüde zehir koymak şartıyla" diye ekliyorlar. Deniz Baykal'ın ilk icraatı buna uygun düşüyor, Baykal'ın yaptığı duasını okumaktır; bu nedenle Madam'ın kahvesine kimin zehir koyduğunu araştırmak gerekiyor. Bana göre Madam'ı şimdi düşürenler, Madam'ı o koltuğa oturtanlardır. İki yıl önce kimler kucaklayıp oturttularsa, şimdi bunlar iteleyip kakalayarak düşürmüşlerdir. Zehiri yutturanlar, koltukçulardır; Deniz ise düşürmenin bahanesidir.

Televizyon sohbetlerimi izlemek ve yazılarımı okumak imkanını bulanlar için, babası hırsız, kocası arsız ve kendisi akılsız bu Madam'ın bu son istifası sürpriz olmamalıdır; ben Türk basınında yazılanların aksine, Washington önünde bile Madam'ın durumunun zayıfladığını ileri sürüyordum. Deniz Baykal'ın da Chp için başkan seçilmesini, Madam'a "bir siyasal komiser atama" biçiminde değerlendiriyordum; komiser biraz fazla bastırmış olmalı ve böylece de Madam'ı fazlaca incitmiş olması mümkündür. Ancak bir sorun var, belalılarının her bastırmasında bir ayağını kaldırarak sadakat yeminleri eden Madam'ın yine bir veya iki ayağını kaldırarak ve gözlerini süzerek bir kez daha yemin etmemesi ve Necdet Hınzır adlı bir polis memuruna aşkı yüzünden "boşsun" sözüne razı olması düşündürücüdür. Şimdi burada okuyucularımla birlikte düşün-

dürücü olanı düşünmek ve irdelemek istiyorum.

Sosyal ve politik sorunlara, tıpkı bir roman yazarı türünden ve olayların çevresiyle birlikte yaklaşmayı öneriyorum. Bir: Ben son helikopter olayında, asıl senaryonun, Madam'ın bir kolunu ya da kanadını biçmek üzere oluşturulduğunu sanıyorum. Bazı çevreler Kadın'ı terbiye etmek istiyorlardı, helikopter pervanesini kullanacaklar, Madam'ın bir tarafını tıraş edeceklerdi, öyle bekliyordum; yanlışlık olmuştur ve bir işgüzar polis memuru biçilmiştir. Bir roman yazarı olarak baktığımda, kaza'nın biçmede değil yanlış biçmede düğümlendiğini görebiliyorum, polis memuru kazaya kurban gitmiştir. İki: Madam yakın bir zamanda, Avrupa Parlamentosu adına gelenlerden birine, "artık yeter, bana sekiz doğurttunuz, benden paso" demiştir, bir roman yazarı olarak bu sözün psikoanalizine inme gereği duyuyorum. Doğrusu yakınlarım tanıktır, ben, bu konuşmayı Madam'ın çok bastırıldığına ve her yerden sıkıştırıldığına, çimdik yediğine, yorumlamış bulunuyorum. Çünkü sekizin ünlü muhaliflerinden Coşkun Kırca bile dönmüş, Paris ve Washington'un isteklerine uygun olarak, yabancı heyetlere "bu işi merak etmeyin, zaten ben baktım, bu sekiz asil Türk milletine uygun değildir" buyurmuştur. Gerçekten de son zamanlarda sekizin kötülüğü üzerinde Washington, Paris, Bonn, tüsiad ve oligarşi ittifakı sağlanmışken Madam'ın bundan yorulmasını anlamıyorum. Terstir ve bütün terslikler türünden beni düşündürmüştür.

İşin aslına bakılırsa, Madam'a teşhis koymada, önceliği kimseye bırakmak istemiyorum. Babasının müthiş bir hırsız, kocasının inanılmaz bir arsız, kendisinin ise akılsız olması bir yana sık sık hiç duymadan sevdiğini ilk olarak yazdığımı ileri sürüyorum. Ancak şimdi benim teşhisim çok yavan kaldı, ben çok aşılmış durumdayım; Madam'a Anap Başkanı Yılmaz, "hasta", Refah Başkanı Erbakan, "isterik", Chp Sekreteri Keskin, "zibidi" teşhisini koyarak benim daha önceki teşhisimi geçersiz yaptılar. El elden üstündür, fakat yine de bir merak noktası var, beni meraklandıran, acaba bu muhalif devlet yöneticilerinin bir bildiklerinin olup olmadığıdır. Çünkü ortada garip işaretler var, birbirini destekliyor; bunlardan birisi meclisi

gençleştirmek üzere Özfaks'a söylediklerdir. Ben Madam'ın bu gençlik aşkında kızılacak bir yan göremedim ve bunu Madam'ın kronik sayıklamalarından birisi olarak kabul ettim. Fakat aynı konuşmada psikiyatristleri ilgilendiren başka yanlar vardı ve şimdi aktarıyorum; "Ben hiçbir saplantı içinde değilim. Ama öbür tarafta Papandreu bana bulaşıyor. Her gün, her gün. Benim beyanım bir defa oldu. I mentioned (ifade ettim) 12 mile çıkar That's the reason for war (bu savaş nedenidir) dedim, ama bunu iç politika için demedim. Dışarıda aynı şeyi söyledim. Onu söylediğim zaman anladılar ki ben bunu yapacağım." Aradaki noktalar, parantez içindeki Türkçe bana değil, Ertuğrul Özfaks'a aittir; bu konuda hiç sağlıklı görünmüyor.

İlginç olan şudur, şimdiye kadar Madam'ın makyajcılığını hakkıyla yapan Hürriyet'in Özfaks'ının bu sözleri hiç düzeltmeden yayınlaması Madam'a ayıp olmuştur. Daha da önemlisi bunları Bakırköy doktorlarının okuyup okumadığını bilmiyorum. Çünkü bildiğim başka devlet sırları var ve birisi şudur; 27 Mayıs'ın başkomutanı General Cemal Gürsel'in cumhurbaşkanlığının bir döneminden sonra, zamanın başbakanı İsmet İnönü'nün cebinde, doktorlardan alınmış ve Gürsel'in akıl durumunun devlet yönetimine elverişli olmadığını yazan bir rapor olduğunu duyuyorduk. Belki yine öyle bir rapor vardır; yoksa Yılmaz'ın, Erbakan'ın ve Keskin'in böyle konuşmayacaklarını düşünüyorum.

Şimdi roman yazmayı bırakıyorum ve "siyaset bilimi" alanına dönmek istiyorum. Bir: Madam, koltuğuna üçlü bir koalisyonun gerçekleştirdiği bir siyasi darbe sonuncunda oturmuştur. Önce oturduğu yere kendi imkanlarıyla oturduğunu sanmış, bu nedenle Türkiye'de bir "Bask Modeli" uygulanacağını iddia etmiş ve kendi işini yanlış anladığı, "Bas Modeli" uygulaması gerektiği anlatılmıştır ve hemen anlamıştır. İki: Madam, Amerikan Dışişleri Bakanı Christopher'in İstanbul'a gelip dolaştığı bir gün, Washington, Türk Genelkurmayı ve Tüsiad'ın anlaşması sonucunda, koltuğa itilmiştir. Üç: Zaman içinde oturtanların üçünde de yanlışlık yaptıkları konusunda hisler doğmaya başlamıştır. Dört: 12 Mart darbesine damgasını vuran oligarşinin örgütü olan Tüsiad, Madam'ın, Kürt haini Yalım

Erez ile özel yakınlığını, sistemin imkanlarını, bütün tüccar ve sanayicilere peşkeş çekmeye vardırmasından son derece rahatsızdır. Tüsiad, odalar birliğini halk ya da "popül" saymakta ve bu politikalara "popülist" damgasınını vurup çok kızmaktadır. Sistemin imkanları daraldığı için bunları tekeller düzeni ile tüm kapitalistlerle paylaşılmasında sorunlar çıkmaya başlamıştır, yakın zamanda önde gelen oligarklardan Rahmi Koç, büyük ve terörist medyanın temsilcilerini yanına alarak gittiği Manisa domates fabrikasında kredilerinin kısılması nedeniyle salçalarını satamayacağını açıkca haykırmıştır. Madam'ın düşürülmesinden sonra Tüsiad bir bildiri yayınlayarak Madam'sız hükümet istemiştir. Oligarşi Madam'ı beğenmez olmuştur. Beş: Washington önce Madam'ın hoppalığından rahatsız olmuş, el öptürme neyse, Kohl'dan sonra Chirac'a kur yapılmasını bir aldatma olarak görmüştür. Buna Saddam'ı yaşatma yolunda General-Ecevit formülünü benimsemesi eklenmiş; ancak Clinton'un sert çıkışından sonra Madam, bir yemin ve iki gözyaşı ile durumu kurtarmış ve Washington'a yeniden teslim olmuştur. Fakat, Washington, Moskova ile arası bozuldukça Türkiye'de stabilizasyona çok önem veriyor ve Madam'ın tarikatlara yapışmasını endişeyle izliyor. Daha önemlisi, doksan üç darbesinden sonra, metropollerde geçici olabilecek bir sükunet elde etmesine karşın, Kürt Cephesi'nde, savaş ve diplomasi alanında inisiyatifin tümüyle PKK'ye geçtiğini saptıyor. Patron rahatsızdır; Kürt halkına uygulanan acımasızlıkların Türkiye'yi daha da destablize etmesinde ve asıl düşmanı Türkiye devrimci solunun kendine gelmesinden endişeleniyor. Yedi: Genelkurmay kesimi ise Kürt Cephesi'nde Madam'ın tümüyle Washington'a teslim olmasına çok kızıyor. Aslında şu sırada Genelkurmay da Washington'a teslim olmuş durumdadır; yalnız Genelkurmay'da teslimiyetlerini sivillere yükleme ve fırsat yaratıp sözlerinden geri dönme politikası esastır.

Zehiri verenler, önce Madam'ı oturtanlardır. Türk paşalarına son gidişten dönmek için bir fırsat gerekiyordu ve yaratılmıştır. Madam, PKK tarafından tek yanlı olarak ilan edilen bir ateşkes'ten hemen sonra bir darbeyle koltuğa oturtulmuştur ve PKK tarafından yine tek yanlı bir yeni ateşkes'in ilan edileceğinin du-

yulduğu bir zamanda zehirlenmiştir. Düşmüştür. Şimdi artık düşüktür.

Peki sonra? Bir kez de olsa düşük yapması iyidir ve düşüklük Madam'a yakışıyor. Her sabah, bir küveti kanla doldurup, banyo yapmak kolay değildir. Şimdi düşüktür. İkincisi, yetmiş dört yılındaki Ecevit-Erbakan koalisyonunda da iyi pazarlıkçı olduğunu gösteren Baykal iyi başlamıştır ve bir hava yaratmıştır; ancak hep idare-i maslahatçı olan kişiliğinden kurtulup kurtulamayacağını görmek gerekiyor. Üç: Eğer çok sağlam bir parti çoğunluğu yoksa Meclis'i erken seçime götürmek zordur. Dört: Derme çatma sayıyla Madam tekrar hükümet kurabilir mi; zordur ve Demirel'i tahmin etmek daha zordur. Çünkü Türk politikasına gelmiş en korkak ve en ilkesiz politikacıdır.

Politika mı? Karşı tarafın gücünü kırma ve kendinde güç toplama sanatıdır. Biraz ağır ama iyi gidiyor. Karşı tarafın gücünü kırıyoruz ve Kürt cephesi ayrı ve Türkiye cephesinde gücümüzü kurmak zorundayız.

DOMİNO

Çok korkuyorlardı ve korkularını dillendirebilmek için "domino" teorisini icat ettiler. Kısaca şudur: Vietnam, komünizme geçerse, burada kalmayacağını düşünüyorlardı. Kapitalist devletleri birbirine dayanmış domino taşları sayıyorlardı; Hindistan düşecekti, Türkiye izleyecekti, Yunanistan zaten sallanıyordu ve en sonunda, kapitalizmin sembol kenti Paris de, gecikmiş bir biçimde komünizme düşecekti; teoriyle korku içiçe giriyordu. Biz ise korkmuyorduk ve bizim de bir domino dönemimiz olduğunu hiç aklımıza getirmiyorduk. Sovyetler yıkıldı, komünist partiler düştü, bunu sosyalist partilerin yozlaşması izledi, bunun arkasından sosyal demokrat partilerin tekellerin sözcülüğünden utanmadıkları bir zaman geldi ve en sonunda dünya aydın hareketi bitti. Bu bizim domino düzenimizdir. Bilmiyorduk, korkmuyorduk; şimdi yaşıyoruz.

Şimdi utanmazlığın okyanusunda yaşıyoruz.

Bizim yolumuz insanlık yoluydu, bazılarını ışığımızla ve bazılarını ise utandırarak insanlık çizgisine çekebiliyorduk. Şimdi yıkıldık, artık hem bizden korkmuyorlar ve hem de utanmıyorlar. Bu aşamadayız.

Ben ise bu durumdan utanıyorum. Dahası var, bu utanmazlık okyanusundan kendimizi ve kuşkusuz, başta kendimi sorumlu tutuyorum. Sorumlu tutmak ve sorumluluk duymak, hareket etmektir. Bu nedenle herkesi izlemeye ve herkesi utandırmaya devam etmek istiyorum ve ediyorum.

Bir aktarma yapmak durumundayım, ülkeden bana gelen

son yayınlar çuvalından ayırdıklarım arasındadır. Bir paragrafı şudur: "Deniz Baykal'ın listesine Tomris Hanım'ı koyan kafanın kaç kusuru var: 1) Bu kafa kurnaz, 2) Fırsatçı, 3) Deneyimlerden ders almamış, 4) Politikanın tezgahtarlıkla yürüyeceğini sanıyor, 5) Şehit albayın onurlu anısını kullanıyor. 6) Kürtçülere göz kırpıyor." Bunu yazan kim olabilir? Genç okuyucularıma Ahmet Kabaklı'yı nasıl anlatabilirim? Bir Tercüman gazetesi vardı, bunun öğretmenlikten gelen bir yazarı vardı, ülkemizin ileriye dönük bütün insanlarına küfreder, bütün özgürlüklere gözlerini kapkara kapatırdı. Bunu yazan İkinci Ahmet Kabaklı'dır.

Devam ediyorum, işte Deniz Baykal ekibi Tomris Özden ile birleşerek "Kürtçülere göz kırpmak" dahil bütün rezaletleri sahneye koydular; Kabaklı üzülüyor, ama Binbaşı Ülkü Coşkun yetişiyor ve bu oyunu bozuyor. Okuyucularım Binbaşı Coşkun'u unuttular mı; Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde Nusret Demiral'ın yardımcısıdır. Aklını vatanın tehlikede olmasıyla bozmuştur, bir de Red Kit değil de Mit raporlarını okumanın hastasıdır; bizleri de Mit raporlarından bilirdi ve önüne her çıktığımızda tutuklatmak isterdi, tutuklatamayınca da ağlayacak olurdu. Unutulmaması gereken bir tip'tir ve ben Ülkü Coşkun'u hatırlattıktan sonra bu İkinci Kabaklı'nın yazısından aktarmayı sürdürüyorum. "Ne varki bir terslik oldu, arkadaşımız Ülkü Coşkun Hürriyet'te ilginç bir gerçeğin örtüsünü açtı." Kuşkusuz Kabaklı, burada aklını bozmaktan başka bir kusuru olmayan Binbaşı Coşkun'un adını vermiyor, ben kolaylık olması için değiştirdim, İkinci Kabaklı aslında "arkadaşımız Emin Çölaşan Hürriyet'te" diye devam ediyor. Ne farkeder; tahrifat yapmadığıma ve daha aydınlatıcı olduğuma inanıyorum. Devam ediyorum, böylece İ. Kabaklı, şu anda ülkemizde sağın ve solun ortak nefretini çok büyük başarı sağlayan Emin'in de arkadaşlığına koşmaktan sıkılmıyor.

Emin hep "ne sağcı ne solcu" idi, ancak Emin'in buraya gelebileceğini hiçbirimizin tahmin etmesine imkan yoktur. Bugün Emin Çölaşan ile Dgm'de savcı Binbaşı Ülkü arasında hiçbir fark kalmamıştır; ben bunu anlatmak istiyorum. Biz çöktük, Emin'in ahlakının ve aklının bütün frenleri patladı ve Emin

savcı binbaşının ve İlhan Selçuk da Kabaklı'nın yerini aldılar; asıl domino düzeni ve asıl dram buradadır. Bizim ağırlığımız ortadan kalkınca, insanlık utanmazlığın okyanusuna düştü, İlhan Selçuk içindeki Kabaklı'yı buldu ve Cumhuriyet, "Tercüman" oldu. Bu yazıyı, eski adı İlhan Selçuk olan birisi yazıyor, iş çevrelerinin ilana boğdukları şimdiki Tercüman'da çıkıyor ve Genelkurmay'ın hislerine tercüman oluyor. Domino'dur.

Bir zamanlar bizim ülkümüz, kendimize güvenimiz vardı, domino düzeninden ise haberimiz yoktu, bu nedenle ölenlerimiz için bile "devrimciler ölmez" sözümüz vardı, şimdi "Kabaklılar ölmez" sözü geçerlidir; ölmüyorlar ve İlhan Selçuk, sağın bu en yobaz yazarının yerini almış bulunuyor. İlhan Selçuk ya da İ.Kabaklı yazısını şöyle bitiriyor: "Güneydoğu'da nice dram, bir tek günde yaşanıyor. Orada ölümle burun buruna ve göğüse hergün peşrev yapanlara saygımızı korumalıyız. İstanbul medyasında köşeyi dönüp beş yıldızlı otellerde fink atanların, Olağanüstü Hal Bölgesi'ndeki güvenlik güçlerini incitecek davranışlardan kaçınmaları, insanlığımızın doğal erdemi gibi benimsenmeli." Böyle bitiriyor; "ne demeli" diyorum. Sadece İlhan Selçuk veya Emin Çölaşan'ın, Dgm'de savcı veya yargıç olmadıklarına şükrediyorum. Şükrediyorum, "verilmiş sadakamız varmış, yine de ucuz atlatıyoruz" diye seviniyorum. Bunlar bizleri yok yere bir kez bölücülükten bir kez de, ohal yerlerinde, "güvenlik güçlerini incitecek davranışlardan" mahkum ederler. Doğru, domino'dur; sanıkların savcı ya da yargıç oldukları düzendir.

Ancak bu gün Kabaklı veya Binbaşı Coşkun'u yazmak istemiyorum; niyetim domino düzeni üzerinde durmaktır. Bir: Ağırlığımızdan kurtuldular. İki: İçlerindeki en karanlık dünyaya kayıyorlar. Üç: Marx, "catastrophe finale" derdi, "laik kıyamet" olarak aktarabilirim; artık hiç inanmıyorlar. Bizden hiç korkmuyorlar. Dünya utanmazlığın korkusuz dönemine girmiştir.

Bütün dünya karanlıktır.

Bütün dünya ışığımızı bekliyor.

Bir: Amerika'da insanlar keyif için insanları öldürmeye başladılar. İki: Komünizmin çökmesiyle birlikte Amerika'da zen-

ginlik doruğuna iki büyücü çıktı; birisi sihirbaz Davit Copherfield'tir ve diğeri sadece bir jönklör olan bilgisayarcı Bill Gates'tir. Bu ikincisinin de neden önemsiz bir sihirbaz olduğunu başka bir incelemede değineceğim; şimdi bırakıyorum, ancak şimdilik kaydediyorum, bütün dünya televizyonlarında gösterildi, son oyuncağının en büyük alıcıları ilk okul çocukları veya Brezilya dizilerinin seyircisi yaşlıca ve dul kadınlardı. Üç: Fransa'da en son moda lise çağındaki gençlerin arada bir, annelerini, babalarını kardeşlerini öldürdükten sonra önlerine çıkan bir kaç kişinin de canını alıp intihar etmeleridir. Dört: Komünizm çökmüş, ancak tekeller dünyasında ölmek, öldürmek ve intihar etmek oyun olmuştur. Artık yaşam ile ölüm arasındaki sınır kalkmıştır. Beş: Almanya'da son zamanlarda ki en kalabalık Alman yürüyüşü ilkokulların duvarlarındaki haç'ın kaldırılmasını önlemek için yapılmıştır. Altı: Gerçekten tersine bir domino oyunu var. Yedi: Gerçekten sosyalizme dünden daha çok muhtacız.

Kabak tadı veren Kabaklıları bir kenara bırakıp Türkiye'ye dönebilir miyim? Bir: Uzun yıllar ülkemizde işveren sendikaları konfederasyonu başkanlığı yapmış Halit Narin'in annesi ölmüş, cenaze fotoğrafını gördüm. İçim yandı; namaz kılarken bir yanında bir polis şefi diğer yanda bir başka polis şefi vardı. Acıdım; kurumayı, insansızlaşmayı, insanlıktan çıkmayı hep bu fotoğrafta gördüm; bu ölen kadının, bu adamın annesinin ve bu adamın, cenazesinin arkasında duracak iki polis memurundan başka, hiç mi yakını yok? İnsan olanın cenazesinde, en arkasında, iki yanında, insandan yakınları olur; insan olmayanın cenaze namazını polisler kılıyorlar. İki: Bu polisler anlaşılan kana doymadılar ve taze kan olmayınca cenazelere koşuyorlar. Üç: Şimdi Türkiye'deki en son moda, polis nezaretinde veya hapishanede insanların intihar etmesidir. Dört: Terörist medya da bundan hoşlanmaya başladı, "gık" bile demiyorlar, birbirini izleyen cezaevi intiharları etrafında anlaşılmaz şarkılar yazıyorlar. Beş: Polis şeflerinden açıklamalarından birisine hem çok güldüm ve hem yandım; polise ve hapse düşenler ve bunların yakınları bilirler, polis ve gardiyanlara ilk önce kemer veya ayakkabı bağlarımızı alırlar. Hücrede benim gözlüğümü de alırlardı; hakları var, çünkü ayakkabı veya kemerle kendimi

asabilirim ya da gözlük camımı kırıp onunla bileğimi kesip intihar edebilirim. Ben bunları yapmadım, ancak ne kadar haklı oldukları ortaya çıkmıştır; gardiyanken nezarete düşen bir gencin ailesi içeriye gizlice kemer sokarak oğullarının intiharını sağlamışlardır. Resmi açıklama budur ve terörist ve resmi medyayı tatmin etmiştir.

İnsan aklı mutlak değildir. İnsanların aptallaşması, kuş beynine göre öyküleri çok duyması ve bunlara inanmaya başlamasıyladır. Bunlar ve terörist medya, şimdi bu öykülerle insanlarımızı aptallaştıracaklarına inanıyorlar.

Ama aptallığı bırakıp saymaya devam ediyorum. Altı: Savaşta iki taraftan ölenler yetmiyor, Kürt yükselişini isteyenlerin işkencede öldürülmeleri yetmiyor ve şimdi de subayların Türk askerlerini döverek öldürmeleri dönemi başlamıştır. En azından böyle iddialar var ve bu köyün gençleri, subayları tarafından dövülerek öldürülen köylerinden bir gencin ölümü açığa kavuşturulmadan köyden bir daha Türk Ordusu'na asker vermeyeceklerini ilan ediyorlar. Ölüme doyulmuyor. Yedi: Her yanda ölüm var. Ölüm tutkusu nezarethane ve ceza evlerinin içine sızdı. Savaşta kendi asker ve subaylarını öldürmeye başladılar. Sekiz: Artık başta terörist medya, toplumu kana alıştırdılar. Polis şeflerinin mesaileri, yoksulların ölümlerini nezaret ile zenginlerin cenaze törenleri arasında bölünüyor. Dokuz: Belki sabah, öğle ve akşam üç öğün ölü yiyorlardır. Ben artık oligarkların yalılarında en önemli ağırlamaların seçkin cesetleri olduğuna inanıyorum. Birbirlerine, "bir de bundan tadın, bunu yeni vurduk, çok kitap yazıyordu" dediklerini duyuyorum. On: Ben en büyük şeflerin sabahları küveti kanla doldurup banyo yaptıklarına inanıyorum. Onbir: Ortaçağ'dır. Ölülerle dans ediyorlar. Ölülerimizle sevişiyorlar.

Bitiriyorum, hiçbir rahatsızlığım bulunmuyor; önemli olan düşüncelerimin benzerlerinin fışkırması ve düşüncelerimin yayılmasıdır. Ben daha sosyalizmin çözülmesinden önce insanlığın yeni bir Ortaçağ'a girdiğini yazdım. Sonra Fransa'da bir yazar, "Yeni Ortaçağ" dedi ve Batı'daki modalara meraklı olduğumuz için Profesör Mümtaz Soysal bunu önemsedi ve Türklere duyurdu. Şimdi Gülün Adı'nı yazarak kendisini duyu-

ran Profesör Eco'nun da bize katıldığını, Ortaçağ'a girdiğimizi düşünmeye başladığını, Türk gazetelerinde okudum. Bir karanlık çağa girdiğimizi düşünenler artıyor. Domino yüzündendir; kendi oyunumuza düşmüş bulunuyoruz.

Fakat en çok biz görüyoruz. En çok biz yaşıyoruz. Bu nedenle de çıkışı biz tutmak zorundayız. Işık'ın beşiğine döndüğünü görmek ve haykırmak zorundayız.

COŞKUN KİN

Yakınlarıma anlatırdım, şimdi yazmanın sırasıdır. Benim siyasal eğitimimde Coşkun Kırca'nın ayrı bir yeri var, bir zamanlar Türk aydınının onuru sayılan Forum Dergisi hareketi içinde Turhan Feyzioğlu, Muhammer Aksoy, Aydın Yalçın ile beraberdi, bunlar profesör ve ben çok aktif bir öğrenciydim ve beni kendi ekiplerinden sayıyorlardı. 1957 yılında ikiye ayrıldılar, ben üniversite ikideydim, o sıralar Ankara Ulus'taydı, otobüsten inmiştim, koluma birisi girdi, Coşkun'du, bana ilk politik derslerden birisini veriyordu. Durmaksızın, Aksoy'un o zamanki eşi sevdiğim Gülseren'den ve akrabası olan Aydın Yalçın'ın eşi Nilüfer'den söz ediyordu; politik ayrılıklar sırasında en çok kadınların konuşulduğunu işte o zaman ve Kırca'dan öğrendim. Şoktu, ama öğrendim, ilkelliktir, çürük bir yoldur, ama kuraldır; örnek olsun, Çürükkaya'nın da PKK'den ayrılırken bu çürük yola başvurmasına pek şaşırmadım.

Doğan Avcıoğlu ile birlikte Coşkun Kırca'yı çok yetenekli bulurduk; tanınmış hainlerden Hikmet Çetin'in Dışişleri ve Coşkun ile ilgili söyledikleri gerçek dışıdır. Kırca, Menderes'in ilk dışişleri bakanı Fuat Köprülü'nün damadıydı ve parlak bir diplomattı, bıraktı, Siyasal'a asistan oldu ve aydın politikasına girdi. Bana yatak öyküleriyle özetlediği ayrılıktan sonra Chp araştırma bürosunda Doğan Avcıoğlu'nun yardımcısı oldu; hain Heko Çeto ile ben de yardım ediyorduk, hain, Chp'li ben ise dayanışmacı bir bağımsızdım. Sonra tecellidir, hikayesi tersine çalıştı, karısı ve selefi Köprülü'nün kızı güzel Beyhan, daha ün-

lü bir solcu aydına hayranlık duydu, Coşkun bunu büyüttü ve ayrıldılar. O zaman, Coşkun'un sağa kayışı başlamıştır; Türk soluna ve aydınına karşı bitmez tükenmez bir kini vardır. Kalbi kin doludur ve parlak aklını egemenliği altına alıyor.

Şimdi egemen olan bir coşkun kin'dir.

O zamanlar Ecevit, çok önemsizdir. Herkesin küçümsediği, ancak herkese aşırı saygılı bir fıkra yazarıdır; politik kariyeri, ellili yılların sonlarında, İsmet Paşa'ya tercümanlıkla başlıyor. Paşa, altmış sonrası koalisyon hükümetlerinde bunu bakan yaptı, benim de genç bir uzman olarak katıldığım yüksek planlama kurulu toplantılarından hatırlıyorum, ağzını açtığında, Hatipoğlu ya da Çelikbaş gibi bakanlar Bülent'i terslerler, Bülent de kara yüzü kıpkırmızı, sesini keser otururdu. Komplekslidir ve bu zamanlar kompleks biriktiriyordu. Paşa'nın yerine bir aday arandığı zaman, geçici olacağı ve istendiği zaman yerinden edilebileceği düşünüldüğünden üzerinde kolaylıkla anlaşılmıştır; fakat koltuğuna hırsla sarılmasını biliyor. Solun yükseldiği bir sırada üstün bir sol demagoji ile iki kez başbakan oluyor ve ikisinde de kısa bir süre içinde, Demirel'in başbakanlığında Türkeş ve arkadaşlarına kaybediyor. Kaybedişinin nedenini hiçbir zaman kendisinde aramıyor; Türkiye soluna ve aydınına ve bir de Deniz Baykal ile arkadaşlarına bağlıyor. Bu nedenle Türkiye soluna ve Deniz Baykal'lı Chp'ye bitmez tükenmez bir kin duyuyor. Ecevit, hareket eden bir kindir.

Bülent Türkeş'i ayakta tutan ve yöneten bu kindir.

Madam Çiller ile en iyi anlaşabilecek politikacıdır. Çünkü yalanın bilincinde değildirler; ikisi de bütün gerçekleri, en son düşüncelerine göre, yeniden anlatırken, bunun kesinlikle yalan olmadığına inanabilen bir garip yaratık türünden geliyorlar. Bu, beyinleri, en son söylediklerine göre yeniden şekillenen bir familyadır.

Devam etmeden önce bir noktanın altını çizmek istiyorum; Bülent Türkeş, Madam Çiller'in Alpaslan Ecevit adlı faşist albaya yeni faşist kadrolar için söz verdiğini duyarak rahatsızlık ifade ediyor. Kesinlikle şov'dur; Bülent Türkeş'in böyle bir rahatsızlığı kesinlikle yoktur. Bülent Türkeş ile Alpaslan Ecevit arasında sol düşmanlığı açısından hiçbir fark bulunmuyor; şov,

görüntüyü kurtarma telaşına dayanıyor. Kadroları faşistleştirmek Türkeş'in değil, Genelkurmay'ın ve Morison Soliman'ın politikasıdır.

* * *

Bir parantez açabilir miyim? Kurtuluş'un yayınına son vereli kaç yıl oluyor, hatırlamıyorum; "Bülent Türkeş" veya "Alpaslan Ecevit" isimlerini birbirinin yerine geçecek biçimde kullanmaya orada başladık. Pek çok "tatlı su solcusu" kızıyordu, beni küfürbazlıkla suçluyordu, şimdi bu formülasyonumuzu, o zaman da bizi iyi okuyan terörist medyanın fıkra yazarları dahil herkes kullanıyor. Bu, birinci noktadır ve bunların, düşüncemizin yayılmasının, böylesine hızla yayılmasının bizi sevindirdiğini söylemek durumundayım. Hızla yayılıyor.

Bülent Türkeş'in kariyeri de bizim için bir yayılmadır. Özetliyorum.

Bir: Yetmişli yılların ortasında Tip yeniden kuruldu, yetmişyedi seçimleri geldi ve Tip yönetimi seçime girme kararı alamıyordu ve ben karar için acele ediyor ve zorluyordum. Bu arada Tip Başkanı Behice Boran ile Chp Başkanı Bülent Ecevit görüşmesi oldu ve Ecevit, benim Tip'ten atılmam ve Tip'in seçimlere girmemesi üzerine pazarlığa girdi, artık Tkp korucuları aracılığıyla Disk'i eline geçirmişti, benim kellem karşılığında, Tip'e, Disk'te bazı Tkp korucularının yerine post öneriyordu. Ancak pazarlık olmadı, sonunda Tip yönetimi seçimden kaçamadı, yalnız seçimden sonra bana karşı kampanya başlatıldı, beni ve arkadaşlarımı atıp Tkp ile birleştiler. Sonunda ve uzun zaman, Tip-Tkp, beni, Ecevit'e karşı seçime girerek "sol güçlerin ittifakını bozmak"la suçladılar, bu suçu işledim. Onur duyuyorum ve hep işlemeye söz veriyorum.

Dev-Yol ve Tkp, yetmişyedi seçiminde bize ve bana, küfrederek, işte bu Ecevit'i destekledilerler. Bunlar, öteden beri birliktiler. Bu nedenle şimdi de birleşmelerinin gereğini hep dile getiriyorum.

Bunların belgeleri ve inandırıcı kanıtları, "Katkı" adıyla yazdığım ve yayınlamadığım çalışmamda var. Bu çalışmam da, Söz yazarlarından Metin Çulhaoğlu'nda olmalıdır, kuşku duyan-

lara alıp bakmalarını salık veriyorum. Çok yararlı olacağını biliyorum.

İki: Seksen Eylülü'nün ilk haftasında, eylülist darbeden bir hafta önce yayınlanan "Bir Yeni Cumhuriyet İçin" adlı kitabımda, şairlik iddiasında ve kültürlü geçinen Ecevit'i cahil olarak niteliyordum. Sanıldığından çok daha cahildir.

Üç: Seksenli yılların ortasında çıkan "Tezler" dizisinin birinde, konuşmalarının maddi analizini yaparak, Bülent Türkeş'in, henüz bu adı bulmamıştım, askeri bir yönetimin başbakanlığına oynadığını yazıyordum. Kesindir; seçimle ve kadroyla hiçbir ilgisi bulunmuyor. Hep Kenan Evren'e sahip çıkıyor ve generaller açısından Özal'a nasihat veriyordu.

Bir de şunu ekliyordum: Generaller, sivil lider arıyorlar. Yalnız sivil adayın kütle tabanının, generallere kafa tutacak kadar çok ve diğer sivillerin de küçümseyecekleri kadar az olmaması gerekiyor. Kütle tabanı çok olursa sakıncalı ve yüzde onun altında olursa generaller için makbuldur. Ecevit, buna ve generalleri memnun edecek sol düşmanlığına çok özen gösteriyor. Tutarsızlık ve kadrosuzluk olarak görünen işte budur; yalnız, eğer benim sunduğum perspektiften bakılacak olursa çok tutarlı çıkıyor.

Dört: Ecevit'in asıl seçmeni generallerdir.

Bu, generallerin çaresizlik hükümetidir.

* * *

Demek oluyor, politikacılara fiziksel olarak bakmak zorunludur. Ben, bunların yaptıklarını bir araya getiriyorum ve tutarlılık sınamasından geçirerek bir yeni yapı kuruyorum. Ecevit'in, kadro ve kütle gözünde yoktur ve kendisini sadece seçmen generallere beğendirmeye özen gösteriyor.

Yalnız mı? İçim yanarak yazıyorum, bir de Profesör Mümtaz Soysal var. Daha doğrusu, Ecevit'e artık Bülent Türkeş diyerek "Ecevit" soyadını özgürleştirdiğim için bunu Mümtaz'a veriyorum. Generallerin seçimini ve işaretini bekleyen bir de Mümtaz Ecevit bulunuyor.

Bülent Türkeş'in davranışı tutarsız mı? Bana göre bakılan gözlük bozuktur ve benim önerdiğim gözlükle bakıldığında tu-

tarlı olduğu görülüyor.

Mümtaz Ecevit tutarsız mı? Gözlük değiştirilmeli ve benim önerdiğim gözlükle bakıldığında müthiş bir tutarlılık ortaya çıkıyor.

* * *

Şu anda Serok Apo ile Reis Saddam karşılıklı olarak oynuyorlar.

Acaba Mümtaz Ecevit'in ansızın Saddam'la görüşmesi, Apo'nun makul bir hükümet alternatifi için ateşkesi gündeme getirmesi üzerine midir? Mümtaz Ecevit, Saddam ile görüşmelerini, gazetesinin yazdığına göre, "yetkililere" aktarıyor; Genelkurmay'dan başka yetkili kaldı mı? Sonra hemen hükümet çıkıyor. Şu anda bana da, Hürriyet'in özetlediği Saddam'ın, Mümtaz Ecevit aracılığıyla Türk Genelkurmayı'na sunduğu saptamaları özetlemek düşüyor.

Bir: Barzani ve Talabani'ye dayanarak PKK'yi yenmek mümkün değildir. Saddam, Türkiye'nin Barzani ve Talabani'ye yaklaşmasını yanlış ve sonuçsuz buluyor.

İki: Washington, bir Kürt Devleti istiyor.

Bu, İranlı mücahitlerin Tahran'daki Amerikan Büyükelçiliği'ni zaptederek buldukları ve benim "Kürtler Üzerine Tezler" kitabımda yayınladığım belgelerde çok açıktır; artık daha da netleşiyor. Saddam, kendi açısından bunu bir kez daha doğruluyor.

Üç: Saddam, Kuzey Irak'ta küçük bir alanda kurulacak Kürt Devleti'nin orada kalmayacağını, Irak ve Türkiye aleyhine genişlemek zorunda olduğunu da ekliyor. Buna İran'ı eklemek gereği var.

Herhalde geçen Ağustos'ta PKK'nin Güney'de açtığı yeni cepheyi bu doğruluklar çerçevesinde almak mantıklıdır.

Bu Hükümet, Mümtaz Ecevit'in Saddam'dan getirip önce özel olarak Genelkurmay'a ve sonra da Hürriyet aracılığıyla umuma ilettiği mesajlara paralel düşüyor; Saddam, Dublin Süreci'ni çok hatalı buluyor ve hükümetin kuruluşunda bir dönüş arayışı önemli yer tutuyor.

Özetleyebilir miyim? Bir: Dyp - Chp Hükümeti'ni Genelkurmay bozmuştur. Çünkü Genelkurmay, Madam'ın Washington'a yatmasından çok rahatsızdır; bundan dönüş yolları arıyordu. Aslında Genelkurmay da Washington'a "evet" demiştir, aslında birlikte yattılar; Med-Tv'de Serok Apo ile birlikte saptadığımız gibi, Genelkurmay, kendi sözünden dönerken bile, bunun sivillere yüklemekte ünlüdür. İki: Genelkurmay, daha mesut bir hükümet umut ediyordu ve sonunda buna razı olmak durumundadır; bu, Demirel'in tamirciliğinde Genelkurmay tezgahından çıkan yeni bir askeri hükümettir.

Demirel'e güvenenler yine yanıldılar. Ben Demirel'e hiç güvenmedim ve bu benim büyük doğru'larımdan birisidir. O kadar öyle, daha bu krizin hemen başında, herkesin Demirel'in Madam'ı törpüleyeceğine inandıkları bir sırada, "Zehir " başlıklı incelemde şunları yazdım: "Derme çatma sayıyla Madam tekrar hükümet kurabilir mi; zordur ve Demirel'i tahmin etmek daha zordur. Çünkü Türk politikasına gelmiş en korkak ve en ilkesiz politikacıdır." Demirel de beni doğru çıkarmak için zahmet ediyor.

Dahası var; Med-Tv'de, Serok Apo ile Cindoruk'un Demirel'e çok geldiğini saptadık. Cindoruk, inançlarını sürdüremeyen ancak Demirel'in zevklerine göre fazla ilkeli ve inançlı birisidir; şimdi Demirel tarafından bir kez daha satılmış olmanın burukluğunu yaşıyor. Madam'a karşı çıkarken, Demirel türünden bir politika komisyoncusuna sığınmanın sonuçlarıyla karşı karşıyadır. Acıyorum.

Belki de hatırlayanlar var; adının hemen hemen unutulduğu bir sırada ben Hüsamettin"in Dp-Ap-Dyp zincirinde genel başkan olacağını yazdım; kitaplarımın birisinin önsözündedir. Doğru çıktı, oldu, bir daha olma şansını çok az buluyorum. Adnan Menderes'in gençlik kolları genel başkanıydı, ben henüz politika izleyen bir liseliydim, "Demokrat olmayan Demokrat Parti'den istifa ediyorum" dedi, etkilendim. Sonra Ankara'da Hürriyet Partisi'nin çok parlak İl başkanı olarak buldum; ben o sıralarda elimde bir idare lambası yer altında Tkp'yi arıyor ve yer üstünde de hem Hürriyet Partisi ve hem de Chp'yle idare ediyordum. Chp araştırma bürosunda çalışıyor ve Hürriyet Par-

tisi'nde seminerler düzenliyordum; Şerif Mardin, Aydın Yalçın'a sosyalizmi anlattırıyordum. Bir yandan da, Deniz ile, Deniz Baykal, münazaralarda çatışıyorduk; Deniz, Hukuk ve ben Siyasal Bilgiler münazara takımındaydık. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Profesör Turhan Feyzioğlu'nun Menderes tarafından görevinden uzaklaştırılması bu zamandadır; Coşkun Kırca, Aydın Yalçın, Muhammer Aksoy protesto ederek üniversiteden ayrıldılar. Biz şimdi adı bilinenlerden, Siyasal'da profesör Taner Timur ve diğer arkadaşlarla birlikte, öğrenciyi ayağa kaldırdık, yakın zamanların ilk büyük öğrenci hareketini örgütledik. İlk gözaltına alınmam bu nedenledir; o zaman ki "siyasi şube" olan birinci şube "müdürü", şimdi milli eğitim bakanlığından alınan Nevzat Ayaz'dı; büyük olay oldu, birkaç gün sonra Hüsam'la buluşmuştuk, Hüsam, Ankara'nın köylerini gezerdi, bana, "Yalçın, köylüler, gençlik niye isyan etti diye soruyorlar" diyordu. Bu benim aldığım ilk sosyal haberdi; Hüsamettin Cindoruk'tan geliyordu. Üniversite'den kovulmuştum, ama pek çok sevindiğimi hatırlıyorum.

Hüsam'ı beğenirdim, ancak biraz daha tanıyınca, içinde İsmet İnönü ve Chp'ye karşı inanılmaz bir kin olduğunu gördüm. İnönü ve Chp'ye karşı kinin azı iyidir, doğruya götürür; ancak kinin çoğu insanı kör ediyor. Hüsam, kör oldu ve 27 Mayıs'tan bir ay önce, bu kin ile Menderes'in Vatan Cephesi'ne katıldı. Kördü, ancak içinde bir ilkelilik vardı; altmışlı yıllarda, "hırsız" sözcüğü ile "Demirel" adı hep yan yana söyleniyordu. Hüsam, Ferruh Bozbeyli ile birleşti ve Adalet Partisi içinde Demirel'in hükümetini devirdi. Yetmiş yılında, Demirel, kendi içinde yere serildi. Demirel'in bunu unutması mümkün değildir, çok korkak olduğu için çok kindardır. Hüsam ise bunu bilmiyor.

* * *

Albay Türkeş mi? Kim korkar hain kurt'tan? Bu bir hedef şaşırtmasıdır. Biz Yürüyüş'te de yazardık, yirmi yıl oluyor; Demirel-Türkeş ilişkisinde ipler, Demirel'in elindedir. Demirel'in her dönemi katliamlar zamanıdır ve Türkeş'in sahaya salındığı dönemlerdir. Bugün de, Komando Ayvaz'ı milletvekili yapan Demirel'dir, faşist yüzbaşı savcı Baki Tuğ'u milletvekili ve bakan yapan Demirel'dir. Albay'ın korucubaşı, gümrük bakanlığı müs-

teşarı iken bakanlığı komandolarla dolduran ve Hürriyet ile Milliyet'in sahibi süpürgeciler kralı Aydın Doğan'ın bacanağı Namık Kemal Zeybek'i danışman olarak Çankaya'ya alan Demirel'dir. O, faşistlerin başıdır. Soliman, bir faşist babasıdır.

Ancak bu hükümet için Morison Soliman, sadece bir tamircidir. Bu, bir kin hükümetidir.

Eylülizim bir kin hareketiydi. Türkiye soluna ve Kürt halkına görülmemiş bir kinin adıdır. Ancak temelleri, 12 Eylül'den biraz daha önce atılıyor; Coşkun Kırca ile bizim Arslan'ın ağabeyi Adnan Başer Kafaoğlu, darbeden bir süre önce eylülizmin anayasasının hazırlığına başlıyorlar, Büyük Ankara Öteli'nde açıkladılar. Bu, orada başlayan hazırlığın devamı ve bir kinin uygulamasıdır.

Bu hükümette en önemli adam, ne Soliman ne Madam, fakat Coşkun'dur. Bu, kin'dir ve bu artık kendini tüketmeye başlayan ve kendine dönen bir kindir.

Bu kin, bizim önümüzü açıyor.

HAT

İngilizlerin yazılı olmayan bir anayasaları var ve bütün yazılı olan anayasalardan daha güçlü olduğuna inanılıyor.

Moğolların bir "gizli tarihi" vardır, bütün resmi tarihlerden daha gerçekçidir.

Batı Avrupa'da bir "çok gizli" demir yasa geçerlidir; Nato kurulduktan sonra bir komünist partinin hükümete ortak olması imkansızdı. Komünist Partisi İtalya'da çok güçlüydü ve hiçbir zaman hükümete giremedi. Fransa'da Mitterand, seçilmek için muhtaçtı, Komünist Partisi'ni hükümete soktu, ancak hiçbir işe sokmadı; önce Komünist Partisi'ni ve sonra kendi Sosyalist Partisi'ni rezil etti. Demir yasa yine işliyordu. Sovyetlerin çöküşünün dış etkenlerinin başındadır.

Türkiye'de ve başta ne işliyor? Demir çizgi ya da hatlar üzerinde düşünmek gerekiyor. Bugün, yine birlikte düşünüp tartışmayı öneriyorum.

Türkiye'de, özellikle, yöneten sınıf ya da klikler için düşünmek sadece önceki eylemi bilmektir; bu en ham ve en ilkel düşünme oluyor, fetişçilikten yalnızca bir adım ileridedir, Türkiye yönetiminde eylemleri işleyerek özünü çıkarma, düşünme'yi böyle tanımlamayı öneriyorum, bulunmuyor; sadece önceki eylemi bir hat kabul etme söz konusudur.

Doğru mu? Hep'e uygulananlara bakılabilir, içinde yeni ne var, tümüyle Tip Deneyi'ne dayanıyor. Yönetim, bütün solu ve hatta bir ölçüde Kürt Uyanışı'nı, Tip'in parlamento'ya onbeş milletvekili sokmasına bağlıyor ve "bir daha asla" diyerek bundan, bir avuç Hep temsilcisini mecliste tutmama so-

nucu çıkarıyordu. Düşünme budur, mantık ilkeldir ve bütün çabalar bu yönde gelişiyor. "Bir daha asla" ilkelin düşünmesidir ve Hep'ten sonra bunu daha bağnazca tetrarlıyor.

Eğer bu ikincisi daha kanlı ve daha inatçı olduysa, eğer Hep'e "bir daha asla" demeyi çok daha zor telaffuz edebildiyse, bu, bir yanıyla PKK'nin kararlılığından ve diğer yanıyla Kürt halkının kendi mücadelesine Türk emekçilerinden daha çok sahip çıkmasındandır. Kan, her zaman direnişin türevi olarak ortaya çıkıyor.

Söylediklerim ne anlama geliyor? Bu, çok büyük ölçüde, Türk yönetiminin içgüdüsel olduğu anlamındadır. Düşünme ve analiz yapma ortadan kalkmıştır; şu anda Türkiye'de yönetenler cephesinde, üniversiteler dahil tek analiz yapan yer Genelkurmay'dır. Türkiye'de yönetim ve analiz, Genelkurmay'a kadar ricat etmiştir ve şimdi orada sıkışmış duruyor.

Ülkemiz, çözümleme yapmayı, askerlere bırakan bir rahatlık içindedir.

Pek az insan bilir, bilardo topları kağıttandır, sıkıştırılmış kağıttan yapılıyor. Kağıdı sıkıştırıp birbirine çarpan toplar yapma süreci, Türk Genelkurmayı'nın düşünme yöntemini de anlatıyor. Asker çözümü, hep kağıdı sıkıştırmak üzerinedir.

Gizli kitaplardan başlayıp kağıdı sıkıştırarak bilardo topu yapma süreci üzerinde düşündükçe aklıma Yavuz Gökmen geliyor; şimdi Hürriyet'te memurdur. Üzerinde yazmamam gerektiğini biliyorum, ancak bilim yolunda artık bulunmaz bir vaka'dır; hep Yavuz'un akıl sağlığını işkencede mi, yoksa terörist medya içinde mi kaybettiğini merak ediyorum. Bir zamanlar, karısı Füsun Özbilgen ile devlette memurdular, 12 Mart'a gebe günlerde, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarına arkadaşlık yaptılar ve sonrada Martçı Darbe zamanında yataklıktan görülmemiş işkence gördüler. Vaka budur.

Kader budur. Yataklıktan içeri girenler şimdi oligarklara yataklık yapıyorlar. Sevdiler.

Ne olmuş? Fethullah adında bir nurcu imam, bir vaaz vermeye kalkmış, terörist medyanın bütün çifte tellileri, İsmet Salak ve Yavuz Gökmen başta, dergahına girmek için biribi-

rini kırıp İmam Fethullah'ın önünde diz çökmüşler; imam sayıklıyor. Said-i Kürdi'nin, Melik Fırat dostumuzun sözlerine göre, Kürtlüğünü inkar eden bu çömezi, "çömez" sözcüğü benimdir, bir Kürt devletinin zor olduğunu, ancak kurulması halinde kendisinin çok başını ağırtacağını, gaipten haber alırcasına, anlatıyor; Chp'nin madamla anlaşmasını çok istiyor ve bu nedenle tanınmış Türk ve Kürt hainlerinden Hikmet Çetin ile sürekli telefon bağlantısı kuruyor. Hain çok çalışıyor, ama imama göre, beceremiyor. Bunların bir bölümünü, Hürriyet'te İsmet Salak yazıyor, İsmet'e yanlışlıkla değil, kendisini yakından bilen ve seven arkadaşları hep "salak" dedikleri için bende "İsmet Salak" diyorum ve Yavuz da, "ayrıntıları, toplantıda bulunan İsmet Solak'ın kaleminden okuyacaksınız" diyerek kendisine gazeteciliğin kaymaklı kısmını ayırıyor, Said-i Kürdi'nin bu çömezi için bazan "sakin bir edayla söyledi" notunu düşüyor ve bazan "Hoca, hükümet krizinden tedirgin görünüyordu" sözleriyle yüreğimizi ağzıma getiriyor, ancak bunu bildiği için olmalı, "Hoca'nın yüzünde bir endişe ifadesi görmedim" sözleriyle de bizi teselli etmekten geri kalmıyordu. Hepsi, bu; Martçı Darbe'de en çok işkence görenlerden bir devlet memuru, terörist medyada bir köşe tutunca, palazlanmış bir tarikat şeyhinin yüz ifadesi üzerine şehvet dolu bir fal açıyor. Vaka budur. Hepimiz açısından utanç vericidir.

Ne denebilir? Osmanlı döneminde, sık sık, "ne utanmaz köpekleriz / kimi görsek etekleriz" diyorlardı ve diyenler içlerini boşaltıyorlardı. Benim söyleyeceğim ise şudur: Türk yönetici klikleri bu vakayı gördükten sonra kesinlikle işkenceden vazgeçmezler. Biz ne yaparsak yapalım, Yavuz türünden insanlar yaşadıkça ve varoldukça, Türk devletine işkencenin kötü olduğunu anlatmamız imkansızdır. Çünkü bu sonucu başka türlü elde etmek mümkün değildir; Türkiye'nin gizli hatt'ı aslı "hatt" olan bu sözcüğü, "çizgi" ve "yazı" anlamlarında da kullanıyorum, bu çocuk ise bir vaka'dır ve hepsi budur.

Vak'adır ve türleri var. Bir: Şimdi "devlet", bu sözcüğün anlamının "nöbet" olduğunu yazmıştım, kırklı yılların or-

tasında fazla Türkçülük yaptığı gerekçesiyle üsteğmen Alpaslan Türkeş'in, ünlü Sansaryan Han'da, tırnaklarını sökmekle kötü mü yaptı? Tırnaklarını sökmese, devlet, bütün kirli işleri ve katliamları için, böyle şehvetli bir çavuşu nereden bulacaktı? Kimse bu devlete işkencenin yanlış bir yöntem olduğunu anlatamaz; ortada Yavuz Gökmen ve Faşist Albay örnekleri var, bu ortaya çıkıyor. İki: Kimse bu devlete, tehlikeli olmakla birlikte, dini siyasete alet etmenin kötü olduğunu anlatamaz; kesindir. Erbakan Hoca var; Erbakan Hoca olmasa, bu kana doymaz Albay'ı, bu son meclise kim sokacaktı? Shp ile Kürtler arasındaki ittifaka her gün küfredenler, Erbakan Hoca'nın Albay Türkeş'in yetmez tayfasını meclise sokmasına ağız açmadılar; çünkü devletin hattı'dır. Necmettin Erbakan, devletin hattından hiç çıkmayan birisidir; sol yüksekken solun, Kürt Yükselişi varken Kürtlüğün düşmanı ve devletin yoludur. Üç: Yetmişli yıllarda biraz söz dinlemez oldular ve eylülist darbeyle birlikte bir süre misafir edildiler. Hepsi, budur. Bunlar emekçi ve güzellik düşmanı korucu başlarıdırlar. Dört: Ya Soliman ile Bülent Türkeş? Özellikle Soliman artık tam bir balmumu türüdür; ben söylediklerinden sadece generallerin ne istediklerini çıkarıyorum. Artık "ben askeri dinlerim" şarkısını da seve seve söylüyor. Beş: Bülent Türkeş'in "anadan doğma" bir yumuşakça olduğuna ve asıl işkenceyi ana karnında gördüğüne hep inandım; hangi düşünce ağırsa onu söylüyor. Şimdi sola bu kadar düşman olmasının bir nedeni, solun çok hafiflemiş olmasıdır ve bu nedenle generallerin altında rahat edebiliyor.

* * *

Peki rahatlık ile utanmazlık arasındakı sınır nerededir? Bazan Avrupa havaalanlarında eşofmanlı yeni yetme Türk zenginleri görüyorum, içimden "herhalde öyle rahat oluyorlar" deyip geçiyorum. Kabul ediyorum, eşofmanla gezmek rahatlık oluyor; ancak rahatlık olduğu için eşofmanla cenazeye gitmenin utanmazlık olduğuna inanıyorum. Demek oluyor, rahatlık gerekçesiyle rahatlık zorlanınca, utanmazlık başlıyor. Şu anda türleri çoğalıyor.

Şu anda biz çok rahatlatıyoruz. Bir: Aramızdan işkence

görenler çıkıyor ve bunlar sonra posaya dönüyorlar ve birer vaka oluyorlar ve biz rahatlatıyoruz. İki: Hafifledik, artık ağırlığımızdan ve bizden çekinmiyorlar ve bu nedenle rahatlatıyoruz. Üç: Bazan çok rahatlatıyoruz ve sınırı zorlayanlar çok çıkıyor.

Adının anlamını ve nereden geldiğini bilmiyorum, herhalde Hürriyet gazetesinin üst bürokratlarından birisi olmalıdır, haberlerine resim koyuyorlar ve resimlerinden, Amerikan dizilerindeki sevimli cadılara benziyor; adı Ferai Tınç'dır. Bu sevimli cadı, son zamanlarda, Türk devletinin dış politikasını kurtarmaya heves ediyor, bir Yunanilere kızıyor ve bir sevinçli haber veriyor. Daha doğrusu uyduruyor ve ben basın mesleğinde bu kadar rahat yalan haber yazabileni az biliyorum. Rahatlığın sınırlarını çok zorluyor.

Yine sevimli cadı resmiyle süslediği haberinin başlığında "petrolde istediğimiz oldu" var; dünyanın en büyük rezervlerinden birisi olan Hazar Denizi petrolünün Avrupa'ya aktarımı ile ilgili son durum üzerine yazıyor. Türkiye, bu büyük projeyi kesinlikle kaybetmiştir; Sovyetler çöktükten ve Ankara destekli ırkçı Elçibey darbesinden sonra, çok umutlandığı bu büyük rezervi Türkiye üzerinden İskenderun Körfezi'ne uzayacak bir pipeline ile Avrupa'ya aktarma planı kesinlikle çökmüştür. Buna karşın, bu sevimli cadı, çok büyük bir rahatlıkla, "petrolde istediğimiz oldu" yollu yalan yazabiliyor.

Önümde bir de Paris'te yayımlanan Liberation gazetesi var, aynı tarihli, aynı konudaki haber bir de haritayla zenginleştirilmiş durumdadır. Bu haritaya göre, Hazar Denizi ham petrolü, birisi Rusya'nın Novorosslisk ve diğeri Gürcistan'ın Batum Limanı'na olmak üzere iki boru hattı ile Avrupa'ya taşınmak üzere yola çıkartılacaktır; gazete, anlaşmanın, Washington ile Moskova arasında çok inatçı müzakerelerin sonucunda ortaya çıktığını ve bunun bir kompromi olduğunu belirtiyor, Rusya'nın bütün nakliyatı kontrol etmek istediğini ve Amerika'nın bu önemli imkanda tam bir Rus egemenliği istemediğini yazıyor. Türkiye'den geçirilmesi sözkonusu değil; sadece yayınlanan haritada, harita Azeriler tarafından resmen dağıtılıyor, Gürcistan hattında nokta nokta çizilmiş ve

Türkiye'ye doğru uzanan bir hat daha yeralıyor ve üzerinde "muhtemel uzatma" extension pasibble ifadesi bulunuyor. Ancak Libaration'un verdiği bilgilere göre, asıl hat, Rusya hattıdır ve Rusya hattının inşaatı diğerinden dört ay önce bitecek biçimde planlandığı için, taşımanın daha çok Rusya üzerinden yapılması bekleniyor. Batum'dan yüklenecek tankerleri İstanbul'dan geçirmek durumunda olan Gürcistan projesinin tümüyle ihmal edilmesi de mümkün görünüyor.

Liberation'un bu haberinde başka önemli bilgiler de var, özetlemek istiyorum. Rusya'nın bu noktaya adım adım geldiği ifade ediliyor. Bir: Ankara yanlısı darbeyle Azerbaycan'da bir ara yönetimi alan ırkçı Elçibey'i Moskova devirmiştir. İki: Moskova, Aliyev'e karşı bir darbe hazırlayarak Aliyev'i kendisine bağlamıştır. Dağlık Karabağ'da kozları elinde tutan Moskova'dır. Üç: Abhazya'yı isyan halinde tutarak ve son bir suikast girişimiyle de Şevarnadze'yi yola getiriyor. Dört: Kartlar, Moskova'nın elindedir, fakat, Gürcistan hattına razı olarak, yine de Amerika'ya ödün veriyor. Beş: Bu ödün vermesinin bir nedeni, Çeçenya'da daha serbest olmak ve Türkiye sınırına yakın yerlere yeni birlikleri konuşlandırmak için Washington'un onayını almak, Liberation'a göre Moskova, istediklerini elde ediyor.

İki nokta kalıyor; bunlardan birincisi, yıllar önce, galiba Yeni Ülke'de, Kürt sorunu çözülmediği sürece, boru hattını unutmak gerektiğini yazmıştım, hatırlıyorum. Çok akıllı veya çok bilgili olduğum için değil, bunu öküzler bile görürler; görmeyenler öküzdür ve ülkemizi hainlerin idare ettiği kesindir. İki: Bu hainlerin en yakın yardımcıları rahatlığı utanmazlık sınırına dayayan yalancılardır. Ülkemiz yalancıların boyunduruğu altındadır.

Hainler ve yalancıları, ülkemizin çıkarlarını ve halklarımızın rahatını bir kliğin mundar menfaati için, her güç merkezine peşkeş çekiyorlar. Biz ise bunun karşısında tek hattız; bölgemizin bütün zenginliklerini ortakça ve emekçilerimizle değerlendirmek için varız.

Dünyada ortaklık ülküsü kadar güzel ne var? Kant, iyiyi istemeninin kendisi iyidir, diyordu. Her işte ortaklığı istemenin

kendisi ise çok iyidir. Bize yakışıyor. Bize, çok soyut olarak utanmazlıkları görüp, üstüne keskin bir hat olarak gitmek yakışıyor.

Aynı günkü gazetede bir de başyazı vardı. Ertuğrul Özfaks adında birisi yazıyordu; bir resminden sözetmiştim, oligark sofralarında karnını doyurmaktan ensesi pehlivanlarınkine benziyordu; yazık, halbuki eskiden zarif bir arkadaşımızdı. Bu oligark sofraları kadar insanı çirkinleştiren bir yer yoktur, biliyorum. Aynı gazetede bu yediği istakozlar ensesine yapışmış Özfaks, artık açlıktan yerinde duramayan emekçilerin isteklerini reddeden bu Amerikalı Madam'ı övecek söz bulamıyor, Bülent Türkeş ile Faşist Albay'a gidip hemen eteklerini öpmelerini tavsiye ediyordu. Bir insan ancak, ruhunu oligarklara satarsa, bu kadar halk ve emekçi düşmanı olabilir; şu anda en çok halk düşmanları rahat görünüyorlar. Türkiye tarihinde hiçbir başyazarın böylesine küstahlık ve açıkça emekçi düşmanlığı yaptığını hatırlamıyorum, ancak utandıracağımız günlerin uzak olmadığını da biliyorum.

Çünkü insanlığı, iyilik, ortaklık ve emekçi ülküsünden koparmak mümkün olmuyor. Bunu bir kez daha gördük; Bilgesu'yla* Comedie-Française'e gittik, 1680 doğumlu Comedie-Française, Fransa'nın devlet tiyatrosudur ve hala Hugo oynuyor. Hugo'nun "Mille Franes Recompense" oyunu, ölmekte olan bir yaşlı, kocası kayıp kızı ve kız torunundan oluşan bir üçlü evine icra memurunun gelmesi üzerinedir. Her emekçi ailesinin halidir ve buradan, Türkçede ancak "berduş" denebilecek bir halk tipinin çok çeşitli numaralarıyla kurtulabiliyorlar; kurtaran ve mutlu sonu sağlayan emekçi, sonunda, sevine sevine hapse gidiyor. Paris'te devlet tiyatrosu, bunu oynuyor ve o güzelim salonu izleyen insanlar, bu son derece basit oyunu, büyük bir heyecanla alkışlıyorlar. Ne güzel; hala insanlığın erdemi ve emekçinin kurtarıcılığı üzerindeyiz.

Son söz mü? Comedie-Française'in çevresindeki kafe-restoranlarda pek "entellektüel", ünlü Fransız salatalarına,

* *Bilgesu Erenus*

büyük yazarların adını veriyorlar. Oyundan önce, Bilgesu bir "komedyen" ve ben de "Moliere" yedik; güzeldi. Fakat kesmedi; canım hala, Ertuğrul adlı bir Hatay usulü kelle paça ve Ferai adında Urfa işi bir kaburga yemek istiyor ve yiyeceğimize inanıyorum.

Bizimki mi? Tarihe eleştirel bakan, emekçisine sanatla yaklaşan, hep ortaklığı arayan bir oktur. Bizimki emekçilik, sevgi ve ortaklık üzerine bir hat oluyor.

TUTKAL

Beraberlikler var, evlilikler olur, yıllar sonra arada hiçbir ciddi sorun olmadan bitiyorlar. Neden? Çünkü dünyalar küsüyor.

Dünyaların küsmesi ne demek oluyor? Aynı dünyaya bakıp tam zıt dünya görmektir; dünyaların küsmesini böyle anlıyorum. Bu, bir ayrılıktır.

Bir dünyanın, iki dünya olmasıdır. Şimdi bizim dünyalarımız ayrılmıştır; şimdi Türkiye'de biz iki ayrı dünyayız.

Anlatabilmek için "arada hiçbir ciddi sorun olmadan" demek zorunda kaldım; aramızda devler boyu sorunlarımız var, ayrıca biz onlarla evli değildik, şimdi ise tümüyle ayrıyız. Ayrı olmak, ayrı bakmaktır. Biz ayrı bakıyoruz.

Ayrı olmak, ayrı görmektir. Artık ayrı görüyoruz. Anlatabilmek için "artık ayrı görüyoruz" diyorum. Aslında sadece biz görüyoruz.

Onlar, kördürler. Sadece bizim dünyamız açıktır. Artık gerçekler sadece bize görünüyor. Bu nedenle gerçekleri sadece biz söylüyoruz.

Kanıt mı? Cindoruk'tan sözedebilirim; Başkan Apo'nun karargahından katıldığı ve benim stüdyoda olduğum Günay Arslan'ın yönettiği Med-Tv açıkoturumu ortada duruyor. Başkan'la biz, Demirel'in Cindoruk'un işini kolaylaştırmayacağını ileri sürüyorduk; bu, kabul ediyorum, "öbür" dünyada yazılanlara göre tam bir deliliktir. Ben de bunu anlatmak istiyorum; onlar akıllıysa "biz" kesin deliyiz. Dahası da var; eğer onlar gerçekten akıllıysa, "biz" mutlaka deliliği seçmeliyiz.

Bu konuya tekrar dönmeyi planlıyorum. Şu anda bizim

dünyaya sadece ve sadece "kendi" dünyamızdan baktığımızı anlatmak istiyorum. Bir: Hep başkanı olan Fehmi Işıklar'ın milletvekilliği düşürülürken ben bunun hukukdışı olduğunu yazdım. Bunu, "öbür" dünyada bir tek Cindoruk savundu. Israrlı olmadı; ancak Genelkurmay Partisi'nin yoluna taş koyup işini zorlaştırdı. İki: Daha sonra, bizim Hatip, Leyla Hanım, Ahmet Bey ve diğer arkadaşlarımızın dokunulmazlığı kaldırılırken itiraz sesleri yükseltiyordu. Düşüncelerini tutarlı bir biçimde savunamıyordu, bu benim öteden beri bildiğim Hüsam'dır, ancak Genelkurmay Partisi'nin çizgisine lekeler düşürüyordu. Üç: Bu çizgi, bu kadarını bile kaldıramaz; biz bunları söylüyoruz ve şimdilik söylediklerimiz aynen gerçekleşiyor. Dört: Neden gerçekleşiyor; çünkü "biz" sadece kendi gerçekliğimizden bakıyoruz. Çünkü baktığımız yer halklarımızın cephesidir ve biz doğru'dan doğru'ya bakıyoruz.

Bu, başlangıç oluyor. Ben sözetmekten bıktım, ancak şimdi yine körlere geliyorum. Aslında bunlardan sözetmemem gerekiyor; okuyucularımdan özür diliyorum, yalnız, ben artık Çölaşan veya Özkök'ü insan saymıyorum. Bu nedenle sözetmede bir zorunluluk görmüyorum; bunlar, bu Genelkurmay Partisi'nin iki sureti'dir, köylülerimiz fotoğraf yerine "suret" derler, bunlar insan suretinde Genelkurmay Partisi'dirler. Dolayısıyla suretinden sözettiğim zaman aslını konuşmuş oluyorum; onlar kördürler.

Necdet Hınzır, aydınlık yolumuzda, önümüze konmuş kanlı taşlardan sadece birisiydi; yuvarladılar, yolumuzun kenarına attılar. Kötü mü oldu? Her sabah insancıklarımızın kanlarıyla saçlarını parlatan bu zalim polis memurunun yuvarlanmasına üzülecek bir tek insan olabilir mi? Çıktılar. Ertuğrul Özfaks, bu kan içici polis memurunu "beraber çalıştığı insanlara sahip çıkan" sözleriyle övdükten sonra şunları da döktürüyor: "Güle güle Necdet. Sen bizim gönlümüzden hiçbir zaman istifa edemezsin. Biz daha sadığız." İnanılır gibi değil; bu sözleri ancak bir metres, tayini çıkan polis memuru dostuna yazabilir, bu bir metres yazısıdır, başkasını düşünemiyorum. "Biz daha sadığız" dediğine göre ya daha önce yazdığım türden, bunlar korumalarına aşık korumadır ya da Özfaks, Necdet Hınzır'ın yanında

çalışıyor.

Sinirlerinin bozulmuş olduğuna daha önce işaret ettiğim Çölaşan'ın ise Hınzır'ın yuvarlanması karşısında saçını başını yolup kendisini bir taştan diğerine atarak, bir "yoz" örneği kendisini aşağılaması ise ibret vericidir; zavallı, Hınzır'ın hep yerinde kalacağını sanıyormuş, "Biz ayakta uyuyorduk" diye yazıyor. Bir de şunları yazıyor: "Bizi lütfen bağışlayın. Bunlardan sonra bizi 'gazeteci' olarak görmeyin. Meğer bizim kulaklarımız tümüyle tıkalı, gözlerimiz hiç görmez, burnumuz koku almazmış da, haberimiz yokmuş! Vallahi özür diliyorum, billahi özür diliyorum." Özür dilemesine hiç gerek yok, "biz" zaten gazeteci saymıyorduk, "kör" olduğunu yazıyordum, bir de "burnumuz koku almazmış" diyerek kendisini işe yaramaz bir köpek yerine koyuyor; ben sadece "estağfurullah" demekle yetiniyorum. Suret'tirler.

Bunları neden yazıyorum? Amacım yalnızca günün somut politikalarına dikkat etmek ve bunları çözümlemek değil, dahası var. Bunlar, benim örneklerim oluyorlar; tekelli dünyanın bilim adamlarının çoğuna bakılabilir, burunlarının ucunu görmezler, marksistler bunlara "miyop" diyorlardı, dereceleri arttı, şimdi kör oldular. Asıl yazmak istediğim yaygın ve her gün artan körlüktür. Hastalığın bir sosyal afet olmasında beyni kullanmama var; ben zaman zaman bu körlük hastalığına "kuş beyinlilik" de diyorum, şimdi aramızdan göçük Aziz Nesin'in "milletimiz aptaldır" sözünü alıp düzeltmem, bütün sömürgenlerin zamanla kuş beyinli olacaklarını yazmam, her gün bir problem çözen halkımızın aptal olmadığını, ama düşünmeyi bırakanların sadece başkasının beynini kullananların, zaman içinde aptal ve aynı anlama gelmek üzere kör olacaklarını ileri sürmem, bu nedenledir. Emin, körlüğünü kendisi söylüyor; Özfaks, bir polis memurunu dost tutmuş bir beyinsiz metresin sureti olarak çıkıyor. Ancak benzerlerini, dünyanın başka yerlerinde, üniversitelerin, mahkemelerin tepelerinde bulmak mümkündür; bunun için dönüp dönüp üzerinde duruyorum.

Biraz daha açabilir miyim? İster kuş beyinli, isterse aptal ya da kör diyelim, özellikle Madam yağcısı gazeteciler bir "sendrom" bulmuşlardı; güya Shp veya Chp başına geçenlerin hepsi,

Madam'a ellerini uzatınca çarpılıyorlardı. Aptal Sedat Bilgin, Özfaks ve diğerleri bunu sık sık yazdılar; bunu yazanların hepsi kör'dürler. Daha konuşma bilmeyen, her gün bir yolsuzluğu ortaya çıkan, hakkında hiçbir "menkibe" uydurulamayan, Profesör Soysal'ın "şımarık", Erbakan'ın "isterik", bir başkasının "zibidi" dediği bir kadın nasıl çarpar; bunu sadece beyinsizlerin yazacağını tekrarlamak istiyorum.

Peki ne? Erdal İnönü, Murat Karayalçın, Hikmet Çetin, Madam'a yaklaştıkça kendilerini kaybedip tüketmediler mi? Kesin doğrudur ve bunlar artık birer siyasi kadavradır; ancak bunun Madam'ın çarpmasıyla hiçbir ilgisi bulunmuyor. Bunlar, Genelkurmay'ın çarptıklarıdır, asıl çarpan Genelkurmay'dır; bunlar, Madam'ın elini tuttukları için değil Genelkurmay'ın emireri oldukları için çarpılıp bittiler. Bugün asıl tüketen, asıl yamuk düşüren Genelkurmay Partisi'dir ve bu partiye yapışanların hepsi felç oluyor ve kötürüm oluyorlar.

İmajlarımın bir bölümünü köylerden ve kasabalardan seçiyorum. Kasabalarda yoksul berberler veya buzdolabı olmayan kasaplar var; arsız sineklerden korunmak için tutkala bulanmış bir kağıdı dükkanlarında yukarıdan aşağıya sarkıtıyorlar. Genelkurmay Partisi'ni böyle anlamak gerekiyor; yukarıdan aşağıya bir tutkallı bulaşık kağıt iniyor. Bunu tutan yapışıp, kalıyor; İnönü, Karayalçın, Çetin, Çiller, şimdi bu tutkallı kağıtta yapışmış çırpınıp duruyorlar.

Körler bunu görmüyorlar. Aslında görmek istedikleri de yok; karanlık dünyalarında sadece midelerini doldurmaya bakıyorlar.

Bu kadar mı? Med-Tv açıkoturumunda, Başkan Apo ile birlikte saptandı; Meclis'te güvenoyu alamayan, aslında "Demirel-Çiller-Türkeş Hükümeti" ve daha doğrusu da Genelkurmay Partisi'dir. Bu parti kendi cephesinde bozguna uğramıştır; bozguna uğratan, emekçilerimiz ve Kürt özgürlük mücadelesidir. Saptadıklarımız arasında bir de şu var: "Bizim" taraf, şu anda, ülkemizde kendi senaryomuzu uygulamaya koyabilecek durumda değiliz; ancak bütün oyunları bozabilelecek güçteyiz. "Biz", bundan halklarımızın halklarımızın cephesini kastediyorum, şu anda kendi hükümetimizi kuramasak bile bütün hükümetleri

işlemez hale getirebiliyoruz ve bozuyoruz. Doksanbirden beri önümüzde hükümet dayanamıyor.

Devam ediyorum. Bir: Güvenoyu alamayan hükümet ile ilgili olarak bu körler korosu, Coşkun Kırca'nın, Tunç Bilget'in, Madam'a söylemediklerini bırakmadıklarını ve daha sonra da hükümete girdiğini yazıyorlardı. Bu körler, herkesin Madam'ı kendilerinin gibi gördüğünü sanıyorlar. Çoğunluk Madam'a baktıkça sadece bir kukla görüyor. İki: Madamları bitmiştir. Üç: Güvenoyu alamayan hükümetlerinin fiili başkanı Coşkun Kırca'ydı. Madam, çıtalarına ayrılmayı bekleyen bir kukla olmayı sürdürüyor. Şimdiki pratik durum budur.

Peki teorik olan nedir? Tekrar Med-Tv'ye ve kuruluşunun ilk açıkoturumuna dönüyorum. Bir: Barzani ve Talabani'nin temsilcileri de vardı; Mart 1995 tarihindeki Güney Harekatı'ndan sonra, sözünü ettiğim açıkoturumda, Kuzey ve Güney'in teorik olarak birleştiği saptamasını yapıyorduk. İki: Arkasından Washington'un da projelerinin arasında bu birleştirmenin olduğu ortaya çıktı. Üç: Daha önemlisi ise, PKK, bu birleştirmeyi pratiğe dökmeye başladı. Teorik olan budur. Güçlü olan emekçi cephesinden ve teorik olarak bakabilmektir.

Med-Tv'nin ilk açık oturumundan sonuncusuna geçmek istiyorum. Günay'ın yönettiği bu açık oturumla ilgili olarak, bana pek çok beğeni telefonu ulaştı, benim telefonumun az bilinmesine karşın bunu şaşırtıcı ve sevindirici buldum. Başkan'la birlikte yaptığımız bu oturumda da söyledim; bunların video veya ses kasetleri mutlaka elden ele geçmelidir; insanlarımızın birbirine Med-Tv video ve ses kasetleri hediye etmeleri önerimi tekrarlıyorum. Bu, ayrı, fakat Cindoruk ile Deniz Baykal'ın bu açık oturumu ayrıca ve özenle izlemelerini yararlı buluyorum. Çünkü "biz" görüyoruz. Biz onları da doğru görüyoruz.

Bu son açıkoturuma Türkiye'den telefonla katılan Faik Bulut arkadaşımız, Cindoruk'un görevlendirilmesini önünde bazı teknik güçlükler olduğunu ve diğer yandan bütün gelişmelerinde, Demirel tarafından, Çiller'i temizlemek ve Cindoruk'u hükümet yapmak için planlandığını, İstanbul ve Ankara'daki gazeteci kulislerindeki yaygın görüş olarak bize aktarıyordu. Biz buna katılmadık; güvensizlik oylamasından birkaç saat sonra Cindo-

ruk'un hükümet kurmasının önünde hukuk güçlükleri olmadığını ancak kurma şansının pek az olduğunu ileri sürüyorduk. İzleyen gelişmeler bizim saptamalarımız doğrultusundadır.

Bir: Cindoruk, Demirel ve Genelkurmay'a göre, fazla ilkelidir. İki: Genelkurmay, adam kabul etmiyor ve suret istiyor. Üç: Türkiye'nin yönetimine gelmiş en korkak ve en ilkesiz politikacı olan, memurken bozulmuş ve daha sonra bakkallık yaparken daha çok bozulmuş taşra politikacılarını geçemeyen Demirel'in hep Çiller türünü seçtiğini ve onlarla rahat ettiğini söylüyorduk. Ayrıca seçtiklerinin Çiller ve türünün "kendisinden de kötü olduğunu" sürekli ileri sürerek, "Abdurrahman Çelebi" sendromundan yararlandığını da saptıyorduk. Doğru çıkıyoruz; bizim doğru çıkmamız Demirel'in de sonun yaklaştığının işaretidir.

Eklenecekler var; bu korkak politikacı, Çankaya'dan yanıltıcı haberler vermenin sac ayağını kurmuş bulunuyor. Bir: Başta Yürüyüş dergisinde Mit'le ilişkili olduğunu ısrarla yazdığımız, sonra İlhan Selçuk'un üvey kardeşi olarak Cumhuriyet'in Ankara bürosunun başına geçen, Cumhuriyet gazetesi Mit'siz hiç yapamaz, Cüneyt Arcayürek var. Cumhuriyet gazetesinden Çankaya Köşkü'ne çıkmış bulunuyor; bu cum-mit'çi, basını sürekli Demirel konusunda yalan haberlerle bombardıman ediyor. İki: Milliyet'te eski solcu şimdi zengin Yavuz Donat var; Demirel'in daktilosu olarak yazıyor. Üç: Hürriyet'te yakından tanıyıp da sevenlerin "salak" dedikleri İsmet Solak bulunuyor; İsmet, bir kez milletvekili olabilmek için Demirel ve Ecevit yağcılığında ve yalan haberciliğinde rekorlar kırıyor. Ancak boş, artık Demirel'in de oyununu çökertmiş bulunuyoruz. Çocuğu olmadığı için ve belki de "Soliman" kökünden geldiğinden adını "baba" olarak değiştiren bu ilkesiz adam, son güvensizlik oylamasıyla dört yıllık maskesini kaybetmiş bulunuyor. "Biz", bundan Halk Cephesi'ni kastediyorum, Demirel'in maskesini de yırtmayı başarmış durumdayız. Tekrarlıyorum, Manukyan ve Madam türünün düşeceği zaman yakın gö-rünüyor.

Devam ediyorum. Bir: 1964 yılından itibaren Türkiye'deki bütün katliam, yolsuzluk ve haksızlıklarda birinci derece rolü vardır. Korkaktır ve üzerini örtmeye çalışıyor. İki: Sadece

kişiliksiz olanlarla çalışabiliyor; bugünkü Dyp grubu tümüyle, Baba'nın seçtikleridir. Üç: Bir çizgi hariç, hiçbir bakımdan benzemezler; Stalin ile sadece kişiliksizleştirme ve kişiliksiz olanları seçme konusunda birleşiyorlar. Dört: 1953 yılında Stalin öldüğü zaman, bütün anıları inceledim, başta Hruşov, hepsi "babamız öldü" diyerek hüngür hüngür ağladılar. Öylesine kişiliksizdiler ki, "babamız öldü, biz nasıl yönetiriz" diye ödleri kopuyor ve çığlıklarla ağlıyorlardı. Beş: Baktılar, yönetiyorlar ve üç yıl geçince, üç yıl önce ölümüne hüngür hüngür ağladıkları, bana göre zaaflarıyla birlikte tarihin en büyük reformatörlerinden birisi olan, Stalin'i cani ilan etmekten çekinmediler. Altı: Cindoruk'u Dyp'den atanların en yakın arkadaşı veya Demirel'in adamı olması hiç önemli değildir; bunlar kişiliksizdir. Demirel'in yerinde kalmak için satmayacağı, adamlarının da basit çıkarları için saldırmayacağı kimse yoktur. Yedi: Demirel yönetimi, insanlarımızı insanlıktan çıkaran ve suret yapan bir dönemdir.

Bitiriyorum. a. Şimdiye kadar kurulan, Dyp-Shp veya Dyp-Chp hükümetleri, Shp ile Chp'yi birbirinden ayırmadığımı belirtmek için tekrarlıyorum, aslında birer salt "Dyp hükümeti" oldular. b. Bu kurulmakta olan Dyp-Chp hükümeti ise, görünürdeki bütün işaretlere, meclis dengesine karşın salt bir Chp hükümetidir. Teorik durum budur. c. Deniz Baykal'a şimdi böyle bir yol açılmış bulunuyor; bu, bir Chp Hükümeti'dir. d. Partilerin tümüyle tükendiği ve ortada sadece Genelkurmay Partisi'nin bulunduğu sırada, meclis aritmetiğini gözönüne almakla birlikte fazla abartmamak gerekiyor. Baykal, Genelkurmay ve Washington'un desteğiyle hükümete geliyor. Hatırlıyorum, daha önceki yazılarımda, Baykal'ın Madam'ın yanına bir "siyasi komiser" olarak konduğunu ileri sürüyordum; şimdi Madam sadece bir düşük'tür. Dyp grubu ise Demirel'in bir kişiliksizler ordusundan seçtiği bir kişiliksizlik mangasıdır. Herhangi bir inancı temsil etmiyorlar.

Bundan yararlanır mı? Güvensizlik oylaması akşamı Med-Tv açık oturumunu izlemesi gereğini tekrarlıyorum; orada Apo'nun çok önemli açılımlarının ipuçları var. Apo, zalimliği bırakacak, hainliği bırakacak olan politik kadrolara, çok önemli

kapılar gösteriyor. Hem seçime kadar, hem de seçimden sonra bu kapılardan geçmeyi imkanlı görüyorum.

Deniz bu kapılardan geçecek kadar yürekli midir? Bunları görebilecek gözü var mıdır? Bunları soru olarak bırakıyorum.

Cevap olarak ise bütün nehirlerin çözüme doğru aktığını yazıyorum. Bizim dünyamızda görünen budur.

YALAN YANLIŞ

Sorbonne'da Farsça Profesörü Christophe Balay, ilk dersinde, aydın geleneği ve yaşamıyla ilgili, çok önemli ve unuttuğumuz bir çizgiyi hatırlatıyordu, Farsçanın bir şiir dili olduğunu vurgulamak isterken bu noktaya girdi. Fars dili, sesli harfler üzerine kuruludur; bunu anlatırken hala herkesin, her konuşmasına mutlaka şiir soktuğunu söylüyordu. Bu belki başlıbaşına önemli olmayabilir; Prof. Balay, şiir nasıl olursa olsun, isterse edep dışı bulunsun, mutlaka doğru söylenmesi gerektiğine dikkat çekiyordu. Söylenmezse ne olur; her nerede olursa olsun yanlış söyleyen mutlaka hücuma uğruyor ve düzeltiliyor, Farsça Profesörü Balay'ın ilk dersinde beni en çok etkiliyen ve sevindiren bu nokta oldu. Çünkü aydın olmanın vazgeçilmez gereklerinden birisi burada düğümleniyor; şiiri sevmeyi ayırıyorum, önemli olan, isterse bir köy kahvesinde de olsa, yanlışın üzerini çizmeden geçmek, aydın olmanın sonu demektir. Bu ise, Türkiye'de de aydın damarının çok büyük ölçüde kuruduğunun bir başka ispatıdır.

Aydın olmak, dilde ve düşüncede aşırı titizlik demektir. Bu, sorumluluk anlamına geliyor.

Bizde de bir gelenek vardı, eskiden adam olmak için ve özellikle önemli bir aydın sayılabilmek için mutlaka bir "di-

van" sahibi olmak zorunluydu. Bunu bırakıyorum, şiir bilmekle aydın olmak eşitti; nasıl şimdi hiç hapse girmeden aydın diploması alınmıyorsa, o zaman da, aydın şahadetnamesi şiirle veriliyordu. Ben şiirimizin tükenişini de bir kenara bırakıyorum; artık ülkemizde herkes istediği yalana ve istediği yanlışı istediği ses yüksekliğinde söyleyebiliyor, aydınla birlikte basın da bitmiş oluyor. Basın, bugün tümüyle parsellenmiş durumdadır, her cahil kendine verilen alanda hergün büyük bir kültürsüzlüğün yanında en cüretli yalanları dökebiliyor. Ben, bugün bu döküntüler üstünde durmak istiyorum. Son zamanlarda topraklarımdan bir küçük demet sunuyorum.

* * *

Gazetecilik anılarında var, gazeteciliğe başlarken ilk elinden tutan birkaç kişi arasında beni gösteriyor; ancak ben Emin Çölaşan'ın buraya gelebileceğini, bir kez daha yazdım, hiç tahmin etmiyordum. Kendisini böylesine hızla kurutacağı aklıma bile gelmezdi; birisine işaret ettim, hakkında açılan çok çeşitli hakaret davalarının hepsinin mahkemesinin Bakırköy'de olmasının da arkasında komplolar arıyordu. Eskiden basında birisi böyle bir hata yapınca bütün basın eğlenirdi, şimdi herkeste "tencere dibin kara benimki senden kara" felsefesi yerleşmiş durumdadır. Bu nedenle, kimse, bunun basın yasasının bir zorunluluğu olduğunu, varak-pare-i hakaret, nam-ı diğer Hürriyet Gazetesi hangi ilçede yayınlanıyorsa davaları da orada açmak gereğinden olduğuna işaret etmiyor. Ülkemizde "yalan-yanlış özgürlüğü" görkemlidir.

Bu, bir tür üvertürdür; Emin'in, Necdet Hınzır'ın sokağa atılmasına çok üzüldüğünü ve bu nedenle de kendisinin gazeteci bile olmadığını kabul ettiğini haber vermiştim. Bu yazısında asıl şu nokta önemlidir; "Necdet Menzir'in hırsızlığı, yolsuzluğu var mıydı? Hiç duymadım. O halde niçin istifa ettirildi?" bunları yazıyor ve kimse ağzını açmıyor. Ben açıyorum. Bir: Duysalar yazarlar mı? İki: Eylülist dönemin infazcı, katil İstanbul Emniyet Müdürü Şükrü

Balcı'yı hiç yazdılar mı? Şükrü Balcı'nın yolsuzluğu, huysuzluğu yoktu da, emekli olunca devlet neden Balcı'yı, neredeyse bir estetik ameliyatla, yurtdışında hiç kimsenin bilmediği bir göreve gönderdi ve sadece cenazesini Türkiye'ye taşıdı? Üç: Peki, zaman zaman Hürriyet'te ve zaman zaman Sabah'ta yolsuzlukla ve en ağır biçimde suçlanan Cavit Çağlar ile bu Hınzır arasındaki ilişki nasıldır? Hınzır, bu zengin göçmen çocuğunun dükkanını karın tokluğuna mı bekliyor? Hınzır, İstanbul'un başına zaptiye yapılmadan önce, Çağlar'ın bekçisi değil miydi? Görevinden ayrılması sözkonusu olunca, Çağlar'ın ricacı veya emir'ci olması istendiğine göre, bu ilişki sedece bir platonik aşk mıdır? Terörist medyanın işaret ettiği Çağlar yolsuzluğunda Hınzır'a pay düşmüyor mu; düşmüyorsa Hınzır göründüğü kadar aptal mı? Dört: Gazeteci nasıl yazar? Ben buradayım ve mümkün olan ölçüde Türkiye yayınlarını getirterek, dedikodu sütunlarına kadar okuyorum. Günlük gazetede yazmasam, hiçbirisini okumayacağım, ancak mecburum; üstelik yararlı da oluyor, bunlardan birisinde, polis memuru Hınzır'ın, bir ara canının sıkıldığını ve bu nedenle de Amerika'da okuyan oğlu ile telefonla görüştüğünü de okudum. Acaba doğru mu? Şimdi Türkiye'de de Amerikan üniversiteleri açılıyor, bir hesap yaptım, bir öğrencinin aylık gideri bin dolara geliyor, Amerika'da ayda bin beşyüz doları gözden çıkarmak gerekiyor; oğluna ayda en az yetmişbeş milyon okuma ücretini bu polis memuru Hınzır nereden buluyor? Umuyorum, okuduklarım bir dedikodudur; değilse Emin'e bir kez daha yazıklar olsun.

* * *

Gazeteci ne demektir? Her duyduğunu yazan adam mı? O zaman gazetecinin Özfaks Ertuğrul'dan ne farkı kalır? Faks, gittiği yemekleri, kendisine oligarkların faksla ilettikleri davetlere, "ben öğrendim, kimsenin haberi yok" diye her gün tefrika ediyor. Ancak gazeteci hiçbir zaman Özfaks olmamalıdır; ilerde okullarımızda bir gazetecinin nasıl olmayacağı anlatılırken hep Ertuğrul Özkök adında birisinin çizileceğini biliyorum. Güzel, ama Derya Sazak'a ne oluyor; bu ülkede

birkaç tane gazeteci olduğunu söyleyebilmek için benim büyük bir hoşgörüyle yaklaştığım insanlardan birisidir. Yine bu polis memuru Hınzır'dan söz ederken, altmış yıllarının başlarında ünlü plancıların istifası nedeniyle, "CHP'nin deneyimli yöneticilerinden birisi" tarafından anlatıldığını söylediği bir yalanı aktarıyor. Başbakan İnönü'nün, "getirin istifalarınızı" diyerek, "işi" çözdüğünü yazıyor. Sazak, bir olayı anlatırken, olayın içinde olanlar, adlarını yazısında veriyor, hepsi hayattayken, olayla hiç ilgisi olmayacak bir CHP'liye başvuruyor; gazeteciliğin temeli olan en az iki kaynaktan kontrol ilkesini, hoyratça bir kenara atıyor.

Hiç aslı yok; o zamanın başbakanı İsmet Paşa da, kamunun önüne parlatılarak çıkarılan bürokratların bu kez kendilerinden gelen istifalarından rahatsız olmuştu; birçok aracıyla, şimdi aramızdan göçük Turhan Feyzioğlu ile Bülent Ecevit bunlar arasındadır, istifaları önlemeye çalışıyordu. Neden mi? Türkiye'de devletin siyasal yapısında bürokrasi var; eskiden "yöneten-planlayan" bürokrasi önemliydi ve şimdi "infaz eden-öldüren" memurlar önemlidir.

Bu devlette en itibarsız olanlar politikacılardır; bazen bilim mesleğinden ve bazan da zaptiye tayfasından insanlarla kendilerini süslüyorlar. Süslerini atmakta da sıkıntı çekiyorlar.

Bu, devletin bir ayağıdır.

* * *

Geliştik mi? Dil bilmek ve bilenlerin sayısının artması gelişmek mi? Yoksa dünyaya açılmak mı, biz özellikle Kürt savaşının yükselmesi ve diplomatik alanlarda etkinliğini arttırmasıyla birlikte dışarıya daha mı açıldık yoksa kapandık mı? Dünyadakinden ayrı bir de bizim kendimizin özel "Demir Perdemiz" olmasın? Ya geriledik ya da ölçülerimiz tutmuyor; dil bilenlerin özellikle İngilizce okuyanların sayısının çok artmasına karşın, dış dünyaya daha da kapanmış bulunuyoruz. Daha çok yalan söyleyebiliyoruz. Bunlardan birkaçına yıllardır değiniyorum; terörist medya yıllardır uluslararası buluşmalarda hep Türk başbakanı veya devlet başkanının Amerika ve Büyük Britanya yöneticileriyle aynı masaya oturduğunu

yazıyor ve bundan da ülkemizin itibarının ne kadar yüksek olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar.

Ben de hep bunu düzeltiyorum; bunun itibarla hiçbir ilişkisi bulunmadığını, bizim ülkemizin adı "T" ile, İngiltere'nin resmi adı "United Kingdom" ve Amerika'nınki de "United States", "U" ile başladığı için, bunu, harflerinin alfabede yanyana düşmesine bağlıyorum; itibarımız Latin alfabesindedir. Devletler, resmi oturum ve yemekleri Latince yapıyorlar, yoksa, fotograf çektirmeye veya görüşmelere gelince son New York buluşmasında, kimsenin yıpranmış Türk liderini hatırlaması mümkün olmadı; ama yalancı medya, Demirel'i yine Clinton'un yanına almaktan geri kalmıyor. Hürriyet'ten Milliyet'e ve Milliyet'ten Sabah'a geçiyorum; ancak söylemem gerekiyor, herhalde bir çocuk yanım var, yine de şaşırıyorum. Burada televizyonları izliyorum ve Avrupa basınını okuyorum; Fransa gazetelerinde yayınlanan haritalardan birisini de Med-Tv'de gösterdim, Azeri petrolünden yeniden sözediyorum. Benim bildiğim bu proje ilk çıktığında, hiç sorun yoktu ve tümüyle "Türk projesi" idi. Azeri petrolü Bakü'den Akdeniz'e akıtılıyordu; ben de "güzel ama" diye yazıyordum, "bu hain savaşa son verilmedikçe mümkün değildir" diye ekliyordum. O zamanlar ortada sorun yoktu; sonra, eski deyimle, "Rus Ayısı" çıktı, projeye el koydu. "Ayı" kaptı petrolü götürüyor, bütün bunlara karşın, yalancı medya, "Türkiye'nin Zaferi" diye başlıklar koyuyor, yazılar yazıyor ve birbirini kutluyor; bir yalan ki bunun yanında, makus talihi yenen, "İnönü Zaferi" yalanı pek masum kalıyor. Şaşırıyorum, aynı gazete ve dergileri dönüp dönüp yeniden inceliyorum, "acaba ben mi yanılıyorum" diye düşünüp duruyorum.

Milliyet üstelik bir de harita yayınlıyor; petrolü Kuzey'de Ruslar taşıyorlar ve altta da Gürcüler naklediyorlar. Bu normal, batı basınında da bu harita çıktı; ancak Milliyet'e göre petrol, Bakü'den Gürcistan'ın Karadeniz kıyısında Batum'a kadar taşınıyor ve oradan denize ulaştıktan sonra, ben anlamıyorum, birden aşağı dönüyor ve karadan tekrar

İskenderun Körfezi'ne iniyor. "Zafer" bu, ama ben bu zaferi hiç anlamıyorum, çünkü bir üçgenin iki kenarının toplamının bir kenarından daha uzun olduğunu biliyorum, Azeri petrolü, Akdeniz'e inecekse neden önce bir Karadeniz'e uğruyor; bunu aklım hiç almıyor. Belki de diyorum, petrol de Mustafa Kemal'in emirlerine alışmıştır, çünkü Kurtuluş Savaşı'nın bir yanını hiç anlayamadım, Komutan Kemal Paşa, "Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, ileri" diye komut verince, bütün askerler Ege'ye, İzmir'e, koşuyorlardı; belki de petrol de askerdir. Belki Bakü'den Karadeniz'e gider gibi yapıp, kimseye görünmeden Akdeniz'e inecektir; belki öyledir, anlayamıyorum.

Sabah'a geliyorum; Cengiz Çandar, Kurtuluş Savaşı'nda olsaymış İnönü'den sonra çok daha cömert davranırmış, öyle inanıyorum. Çünkü bu büyük "Petrol Zaferi" üzerine kimlere madalya vereceğini şaşırmış görünüyor, adeta bir madalya aptalı olmuşa benziyor, pek çok kimseye madalya veriyor ve "sonuç, Türkiye'nin parlak ufuklarına kaydedilecektir" diye buyuruyor, ben de, böylece bu zaferi kaydedecek bir yer bulunduğu için seviniyorum.

Acaba insanlar bu zafer yazılarını da benim kadar dikkatli, saf saf, emin olmak için birkaç kez okuyorlar mı? Okuduğum, zaferden emin olmak istedim ve Çandar'ın yazısında bulabildiğim şudur: "Gürcistan güzargahı, hayata geçirildiği anda, Bakü-Ceyhan hattının inşa edilmesi haklı ve anlamlı hale gelecek." İşte hepsi bu, doğrusu ben inanamıyorum, ama okuyucularım belki gerçeği görürler; zafer, Gürcistan hattının yapılması halinde, petrolü Ceyhan'a doğru akıtmanın anlamlı olacağı üzerinedir. Biz böylece bir "anlam ihtimali üzerine" zafer kazanmış oluyoruz; yalanın böylesi çok az görülmüştür. Herkesin yalandan bir şatosu var, kimse dokunmuyor; anlaşılan bana bir de Don Kişot rolü kalıyor.

Kimse sevinmesin, ben Don Kişot'u da seviyorum, bu nedenle de, başka yalanlara geçiyorum, yerim de azaldı; ancak yine de buradaki gerçek üzerine çok kısaca durma gereği duyuyorum. Bir: Washington, Sovyetler'in yıkılması üzerine

ciddi bir hayal kırıklığını yaşamayı sürdürüyor. İki: Şimdi "Soğuk Savaş" sözünün yerini "Soğuk Barış" sözü almış bulunuyor. Üç: Rusya, Amerika'nın bazı Doğu Avrupa ülkelerini Nato'ya üye yapma fikrini bir savaş ilanı sayıyor ve bunu açıkça ilan ediyor. Dört: Rusya, ayrıca, Garbaçov'un, Moskova'nın Türkiye sınırları dahil Kafkaslar'da da ağır silahlarını sınırlandırma sözünü geçersiz görüyor ve istediği yere istediği kadar silah yığma hakkını istiyor. Birleşmiş Milletler yıldönümü nedeniyle New York'taki Clinton-Yeltsin görüşmelerinin düğümleri bu ikisidir. Beş: Türkiye, Sovyetler yıkıldıktan sonra da, Washington-Moskova çatışmasının piyonu rolünü üstlenmiştir. Anlaşılan biz karakolu, karakol polislerini ve ileri karakol olmayı çok seviyoruz. Anlaşılan biz en çok "ileri Amerikan karakolu" olmayı istiyoruz. Altı: Azeri petrolü için Türkiye, doğrudan doğruya Ceyhan'a taşıma projesini çoktan kaybetmiştir, ancak, Washington, bu büyük rezervleri, çok sert bir düşmanlığa kayma ihtimali yüksek Moskova'nın kontrolüne kaptırmak istemiyor ve bunun için Gürcistan hattında ısrar ediyor. Yedi: Gürcistan Hattı'na, "Türkiye Tezi" demek, Türkiye'yi yeniden Amerika'nın bir eyaleti saymak anlamına geliyor. Bu hattın bile olacağına Batı kaynakları kuşkuyla bakıyor. Hattın olup olmayacağı, Washington-Moskova pazarlık ve itiş-kakışına bağlı görünüyor.

Tekrar Hürriyet'e dönüyorum. Kötü romancılar vardır, eksikliklerini politikayı artırarak gizliyorlar. Kötü politikacılar vardır, eksiklerini kötü roman yazarak örtüyorlar, Mümtaz Soysal bu yolu seçmiş bulunuyor. Fıkra yazarı mı, politikacı mı, artık karar vermek mümkün olmuyor. Baykal yönetimindeki Chp'nin Madam Çiller ile yeni ortaklığı denemesine çok kızmış görünüyor; olabilir. Ancak en önemli kızgınlık gerekçelerinden birisi, "Türkiye'nin siyaset sahnesinden çekilip gitmesi gereken bir kişiyi kurtarmak" olarak ortaya çıkıyor; ben hiç anlamıyorum. Chp'nin amaçları beni ilgilendirmiyor, ama, amaçları arasında Madam'ı siyaset sahnesinden uzaklaştırmanın olduğunu da sanmıyorum. Mhp'yi kapatmak olabilir, her zaman kapatılması gereken bir partidir; Dyp'yi silip

süpürmek veya Demirel'i her an indirmek sayılabilir. Ancak Dyp ve Mhp kaldıkça başındaki çok mu önemlidir; ayrıca başında birisi kalacaksa, bunun Madam olması Chp için en uygun görünendir. Madam, bu kokuşmuş düzenin en çürük karnıdır ve zaten düşüktür. Bir Profesörün liderliğini düşündüğü bir partiye, bu kadar düşük bir hedef koymasını utandırıcı buluyorum.

Fakat daha da utandırıcı olan var. Profesör Soysal'ın Hürriyet'te yazmasından artık ben utanıyorum.

Bir: Özelleştirmeye karşıydı, güzel; karşısında Tezcan adında bir Vehbi Koç yetiştirmesi vardı.

İki: Sonra, Koç'un Sirkeci'de süpürgelerini taksitle satarken basın kralı olan Aydın Doğan, bu Koç çocuğu Tezcan'ı gazetelerinin başına getirdi; Profesör Soysal'ın başına oturttu, Soysal hala orada duruyor. Bu Türk aydını adına utanılacak bir durumdur.

Üç: Patronun ise gazetecilikle hiç bir işi yok, taksitçi bir adam ve bunun gazetesinde yazıyor. Dört: Öyle anlaşılıyor, Sabah, bu süpürgeciler krallığından basın krallığına geçen Doğan'ı eleştiriyor ve adamları savunma yetiştiriyorlar. Özfaks'ın savunmasını alıyorum: "2,2 trilyon lira vergi veriyor. Tıpkı Fiat'ın sahibi Agnelli Ailesi gibi, Doğan Ailesi de bu ülkeye bir şeyler vermenin gururunu yaşıyor. Biz bununla övünüyoruz." Daha güzel olabilir mi? Ülkemizde insanlar, utanması gereken durumlarda övünüyorlar. Ayrıca açıkça yalan söylüyorlar, "2.2 trilyon vergi ödüyor" sözü tam bir yalandır. Yakın zamanda Doğan'ın 200 milyar vergi ödediğini ve bunun için ödül aldığını ilan ettiler; sıkılmaz Özfaks, "Doğan Ailesi" işçilerinin, bu arada kendisinin, Profesör Soysal'ın, Koç çocuğu Tezcan'ın ödediği vergileri de, "Doğan Ailesi" hanesine yazıyorlar. Sıkılmazlar, kendilerini, Doğan Ailesi'nin kapıkulu sanıyorlar ve bir de "övünüyoruz" diye yazıyorlar.

Şecaat arzederken merdi kıpti sirkatin söyler; çingenenin yiğiti kahramanlığını anlatırken hırsızlığını söylermiş, yaptıkları budur.

Doğan Ailesi, çok güçlüymüş ve Özfaks da özgürmüş; Ortaçağ'da pek çok serf, hiç bir özgürlük sorunu olmadığını düşünüyorlardı, bunlar serftir. Bunlar serf olduğu için, işçilerin açlık parasını vermeyen Madam Çiller'i, "demir kadın" diye övüyorlar; öven Hürriyet gazetesidir ve bu söze karşı çıkan da yine Hürriyet'te Profesör Soysal'dır. Galiba, iktidarımızda hem Doçent Özfaks'ın ve hem de Profesör Soysal'ın akademik rütbelerini geri almak zorunda kalacağız; öyle görünüyor.

Bu bir tekelli bürokratik devlettir. Doğan Ailesi, bunun tekelli ve Hınzır polis de bürokratik ayağıdır. Özfaks'ın işçilere açlık parası vermeyen Madam'ı göklere çıkartıp, Hınzır'ın ayrılışına, "Necdet, seni unutamam" türünden histerik yazılar yazması, böylelerinin de, tekelli bürokratik aygıtın kulu olmalarından geliyor.

Bizim yolumuz açılıyor.

* * *

Pazar Günü, Paris çok güzeldi; Büyük Devrimi'nin noktası Bastille ise öğle üzeri çok daha güzeldi. Ben, tarih ile modernitenin yan yana gelişini çok seviyorum, içini pek çağdaş ve görkemli bulduğum Bastille Operası'nda, Brecht'in Mahagonny Operası sahneleniyordu; bir Alman prodüksüyonunda şarkıcıları ve dekor ile ışığı özellikle sevdim.

Brecht, bu operasında, kapitalizmin şehir yaratmaya fahişe ve genelevle başladığını yazıyor, bir tür Madam Manukyan Operası'dır. Fakat sonunda, bütün pezevenkler ve bütün fahişeler birer birer düşüp, görkemli bir cehenneme gidiyorlar; bunu seyrediyorduk, bir adam geldi. Belki bizden başka kimse farketmedi, ben Bilgesu'ya, "Adalet Bakanı Toubon" diye fısıldadım. Bizi oturtan genç yer göstericiler Bakanı da oturttular, yeri biraz önümüzdeydi, hiçbir yönetici yanına gelmedi, Paris'in müthiş korunduğu bir sırada görünürde bir tek koruma yoktu. Burada ancak böyle küçük ayrıntılar beni mutlu ediyor.

Ama bir de tersi var; Emin'in korumasıyla övündüğünü duydum. Ertuğrul'un bir arkadaş ziyaretine gittiğinde mahalle

sakinlerinin işgale uğradıklarını sandıklarını öğrendim. Bunlar artık bir bölükle gezebiliyorlar. Çandar'ın da böyle olması gerekiyor.

Bu zavallı köleler, aramızda ancak, bir bölük korumayla dolaşabiliyorlar.

Sonlarını görüyorum. Bunlar, zindanlarını görmeyen körlerdir.

ÇİL

Yine hayranlıklarımla söze başlamak istiyorum, bazı insanlara gıpta ediyorum, bir iş ya da konunun çok az yanını biliyorlar, ama yine de üzerinde pek güzel konuşuyorlar. Şaşırıyorum, az biliyorlar, fakat, yine de biliyorlar. Ben işte bunu hiç yapamıyorum; benim için bilmek tam bilmektir. Benim için az bilmek ise hiç bilmemektir; az bildiğim konularda tıkanıp kalıyorum, bu nedenle, açılabilmek için, eldeki konu ne kadar basit olursa olsun tam bilmek için çabalıyorum. Bu "çil" sorunum da öyle oldu; ilk önce aklıma "çil yavrusu gibi dağıldılar" tekerlemesi geldi, depoya çekilmek için yarışan zalim bürokratlar nedeniyle aklıma takılıyordu. Hırsız ve infazcı İstanbul polis şefi Balcı'nın yetiştirmeleri Ağar ve Erkan, zalim ve biryantinli polis memuru Necdet Hınzır, Fakülte'de çıplak ayakla futbol topunun arkasında koşarken hatırladığım Hayri, yök başkanları, rektörleri, emekli general Güreşleri, hele hele Kayseri'den faşist degemeci Durdu, son zamanlarda zulme başlayanların alayı bir yandan çil yavrusu gibi dağılıyorlar ve bir yandan da güvenli bir garaj arıyorlar, ben öyle görüyorum. Çok da seviniyorum; çünkü artık meclis bir politikacı garajıdır; önemli olan, bunların, gizli bir elle, hep birlikte yerlerinden edilmeleridir. Gerçi yaptıklarından korktukları kesindir, eskilerin sözüyle "kan tutması" mümkündür; ancak bunları bir gizli elin de zorladığını görebiliyorum. Sevindirici buluyorum da, kime teşekkür etmemiz gerektiğini henüz çıkaramıyorum.

Bunu bırakıyorum, çünkü, son günlerdeki benim takıldığım soru, "çil" üzerinedir. Nereden geliyor; kuşkusuz Kürtçe okuduğumu okuyucularım biliyorlar, Kürt dili bir yana, Kürt tarihini

biliyorum, Mahabat Cumhuriyeti'nin ilan edildiği ve Gazi'nin asıldığı yerin adı "Çil Çeşme" idi; sözcüğün bir "kırk" anlamı var, "Kırk Çeşme" demek oluyor. Fakat merakım burada kalmıyor; doğrusu benim Kırmanci ve Sorani merakım da burada kalmadı, temeli öğrenmek istediğimden, İran dillerine doğru yol aldım ve bu arada Sorbonne'da Farsça öğrenmeye de başladım, şimdi her sözcüğün Farsça karşılığını bulmaya çalışıyorum. Aslında parantez açmak zorundayım, Kürtçe ve Farsça benim için yepyeni bir kapı oldu; kendi dilim ve tarihim üzerindeki çalışmalarıma yepyeni ışıklar tutuyor. Ben Türkçenin, okumuşlar Türkçesinin değil, Türkmen ve köylü Türkçesinin bu kadar Farsçanın etkisinde olduğunu bilmiyordum; bunu öğrendim ve bununla ilgili yeni kanıtlar da topluyorum. Bu arada yaptığım çalışmalar nedeniyle, Osmanlı kurulmadan önceki insanı tanımak için bol bol seyahatname okuyorum, şu anda elimde İbn Batuta var. Herkesin bildiği gibi İbn Batuta, on dördüncü yüzyılın başı için bulunmaz bir hazinedir, Anadolu'yu nefis çiziyor; garip seyyah, Anadolu'da ve Türklerin bulunduğu diğer yerlerde Arapça anlayan bir tek insan bile bulamıyor. "Bir ahi var" diyorlar, onunla da anlaşamıyor. Ahi de, Batuta ile anlaşamayınca, İbn Batuta'nın yazdığına göre, çevresine, "işan 'arabi kihna miguan ve men 'arabi numidanem" diyor; (İbn Batuta, Vogayes, II. De La Mecque aux steppes russes, p.183) yazılışını biraz değiştirdim, bu söz Batı Anadolu'da söyleniyor ve Farsça "onlar eski Arapça konuşuyorlar, ben modern Arapça biliyorum" anlamına geliyor. Kuşkusuz Arapça bilmediğinin anlaşılmaması için uyduruyor, ancak, bu uydurma ile de, on dördüncü yüzyılda Anadolu'da sıradan insanların da Farsça bildiği belli oluyor. Tuhaf, şimdi çocukluğumda köyümün insanlarının konuşmalarını hatırlıyorum, bilmiyordum; pek çok söyleyiş, Kürtçe ağza yakın Farsça çıkıyor. Bu nedenle, "çil" sözcüğünün karşılığını bulmak üzere Farsça sözlüğe bakmaya karar veriyorum.

Farsça sözlük, (Gencinei Güftar Ferhengi Ziya, s.715) "çil" sözcüğünün karşılığının ahmak olduğunu bildiriyor. İki anlatımı var; onlara da değineceğim, ancak "ahmak" olduğunda, kuşku bulunmuyor. Develioğlu'nun, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik

Lügat'ı da, (s.190) Türkçedeki "çil" sözcüğünün Farsça kökenli olduğunu doğruluyor; dolayısıyla "çil" sözcüğü ahmak demektir. "Çil", bir ahmak anlamına geliyor, kuşkusuz çoğulu merak edildiğinde, Farsçanın çoğul eklerine burada girmek istemiyorum. Ancak, Türkçedeki "ler" çoğul eki de her zaman çoğul anlamında olmuyor; çok zaman aileyi belli ediyor. Bunu hepimiz biliriz, çocukluğumuzda, annemiz babamız bize nerede olduğumuzu sorduğunda, "Aliler"deydim veya "Ahmetler"deydim diyorduk; bütün "Aliler"in arasında değil, Ali'nin ailesinde, evinde, olduğumuzu anlatıyorduk. Dolayısıyla, "Çiller" dediğimizde bütün ahmaklar değil, "ahmak ailesi" akla geliyor; bu kesindir.

Bu kesindir; elimdeki Farsça sözlük, "ahmak" üzerinde kuşku olmaması için, sözlüğe bir de Sarrac'dan bir küçük şiir koşmuş; "Ahmak kırk sene bilgiler kazansa da anlayışlı kimselerden daha olgun nasıl olur", bu, Sarrac'ın şiirinin düzyazıya dökülmüş biçimidir. Bu, bir ahmak, doktora yapsa da, profesör olsa da yine ahmaktır anlamına geliyor; Sarrac, değinmiyor ama ben çok değindim, eğer doktora ve profesörlük iktisatta ise doğuştan ve aileden gelen ahmaklık daha da artıyor. Bu da kesindir.

Bütün bu yazdıklarımın, kuşkusuz, Madam Çiller ile bir ilgisi bulunmuyor; ancak; bildiğimiz bir tek "Çiller" soyadı bunlarda olduğu için, ister istemez aklımıza geliyor ve ben, Madam Çiller'in hırsız babasını kutluyorum; daha uygun bir soyadı bulamazdı ve bu uygunluk, kan yoluyla olmasa bile evlilik ve soyadı transplantasyon yoluyla, bir aids virüsü türünden, damadına da geçiyor. Doğrusu çok makyaj yapmadığı, özellikle yabancı ajanlarının tavsiyesine uyup da yüzünü Ajda Pekkan türünden germediği zamanlar Madam, kocası Çiller ve bir kez fotoğrafını gördüğüm yedek subay oğlu, Çiller ailesi bir bütün olarak hep ahmak fotoğrafı veriyorlar. Farsça lügat doğrudur.

Belki farkediliyor, son zamanlarda Madam'a ilgimi çok azaltım, çünkü neler olduğunu anladığını bile sanmıyorum. Engels'in bir sözü var, "Büyük adamları kaldırın, yerinde bir boşluk kalacaktır" anlamına geliyor. Tarih çok zorlandığı zaman bir büyük adamı çıkarıyor; boşluk var, birisi orayı doldurüyor. Ben şimdi bunu tersine çeviriyorum ve şunu ileri

sürüyorum: "Madam Çiller'i kaldırın, yok edin, toz olsun, Türkiye, bu son seneler için mutlaka ülkeyi hallaç pamuğu gibi atar, en ahmakını bulup başbakan yapardı", ben bunu söylüyorum. Çünkü ülkemiz, o kadar çaresiz, o kadar vicdansız, o kadar zalim, o kadar cahil, o kadar bedbah bir yönetici kliğinin elindeki, bunlar öylesine kurumuşlar, öylesine ışıksızlar ve o kadar çok kalpazan ortada ki, ancak bir ahmak, aklını yitirmeden başbakanlık yapabilir, diyorum. Türkiye'de bu koşullarda bir ahmak başbakanlık yapabilir ve başbakan konuşacağı zaman herkes televizyonun karşısına geçer ve "şimdi ne patavatsızlık yapacak" diye bekler. Sonra gittikçe büyüyen bir kalabalık ahmakın ahmaklığına ahmakça güler; ben bunu ileri sürüyorum. Ahmakın aklını yitirmesi mümkün değil, çünkü kıttır. Madam Çiller, buradan sağ salim ayrılırsa, muhtemelen çok daha zengin ayrılmış olacaktır; ancak "çil" özelliğinden kaybedeceği yoktur. Çiller, çil geldi, çil gidecektir. Birinci anlamı böyle özetliyorum.

Devam ediyorum, Farsça sözlük, "çil" için, ikinci anlamı olarak, "sağ eliyle sol eli beyaz olan at" diyor. Madam duymasın, kırat'ı karıştırıyordu, beni iyi okuduğunu da sanıyorum; artık bir yandan da, "beyaz at" daha doğrudur ve diğer yandan da, "ben Dyp'ye doğuştan layığım" demesi mümkündür. Ancak pek tavsiye etmiyorum; "çil" eninde sonunda "leke" demektir, "Çiller" lekeli aile anlamına geliyor. Dilimizin, Farsçadan aldığı bu sözcüğü geliştirerek Çiller'e bir "leke" yüklediği anlaşılıyor; nitekim, Türk Dil Kurumu'nun Türkçe Sözlük'ü (Beşinci Baskı, s.168) Çil'leri, "Tüyünde küçük lekeler bulunan hayvan" olarak tanımlıyor. Bir de "tavukgillerden, eti için avlanan, ormanlarda yaşayan bir kuş" dedikten sonra "dağtavuğu" diye ekliyor. Ben Madam Çiller'i dağtavuğu'ndan tenzih ediyorum; fakat Türk Dil Kurumu sözlüğü, "Çil yavrusu gibi dağıldılar" söyleyişini burada tanımlıyor ve "Perişan bir halde her bir bir yana dağılmak" karşılığını veriyor. Bu, işte budur; zalim bürokratlar, çil yavrusu türünden ve perişan olarak dağılıyorlar.

Artık konumu dağıtmadan bitirmek istiyorum, çocukluğumda İstanbul'da tramvay beklerdik, bazan boş gelirdi, bizi almazdı ve çünkü üzerinde "depoya gider" yazardı; çok sinirlenirdik,

"tramvay nasıl depoya gider" diye ayrıca sinirlendiğimi ve tramvay yöneticilerini cahillikle suçladığımı hatırlıyorum. Depo'nun Fransızcada "garaj" demek olduğunu çok sonra öğrendim, dilimiz, bir yandan Farsça ve diğer yandan da Fransızca tarafından kolonize edilmiştir, bilincine daha çok varıyorum. Bunları ayrıntıyla geliştireceğim kitaplarıma bırakıyorum; ancak garaj anlamındaki bu depoyu şimdi daha çok tutuyorum. Artık bizde Meclis bir depo'dur; bu zalim bürokratlar çil yavrusu örneği ve içleri perişan depoya sığınmak için birbirleriyle yarışıyorlar.

Tam çözebilmiş değilim; bunlar korkuyorlar ve bunları, "bir görünmez el", ancak bu kez Adam Smith'inki değil, itiyor. Yerleri temizliyor. Ben bu lekeli dönemin sonunda, bu zalim bürokratların sergiledikleri bu çilli yarışta kaçma kadar da bir boşaltma görüyorum.

Ayrıca hep birlikte depoda olmaları dağınık olmalarından daha iyidir. Daha da önemlisi, bunu tekelli bürokratik devlette, tam olmasa da bir çözülüşün ilk başı olarak görüyorum.

Hep tekrarlıyorum; henüz yönetme anlamında irademizi etkili yapamıyoruz. Fakat çözme anlamında önemli başarılar elde ediyoruz.

Farsça ve Kürtçenin bu "çil" sözcüğüne verdiği üçüncü ve sonuncu anlama geliyorum; "çil" ya da "çihl" kırk demek oluyor. "Kırk" ise bizim dünyamızda çok önemlidir, bebeklerin kırkı, ölümlerin kırkıncı günü hep yarı kutsaldır; kırk bir de, "kırk katır ve kırk satır" için de önemlidir. Eskiden özgürlük varmış; iyi sultanlar yine de zalimlere "ölümlerden ölüm beğen, kırk katır mı istersin, kırk satır mı?" diye soruyorlar. Ya katırın arkasına bağlayıp sürüklüyorlar ya da boynuna satırı indiriyorlar. Özgürlük buradadır.

Ölülerin boynuna satır vurulur mu? Eylülizmin büyük infazcısı, seksenli yılların başlarında, İstanbul caddelerine teker teker gençlerimizi çıkartıp, "kaçıyordu" diye kurşunlayan İstanbul polis şefi Şükrü Balcı'yı mezarından çıkartıp boynunu satırla vurmak mümkün müdür? Bilmiyorum. Bildiğim, İkinci Mahmut'un esnaf ordusu yeniçeriliği tasfiye ettiği zaman Sarayburnu'nun önü, hain asker cesetleriyle dolmuştu, ama yine kinini alamıyordu. Bu yüzden Karacaahmet Mezarlığı'nda yatan

yeniçerileri bir daha öldürmeye başladı; mezarlıkta, bugün bile bazı mezar taşlarında kavukların kırık olması eli ve kini yüzündendir. Bu esnaf askerlerin boynunu bir daha vuramayınca, kavuklarını kırdırıyor; kini kindir. Bir tarihtir.

Bunları bırakıyorum. Dil üzerine başladığım yazımı yine dil üzerine bitirmek istiyorum. Bütün diller türü, Türkçe de güzeldir ve ben dilimi çok seviyorum. Tek başına şu "satır" sözcüğü kaç anlama geliyor; burada saymam mümkün görünmüyor. Birisi, boyna satır indirmektir ve bunları satırcıbaşı denilen adamlar yapıyor. Zalimler, yüksek bürokratlar, "satır" sözcüğünden de çok zaman bunu anlıyorlar. Anlamak da bazan başlarına iş açıyor; "satır olayı" İstiklal Mahkemesi'nde geçiyor. Elazığ'da kurulan bir İstiklal Mahkemesi mezbaha türünden çalışıyor. Gelen yüksek bürokratlar, paşalar, genel müdürler, polis şefleri, titreye titreye ifade veriyorlar; çoğu, akşam asılıyor. Yine böyle bir yargılama zamanındadır; bir bürokrat, belki de bir genel müdür, belki bir general, yargılanıyor; mahkeme başkanı "gereği düşünüldü" diyor, ayağa kalkıyorlar. Mahkeme başkanı, katibe, "Oğlum, tamam mı, kağıdı taktın mı, tamam, öyleyse başlıyoruz" diye son uyarılarını yapıyor ve sonra devam ediyor, "Gereği düşünüldü, satırbaşı üç nokta" diyor. Önce zalim bürokrat eskisi, "satırbaşı" sözünü işitir işitmez, boylu boyunca yere düşüyor ve bayılıyor; zavallı zalim, mahkeme başkanının satırcıbaşını çağırdığını sanıyor. Yüreksiz, o zamanlar infazı, mahkede sanıyor. Yüreksiz; korkusundan bir kez ölüme kadar gidip geliyor.

Bu, zalim bürokratların yazgısıdır: Çil yavrusu gibi dağılıyorlar. Çünkü ölümden korkuyorlar. Çil çil depoya koşuyorlar.

KÖTÜRÜM

Aslında benim işim değildi, Başbakanlık'ta geçiyor, Planlama'da uzun vadeli planlar bölümünü yönetiyordum, ancak Müsteşar Memduh Aytür başka daireleri de ilgilendiren ve bazan özel bir yatkınlık isteyen işleri de bana veriyordu; altmışlı yılların başında Kıbrıs'taki ilk başarısızlıklardan sonra, Milli Güvenlik Kurulu paşaları kazan kaldırıyorlardı, tersanelerin, çimento sanayiinin ve ilgili bazı işlerin yönetimini askeriyeye almak istiyorlardı. Genelkurmay'ı bu istekten döndürmek görevi bana verildi; çalışma yaptım. İlk önce o zaman buldum, askeriyeyi ikna edebilmek için, çok kolay anlayabilecekleri basitliklerle hiçbir zaman anlayamayacakları karışıklıkları birlikte söylemek gerekiyor; öyle yaparak, çok basit gerçekleri birtakım ekonometrik modellerle süsleyip önce bir rapor gönderdim. Sonra görüşmeye gittim; işler planladığım gibi gitti, Genelkurmay'ın ilgili daire yönetenleri çabuk ikna oldular, neredeyse bütün askeri giderlerden vazgeçiyorlardı, tahminimden fazla ikna edici olmuştum, paşalarımızla vatan ve millet sevgisi üzerine neredeyse gözyaşlarımızın pınarlarını kurutuyorduk ve paşalarla el sıkışıp hemen gitmek istiyordum. Öyle de yaptım, sevinçle kapıdan çıkarken, ilgili dairenin ileri gelenlerinden bir kurmay albay, birden sanki beni ilk kez görüyormuş gibi tutum değiştirdi, daha önce başka türlü hitap ediyordu hitabını da yeniledi ve "ama asteğmenim ya kuzeydeki ayı hart derse" diye beni durdurdu. Önce anlamadım, sonra kuzeydeki ayı'nın So-

vyetler olduğunu çıkardım, sonra "hart" demenin de taarruza geçmek anlamına geldiğinin bilincine vardım. Bütün emeklerim ve becerim boşa gitmişti, hepsi sil baştan oldu, Genelkurmay eski isteklerinden daha fazlasını istiyordu. "Ayı" işin içine girince bütün akıl duruyordu.

Bu benim alanımın dışındaydı, ayı "hart" der mi, derse nasıl der, bir de ne kadar der, bunların hepsini benim tartmam mümkün değildi; ayrıca kararlar ayının "hart" deme ihtimali üzerine dayanacaksa, hem akla ve hem de araştırmaya gerek kalmıyordu. Ben ayıların dünyasını da çok iyi bilmediğim için, "hart" demeyeceklerinden de emin olamıyordum; artık sorunumuz ayılar dünyasına giriyordu ve ayıların uzmanlığını gerektiriyordu. Benim aklım işe yaramaz olmuştu; aklımın kötürüm olduğunu hissediyordum. Ayılar dünyasının ayrı olduğunu öğreniyordum.

* * *

Şimdi telefon dinlemek ayıp degil mi? Ayıptır ve suçtur.

Üstelik terbiyesizliktir; artık, çok şükür, bunu herkes kabul ediyor. Yine çok şükür, şu cep telefonları çıktı, başkasının telefonunu kullanmak imkanı doğdu ve devlet telefon dinlemede güçlükle karşılaştı. Ama, gazetelerde okudum, "yeni ve tarafsız" Ulaştırma Bakanı, bu cep telefonlarının dinlenebilmesi için dünyanın ilerlemiş devlet ve firmalarıyla anlaşma yapıyormuş; bunu övünerek ilan ediyor.

Neden mi; "şimdi" diyor, "telefon dinlemeyelim, iyi ama ya bu cep telefonlarını Apo da kullanırsa" bunları söylüyor ve artık kesin haklı oluyor. Gerçekten ya Apo da cep telefonu kullanırsa?

Değil mi ya? Artık bütün terbiye, bütün yasalar, bütün ahlak, hepsi duruyor, ya Apo da kullanırsa? Artık Türk devleti aklını ve halkımızın aklını kötürüm etmenin bir yolunu bulmuş görünüyor.

* * *

Peki hırsızlık kötü müdür; Kötüdür, ancak eskiden kötüydü, şimdi o kadar kötü olmuyor. Bir başbakanın babasının hırsız ol-

ması ayıp mıdır? Bu başbakanın ne yaptığına bağlıdır ve eğer, "en kukla" başbakan ise babasının hırsız olması artık ayıp olmuyor. Eğer bir başbakanın hasta bakıcılığından emekli annesi, hem hırsız değildir ve hem de bu dövizlerin bir bankanın yöneticisi olduğu sırada rüşvet almaktan yargılanan damadına ait olması ihtimali yoktur.

Öyle anlaşılıyor ve sonra hırsızlık olsa ne çıkar; bu kukla başbakanın "PKK'yı yendik sıra ekonomide" dediği doğru değil mi; eğer doğruysa, babasının hırsız ve hasta bakıcı anasının döviz istifçisi olmasın da hiçbir sakınca yoktur. Bu nedenle başbakanın babasının hırsız, kocasının arsız, kendisinin akılsız ve anasınında, devlet hastenelerine gelen paralı yabancı hastalardan bahşiş döviz alarak bunları yastığının altında biriktirmesi yerindedir. Ben anlamıyorum, ama, öyle anlaşılıyor.

Devletin bir bankasını, süpürgeciler krallığından basın krallığına geçen bir Sirkeci esnafına hediye etmesi ayıp mıdır? Sabah gazetesi, Milliyet ve Hürriyet gazetelerinin patronu Aydın Doğan'a devletin bir banka hediye ettiğini ciddi delillerle ortaya koydu; artık ayıp değildir. Çünkü, Aydın Doğan, gazetelerinden birisini, Hürriyeti, kontr-gerillanın, diğerini, Milliyet'i Madam'ın emrine vermiştir; bir banka bile azdır. Artık ülkemizde, eğer her gün PKK'ye "hain" koroları tutturuluyorsa büyük hırsızlıklarda ayıp sayılmıyor.

Biz bu PKK sayesinde bütün ahlakımızı değiştiriyoruz da haberimiz olmuyor. Biz kötürüm oluyoruz da, kimselere haber veremiyoruz.

* * *

Gazeteler habere, "Senato'nun bir pisliği daha" diye başlayabiliyorlar. Uzun yıllar basında ve Trt'de çalışmış, mesleğinin sonunda bir Esen Ünür, örnek olması için adını alıyorum, böyle haber yazabiliyor. Bir başkası, haberine hep "Türkiye'nin yeni diplomatik zaferi" başlığıyla başlıyor; zaferlerimiz bitmiyor. Madam'dan, bizim Madam'dan değil, onların Madam'ından, Madam Mitterand'dan söz ederken hep isminin başına bir "hain" koyuyorlar. Hep bunları yapıyorlar; akıllarına hiç bunları yapmak için gazeteci olmaya gerek kalmadığı gel-

miyor. Bunlar, son on yıl içinde gazetecilik mesleğini de kötürüm etmişler, haber veren bulunmuyor.

Türkiye tek tek hücreleri kötürüm olan bir canlıya benziyor.

* * *

Ben buradayım, mahkemeler, hızlarını alamıyorlar; Türk Devleti, benim Türkiye'de mi yoksa burada mı olmamın kendileri için daha zararlı olduğuna karar veremez durumdadır. Buna itirazım yok; ancak kararlara bakıyorum, benim mahkum ederken, "sözde Kürdistan Parlamentosu toplantısına katıldığı saptanmıştır" da diyorlar ya da Osman Dedem'e özenerek çete reisi olduğumu ileri sürüyorlar ve buna kanıt olarak da "Frankfurt yürüyüşüne katıldığı duyulmuştur" buyuruyorlar. Bunların hiçbirisi dava dosyasında yok, bunların hiçbirisiyle ilgili bir iddia ile ne ben ve ne de avukatım karşılaşıyor; bunlar dosyanın içinde değil altındaki istihbarat raporunda yazıyor. Doğru mu; şu an da doğru olup olmaması hiç önemli görünmüyor. Önemli olan mahkemelerin, bizim katıldığımız duruşmalara göre değil gizli polis ve zaptiye raporlarına göre karar verdiklerinin ortaya çıkmasıdır. Ben bunu anlıyorum.

Fakat eğer bizler istihbarat raporları veya zaptiye fezlekelerine göre mahkum edileceksek, hukuk eğitimine ne gerek var; ben bunu anlamıyorum. Ben, artık Türkiye'de yargının da kötürüm olduğunu görüyorum.

* * *

Irkçılık kötü müdür? artık Türk sisteminde insanların ırkçı ve faşist olmaları kötü olmaktan çıkmıştır; eskiden kötüydü. Şimdi, kötü değildir. Önümde, öbür basın ailesinin, Dinç Bilgin tayfasının çıkardığı "Aktüalite" Dergisi var; bir bayramı sevinçle yazıyor.

Bayram şudur; Bölge'de ülkücüler çıkmışlar ve ülkücülük gelişiyormuş, seviniyorlar ve Kürtlere karşı çareyi bulduklarını ilan ediyorlar. "Heval, tı ji işarete Bozkurt e bide" diye yazıyorlar; yeni yetme Kürt ırkçıları birbirine böyle sesleniyormuş, Amerikan borazanı Dinç Bilgin'in dergisi yazıyor. Bunlar, Kürtlerin eski türden büyük bir utanç içinde tutulmasını ancak Türk ırkçılığının Kürtlere de benimsetilmesinde buluyorlar ve

bu yeni ırkçı güruhun birbirine, Kırmanci dilinde, "arkadaş, sen de Bozkurt selamı ver" demesini bayram sayıyorlar.

Artık bu düzen, kendisini ancak, yaşadığımız topraklarda her canlı hücreyi kötürüm yaparak sürdürebileceğini inanıyor. Ben de bunu yazıyorum. Yazıyorum ve işimizi görüyorum.

Yazmak, ödevlerimizi ve sorumluluğumuzu görmektir.

* * *

"Geldiğim günden beri buradaki Türk dernek ve cemiyetleriyle temaslarda bulunmaya önem veriyorum. Zaman zaman Türk derneklerini ve Almanya'nın çeşitli kesimlerindeki Türk meslek gruplarının oluşturduğu çatı örgütlerini ziyaret ediyorum. Burada önemli olan çok sayıda dernekten ziyade, bu dernek ve cemiyetlerin birleşip bütünleşmeleridir. Bölük pörçük bir yere varılmaz." Çok ilginç değil mi; artık dernekçi oldular. İnanılır gibi değil, artık Avrupa'daki Türk diplomatlarının iki işi var; birisi büyük ve güçlü faşist bir dernekler ağı yaratmak ve diğeri bizleri takip etmektir. Bu sözleri söyleyen Bonn Büyükelçisi, bir ara da Madam Çiller'in "beynimin yarısı" dediği Volkan Vural'dır; zavallı, bir yanıyla bir dernekçi başına ve diğer yanıyla, Avrupa'ya ihtilalci izlemeye gönderilmiş damat paşalara benziyor. Babası İttihat ve Terakki'nin son katibi umumisi olan Paris büyükelçisi Tansuğ Bleda da aynı işi yapıyor; beni izlemenin en önemli işlerinden birisi olduğunu biliyorum. Zaman zaman güvenilir haberlerini alıyorum, bazan kendilerine de duyuruyorum; bir zamanda bunların pek eğlenceli öykülerinden bir kaçını yazmayı da planlıyorum. Almanya'da üniversitelerde konferanslara gittiğimde, konsolos ya da büyükelçilerin teker teker öğrencileri markaja aldıklarını da görüyorum; bana biraz eğlenceli gelmeye başlıyor.

Yalnız şunu merak ediyorum; peki, eninde sonunda bunu yapacaklardı da, neden diplomat oldular, neden dil öğrendiler, neden siyasal bilgiler fakültelerinde dirsek çürüttüler. Bunu anlamıyorum. Anladığım tam bir çürüme içinde olduklarıdır; diplomatlık mesleği de rezilliğe bürünüyor.

* * *

Bitiriyorum. Adamın birisi hapisteymiş, hasta olmuş, diret-

miş, hapisane yönetimi inanmıyormuş, sonunda kabul etmişler; zavallı gitmiş, bir bacağını kesmişler, dönüyor. Sonra dayanamıyor tekrar hastahane istiyor ve gidiyor, diğer bacağını da kesiyorlar. Bu devam ediyor, zavallının her hastaneye gidişinde bir uzvunu, kolunu kanadını kesiyorlar. Birinde dönüyor, iki ayağı ve iki kolu yok; gardiyanlardan birisi uyanıkmış, "anladım, ben" diyor, "sen taksit taksit kaçıyorsun" diye tamamlıyor.

Ben de anlıyorum, Türkiye taksit taksit kötürüm oluyor.

Bize toptan yenileme düşüyor.

DİVAN

Bugün "Gümrük Birliği" üzerinde yazmak istiyorum. Gümrük Birliği'ne, Fransızca "Union Douniere" deniyor; "Douane" sözcüğüne artık hepimiz alışmış olmalıyız, havaalanlarımızın çoğunda, "Gümrük" sözcüğünün yanında yazılıyor. Sözcüklerin tarihine ve köküne ayrı bir önem verdiğim biliniyor; belki pek az kimse, bu sözcüğün buralara, bizim topraklardan geldiğini biliyordur. Fransızca sözlüklerde, Fransızca gümrük demek olan "Douan" sözcüğünün Arapça kökenli olduğunu belirtiyorlar; yalnız pek çok iktisat tarihçisi Avrupalıların bu sözü, Türklerden öğrendiğini kaydediyor. Avrupalı, daha "devlet" ve "sınır" kavramlarını doğru dürüst bilmezken, Türkiye topraklarına girince, bir "divan" üzerinde oturan kimsenin bir harç aldığını görüyor; yıllar sonra bizlerin bir marka olan "jilet" sözcüğünün "tıraş bıçağı" yerine kullanmamız örneği, Avrupalılar, gümrük almaya, "divan" veya "douan" demeye başlıyorlar. Dolayısıyla, şimdi Türkiye'nin girmek üzere olduğu "Gümrük Birliği", aslında ve bizim tarihimize göre "divan birliği" anlamına geliyor; "divan" bizim doğrudan doğruya Avrupa dillerine ihraç ettiğimiz bir sözcüktür. Bu sözcük, Fnansızcada da bizdeki öz anlamıyla, yatak ya da yatak kadar geniş kanepe anlamıyla da kullanıyor; bütün bu nedenlerle ben Türkiye'nin "Gümrük Birliği" serüvenini Avrupa ile bir yatak birliği olarak anlamak gerektiğini duyuyorum. Şimdi Türkiye, Avrupa ile yatağını birleştiriyor.

Gerçekten birleştiriyor mu? Kesin olan şudur; başta Fransa, Avrupa bu yatak birliğini çok istiyor. Benim bulgularıma göre, Türkiye'yi metres tutmaya kesin kararlıdır ve ben şimdi bunu yazmak istiyorum. Hemen başlıyorum; önümde, önümüzdeki

yollar için Fransa'nın bir tür ekonomik ve sosyal anayasası olan Alain Minc'in başında bulunduğu, Fransa'nın orta sağ bilim adamları ile işletme ve kamu yöneticilerinden oluşan, "La Francae de l'An 2000" raporu var. Resmi bir rapor, başbakanlık için hazırlandı, ikibin yılında Fransa'yı görmeye çalışıyor ve yapılması gerekenler belirleniyor. Bu raporda Türkiye'nin adı bir yerde, Avrupa Birliği'nin sınırlarının nereye kadar genişleyeceği tartışılırken geçiyor ve "Vers la Turquie, pour la quelle il fautra inventer une regle du jeu qui assure a terme, la libre circulatiaon des produist et des capitaux" deniyor. (La France de l'An 2000, La Documentation Franceise, 1994, s. 45) Söylenen çok açıktır; birincisi, Türkiye'nin artık Ortak pazar veya Avrupa Birliği'ne girmesi imkansız görünüyor. Bu kapalıdır; buna değinmek durumundayım. İkincisi, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında, "mal ve sermayenin serbest dolaşımını sağlayacak bir oyun kuralı" bulmak gereğinden söz ediliyor; işte bu, Gümrük Birliği'dir. Avrupa, Türkiye ile kendisi arasında mal ve sermaye için tam bir özgürlük istiyor; bir tek koşulu insanlara Avrupa'nın kapılarını kapanmasıdır. Gümrük ya da Divan ya da Yatak Birliği, Avrupa'nın mallarına Türkiye'nin kapılarını açıyor; Türkiye'den öbür tarafa insan geçişini yasaklamayı temel politika sayıyor. Gümrük Birliği, Avrupa'ya Türkiye'nin işlerine karışma hakkı veriyor ve Türkiye'yi, Avrupa'nın bütün karar organlarının dışında tutuyor.

Devam etmek durumundayım, ancak etmeden önce bir soru var; "Ortak Pazar" veya "Avrupa Birliği" ya da "serbest pazar" ne anlama geliyor? Şimdiki sözde özgürlük döneminde, özgürlüklere en karşı yapı'nın, Avrupa Birliği olduğu kesindir; çünkü Avrupa Birliği, kendi içinde sınırları kaldırırken, kendisiyle Türkiye türü ülkeler arasına, yıkmakla övündükleri Berlin Duvarı'ndan daha sağlam surlar örüyor. Daha geçen yaz oldu; İtalya'dan bir otomobil geçti, "dur" dediler, durmadı, polis sıktı, arka bagajda bir çocuk saklıymış, Romanyalılar, çocuk öldü, Avrupa aydını bir hafta bağırdı, sonra çocuğu gömdüler, annesini ve babasını geri sürdüler. Yok; özgürlük ve seyahat özgürlüğü lafları boştur, Türkiye'de binlerce insan, bir tek vize almak için aylarca veya yıllarca yalvarıyor.

Avrupa ya da Almanya veya Fransa haklı mı? Değil mi; bu soru, burada aptalcadır, çünkü burada ben gerçekleri tartışıyorum. Neye göre haklı veya haksız bu bir tarafa, net olan "özgürlükçü bu ülkelere" girmenin yasak olmasıdır. Benim ortaya çıkarmak istediğim kara gerçeklerden birisi bu oluyor. Yoktur; Ortaçağ'da bir insan isterse, Avrupa'ya geliyordu ve kimse ne vize soruyordu ve ne de yasaklıyordu; şimdi bu özgürlük yok. Aslında özgürlük yoktur. Aslında mülk sahipleri için kısmen var, yalnız sıradan insanların durumu Ortaçağ'dan kötüdür.

Şimdi bu yasağın nedenlerine geliyorum; burada iki nokta ortaya çıkıyor. Bir: "Divan Birliği" başta Fransa, bütün Avrupa ülkelerinin çıkarınadır. Çünkü mallarını ve sermayesini, istedikleri özgürlükte, Türkiye'ye gönderilecektir, açıkçası Türkiye'nin sömürgeleşmesi süreci hızlanıyor. İki: Avrupa, Türkiye'yi Ortak Pazara ve dolayısıyla Avrupa Birliği'ne alma projelerinden, daha doğrusu imzalarından kesinlikle geri dönüyor. Bu nokta da net olarak çıkıyor. Üç: Ortak Pazar ile Türkiye'nin, 1960 yıllarının başlarında imzaladığı ve Türkiye'ye Avrupa Birliği'nin kapısı açan Ankara Antlaşması, böylece çöp sepetine atılmış oluyor. Şimdi bu önemli noktaya geliyorum.

Soru şudur: Ortak Pazar, neden buraya geldi, neden Türkiye'yi Avrupa Ekonomik Birliği'ne almayı imzaya bağlamışken, bundan ve sözünden geri dönüyor? Buna verilebilecek cevapları sıralamak istiyorum; Bir: Avrupa'nın o zamanlar bugünkü aklı olsaydı, bu sözü vermezdi, köprünün altından çok su akmış bulunuyor. İki: Avrupa'nın asıl yanılgısı, ellili yılların sonunda girmeye başladığı ekonomik yükselişin devam edeceğini sanmasıdır. Bugün Avrupa, otuz yılı aşkın çok büyük refah döneminin sonunda, nasıl çözebileceğini hiç bilmediğini büyük bir işsizlik ordusuyla karşı karşıyadır. Avrupa, Türkiye'yi içine alma sözünü, büyük işçi açığı olduğu zaman veriyordu. Şimdi kendisinin olan büyük bir işsizlik ordusu var. Üç: Sadece bu kadar değil; Türkiye, 27 Mayıs'tan yeni çıkmış, planlama, Anayasa Mahkemesi, çift Meclis türünden batı demokrasisinin süslerini göğsüne takmış, asıl önemlisi ciddi bir aydın hareketliliği ve sol açılımı başlatmıştı. Soğuk savaşın çok şiddetli ol-

duğu bir zamanda, Türkiye sınırda vitrini iyi bir karakoldu; şimdi Türkiye'nin vitrini son derece kötüdür. Dört: Artık Fransız ve İngiliz basını, Türkiye'den tıpkı Osmanlı'nın son dönemi türünden "hasta adam" olarak söz ediyor ve Batı aydını ise, Türkiye ve "Türk" sözcüğü geçince yakasını silkip yüzünü buruşturuyor. Artık Türkiye, sadece Avrupa'nın arka bahçesi olabilecektir; içinde değil arkasına yerleştiriliyor.

Peki sözden caymada, islamın rolü yok mu; kesinlikle var. Yalnız, eğer Avrupa, kapıları açtığı an, Türkiye sınırlarından en az on milyon Kürt ve Türk Avrupa'ya uçacak olmasa islam bu kadar engelleyici bir rol oynayamaz; Avrupa'yı Türkiye'deki müslümanlar değil, Avrupa'dakiler düşündürüyor. Aslına bakılırsa, Avrupa merkezleri, islamı yeni yeni düşünmeye başladılar; önümüzde yine Fransa'nın "resmi" sayılabilecek yayınlarından birisi, "l'İslam en Europe" var, içinde pek çok uzmanın yazısı yer alıyor ve hepsi çaresiz görünüyorlar. Bir kez Avrupa'daki müslümanların, sayısını sekiz ile on beş milyon arası tahmin ediyorlar, "tahmin ediyorlar" diyorum, çünkü bilmiyorlar. Sekiz ile onbeş arası çok geniştir, net bir rakam da veremiyorlar. Daha önemlisi çok derinden kaygılanmaya başlamıştır. Kaygılarının en temel nedeni, müslümanları, "asimile" edemediklerinin ortaya çıkmasıdır. Avrupa için daha da kötüsü, Avrupa'daki müslümanların, Avrupa'ya değil, gittikçe artan ölçüde, kaynak ülkelere bağlılık göstermeleridir; Körfez Savaşı, bunu net bir biçimde ortaya çıkarmış görünüyor. Yakın bir zamanda Fransa'da, "Halit Kelkal Olayı" uzun yüzyıllar boyunca müslüman halkları sömürgesi olarak tutan Fransa için tam bir şok oluyor; Türk sözcüğü ile açıkça "infaz edilen" Halit, nerede ise Fransa'da doğmuştur ve müslüman ve bir eylemci olmadan önce, açıkça Fransa'nın kendisini kabul etmediğinden yakınıyor, notları var. Fransa, Halit'i reddediyor ve en sonunda Halit, müslüman bir eylemci oluyor ve Fransız polisi hunharca katlediyor. Fransa, Halitleri düşünmeye başlıyor.

İş bu kadar olsa belki yine de çözülebilir, bir de, Avrupa'daki müslümanlar, örgütlenmeye başlıyorlar. Bonn ve Paris hükümetlerini bu örgütlenme ciddi ciddi düşündürüyor. Önümdeki resmi sayılan dökümanda bu örgütlenmeler üzerine

incelemeler var, bütün incelemelerin birleştikleri ise şudur: Avrupa'daki her millette müslümanların örgütlenme dalgası Türkiyelilerle başlıyor. Türkiyeli müslümanlardan sonra diğer ülkelerden gelenler de örgütleniyorlar ve her birisi kendi ülkesine ve oradaki en gerici merkeze bağlanıyor.

Bu kadarla kalsa yine fazla ürkütücu olmayabilir; bu arştırmadaki bulgulara göre, Avrupa'daki Türkiyeli müslümanları örgütleyen ve bunları Mhp'li ve Refah'çı merkezlere bağlayan ise Türk Devleti'dir ve Türk büyükelçi ve konsoloslarının şimdiki en utanmaz hainane işlerine bundan önceki işlerine bundan önceki yazılarımdan birinde değindiğimi hatırlıyorum. Devam etmek durumundayım.

Bir parantez açmak istiyorum. Özgür Politika'daki yazılarımın, benim için ayrı bir yeri oldu; başkaları nasıl bulur, bu ayrı, ancak bunlar benim için, daha doğrusu "küçükçe" bakıldığında, çok önemlidirler. Bunları, ya oldukları türden bir kitap olarak ya da yeniden bir kıta sürekliliğinde yazarak yayınlamayı planlıyorum; Frankfurt'taki bir avuç basın gerillası daha uzun yazmamı da özendirdiler, bu kısa incelemelerle, toplumumuzun önemli sorunlarının pratik-teorik bir bakışla yaklaşmaya çalışıyorum. Yakın bir zamanda, ara vermeden önce, önemli gördüğüm bir kaç sorunu daha ele almak durumundayım; "divan" ve Avrupa'daki hain diplomatlar bunlar arasına giriyor. Yalnız, pek çok konferansımda da değiniyorum; sorun ikiyüzlüdür. Avrupalılar, buraya gelen ve özellikle müslüman halkların hiç birisine insanca yaklaşmadılar, hepsi kendi dilinde, bunlar için hakaret dolu sözcükler uydurdular. Almanya'da artık Türkiyelilerin bile kendilerini ifade etmek için kullandıkları, "kara kafa" Fransa'da, "arap" sözcüğünü tersine çevirerek, "b" ve "r" harflerinden türettikleri "yağ" çağrışımı yapan "bör" sözcükleri, İtalya'da kullanılan bir benzeri, hep aşağılama ifade ediyor. Gelen müslümanlar, kendilerini hep bu aşağılayıcı sözlerle tanıyorlar, giderek içlerine kapanıyorlar; sosyalizm bayrağının prestijini ve çekiciliğini yitirdiği, buraya gelen Türk solcularının kahve dedikodularına ırkçılığa yatkın hale geliyorlar. Türk devleti, bunları, bağnaz ve faşistlere topluyor.

Şimdi Avrupa'ya solcu veya ortacı gelen ırkçı bağnaz ve

faşiste dönüşüyor.

Tarihin büyük paradoksudur: Avrupa, devrik rönesansa başlamıştır, insan geleni ilkele çeviren bir fabrikadır.

Bütün kaynaklar, Avrupa'daki müslüman örgütlenmelerin, Türkler eliyle ve daha çok rakamla 1984 yılında başladığında birleşiyorlar; arkası geliyor. Bir araştırmada şu yazılıyor: "C'est seulement en juillet 1984 que la DITIB a couvert a Cologne une mosquee avec des bureaux et des salles de reunion pour repondre aux besoins de ses compatriotes. Centre est sous la tutelle de l'ambassade dela Republique turque, et beneficie de l'aide financiere dela Ligu islami que mondiale (Rabita)" (H.Vöcking, Les Pirincipales Organisatiens Musulmane, l'islam en Europe, La Documentation Française, 1995, içinde, S.52) Herkesin çevirisini yapabilmesi için aslından aktarıyorum; Türk Diyanet İşleri Müslümanlar Birliği'nin ilk olarak Köln'de, 1984 yılında örgütlendiği yazılıyor; sonra pıtrak türü artıyorlar. Bu bağnaz-ırkçı merkezleri kuran Türk Devleti, finanse eden ise Suudi rabıta'dır; bunu yazıyorlar.

İşin bir garip yanı var; Bonn ve Paris Hükümetleri, bu örgütlenmelerin nasıl yapıldığını biliyor. Türk hükümeti, hem bağnaz ve ırkçıları örgütlüyor hem de Avrupa'ya kendisini yatağına alması yolunda yalvarıyor. Sadece metres değil bir de hain metres rolünü benimsiyor; yalnız işin gariplikleri bu kadarla da kalmıyor. Hem Refahçı hem de Türkeşçi cami ve müslüman örgütlenmesinde, en büyük mesafe 1990 yılından sonra alındı; Türk dışişleri ve elçilikleri burada çok önemli roller oynuyorlar. Türk dışişleri ve elçilikleri ise bu dönemde hep, Chp'liler yönetiyorlar; Hikmet Çetin, Mümtaz Soysal, Murat Karayalçın, Erdal İnönü, Deniz Baykal, son dört yılda, Avrupa'daki Türkiyelileri Türkeşçi ve Erbakancı cami ve örgütlerdeki toplayan hain diplomatların başıdırlar. Görülüyor, bunlara boşuna hain demiyorum. Geçerken kaydediyorum; Fethullah açıklamıştı, ünlü hainlerden Çeto Heko bu kafası örümcek ağlarıyla dolu İç Asya'da "okul" açmasına, dışişleri bakanı olarak, yardım ediyor. İhanetin sınırı yoktur.

Bunlar, Çetin, Soysal, İnönü, Karayalçın ve son olarak Baykal, kendi atının ayak sinirini kesen hain kovboyları

andırıyorlar.

Devam ediyorum; tek tek hepsinin sicilini tutuyorum. Türk devleti'nin bana bu kadar kızmasının asıl nedeni buradadır; bunları, Türk Devleti'nin beni izlemesinden daha disiplinli takip ediyorum. Bir: Madam, bir darbeyle koltuğuna oturduğu zaman, Bonn Büyükelçisi Onur Öymen'i Trt başı yapmak istedi, bildiğinden değil, gizli sesler kulağına okumuştur; ancak bir yerde engellendi. Fransa'daki Le Canard gazetesinin Boşnak olduğunu yazdığı eski solcu Öymen, Türkiye'deki en hain diplomatlardan daha hain bir çizgi izledi; islamcı örgütlenmenin yanında Türkiyeli esnafların da ırkçı yapılarda toplanması programını başlattı. Şimdi Avrupa'daki diplomatların zamanı esnaf örgütlerinde veya Erbakancı ya da Türkeşci camilerde geçiyor; büyük bir paradoks da burada yatıyor. Bu paradoks sayesinde, eski solcu Boşnak Öymen, Trt'den daha önemli bir yere, dışişleri diplomasisininin başına getiriliyor; nasyonal sosyalist bir diplomattır.

Bitiriyorum; ben şimdilik, birkaç tane çok sağlam doğruyu kendime ilke bildiğim için hep doğru çıkıyordum. Sınıfsal bakıyorum; bugünkü yöneten kliğin ülkemiz hayrına hiçbir iş yapmayacağını bir basit doğru olarak kabul ediyorum. İşte bu nedenle, Avrupa'daki insanlara oy hakkını veriyorlar ve kontrgerillanın gazetesi Hürriyet, bunun çığırtkanlığını yapıyor. Çünkü bir yandan Avrupalılar ve diğer yandan Türk devleti, buradakilerin çoğunu nasyonal sosyalist yapmış durumdadır. Bunlar, oy verirse, ya Türkeş'e ya da Erbakan'a verir; bu kesindir. Peki, Chp lideri, neden bu kadar çığırtkanlık yapıyor? Sadece bunun mu çığırtkanlığını yapıyor? İnanılmaz bir aptallıkla kendisine kontrgerillanın gazetesi Hürriyet'in başyazarı Ertuğrul Özfaks'ı rehber seçmiş her gün ayna diye Hürriyet ve Sabah'taki fotoğraflarına bakan bu politikacı, Gümrük ya da Yatak Birliği'nin oy getireceğine inanıyor. Bir politikacının bu kadar aptal olabilmesi çok şaşırtıcıdır; Gümrük Birliği'nin oy getirme değil kaybettirme kapasitesi bulunuyor. Gümrük Birliği, sadece karşı çıktığı için Erbakan Hoca'ya oy getirir; buradakilerin, oy verseler bile Gümrük Birliği'ni savunanlara değil reddedenlere oy vereceğini beklemek gerekiyor. Savunanlara neden oy ver-

sinler? Gümrük Birliği, eninde ve sonunda "mal ve sermaye" için özgürlük ve serbest dolaşım getiriyor. İnsanlarımız mal mı, sermaye mi? Gümrük Birliği, Türkiye'ye sadece metres kimliği bırakıyor, insanlarımız bu kadar onursuz mu?

Med-tv'nin son açıkoturumunda hatırlattık, daha öncekinde çok açık olarak söylediğimizi hatırlıyorum. Üstelik Baykal, prestijinin en yüksek noktasındaydı, yine de "Çok iyi başlar, götüremez" diyorduk; hep evleneceği günü bekleyen taşralı bir kadın türünden kuruyor, iyi başlıyor ve arkasından teslim oluyor. Ne yazık, bizi yanıltmıyor. Zavallı Chp; bu partiden; Dyp'ye utanmaz bir hızla geçenler, "Dyp ile Chp arasında fark yoktur" derken, çok da yalan söylemiyorlardı. Halkın temsilini önleyecek seçim barajından, sekizinci madde skandalına Madam ile Baykal arasında herhangi bir fark görünmüyor. Nerede fark var? Kürt Sorunu'nda Madam ile Baykal'ın söylemi aynıdır; Baykal, aynı özü biraz daha yumuşak ifade ediyor. Her ikisi ülkemizin bu önemli sorununu askere ve özel time bırakmada kararlı görünüyorlar. Kafalara ne gerek var?

Bitiriyorum, Başkan Apo da söylüyor, zaman zaman ben de söylüyorum. Çok daraldığımızda sezgilerimiz önümüze düşüyor; bu zalim polis memurlarını, ekonominin şaibeli üst bürokratlarının birdenbire, bu son derece riskli seçimde aday olmalarını, bir "tasfiye" olarak da görebiliyorduk. Bu kadar belirsizlikte koltuktan ayrılmak, bürokrasinin tabiatına aykırıdır; ayrılıyorlar ve "tasfiye" devam ediyor; Mit mensubu Ali Baransel'in başında olduğu bir kurum birdenbire çok garip bir kararla, kimsenin dokunamadığı Trt müdürünü tasfiye ediyor. Kim tasfiye ediyor; bilmiyorum, ancak Çiller-Demirel-Güreş darbesinin kadrolarının tasfiye edildiğini görüyorum.

Ne garip bir ülke; bir kısmı Avrupa'ya metres olup divana yatacağı için seviniyor. Bir kısmı ise kuzu kuzu tasfiye oluyor ve depoda yerine koşuyor. Bunları kim yapıyor, bilmiyorum. Bazan "acaba biz mi yapıyoruz" diye merak ettiğim de oluyor. Acaba haberimiz olmadan bir temizliğe mi başladık, söyleyemiyorum.

- ∞ -

İKİNCİ BÖLÜM

yeklik

KİYEÇİ

Bazan, müthiş yanlış çıkmak istediğim oluyor. İnsanın, olaylarla yanlışlanmayı istemesi şaşırtıcı bulunabilir; fakat benim haklı gerekçelerim var. Birincisi, hep doğru çıkmak insani bir durum değildir ve sevimsizdir. Ben, hep doğru söyleyenin yedi köyden kovulmasını, köylülerin doğruyu sevmemesinden daha çok, hep doğru söyleyenin hiç sevilir bir yanı bulunmamasına bağlıyorum. İkincisi, bazan o kadar büyük olumsuzluklar tahmin edebiliyorum ve önceden yazabiliyorum; sonra da korkup doğru olmaması için duaya başlıyorum. Olumsuzlukları haber vermemek elimden gelmiyor, ancak bir kez haber verince, bana, yanlış çıkmak için dua etmek kalıyor.

Eylül ayının ilk haftasıydı, Ankara'dan İstanbul'a geçtim; "Bir Yeni Cumhuriyet İçin" adını taşıyan kitabım çıkmıştı, görmek istedim. 1980 yılı Eylül başıdır; bu kitapta ben, askerlerin idareyi ele alacaklarını tahmin ediyordum, kabul ediyorum, pek zor bir tahmin değildir. Fakat bir de aynı askerlerin Erbakan Hoca'yı hapse sokup Erbakan Hoca'dan daha fazla Erbakancılık yapacaklarını söylüyordum; Ordu'nun "kemalist" yanını abartanlar arasında bunun deli saçması olduğunu düşünenler çıkmıştır. Ama, ne yazık, hafta bitmeden Eylülist darbe gerçekleşti ve "kemalist" ordu, zaman içinde, tahminleri aşan bir zulüm ve islamcılık sergiledi. "Çok şükür" beni de, bu kitaptan dolayı sekiz yıla hapsetti, hemen hapse koydu; kitap hala yasaklıdır.

Haziran ayının ortasıydı, 1993 yılıdır, Madam parti başkanı yapıldı ve ben "bu üçüncü darbedir" yollu basın açıklaması

yaptım. Başkan Apo da kampta aynı değerlendirmeyi yapmış; sonradan haberim oldu. Olmaz olsaydı, keşke yanlış çıksaydık; çünkü, bir süre sonra "acaba bu darbeyi bizi doğrulamak için mi yaptılar" diye sormadan edemedim. Eğer yanlış çıksaydık, pek çok insanımız, pek çok genç, pek çok gazeteci, pek çok avukat hayatta olacaktı, gazetelerin altına bomba konmayacaktı. Hatip Dicle, Leyla Hanım, Ahmet Türk dostumuz, diğer arkadaşlarımız hep meclislerinde olacaktı, Sevgili Beşikçi hükmünü yarı açık cezaevinde dolduracaktı. Ama ne yazık yanlış çıkamadık, en kanlı darbe sahneye kondu; bana göre bu üçüncü darbede PKK'nin 1993 başında ilan ettiği ateşkes ve Kürt Davası'nın Türkiye halkı ve aydınına mal olmasının rolü büyüktür. Bu ateşkeste de 1992 sonundaki Apo söyleşilerimizin, "Dirilişin Öyküsü" ya da "Sözleşi" kitabımızın bir payı var. Ne ise yine de, "çok şükür çok şükür" diyorum, darbenin telaşı içinde beni unutup nasipsiz bırakmadılar ve "Kürt Bahçesinde Sözleşi" kitabımızı da mahkum edip yasakladılar. Ben hapis hükmünü Ulucanlar Merkez Cezaevi yerine, Paris'te çekiyorum.

Bütün bunlar bazan yanlış çıkmanın ne kadar sevindirici olduğunu anlatabilmek içindir. Şimdilerde de böyle bir durum var; Avrupa'daki konferanslarımda, seminerlerimde, bazan özel konuşmalarımda ve televizyon sohbetlerinde sık sık dile getiriyorum. Hem de yanlış çıkmak için dua ediyorum. Bugün sizlere yanlış çıkma duamla birlikte bu bedduayı aktarmak istiyorum.

Bir: Türk yöneticilerini ihmal etmemek gerekiyor, bir senaryolar dosyaları var. Bugün Türk politik kardolarının tükendiği doğrudur, ancak yönetim becerisi Genelkurmay ve Dışişleri bürokrasinin eline geçmiştir. Bu gün Türkiye'yi bu parti yönetiyor. Son zamanlarda yaptıkları değerlendirme, benim tefsirimle şöyledir: Yavuz Selim, İkinci Mahmut ve Mustafa Kemal eksik davranmışlardır. Sadece basmışlar ve kırıp dökmüşlerdir. Bununla işin biteceğini düşünmeleri eksik bir düşüncedir ve şimdi eksik olanı tamamlama zorunludur.

İki: Köy boşaltması PKK savaşı karşısında bir taktik gerek olarak başlasa bile, artık stratejik ve hatta perspektif bir yönelme olma durumundadır. Artık Kürt Meselesi'ni kalıcı ola-

rak çözmek sadece nüfus kırmak ya da nüfus alıp dağıtmakla mümkün değildir; buraya da Kürt olmayan nüfus aktarması gereklidir. Genelkurmay Partisi'ne göre çözüm budur. Başka yerlerdeki "etnik temizlik" burada "etnik karıştırma" olmak durumundadır.

Üç: Tarihin derinliklerine gitmiyorum; aslında bu en son olarak Kuzey Kıbrıs'ta Türk yayılmacılığının temel çizgisidir. Kıbrıs'a çoğu Konyalı ve Karadenizli olmak üzere, önemli ölçüde Türkiye nüfusu aktarılmıştır.

Dört: Ohal bölgesindeki generalleriyle üst rütbeli subaylarının çoğunun Kıbrıs'ta görev yapanlardan seçilmesi bir raslantı değildir. Bunlar en son kolonizasyon deneyimini bilen kimselerdir ve bunu yeni bölgelere aktarmakla görevlidirler.

Beş: Fakat böyle bir politika kısa erimli olmaktan uzaktır. Kıbrıs'ta bile getirilen yeni nüfus ile eskisi arasında uzun ve zaman zaman kanlı çatışmalar olmuştur. Bölge'de de böyle bir köktenci politikanın yerleştirilmesi uzun zamana ihtiyaç gösteriyor; bu ise, Batı Avrupa kurulları içinde kalarak çok zordur. Genelkurmay Partisi'nin, "İnsan hakları ve demokrasi" sınırlamasından yakınmasının özünde sekizinci maddeye itirazdan çok bu nokta görünüyor.

Altı: Türkiye, başka nedenler bir yana, bir süre için de olsa, Batı'dan kopma durumundadır. Genelkurmay Partisi'nin sözcüsü konumundaki Demirel'in bu yöndeki açıklamaları ve Washington'un ilk kez bunu bir blöf saymayıp ciddiye alması, bu eğilimin ağırlığının işaretleridir. Sözcülerinin açıklamalarının dışında Washington'un yönetimdeki adamlarından da bilgi aldığını düşünmek zorunludur.

Uzatmak istemiyorum ve şu soruyu soruyorum: Böyle bir hazırlık var mı? Ne yazık, Ankara'da sınırlı tirajla yayınlanan "Siyah-Beyaz" gazetesindeki yazısından öğrendiğime göre, Prof. Dr. Oğuz Oyan, bu alandaki yasa taslağını bulmuştur ve ana hatlarını yayınlamış bulunuyor. Oğuz Oyan'a göre, "Kiyeçi" adı verilen, "Kıyıcı" da diyebilirlerdi, bu politikayla ilgili yasa taslağını, "MHP'ye yakınlığıyla bilinen bir akademisyen" hazırlamıştır. Yasa taslağı, "Kırsal Yerleşim ve Toplu Çiftlikler İdaresi Başkanlığı" kuruyor ve buna göre, Kiyeçi'ye, belediyele-

rin ve İmar Yasası'nın yerleşim ve alt yapıyla ilgili bütün yetkileri devrediliyor. Tasarı, bu diktatoryal başkanlığın çalışmasında, bakanlar kurulunu da devreden çıkarıyor, sonsuz yetkiler sadece, herhalde bugünkü gibi alık olacağı tahmin edilen bir başbakanın imzasına bırakılıyor.

Oğuz Oyan, aynı bölümde hocalık yaptığımız, yurtsever bir Türk bilim adamıdır; ilk hükümette bir yanlışlıkla Tariş'in başına getirdilerse de Murat Parayalçın hemen görevden aldı ve sanıyorum, Erman Şahin, Bayındırlık Bakanlığı'na müsteşar yapmak istiyordu; öyle anlaşılıyor, dürüstlüğü nedeniyle, yine hep birlikte hocalık yaptığımız iktisat baytarı ve tanınmış hainlerden, Onur Kumbaracıbaşı'nın karalamalarına hedef oldu. Profesör Oyan, Kiyeçi'nin "Güney Doğu" için hazırlandığını açıklıkla yazıyor; buna ek olarak, bir faşistin hazırladığı tasarı, "can güvenliği nedeniyle artan iç göç hareketlerini durdurmak" maddesini amaç kabul ederek, Kiyeçi idaresinin, Ohal'in bir parçası olacağından, ayrıca kuşku bırakmıyor. Faşist projeye göre, "kırsal alanlardaki ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmak, gönüllü iskan ve isdihdam projeleriyle halkı yaşadığı yörelerde oluşturulacak merkez köy ve uydu köylerde yerleşime" özendirmek, Kiyeçi'nin görevidir. Böylece köyler, merkez ve "uydu yerleşim"lerle güvenceye alınıyor; ancak burada kalmıyor. "Kent yakınında iskan edilmek isteyen kişilere kent yakınında oluşturulacak, iskan sahalarında, küçük aile işletmeciliği şeklinde sebze-meyve yetiştirmek veya hayvancılık yapmak ve ürünlerini pazarlamak imkanı bulacakları bahçeli konutlar temin etmek" de ihmal edilmiyor; belli oluyor, kentlerin çevresini, bu kez Kürt olmayan bahçeli "korucu" aileleriyle sarmak istiyorlar.

Yap-satçı ideolojinin uşağı Murat Parayalçın, adını söylemeden, projenin halkla ilişkilerini üzerine almış durumdadır; belki toprak sıkıntısı çeken Karadenizli hemşerilerine de ev ve tarla bulmayı umut ediyor. Yalnız bu "etnik karıştırma" senaryosunun gerektirdiği malzemenin Karadenizliler ile sınırlı kalmayacağını düşünmek gerekiyor, devletin bugünkü topal emperyalist heveslerine uygun olarak, Bosna'ya da Afganistan ya da benzeri yerlerden gelecek mültecileri de buralarda

barındırması mümkündür; heves edilen politika budur. Bu politika ile ilgili tek soru şudur: Yapabilirler mi? Bu sorunun tek cevabı şudur: Bu politikayı uygulamaya koymak için, Türkiye'nin en az on-onbeş yıl Avrupa'dan kopması ve içerde çok daha büyük bir iç savaşı göze alması zorunludur.

Göze alabilirler mi? Türkiye yönetiminde şimdi bunun kavgası var. Yönetim ve yönetimin tepeleri iki kampa ayrılmış durumdadır. Her iki kampın komutasında da körler var ve bu nedenle, kavga bir tür kör döğüşüne benziyor. Vuran vurduğu yeri görmüyor ve kavga, şimdilik Washington'dan gelen öneri ve raporlar üzerinde ve adamlar bazında sürüyor. Ama sürüyor.

Peki Türkiye, tekrar girmek üzere, on-onbeş yıl Avrupa'nın dışında kalmayı göze alabilecek mi; şimdi soru budur. Ben, yine doğru çıkmak istemediğim için bu kez susuyorum. Daha doğrusu, her gün artan iyimserliğimle, yine "bize bağlı" diyorum. Göze almamaları için, uyanıklığı ve kararlılığı hiçbir zaman elden bırakmamak ve her zaman gözlerinin içine sokmak zorunludur. Sadece politikayı değil her zaman kararlılığı dayatmayı öneriyorum.

SON ŞARKISIN SE'EN!..

Bir kuzenim vardı, çok büyüğümdü, ben henüz ilkokulda değildim, o lisedeydi, top oynamış, hasta olmuş, sonra belinden aşağısına felç gelmişti, çok severdik, halamın en sevgili çocuğuydu, ancak yazgıdır, sonunda halam her sabah bu sevdiği oğlunun vücudundan çürüyen parçaları kesip alıyordu, kuzenim duymuyordu, ama işlem bize pek acı veriyordu. Ben o zaman da çok meraklıydım, herkes kaçıyordu ve ben gizlice bu günlük ameliyatı seyrediyordum, hala gözümün önünden hiç gitmiyor. Bugünlerde ise gözümün önüne daha çok geliyor, bazılarını ve özellikle Hıncal Uluç'u her okuduğumda gözümün önüne insan etleri geliyor; ben Hıncal'ın kağıt üzerine değil, çürümüş et üzerine yazdığını görüyorum. Yazdıkları hep, toplumumuzun ve insanımızın çürümüşlüğü üzerinedir; yazdıklarını seyrederken içim parça parça ve midem alt-üst oluyor.

Türk ilericiliğinin azılı düşmanlarından, adı az duyulmuş ama zararı çok birisinin oğludur, büyüğü Öcal fakültede sınıf arkadaşımdı, bir kardeşi daha varmış, adı Vural ve kendisi Hıncal; babaya bakmalı, "Öcal, Vural, Hıncal" diye sayıklayan birisidir. Birlikteliğimiz var, severdim de, Ahmet Taner Kışlalı, Hıncal, Mehmet Ali'nin Yankı dergisini çıkarırdık; şimdi Cumhuriyet'te efendi efendi yazılar yazan Ahmet Taner daha çok, seks yazılarını, ben politik mülakat ve yorumları yazardım; Hıncal ise okuyucu mektuplarını kaleme alırdı. Bilmediği ve tanımadığı okuyucular adına hem nalına ve hem de mıhına, bizi de güldüren okuyucu mektupları uydururdu. O zamanlar

böyle ve bu kadar da isminin haini olacağını tahmin etmezdim; herhalde çürümüş etlerle iş yaparken biraz karıştırdı ve Alaattin Çakıcı'nın adamlarından ayağına iki kurşun yedi, felç olmadı ve "Hıncal" sözcüğünü de unutup, "olur bunlar, ağabeyimdir, sever de vurur da" deyip oturdu. Bu, bir.

Bu arada iyi çalışıyorum, dilimizi daha iyi öğrenmeye çalışıyorum. Biz "dönek" diyoruz, Türkmen Türkçesinde "dönük" diyorlar, Safevi Şeyhi İsmail ile birlikte İran'da devlet kurduktan sonra anlaşamayıp geri dönen Türkmen aşiretleri, Türkmenler "dönük" diye adlandırıyor. Demek oluyor, Ali Kırca, "dönek" değil, dönüktür. 12 Mart darbesinin sanıkları arasında yer alıyor, sevgili Gülçin Çaylıgil'in askeriyede savundukları arasındadır; sonra "dönük" oluyor, yer almadığı yer yoktur ve artık Amerika'nın Sesi'nde çalışıyor. Bir kez, "dönük" olmuştur ve artık hep dönüktür ve fikrine güven kalmamıştır. Bu, iki.

Demirtaş Ceyhun eskiden böyle değildi, yiğitti, Çukurovalıydı; en sevdiğim yiğitliklerinden birisini aktarmak istiyorum. Bir gün Doğan Hızlan kitaplarından birisini övmüş, Demirtaş sevinmiş ancak oyunca ateş püskürüyor, şimdi çarpıkça yazıları yanıltmamalı, eskiden ateş püskürürdü, koşmuş, Hürriyet'in tepesine fırlamış, Doğan Hızlan'ı bulmuş ve bunu, bugünlerde moda olan bunak Albay'ın dilinden bir güzel kalaylamış, Hızlan, "ne istiyorsun, seni övdüm ya" diye Demirtaş'ın elinden kurtulmak istiyormuş; Demirtaş ise, "...n, bu benim kitabım değil, kitabımı okumamışsın" diye bağırıyor. Okumaz, okumadan över veya yerer, aslında Türk estetiğine kanser mikrobu saçar, bildiğinden değil, masonik ilişkilerden oradadır, Hürriyet'ten ayrılsa, Cumhuriyet'e geçer, Nadir Nadi ile aynı locadan olduğu söylenir ve çürük ilişkilerin adamıdır. Bu, üç.

Ayrıntısını sonra yazarım, ince bir çocuktu, Aybar sosyalistlerindendi, geçen gün magazin gazetesinde, ayrılmadığı oligark sofralarının birisinde cumbulizadelerden Meltem kızın yanında resmini gördüm, yediği istakozların hepsi ensesindeydi, lokantacı olmuş eski bir pehlivana benziyordu, Cüneyt Arcayürek, Özal'ın fakslarını yazdığı için "Özköşk" diyordu, şimdi Arcayürek Demirel'in köşküne gitti, artık adı "Özfaks" oldu; Ertuğrul Özkök, artık Washington fakslarının memurudur. Dikkat

edilmeli, Washington, bunak Albay'ı parlatmak istediği zaman Özfaks ile başlıyor, Cia Saddam'a bir kampanya başlatınca Özfaks harekete geçiyor, Ankara, Cia isteğine boyun eğerek Barzani ve Talabani'nin temsilcileriyle İrlanda'da buluşunca, bunu, Özfaks savunuyor. Unutulmamalı, Cia bu Madam'ı tezgahlamak isteyince, taşralı DYP delegelerinin etlibutlu, şöyle beyazından, kalınca kadın vucüdu sevdiğini düşünerek, belki de "seni artist yapacağız" diyerek, Kadın'ı Antalya'ya götürüp mayolu resimlerini çekip, Hürriyet'te basan ve reklamını yapan yine aynı Faks'tır. Durumu açıktır ve bu, dört.

Peki bunlar nasıl bir araya geliyor? Bunlar "Se'en" için bir araya geliyorlar ve ben de, "Son Şarkısın Se'en" adli parça nedeniyle bunları bir araya topluyorum. Bana haber veren de Sezen Aksu'dur, söyle bir soru ile karşılaşıyor: "Bir de ham kaset dinleyiciniz var: Hıncal Uluç, Arif Keskiner, Ali Kırca, Ertuğrul Özkök, Doğan Hızlan gibi. Ben buna Sezen Aksu üst kurulu diyorum siz ne diyeceksiniz?" (Aktüel, 2 Ağustos 1995) Ben Arif'i ayırıyorum; hala arkadaşımdır, gerçi Çiçek Bar'ı, medyatik etkisi bakımından hem Aydın Doğan ve hem de Dinç Bilgin impa-ratorluklarından güçlüdür, ama şimdilik ayırıyorum ve buna, "Sezen Aksu Milli Güvenlik Kurulu" diyorum. Bir de, "bravo Tip'li gelin Se'en" demeden edemiyorum, Hürriyet Grubu'ndan iki, Sabah Grubu'ndan iki, içinde Mit'i var, Cia'sı var ve bu işin hiç bir riski görünmüyor. Görünen sadece peşin satış ve ayıp'tır.

Ben şimdiye kadar Sezon Aksu'yu hep akıllı bulurdum, uzaktan hep iyi düşünürdüm. Az imkanıyla ayakta kalabiliyordu ve bizim dostumuz sayıyordum. Dikkatliydi; Tip'li bir profesörün oğluyla evlenmişti, "Aksu" soyadını almıştı ve Türk ilericiliğinden kopmamaya özen gösteriyordu. Ekin-Bilar gecelerimizde, aydını yükselttiğimiz o zor günlerde, benim ve Aziz Nesin'in ricasını kırmadı, bize dost elini uzattı. Türkiye solu şükran bilen bir harekettir, kolay unutmayız. Bu nedenle bu yazı bir uyarıdır; ancak bundan sonra eğer Sezen, bu çürümüş çevresiyle ilgisini kesmez, bu "Işık Doğudan Yükselir" kasetlerinin hepsini toplatıp bir yerde yakmazsa, artık diğer mafya şarkıcıları kategorisini seçiyor demektir. Bu kaset, Mit'in ve Cia'nın siparişidir. Işığı

bulma değil, saptırma ve karartma işidir. Burada hiç bir kuşku bulunmuyor.

"Işık Doğudan Yükselir" diyenlerin hepsinin beyni, kuzenimin felçli bacakları durumundadır. Bizim topraklarımızdan hiç kimse, "ışık doğudan yükselir" demez; bu ancak beyni rehine verilenlerin sözüdür. Marco Polo "ışık doğudan yükselir" diyebilir yerindedir, çünkü Batı'dan kalkıyor, bir hippi der, Sultan Ahmet'in ucuzcu turistleri bunu söyler; fakat bizim topraklarımızda doğan ve büyüyen hiç kimse böyle aptalca bir sözü etmez, etmiyor. Bu söz, ancak bir Batılı için geçerlidir, Ali Dönük ve Ertuğrul Özfaks'ın beyni Batı da ve Amerika'da olduğu için onlara da uygun düşüyor.

Şimdi, beyni çürümüşler için özetliyorum. Bir: "Anatolya" sözcüğü Elence'dir ve güneşin doğuşunu veya sadece Doğu'yu anlatıyor. İki: Bütün uygarlıkların beşiği ve ışığın kaynağı, iki nehir aralarıdır. a. Nil'in delta yaptığı yerdir. b. Dicle ve Fırat'ın arası Mezopotamya'dır. c. Bunların öteden beri bilinmesine karşın, ondokuzuncu yüzyıl sonu kazılarla ortaya çıkan, Yeşil ve Kızıl ırmaklar arası Hititya'dır. Beşik ve başlangıç buralardır. Üç: Doğu biziz. Doğu, ayağımızı bastığımız topraklardır. Dört: Bunu görmeyen, ayağımızı bastığımız yerdeki ateşi görmeyen, bunun yerine Washington'un özentisine ve topal Türk emperyalizmine ayak uydurarak, Kırgızistan'a, Türkmenistan'a, Tacikistan'a bakan, orada ışık arayanlar beyinleri çürümüş mitçi ve siayecidirler.

Bitiriyorum, Yunus Emre için gerekli bilgiler ktitaplarımda var. Türk yönetenleri ne zaman sıkışsa Yunus'u öne sürerler; ilk defa 1930 yıllarında, zamanın Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak'ın damadı, Güzel Sanatlar Akademisi Müdürü Burhan Ümit Toprak tarafından reklamı yapıldı. Cahil, okuması yazması olmayan, idealist, bir halk ozanıdır. Bizim ışığımız hiçbir zaman olmadı. Kim bizimdir, kim değildir; bunların tariflerini zaman içinde veriyorum ve çok şükür yönetenler beni doğrulamakta gecikmiyorlar. Bazan zamanında harekete geçiyorum, "Küfür Romanları", bazan gecikiyorum, "Teneke Sesli Zülfü Divaneli", ama hepsi yerini buluyor; Yunus üzerine yazdıklarım da yerine oturuyor. Madam Çiller de artık şöyle buyuruyor:

"Kendinizi aşmalısınız. Yunus sevgisi istiyorum. Bu büyük ölçüde yürek ve cesaret ister. Ben de Allah'ın emanet ettiği canı ve gönlümü ortaya koyuyorum." (Hürriyet, 22 Ağustos 1995) Aptal Kadın, üslupta Apo'yu taklit etmeye başladı ama, henüz pek beceriksiz; Yunus'tan da cahil olduğu kesindir. Pek cahil, "Allah'ın emanet ettiği can" diyor, islama göre Allah can emanet etmez, can verir ve insanlar canlarını Allah'a emanet ederler; artık önemli değil, ancak ben bu sözden, Ali Dönük ve Ertuğrul Özfaks'ın sadece Sezen'e değil, Madam'a da bildikleri kadar, Yunus dersi verdikleri sonucuna varıyorum.

Hepsi bu kadar, Sezen Aksu için en güzelini Cemal Süreya yazmıştı, hep aynı ve tek şarkıyı söylüyor, diyordu. Doğrudur, ama ilerici dünyamıza dost bir renk olarak düşünüyordum. Şimdi düşman ilişkiler içindedir ve bu ilişkileri kesmediği sürece, "Son Şarkısın Se'en" olmaya mahkum görünüyor.

HASSAS NOKTALAR

Serçenin mi beyni büyük, yoksa Emin Çölaşan'ın mı?

Bülbül mü özgürlüğe düşkündür, yoksa Toktamış Ateş mi?

Zaptiyesiyle kim övünür. Serçe mi, bülbül mü; yoksa Ateş veya Çölaşan mı?

Koruma'ya aşık bir gazeteciyi, adını yazmak istemiyorum, daha önce bilmiştim ve çok şaşırdığımı hatırlıyorum. Kendisinin yoktu, aşağılık kompleksi duyuyordu ve Uğur Mumcu'nun korumasıyla övünüyordu. Çölaşan ve Ateş, şimdi aramızdan göçük Uğur'u çok geride bıraktılar. Öyle anlaşılıyor, artık yanlarında şehvetle "korumam" dedikleri zaptiyeleri olmayınca tuvalete bile gidemiyorlar. Hapis düşmüşler haberleri yok, esaretten mutlu insanlar olmuşlar, yeni yeni haberdar oluyorum.

Polis zırhını giymeden insan içine çıkamayan gazeteciler türemiştir. Daha ne?

İngiltere de olduğum zamanlardı, parlamentoyu yakından izlerdim, bu İngiliz Lordlarının hası pek hastır, birisi bir gün lordlar kamarasında "a dog-lover is a dog who is in love with a dog" demişti, "bir köpek sever bir köpeğe aşık olmuş bir köpektir" anlamına geliyor, ortalığın karıştığını hatırlıyorum. Doğru mu bilmem ama, "zaptiye korumasına aşık bir gazetecinin kendisi bir korumadır" sözümün, bu söz bana aittir, çok doğru olduğunu biliyorum. Bunlar artık koruma'dır. Bunlar özgürlüğü bilmeyen serçe beyinlidirler ve bütün özgürlüklerimizin düşmanıdırlar.

Ne garip bir ülke olduk; eskiden polisler açısından "hassas bölgeler" vardı, emniyette bir de bu adla bölümler bulunuyordu; şimdi "hassas insanlar" çıktı. Verdiğimiz vergilerle devlet bu hassas insanları korumak için zaptiye besliyor; bu hassas in-

sanlarda çok duygulanıp zaptiye korumalarını aşk yazıları döktürüyorlar. Hem Emin ve hem Toktamış bunu yapıyorlar. Okudum.

Zaptiyelerle korunan hassas insanların yüreklerinde nasır var.

Ama bu ne garip devlet oldu; Çölaşan'a bir manga zaptiye ve bir zırhlı araba Ateş'e sayısını bilmediğim zırhsız koruma veriyor da, ülkemizde en çok vergi veren Madam Manukyan'dan bir tek korumayı bile esirgiyorlar. İnsafsızlık, son bomba patlaması nedeniyle Madam'ın, bu Madam Manukyan'dır ve Madam Çiller ile karıştırılmaması gerekiyor, korumasının "özel" olduğunu öğrendim; demek, Madam Manukyan korumasının maaşını kendi cebinden, daha doğrusu kerhanelerine gelen emekçilerin cebinden ödüyordu. Yazık, kerhaneci koruma patronunu kurtarırken ölmüş; Hürriyet'in yazdığına göre Madam'ın "verilmiş sadakası" varmış, bu sadakayı da kerhane parasıyla vermiştir, ölümden kılpayı kurtuluyor. Ayrıca gazeteler yazdılar, bombanın etkisiyle, Madam'ın o günkü vizite hasılatı yere saçılıyor ve çevredeki emekçiler, "pistir" demeden bunların üzerine saldırıyorlar. Ülkemiz gırtlağına kadar pisliğe bulandı ve pislik artık tepeye çıkıyor.

Himalaya mı yüksek yoksa Çankaya mı? Bilmiyorum. Sadece pisliğin gök'e dayandığını görüyorum.

Gördüklerimi ve bilmediklerimi bırakıp buradaki hassas noktaya geliyorum. Bir hatırlatma yapmak zorundayım, belki unutulmuştur; benim ülkeden ayrılışımın gerekçeleri çok çeşitlidir, ancak, televizyonlara da yansıdığı için bir gerekçem daha çok biliniyordu. Kerhaneci bir kadının, Madam Manukyan'ın vergi rekortmeni, Amerikalı bir Madam'ın başbakan ve Türkiye'de en vurdum duymaz isimlerden birisi olan Morrison Soliman'ın cumhurbaşkanı olduğu bir zamanda ülkemde yaşamayı onuruma bir tecavüz olarak değerlendiriyorum. Bu nedenle Manukyan'ın başına gelenler beni ilgilendiriyor; hassas noktalardan birisi budur. Ne yapsaydı Madam, vergi mi kaçırsaydı; böyle düşünmek mümkündür. Bu yarım doğrudur ve bu nedenle yanlıştan daha yanlıştır; vergiyi kaçırmasa bile verdiği vergiyi kaçırması gerekliydi, yasada yeri var, isteyen isminin açıklanmasına izin

vermiyor ve açıklanmıyor. Madam ve Madam'dan daha çok terörist medya, ülkemizin insanlarının duygularıyla oynadılar ve benim tepkimden hiçbir ahlak dersi çıkarmadılar. Dünyanın neresinde olursa olsun, insan vücudunu satmak ve bundan para kazanmak, utanılacak bir iştir. İnsan, kainatın en güzel yaratığıdır ve insan vücuduna sadece sevgi ve özgürlükle yaklaşmak zorunludur; bunun ötesi cinayet oluyor. Bu cinayeti, vergi yoluyla olsa da reklam yapmak, insanlarımızı boşa almak anlamına geliyor. Utanmaz ve resmi ve terörist medya sürekli bunu yapıyor. Madam fazla vergi verdiği için binlerce emekçimizin her gün insanlığından boşalttıkları bu pislik yuvaları neredeyse mabet olarak sunuluyor ve Madam, kuşbeyniyle bu utanmazlığın ortasında oynuyordu.

Rivayet Madam'ı radikal islamcıların bombaladığı üzerinedir; bilmiyorum. Bunun dışında bombayı da savunacak durumda değilim, yasal çerçevede iş tutuyorum; yalnız bu büyük utanmazlık karşısında solcularımızın hassasiyet göstermemiş olmalarına da üzülüyorum. Kendine güvenini yitirmiş sol bütün tepkileri islama bırakmak durumundadır. Bundan da, Madam Manukyan adıyla sahnelenen ayıba ilk parmak basan olmama karşın yine en çok ben utanıyorum.

Kuşkusuz radikal islamın tepkisi şiddetli olmuştur.

Şiddet, yüreğin ve aklın çarpışmasının sonucudur. Şiddetin kaynağında hep çarelerin tükenmesi var.

Bununla anlatmak istediğim ise şudur: Legal marksistler çok akıllıydılar, ancak, yürekleri yoktu. Cepheciler, yürekliydiler, ancak akılları yetmiyordu. Çarpıştılar ve şiddeti doğurdular.

Ancak akıl ve yürek birbirinden bağımsız iki kaynak değildir; birisinin yokluğu diğerinin bitişine yol açabiliyor. Şöyle de söylenebilir; geçen gün beşinci kanalda Vatslav Havel üzerine bir program vardı, iyi bir aydın olarak çıkıyordu, içim sızladı, zaman zaman haksızlık yaptığımı da düşündüm, sonra "yazık, neden bizden değil" diye üzüldüm. "Umut düşünmenin boyutudur" diyordu. Ben de hep yürek'in aklın lokomotifi olduğunu düşünüyorum: Şu anda Türkiye aydını ve solunu tümden yüreksiz buluyorum. Üç darbe, aydınımızın ve solumuzun yüreğini yemiştir.

Astıkları bizim yüreklerimizdir.

Böylece, henüz okuyucularımı olmasa bile kendimi yüreklendirdikten sonra bir başka hassas noktaya geliyorum. Courrier International'ın bu haftaki sayısından anladığıma göre çok güncel; Almanya, bu hassas nokta üzerinde çalkalanıyor. İnternational'daki Almancadan çevirilerden anlaşılıyor, bir tarafta, bir türlü tadına varamadığım ancak filozof da sayılan Jürgen Habermas ve diğer tarafta Bavyera'ın Kültür Eski Bakanı Hans Maier var. Tartışmanın ortasında ise yazar Anne Marie Schimmel, Rüştü'nün kitabının pek çok müslüman hissiyatını tahkir ettiğini ve Salman'ın bu kitabı yayınlamadan önce, hiç bilmediği bazı değerleri yaralayacağını düşünmesi gerektiğini dile getiriyor. "Liberal solcu" olarak tanıtılan ne demek olduğunu anlamıyorum, Habermas buna şiddetle karşı çıkıyor, ne ilgisi varsa islamın hoşgörüsüz olduğunu ileri sürüyor, tutucu bir politikacı olan eski bakan da, tam tersine, Habermas'ı kitap okumamakla suçlayıp Madam'ı savunuyor. Tartışma budur ve bir hassas nokta olduğunda kuşku bulunmuyor.

Ben bu hassas noktanın neresindeyim; Madam Manukyan ve Madam Çiller'e karşı olduktan sonra, kuşkusuz Madam Schimmel'in yanındayım ve izin verilirse de, bir yıl kadar önündeyim. Sevinerek hatırlatıyorum, geçen yıl Norveç Yazarlar Birliği, düşünme özgürlüğü üzerine bir sempozyum yapmıştı ve ben de konuşmacı olarak çağrılıydım, gittiğimde bütün toplantının Rüştü'yü savunmak ve o sırada İsveç tarafından ülkesinden çıkarılan Teslime Nesrin'i tanıtmak üzere kurulu olduğunu farketmiştim; benim Rüştü'ye eleştirilerimin şok etkisi yaptığını hatırlıyorum. Rüştü'nün kitabının inanan insanlara saygısızlık olduğunu, içinde hiç bir roman tadının bulunmadığını ileri sürdüm, Rüştü'yü bir cahil olarak niteledim; Norveç'in televizyonları ve gazeteleri buna çok geniş yer ayırdılar. Ben sunuşumu bu eleştirilerin yanında Dr. Beşikçi'nin aydın ve olumlu kişiliğine dayandırdım; daha sonra sempozyumun bir kurul oluşturup Dr. Beşikçi'yi ziyaret ettiklerini biliyorum. Dolayısıyla Almanya'daki bu hassas noktada yerimin, her ne demekse liberal solcu Habermas'ın değil de, sağcı eski bakanın yanında olduğu kesindir.

Almanya'yı bırakıyorum ve hassas noktalara dönüyorum, bir noktayı daha kesinlikle görüyorum; bizim asıl başarısızlığımız, tüm Sovyet düzenini bizim bir denememiz olarak ele alıyorum, ekonomide değildir. Bir: Çabuk güvenimizi kaybedip hep savunmaya düştük. İki: Din cephesinde son derece tutarsız olduk. Üç: Milliyetler sorununda kısır ve inkarcıydık. Dört: Hep güzele koşan yeni insana yaklaşamadık. Biz bu ilk büyük deneyimizde, burada yenildik. Sadece pratikte mi yenildik? Kesinlikle böyle düşünmüyorum. Lenin'in müdahaleleri doğru yönde olmuştur, ancak teoriden daha çok politikada yoğunlaşıyor, yenilgimizi Marx'a kadar götürmemiz gerekiyor. Başka zamanda incelemek üzere şimdilik, Marx'ı yaşadığı zaman için mükemmel bir kütüphane olarak gördüğümü belirtmekle yetiniyorum; bütün yazdıklarını sol açıdan yeniden ele alma gereğini ileri sürüyorum.

Batı, Sovyet damgalı "marksizm-leninizm" düşüncesini ikiye bölerek leninizm tarafını reddetmiş ve marksizme sahip çıkmıştır. Ben bölmeden korkmamayı öneriyorum, Sovyet kalıbında yeni bir bölünme ile Lenin'in ipuçlarını tutarak Marx'ı yeniden yazmanın gerektiğinden kuşku duymuyorum. Batı bize, Doğu'ya tepkiyle doğdu ve kendisini tanıdı; biz, Batı'ya tepki olmaktan kormamak durumundayız.

Marx'ın önemli yapı taşlarının ne kadarının kendisine ait olduğu da incelenmelidir, benim böyle bir programım var; dinin insanların afyonu olduğu yollu çok tekrarlanan söz de Marx'ın icadı olarak ortaya çıkmıyor. Engels, bir ara Marx'ı da kastederek, "biz hepimiz Feuerbach'cı olduk" diyordu; bu sözün kaynağı, Feuerbach'ın 1841 tarihli "Essence Of Christianity" adlı yol açıcı çalışmasıdır. Feuerbach'ın bu "Hıristiyanlığın Özü" çalışmasının ilk cümlesi ise şöyledir: "Din, insan ile hayvan arasındaki temel ayrılığa dayanır, hayvanların dini yoktur." Bendeki ingilizce çeviride "hayvan" karşılığı "Brute" sözcüğü geçiyor, dolayısıyla "vahşi" de denebilirdi, ben "hayvan" sözcüğünü seçiyorum. Bu başlangıç, dine her türlü yaklaşımın da başı olmak zorundadır.

Din, insani bir olgudur, bana göre bu afyon tekerlemesi, tek başına alındığında, dinin bu temel özelliğini gözlerden uzak tu-

tuyor. Afyon alan afyon aldığını biliyor, dindar ise inanan bir canlıdır. Ben inanan insanı hep sevmişimdir, en çok danseden, gülen ve bir de inanan insanın yüzünü seyretmeye doyamam; bu nedenle bazan, İsa resimlerine saatlerce bakıyorum, beni dinlendiriyor.

Ne yapmalı? Çevirisini beğenmemekle birlikte Türkçe'de de yayınlanan bu Norveç çalışmamda da ileri sürdüm; din düzeni ayrı ve akıl düzeni ayrıdır. Bunların bağdaşmasını mümkün görmüyorum; bu nedenle, bizde çok yaygın ve bir türü de Teslime Nesrin'de vardı, öyle "aydın din adamı" türünden icatları pek aptalca buluyorum. Bunlar iki ayrı düzendir; birisi aklın ve diğeri ise gökten gelen doğruların egemen olduğu dünyadır. Bu ikisi arasında sürekli bir savaşı, Sovyet deneyimi ile bizdeki barış tüccarlarının beni "barış" sözcüğüne karşı pek tepkili yapmalarına karşın, iki düzen arasında sürekli bir "barışçıl savaş" öneriyorum. Bu savaşın sırrı inananların haysiyetini hep gözönünde tutmaktır. Başarısı titiz olmakta yatıyor.

Batılılar mı? Kelin marhemi olsa kendi başına sürermiş; komünist Polonya'dan ithal şimdiki Papa'nın yönetiminde hıristiyanlık büyük bir karanlığın içine gömülmüştür ve büyük bir hızla batı toplumunu esir alıyor. Belki Haçlı Seferleri ve misyonerler döneminden sonra ilk kez Asya ve Afrika'ya sefere çıkıyor. Batı, akıl düzenine bizden daha muhtaç görünüyor.

Kemalizm mi? Morrison Soliman'ın kemalist olduğu bir yerde kemalizm ile cennete bile gidilmeyeceği kesindir.

Geriye mi? Akla yürekle sahip çıkmak kalıyor.

Görmüyor muyuz? Son zamanlarda ülkemizdeki ahlak normunu en iyi "sunucu" sözcüğünün anlattığını düşünüyorum. Sunucuların, mankenlerin, kraliçelerin, şarkıcıların, derici, tekstilci, inşaatçı zibidilerle çevirdikleri dolaplara bakınca, bana, genelev kadınlarının her birisi bir melaike görünüyor. Madam Manukyan, Morrison Soliman, Madam Çiller yönetimi, bize, kerhane ahlakına özenilen bir ülkeyi layık görüyorlar.

Hassas nokta şudur: Herkes kendi işini kendisi yapmalıdır.

İşini başkasına bırakan sol, iktidarsızdır.

Oligarşinin kuşbeyinli mahpusudurlar.

ACI

Acı toprağa akar mı?

Toprakta acı yetişir mi?

Sıçrar mı, acı topraktan toprağa uçar mı?

Bir haftalık Atina ziyaretimin bende uyandırdığı en yakıcı sorular bunlar oldu. Ben çok şaşırdım, "acaba" dedim, "benden önce Atina'ya hiç Türk aydını gelmedi mi?", kendime bunu sordum. Geldiler, biliyorum, eylülist darbeyi izleyen yıllarda Türk aydınının yükseltiğimizde ilgi de uyanmıştı, sonra birbirini yediler ve "Türk-Yunan dostluğu" iyice yemek için biribirine girdiler. Sonra düşündüm, yemek ve birbirini yemek için didiştiler ve görmediler. Benim gördüğüm ise, Yunanistan'da neredeyse her ilçe, her mahalle veya her semtin, "nea" olduğudur; nerdeyse her yerleşim yerinin başında bir "yeni" sözcüğü var. İçim yandı; Yunanilerin acılarını duydum ve içime akınca, içimin yangınından yüzüm kızardı. Yunaniler, bizim yanlışlıkla "yunani" dediğimiz, bizim kızgınlıkla "rum" dediğimiz bu insanlar, Elenler, nerede ise Elen topraklarının her yanında bir "nea" Anadolu yerleşim yeri kurmuşlar. Anadolu'dan, atalarının ve kendilerinin de yaşadıkları topraklardan sökülüp atılınca, burada, hep "yeni" Anadolu kent ve kasabalarını yaşatmaya başlamışlar; acılarını duyunca ben de yandım.

Elenler kaç tane "nea" Amasyalılar derneği olduğunu bilmiyorlar, pek çokmuş; Atina'nın en güzel semtinin adı "neasmirna" olarak biliniyor; "Yeni İzmir" oluyor. Yunanistan'da peynirin hası, Yeni Trabzon'dan geliyor ve Yeni Maçkalılar da önemli bir güç olarak görünüyor. "Neabucaş", Yeni Buca de-

mek oluyor; "neafoçaş", Yeni Foça'dır. Yeni Fethiye biraz değişiktir; eski Elen adına uygun görünüyor. "Neasurmena", Yeni Sürmene'dir, Yeni Gümüşhane ise, Gümüşhane'nin eski adına ve bütün Batı dillerindeki "argent", gümüş, sözcüğüne uygun düşüyor, Yunanistan'da Pontus'dan ve özellikle Trabzon'dan gelenler, komünist harekette çok önemli bir rol oynuyorlar, bir tür kurucu halleri var; buna karşın, Konya ve Karaman'dan gelenlen, Karamanlisler ise zengin ve tutucudurlar. Çoğunluk, 1923 yılında göçürülüyor; bir bölümü Amerika'yı buluyor ve orada da dernekleşiyorlar. Anadolu Elenler'i sonunda yüzlerce dernek, iki konfederasyon ve iki federasyon halinde toplanıyorlar; Amerika'da da nea'larına göre örgütleniyorlar. Göçürülenlerin torunları da derneklerini yaşatıyorlar, hala o toprakların insanları olarak yaşamaya özeniyorlar ve adalı Elenlere biraz uzak duruyorlar. Bunlardan 1923 yılında, bugünkü Türkiye'den, tellallarla toplanarak göçertilenlerin sayısı birbuçuk milyonu buluyor.

Ben Türk olarak bizlerin bu acının üzerine nasıl oturacağımızı düşünüyorum. Acı duyuyorum. Oturduğumuz topraklarda çıkan acı ağaçları bana batıyor.

"Biz" Türkler, göçertmek için hiçbir fırsatı kaçırmamış bir yönetimde yaşıyoruz.1963 yılında, Kıbrıslı Elen soyundan ırkçılar, Kıbrıslı Türk köylerine saldırdılar; başbakan İsmet İnönü'ydü. Amerika'nın boyunduruğunda yerinden kımıldamadı, iktidarsızdı, hıncını, 1923 yılından geri kalan Elenleri kovarak almaya çalıştı. Ankara'da, Kızılay'da, cadde üzerinde o zaman Ankara'nın tek ve en güzel şarküterisi vardı, adı "Trakya" idi; hep güleryüzlüydü, buyurun "passam" derdi, biz genç memurları sevinçle karşılardı, peynirin, arnavut ciğerinin, rus salatasının en iyisini yapar satardı, her hafta en az iki kez yüzünü görmesem eksiklik duyardım. İsmet Paşa, onu, diğerlerini ve İstanbul'a renk katan tüm Rumları, bir günde göçertti, içim yandı, yangınımı gecikmiş olarak yazıyorum ve daha çok yazmak istiyorum. Şimdi bunlar ve eskileri nea'larında, derinlerinde bir acıyı yeşertiyorlar. Ben şaşırıyorum ve bizi hala çok seviyorlar, bir yanlarında kin ve diğer yanlarında sevgi büyüyor. Ağaçlarında hep iki dal var.

Nüfus 1927 yılında, on üç milyondur, 1923 yılında on bir milyon olarak tahmin edilebilir. Bunun, en sağlam bir biçimde, üçbuçuk milyonunun Kürt olduğunu düşünmek mümkündür; geriye yedibuçuk milyon kalıyor. O tarihte göçertilen Elen ise birbuçuk milyon, beşte bir demektir ve bunu insafsızlık bir yana büyük bir cüret olarak görüyorum.

Ama öncesi var, daha öncesinde Ermeniler var; 1915 yılında zorla göçertilen Ermenilerin sayısını tahmin etmek zordur. Benim çeşitli kaynaklarda görebildiğim yarım ile birbuçuk milyon arasında değişiyor; ancak ne kadarının netlikle göçertildiğini hesaplayamıyoruz. Çünkü göçertilirken Türk candarmalar, Türk ırkçıları ve özellikle Kürt aşiret reislerinin insafına terk ediliyorlar; kimisi öldürülüyor ve kızlar cariye olarak alıkonuluyor. Kalan sağlar Lübnan'a ve oradan bütün dünyaya, içlerinde acı çelenkleri, taşınıyorlar; ilk kez batılılardan birisini Kennedy yıllarında Washington'da bir mağazada gördüm. Yaşlıydı, karımla Türkçe konuşuyorduk, duyunca, konuşmaya zorlanan bir dilsiz türünden sıçramaya başladı, hem kininden ve hem sevincinden ağlıyordu. İçinden, birisi kin ve diğeri özlem iki dal bana doğru uzanıyordu, görüyordum.

Şimdi Türk yönetenleri, Yavuz Selim'in, İkinci Mahmut'un ve Mustafa Kemal'in yaptığını eksik bulmaya başladılar ve şimdi de Kürtleri ve bu kez daha kökten göçertmeye başladılar. Önce Ege kıyılarına ve buradan uzak topraklara sürüyorlar, kıramadıklarını Arnavutluk'ta İtalya sınırında kırdırıyorlar; topraklarına yine "Türk" ekmeye hazırlanıyorlar. Acımızı ve acımı her gün arttırıyorlar; bu acılar üzerine nasıl oturmaya devam edeceğiz, bilemiyorum. Batar.

Ben çok şaşırıyorum, acılı Kürtlerin içindeyim, acılı Ermenileri biliyorum, acılı Elenleri gördüm; hem acılılar ve hem Türk halkını çok seviyorlar. Şaşıyorum ve halkım için seviniyorum; yönetenlere ise kinleniyorum. Kendi rengine, kendi zenginliğine ve kendisine düşman bir yönetimdir. Bu yönetim mutluluğumuza giren kıran'dır. Ama, izin verilirse yazmak istiyorum, şu anda benim birinci düşmanım bu tür yönetenler değildir; benim bugünkü birinci düşmanım, dünkü sol'dur. Neden mi? Özalist, özelleştirmeci, fasülye türünden kendisini sürekli nimet

sayan teneke sesli, Oktay Ekşi'nin bile adını yalancıya çıkardığı Zülfü Divaneli'yi bir kenara bırakıyorum. Mümtaz Soysal'ı alıyorum ve yazıyorum. Bir: Kıbrıs'ta ırkçılığın çirkin anıtı ve her türlü insani çözümün engeli Denktaş'ın danışmanı ve çözümsüzlükte akıl hocası bu profesör Mümtaz Soysal'dır. İki: Eylülist dönemde Ermenilerin Paris'te açtıkları davada Evren yönetimi adına, Türkiye'de hiçbir Ermeni katliamı olmadığını ileri süren bilim adamı yine bu profesör Soysal'dır. Üç: Sözcük olarak "üniter" sözcüğünü fazla anlamlı bulmuyorum. Sovyetler Birliği, "Sayuz", daha doğrusu birlikti, ancak ayrı devletlerin hiçbir kişiliği yoktu. Fransa, "üniter" bir devlettir; fakat yerel yönetimler zaman zaman çok bağımsızdırlar. Bu nedenle sözcük önemli görünmüyor; yalnız yine de "üniter" sözcüğüne sarılmak Kürt Cephesi'nde her türlü çözüm arayışını kesinlikle reddetmek demektir. Soysal, bunu da yapıyor. Fakat Chp'de de "sol kanat" için genel başkan adayı ya Özalist ve özelleştirmeci Divaneli ya da Türk tarihinin bütün şovenizminin savunucusu Soysal oluyor. Bir kez solcu "lisansı" almışlar; artık her her türlü gericiliği yapabileceklerini sanıyorlar.

Acıları duyuyorum. Acı gözümüzü açıyor. Bu acıyla çok net görüyorum, benim bugünkü birinci düşmanımın dünkü sol olduğunu tekrarlıyorum. Acıları yok etmek ve halkımıza ulaşmak için bugün, dünkü solu ezmek zorundayız. Bunu duyuyorum.

YEKLİK

Bekaa Kampı'nı sevmiştim, belki de çocukluğumun yazlarının geçtiği köyüme benziyordu, bazan Bekaa'yı özlüyorum. "Bekaa Vadisi" olarak da biliniyor, aslında PKK Kampı, vadinin tepesindeydi, Amanos Dağları'ndaki bizim köy de öyleydi, bu nedenle Bekaa Yaylası demek belki daha uygun düşüyordu. Eğitim vardı, her türlüsü yapılıyordu, Filistinlilerden kalma binalardan birisi Akademi'ydi, bunlara çardaklar eklenmişti, çardaklar altında sohbeti hep sevmişimdir, birinin altında, bir kezinde Apo'yla sabahın erken saatlerine kadar sohbet ettiğimizi hatırlıyorum. Sistematik tartışmalarımızın yanında, konuşmamız bir daldan diğerine atlıyordu; birinde, benim "doğu birliği" projemi duyup duymadığını sorduğumu hatırlıyorum. Henüz Sovyetler Birliği batmamıştı ve biz, bunun dışında, bir birlik düşlüyorduk; bugün daha doğrudur. Sovyetler "sayuz" dediler, tam karşılığı, Kırmancide "yekiti" ve Türkçede birlik'tir. Ben, bugün, adının değil kendisinin önemli olduğunu vurgulamak için "yeklik" sözcüğünü uyduruyorum. Uydurmak, her zaman kötü değildir ve uydurmak, zaman zaman, bizim ülkümüzdür. Ülkümüz eninde sonunda, bir birlik ve yekiti'dir.

Sovyetler Birliği henüz batmamıştı ve hiçbirimizin yakın bir zamanda Sovyetler'in batacağını düşünmesi mümkün değildi, ama biz Apo'yla bölgemizde, bir başka birliği düşlüyor ve üzerinde şafağa kadar konuşuyorduk, bugün dünden daha doğru olduğumuza inanıyorum. Hem doğru olduğunu tarihten biliyorum ve hem Türk paşalarının yeklik'ten korkularından çıkarıyorum. Şimdi Türk yöneticilerindeki en büyük korkusu, bir

Kürt yekiti'si, "yekitiya" ve daha önemlisi bir Türk-Kürt yeklik'idir. Tir tir titriyorlar ve bu nedenle bütün maskelerini bir kenara attılar.

Önümde bu haftanın Courrier International'ı var, Paris'te yayınlanan bu haftalık, şu anda benim büyük kolaylıklarımdan birisidir; dünyanın her yerinde çıkan gazetelerden önemli yazıları Fransızcaya çevirip aynı hafta içinde bize ulaştırıyorlar. Örnek olsun, terörist Türk medyası halklarımızdan gizliyordur, Belgrad'da yayınlanan Politika gazetesinden bir çeviri var; Belgrad, bütün bombardımanlara karşı varılan anlaşma taslağı karşısında bayram yapıyor ve sonucu Sırplar için zafer sayıyor. Saraybosna'da yayınlanan Osvobodejniye'den de çeviri var; Bosnalılar ağlıyorlar çünkü faşist Albay ile Erbakan Hoca'nın karışımına bir miktar Baki Tuğ ekilerek bulunabilecek bir yobaz olan İzzet Begoviç'in, 5 Eylül'de Ankara'da aksine yemin etmesine karşın, Washington'un denetimindeki görüşmelerde, Bosna topraklarında bir Sırp devletini kabul etmesi tam bir bozgun sayılıyor. "İhanet" diyenler de var, öyledir. Washington, Sırpların üzerine, gelecek seçimlerde Clinton'un şansını artıracak kadar bomba yağdırdıktan sonra, Bosna-Hersek'i zaman içinde Hırvatlar ve Sırplara yamayacak bir çözüm kabul ettirmiş görünüyor.

Yalnız bugün burada benim sorunum, Bosna değil; bunu; Boşnak olduğunu Fransız gazetelerinden okuduğum Dışişleri Bakanlığı'nın yeni müsteşarı eski solcu Öymenzade Onur'a bırakıyorum. Ben şimdi, Onur'un selefi, Dışişleri Bakanlığı'nın bir eski müsteşarına geliyorum; gerçi Courrier International, Şükrü Elekdağ'dan, "ancien ambassadeur turc a Washington" diye bahsediyorsa da, Elekdağ, Dışişleri'nde müsteşarlık da yaptı. Elekdağ, emekli olunca, ilk durağı, bütün afişe olmamış gericiler örneği Cumhuriyet yaptı, Cumhuriyet, iç kavgadan kapanınca Milliyet'e geçti ve Milliyet'te olaylara Washington açısından bakan bir yorumcu oldu. Şimdi ise kırık çalıyor, son yazısının özü, tonu ve biçimi, Washington'un Türkiye'yi parçalamak istemesi üzerinedir; içinde birinci el bilgiler yeralıyor ve Courrier International da, bu nedenle yazıyı hem aslında olmayan haritalarla zenginleştiriyor ve hem de "Apres Saddam Hus-

sein surtout pas d'Etat Kurde!" başlığıyla yayınlıyor. Saddam Hüseyin devrildikten sonra da Türkiye açısından, kesinlikle bir Kürt devletinin sözkonusu olamayacağını başlığa çıkarıyor; ömrünü Türkiye'de Amerika'nın bakışını yaymak için harcamış bir emekli diplomat, şu anda Amerika'nın Türkiye'yi parçalamak üzere olduğunu savunuyor. Aslında ise Amerika Türkiye'ye yeni petrol vadileri ve topraklar öneriyor. Yazının önemi buradadır.

Dışişleri Bakanlığı eski müsteşarı Türkiye'nin Washington'daki eski büyükelçisi bir Amerikalı ile evli, müsteşar yapılmasını o zamanlar Maliye Bakanı olan Deniz Baykal'ın bana, "bizim dışişleri şefimiz de köylü kılıklı olmalı" diye savunduğu gerçekten köylü, ancak zamanla Amerikan köylülerine benzeyen, Elekdağ'ın aldığı bilgilere göre, Washington, Türkiye'nin karşısına iki öneriyle çıkıyor.

Bir: Saddam sonrasında Kuzey'de bir devlet olacaktır ve bu devlet geriye kalan Irak'la bir federasyon yapmak durumundadır. Ancak Türkiye'nin güneyindeki bu yeni devleti Türkiye'nin üst egemenliği altında tutmak, Amerika'nın projesidir; Amerika, bu devlet aracılığıyla, neredeyse bütün Irak üzerinde, Türkiye'ye, "protecteur", hami rölü öneriyor.

İki: Saddam sonrasında Washington, Türkiye'nin 1925 yılında elinden kaçırdığını düşündüğü Musul dahil, bütün petrol bölgelerini, Irak'ın kuzeyini, Türkiye'nin doğusu ile birleştirmeyi ve böylece ortaya çıkacak Kürt devleti ile kalan Türk devletini bir federasyon ile bir araya getirmeyi teklif ediyor. Üç: Tekrar etmek yararlıdır, her iki öneride de, Amerika'nın bu yeni birliğin Türklerin yönetimi altına gireceğinden hiçbir kuşkusu bulunmuyor. Fakat öyle anlaşılıyor; Türk yöneticileri bundan tir tir titriyor.

Benim bugün yazmak istediğim yine Türk paşalarının tir tir titremesi değildir; buna sadece değiniyorum. Bu titremenin altında şu yatıyor: "Türk paşalarının yönetiminde, Kürtlere veya başka halklara insanca bir yaşam mümkün değildir." Çünkü, emekli müsteşar ve büyükelçinin yazdıklarına göre her iki öneriden de, eninde sonunda bir Kürt devleti çıkacaktır ve bu Kürt devletinin en kısa zamanda Türkiye'den kopması

kaçınılmazdır. Demek oluyor, Türk paşaları artık Kürtlerin Türk paşalarının yönetiminde insanca yaşamaları imkanının kalmadığını kabul ediyorlar, çünkü, Amerikan önerisi bir taze birlik önerisi üzerinedir ve bundan hemen bir ayrılık doğacağını düşünmek için fesat gereklidir. Fesat var, öyleyse ayrılırlar.

Demek, artık Türk Paşaları'na ancak Türk kullar kalabilecektir; acı, fakat, bu da benim alanım dışına çıkıyor. Bu nedenle bunları da bırakıyorum; benim üzerinde durmak istediğim "Yekiti" veya "Birlik" ve daha doğrusu "Yeklik" projesini çok ciddi ele alınması ve gerektiğidir. Bu projenin, şu anda bir kez de Wastington tarafından suyüzüne çıkartılması, özünü görmeyi önlememelidir. Nereye itiraz edeceğimizi çok iyi bilmek durumundayız.

Bir: Bizim bölgemizde tek çözüm yeklik'tir.

İki: Büyük İskender, çok gariptir, biz Doğulular ve bizim bölgemiz halkları tarafından, Batılılardan çok daha fazla seviliyor; bizim topraklarımızda İskender yarı kutsaldır. Bizim topraklarımızda birlik kurmuştur, bölgemizde insanları birbirine yaklaştırmış, benzetmiş ve bize "İskender" adıyla başlayan kırka yakın kent hediye etmiştir.

Üç: Doğu Roma, insanlık tarihinin en uzun ömürlü imparatorluklarından birisidir, bin yıldan daha uzun bir başka imparatorluk bilmiyoruz. Roma'nın beşiği, karargahı, bizim topraklarımızdır ve uzun ömrünün kaynağı buradadır.

Dört: Osmanlı bir düzen olmuştur ve Araplaşmadan önce, özünde, Roma'nın bir devamıdır.

Beş: Tarih, bizi yeklik'e zorluyor.

Altı: Güncel bizi daha fazla yeklik'e itiyor. Ermeniler ile Azeriler arasındaki kanı, bizim yeklik'imizin dışında hiçbir projenin durdurabileceğini sanmıyorum

Yedi: Kıbrıs'ta kanayan yaraların çözümü sadece ve sadece bizim yeklik'imizdir.

Sekiz: Bizim yeklik'imiz aynı zamanda Kürtler içinde bir yekiti'dir.

Dokuz: Suriye'yi içine katmadan böyle bir birliği düşünmek gerçekçi olmaktan uzak görünüyor. Suriye, İskender'in general-

lerinden Selevkos'un kurduğu, başkenti Selevkos'un babasının adını taşıyan Antakya olan bir imparatorluğun varisidir. Şimdi İskender, Roma ve Osmanlı İmparatorlukları varisi olmanın yanında, Araplara ek olarak Türkler ve Kürtlere de yurtluk yapıyor. Ülkümüzün içinde yer alıyor.

Bitiriyorum; Sovyet tarih-coğrafyası birlik için zorlamıyordu. Bizim tarih ve coğrafyamız birliği kaçınılmaz yapıyor. Bu, bir. İkincisi, yirminci yüzyılın hemen başında, bu gün gerçekleşmeye yüztutan bir "Birleşik Avrupa Devletleri" projesi ortaya atılınca, Lenin buna karşı çıkmıyordu. Önemli sorun bunun kimin tarafından kurulacağıdır, bunu ortaya koyuyordu. Koyuşu, doğrudur. Üç: Bizim işimiz yeklik'tir, ancak bizimki emekçilerin omuzlarına ve güçlerine dayanmak durumundadır. Diğer bütün öneriler, bizim emekçi yekiti'miz, bizim saf yekliğimizi önlediği ve tehlikeye düşürdüğü ölçüde bizim dışımızda ve karşımızdadır. Bunun dışında yeklik, bizim tutumumuz, bizim müziğimiz ve ülkümüzdür.

Yeklik, bir yol bir vadi'dir, tepesi yayladır ve yaylada pınar var.

Pınar, üstüne eğilen insanı güzelleştiren bir sihir değilse nedir?

Yaşamak, dünyayı, kalbimize ve aklımıza uydurmak için sürekli tırmanmak değilse, peki nedir? Yaşamak bizi hep güzelleştiren tepeye, pınara sürekli koşmak değilse nedir?

DÜNYACA

Çok mu önemli, nasıl bakacağız? Nobel olsa ne çıkar? Nobel alırsak büyür müyüz, şu anda Rusya'nın en gerici insanı olan Soljenitsin, ülkesinin iyiliğine küfrettiği zaman Nobel almadı mı? İhanetin edebiyatını yapan ve sosyalizm yıkıldığında bütün ünüyle çöken Kundera da Nobel almadı mı? Nobel, eğer Batı Avrupa'nın pratik ve politik aklı değilse nedir? İşte bu politik aklın bir an için, dürüst, mert bir Kürt köylü kadını olan Leyla Zana'yı akıl etmesi küfür müdür? Nasıl bakacağız, TC sınırları içinde Nobel Ödülü adaylığına çıkarılan iki insanımızın ikisinin de Kürt kökenli olması karşısında ayıkmayacak mıyız? Yaşar Kemal de Leyla Zana da dünyaya Kürt olarak geldiler, bunların Nobel ödülü adayları arasında sayılmalarından Türk yönetenlerine hiçbir utanç payı düşmüyor mu?

Bu işin birinci yanıdır ve ikinci yanını da önemli görüyorum. İki: Adaylığını Leyla Zana koymadı. Üç: Daha da önemlisi Leyla'nın ödülü almak üzere olduğunu yazan bizler değiliz; terörist medya aracılığıyla Türkiye Dışişleri Bakanlığı yayıyordu. Hem ödleri kopuyordu ve hem de almaması halinde "önledik" övünmesini planlıyorlardı. Dört: Leyla'nın ödül almamasının Türk Dışişleri ile hiçbir ilgisi bulunmuyor ve ödül, uzun yıllardır aday olan ve hiç beklenmeyen birisine gidiyor. Barış Ödülü'nün yeni sahibi, "Nobel" adına uygundur, kendisi de ünlü bir bombacıdır. Nobel, dinamitçiydi ve yeni barışçı ise, dünyanın başına atılan atom bombasının yapıcılarından birisi oluyor, ancak ödülü alabilmek için itirafçılık yapıp pişmanlık yasasından yararlanıyor. Neden?

Nobel Batı Avrupa'nın pratik aklıdır ve bu akıl, şu sırada Fransa'ya ve özellikle Chirac'a bir ders vermek gereğini duyuyor. Fransa da, televizyonu, ikdidarı ve muhalefetiyle bu ödülü, kendisine yönelik bir protesto olarak değerlendirdi; eski bir bombacı ve nükleer deneme karşıtına vererek Fransa'nın demelerine karşı cepheyi genişletme amacı güdülüyordu. Nitekim eski bombacı ve yeni barışçı, eski Polanyalı ve yeni İngiliz de, ilk demecini Chirac'a karşı verdi.

Etkiler mi? Çok etkileyeceğini sanmıyorum. Fransa, sanıldığından güçlü ve deneyimli bir emperyalist ülkedir; emperyalizmde teknolojisi sağlam bir iki sektör ile turizm çok önemli bir yer tutuyor. Paris'te yaşadığım şu iki yıla yakın zamanda, Fransa ödemeler dengesi için turizm ne kadar önemli olduğunu görme fırsatı buldum; bu o kadar önemli değil, bütün kültür eylemliliği ile üniversite sisteminin de, ödemeler dengesindeki turizm gelirleri kaleminin içinde ele alındığını hayretlerle gözlüyorum. Hep buna bağlı; sağ ve sol hükümetler gelip gidiyor ve Fransa'da her gün iki yüzden fazla her türlü tiyatro perdesini açıyor. Önemli olan döviz gelirlerini yüksek tutacak girişleri yüksek tutabilmektir; bu tür tepkilerin bu tür girişleri çok etkileyeceğini pek sanmıyorum.

Fransızlar işlerini ve en önemlisi, düşün ürünlerinin ve sanatın ticaretini çok iyi biliyorlar; bugün bu konuyu ele almak istiyorum. Bilgesu'nun Paris'te olduğunu yazmıştım, o tiyatro bu tiyatro, o konser bu konser, yetişmeye çalışıyoruz. Yetişemediklerimizin de programlarını alıp inceliyoruz; bunlardan birisi, Theatre de la Ville'nin mevsimlik program dergisidir. Theatre de la Ville, Paris'in Şehir Tiyatrosu'dur, tiyatro salonu büyüleyici olan Chatalet Tiyatrosu ile karşı karşıya duruyor. Şehir tiyatrosunun programında yazıldığına göre, Mart ayında bir hafta için, Nazım Hikmet'ten "Un Etrange Voyage" sahneleniyor; "Un Etrange Voyage" herhalde, Nazım'ın "Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim" adıyla yayınlanan otobiyografisinin adı olmalıdır, ben buna çok sevindim ve bu sevinçle, programda yazılanları okudum. Bazı yanlışlıklar vardı, Nazım'ın babasıyla dedesini karıştırıyorlar, babası yerine dedesini koyuyorlar; aslında bu yanlışlığın kaynağı biraz da Nazım'dır, Nazım da Çetin Altan

da önemsiz olan babaları yerine paşa dedelerinden söz etmeyi pek seviyorlardı. Oyun Nazım'ın otobiyografi denemesiyle "Paysages Humains" İnsan Manzaraları'na dayanıyor; Nazım'ın Selanik'te doğduğu ve güzel annesinin Fransız terbiyesi aldığı hep kaydediliyor. Kaydedilmeyen bir yan var; belki de benden başka kimsenin dikkatini çekmemiştir; Nazım'ın kendi resmiyle de süslenen bu iki sayfalık tanıtım yazısında, bir tek "Türk" ya da "Türkiye" sözcüğü geçmiyor. Çok ilginç değil mi? Çok yakın zamana kadar başını Chirac'ın çektiği Paris Belediyesi, Nazım'ı yazarken "Türk" veya "Türkiye" adını unutuyor. Bana göre sansür ediyor.

Nobel Ödülü, Leyla'nın yerine bir itirafçı barışçıya verildiği zaman "Zana nasihat aldı" diyen terörist medyaya benim nasihatım budur. İki Kürt kökenli sevdiceğimiz, Nobel Adayı'dır ve bir sevdiceğimiz Türk şairi ise artık ulussuz'dur. Zalimlerin artık kaldıysa akıllarını devşirme zamanı gelip geçiyor. Çünkü artık zalim yönetenlerin topraklarımızın zenginliklerini bir bir kıran yolları, sonunda, Türk ulusunun kırılmasına çıkıyor. Türkler, Yunanileri, Ermenileri ve Kürtleri kırdıkça, Avrupa, Türk'ün üzerini örtmeye başlıyor.

Ben devam ediyorum. Peki nasıl? Yürürken iki ilkemizin olması zorunludur; bunları tekrarlamaktan bıkmıyorum. Bir: Her işte temel tarzımız ortaklık olmalıdır. Her işi yaparken, ortakça olanı ortakça olmayana tercih etmek, bizim ahlakımızdır. İki: Her an, gerçek ve sadece gerçek bizim ışığımızdır. Işığın zamanı yoktur. Işık, varsa her zaman ışıktır. Bundan ve bugünkü tartışmamızla ilgili olarak çıkardıklarımı yazmak istiyorum. a. "Dünyaca ünlü" olmak hiçbir zaman önemli değildir ve bunu abartmamak gerekiyor. Bu, her ilkokul öğrencisinin bir zamanki rüyasıdır ve bunu olgun çağında önemsemek, ilkokul yaşını sürdürmek anlamına geliyor. b. Nazım, öyle "dünyaca ünlü" bir şair değildir. İyi bir şairimizdir. c. Nazım'ın şiirinin tümü ve hatta çoğunluğu ise devrimci olmaktan uzaktır. Nazım Hikmet, kendisi hapisteyken, hiçbir yazısı veya şiiri yasaklanmamış bir yazarımızdır. d. Şiirinde ülkemizin en gericilerinin bile sevebilecekleri parçalar az değildir. e. Bugün Nazım'ı fetişleştirmek ise en büyük gericiliktir ve Türkiye'nin eski solu, şimdi bu gericilik

batağına düşmek üzeredir. f. Bunlar ise gerçektir, bu nedenle ışıktır ve üstelik her zaman için ışıktır.

Işık kadar kendisini çoğaltan var mıdır? Belki de zalimler bunun için ışığın mikroskopik olanından da korkuyorlar.

Sevgi, ışık türünden kendisini çoğaltan değilse nedir? Ben bunu her gün yaşıyorum. Kalpleri taş yüklü olanlar, başka halkları sevdikçe kalplerinde sevgiye yer kalmayacağını sanıyorlar; halbuki insan kalbi sevdikçe büyüyor. Ben topraklarımızın zenginliği olan diğer halkları sevdikçe kendi halkımı da daha çok seviyorum. Görüyorum.

Devam ediyorum, müziği ve üstelik güzel bir kütüphanedeki bir oda konserini ve hele hele bir klisedeki koral konseri izlemeye doyamıyorum. Geçenlerde Bilgesu'yla Paris'in en ünlü kiliselerinden Madelaine'de bir konser izlemiştim, bu hafta da Cretell'de Saint-Chirstope klisesinde "Kiantado" korosunun konserine yetiştik; çok eski kilise şarkılarıyla yeni Afrika halk şarkılarını söylediler, çok beğendik. Çok iyi çalışmış bir koroydu; ilk söyledikleri arasında, adı "Sac lac" olan çok eski bir Macar halk dansı şarkısı da vardı, müthiş sevdim, bizim şarkımızdı. "Bizim" diyorum, eski Türkmen şarkılarını kastediyorum; Macar havalarında hep kendimi buluyorum.

"Küçük" Macarca da küçük'tür; raslantı değil, biz Türklerin kendilerini bulmasında Macarların ayrı ve çok önemli rolü var. Macarlar, tam Rusya'nın İç Asya'yı kolonize ettiği ve Büyük Britanya'nın bunu durdurmak istediği bir zamanda, nedense, kendilerinin "Türk" olduğuna inandılar ve ana yurtlarını aramaya koyuldular. Türkolojinin doğuşunda Macarların kendi köklerini aramaları var; sonunda "Türk" olmadıklarını ve uzun yıllar Türkler ile içiçe yaşadıklarını buldular. Ancak bize de kendimizin tarihi hakkında önemli bilgi ve ipuçları bıraktılar.

Bu kadar mı? Türk halk müziğini kodifiye eden ve notalara geçiren Ruhi Su değil, Macar Bela Bartok'tur. Bela Bartok, Türkiye'de yaşadığı sıralarda bütün halk müziğimizi kaydedip notalarını yazmıştır ve bu New York'ta yayınlanıyor. Bunun yanında, şimdi eski Türk solunun fetişleştirmek istediği Ruhi Su ise bir tek nota bile bırakmıyor; bu da bir gerçektir. Gerçekten korkmamak gerekiyor ve bunu tekrarlıyorum. Ruhi, müzikte

akademik bir eğitime sahip olmasına karşın, kalıcı hiçbir şey yapmamıştır; bu da ayrı bir gerçektir ve bir ışık olarak ele alınmasını öneriyorum.

Artık yeni yoldayız, gerçeklerimizi çok ciddi olarak ele almak zorundayız. Ruhi müziğimizi halklaştırmıştır; ancak devrimci hiçbir iş yapmamıştır. Bir eski Tkp'liden ve bir kemalistten devrimci hiçbir adımın gelmeyeceği konusunda Ruhi'nin kendisi iyi bir örnek olarak duruyor. Halklaştırmıştır. Ruhi öncesinde bir bölüğümüz klasik batı müziği, bir bölüğümüz de Osmanlı müziği seviyorduk. Osmanlı müziğini de özgün sanıyorduk; burada Kürt kökenli büyük Türkolog Ziya Bey'in, Ziya Gökalp'in, çok yerinde uyarısına karşın, yanlışımızda ısrar ediyorduk. Ziya Bey, çok açık bir biçimde, Itri'nin, Dede Efendi'nin müziğinin Bizans müziği olduğunu saptıyordu; doğrudur. Bizans müziği ise çok seslilik öncesi dünya ve Avrupa müziğidir.

Bitiriyorum. Bunları yazdığım için Nazım'ı ve Ruhi'yi sevmediğim sonucuna varılmamalıdır; çok seviyorum. ancak benim ilgimde şiddet ve sevgimde eleştiri vardır; kendi sonsuzumuzu kuruncaya kadar geçmişimize şiddetli bir eleştiriyle bakmamız gerektiğine inanıyorum. Bu, bir. İkincisi, Ruhi, bir başka açıdan benim anlatmak istediğim bizim zenginliğimizdir. Ben, Ruhi'nin tümüyle Ermeni bir anne ve babadan olduğunu ve anne ve babasının Türk yönetenleri tarafından katledildiğini yazdığımda kıyamet kopmuştu, şimdi utangaç bir biçimde resmi biyografisine de sokuyorlar.

Ne olur; Ruhi, Ermeni çocuğu olursa biz sevemez miyiz?

Peki? Ben Ruhi'nin Ermeni kökenli olduğunu yazdığımda, bir de biz Türklerde müzik gırtlağı olmadığını yazmıştım, şimdi artık Genelkurmay'ın hizmetinde olduğu saklanamayan Perinçek ekibi o zaman beni ırkçılıkla eleştiriyordu. Aptallar, bilimden nasiplerini almamışlardır. Türkiye'de sesi güzel olanların çok ama çok büyük bir bölümünün başka halklardandır; benimki bir bilim yoludur. Leyla Gencer'i merak ediyordum, opera seviyorum, sesini önemli bulmuyorum, ancak Türk oligarkları şimdi bir ses kraliçesi yaptılar, büyük bir aşağılık kompleksi ile Scala'da söylemesini mutlak bir övgü haline getirdiler. Bu sırada hakkında yazılanları titizlikle izledim, satır aralarını

karıştırdım ve annesinin Polonyalı ve katolik olduğunu gördüm. Babasını bilmiyorum. Bu, budur. Bundan rahatsız olmamak zorunludur.

Bitiriyorum, Kırmanci ve Soranide "Höndin" fiilinin üç anlamı var. Okumak, davet etmek ve bir de şarkı söylemek anlamına geliyor; Farsçadaki "Handen" fiili de aynıdır ve bizdeki "Hanende" sözcüğü de, "okuyucu" anlamına geliyor, buradan çıkıyor. "Davet" anlamını bir kenara bırakıyorum; ancak okuyucu ile şarkıcının aynı sözcükle ifade edilmesi, Türk, Kürt, İran geleneklerine uygundur. Çünkü okuyan, Kuran okuyandır, söyleyen, hafız'dır veya mevlid okuyandır; bizim geleneklerimizde okumak ile şarkı söylemek birleşiyor ve ben, sadece kliselerde değil camilerimizde de konserler dinleyeceğimiz günlerin geleceğini biliyorum. Bir de şunu biliyorum: Leyla'nın ihtiyacı olmayan, ancak hapiste kalırsa alacağından emin olduğum bir ödülü şimdi almamasına sevinmek, insana ve Türk'e yakışmaz; sadece hayvana yakışıyor. Bize yakışan, birbirimizi zenginleştirmektir ve birbirimizin eksiğini tamamlamaktır. Yaşar, Leyla bizim eksiğimizi gideriyorlar. Ziya Bey, Bir Kürt olarak dünyaya gelmiş ve Türklüğün Esasları'nı yazmıştır. Eksik gideriyor. İsmail Beşikçi, bir Türk olarak dünyaya gelmiş ve Kürdolojinin bizim topraklarımızda yükselişinde bir yıldız olmuştur.

Sadece Leyla mı? Doktor Beşikçi de adaydır ve bütün ödüllere benim adayımdır. Sevgilerle ve ortaklıkla.

DİL VE TARİH

Paris'te bir rönesansı, bir yeniden doğuşu yaşadığımız günlerdeyiz; Parisli komşusuna selam vermeyi artık bilemez olmuştu, şimdi halini soruyor ve öğretmenler de grevde olduğu için çocuğunu komşusuna bırakıyor. İki yıldır Paris'teyim, bir metroda ansızın bir tanıdığına rastlayan Parisliye rastlamadım; şimdi Parisli otostop yapıyor ve asıl önemlisi, bir Parisli bir Parisliye baktığında karşısındakinin bir canlı olduğunu düşünmeye başlıyor. Bunu, işçi sınıfımıza borçluyuz; bizimki büyük bir güçtür, bir avuç şömino, demiryolcu, bütün Fransa'yı durdurabiliyor. Faşizme karşı Fransa'nın mukavemetinde en önde yer almış olan ve bu nedenle son derece prestijli Fransız demiryolcu işçileri, bize unuttuğumuz, bazılarının artık tarih sayfalarında kaldığını düşündüğü gerçekliği hatırlatıyor. Dilleri, işçi sınıfının dilleridir. Bu, bütün dillerden ayrı, bütün dillerle aynı bir dildir. Eski bir dildir.

Şömino'lar, önce banliyö trenlerini durdurdular; Sorbonne'de Farsça écriture profesörü Esmaili'nin banliyöde oturduğunu işte bu nedenle öğrendim, gelemedi. İlk önce metrocular bekliyordu, henüz metro çalışıyordu; yazı öğretmenimiz gelmeyince ben de öğleden sonra, bu grevin başında oluyor, kendimi Saint Germain'in küçük kitapçılarına attım, Monsieur Le Prince Sokağı'nda bir Ermeni sahaf var. Aradığım kitabı bulamadım; ancak altın arıyordum, uranyuma rastladım, raflarda "Ermenice İsimler Sözlüğü" gördüm. Çok sevindim; çünkü benim Osmanlı tarihi ile ilgili bir hipotez'im var, bu hipotezime göre, "murat" adı, bizim değil Ermenilerindir. Bu, Beni şu nedenle ilgilendiriyor; eğer doğruysa, birinci ve ikinci Muratların annesinin Ermeni ol-

ması gerekiyor. Bu o kadar önemli değil; ancak eğer doğruysa, çok sonralara kadar Osmanlı hanedanında islamın ağırlıklı bir yeri olmadığını düşünebiliriz, ben olmadığını düşünüyorum. Hatta Osman'ın Söğüt'te tamamıyla politik nedenlerle, Edebali'nin desteğini almak için müslümanlığı seçtiğini, muhtemelen de "Osman" adını o zaman aldığını da ihtimal dahilinde görüyorum. Babasının adı, "Ertuğrul" ve oğlunun adı "Orhan" olan bir insan için "Osman" biraz zorlamadır. Bana göre Cem-Bayazit taht kavgasına kadar, Osmanlı'da islam koyu bir inanç olmuyor. Böyle düşünüyordum, Ermeni sahafta hızla sözlüğü karıştırdım; "murat", adının Ermeni adı olduğu kesin doğrudur, zaten Fırat'ın bir kolu da tarihsel Ermeni topraklarından çıkıp geçiyor. Sözlükte, "Murat" isimli büyük Ermeniler de veriliyordu; ancak bir araştırıcı olarak canım sıkıldı, çünkü, aynı sözcük, Murat'ın Ermeni adı olmakla birlikte Arapça bir sözcükten geldiğini de kaydediyordu. Hipotezim çöküyordu ve ben de rafları karıştırmayı sürdürüyordum, bir süpriz oldu, bu kez, "Arap İsimleri Sözlüğü" ile karşılaştım; bu sözlükte "Murat" adı yer almıyor; bu süpriz karşılaşma hipotezimi güçlendiriyor. Şimdilik, ilerde daha çok daha derinlemesine araştırmak üzere ve sadece güçlü bir hipotez olarak yazıyorum: Kökünde, "Murat", bir Arap ya da Türk adı değil Ermeni adıdır.

Tarihte isimler ve genel olarak dil çok önemli bir yer tutuyor; bu nedenle, bir tarihçiyi aslında bir lenguist, bir dilci, olarak görmek zorunlu oluyor. Kuşkusuz, sosyal bilimlerin anası olarak tarih yöntemi, ayırmaya ve ayrık olanları bir yerde toplamaya çok önem veriyor. Ben de çok önem veriyorum; bu nedenle "cem" adı ve soyadındaki "men" ya da "man" veya "er" ekleri beni çok ilgilendiriyor. Bir dönme ailesinden gelen İsmail Cem İpekçi'nin adının "cem" olması, Vakko'nun oğlunun "cem" olması, annesinin müslüman olmadığını açıklayan Cem Özer'in "cem" olması, annesinin müslüman olmadığını bildiğimiz Cem Karaca'nın "cem" olması, İsrail devletinin kurucusu büyük bir yahudi ailesinden gelen ve Lale Mansur ile evliliği nedeniyle adını duyuran Mansur'un "cem" olması, dönme Bezmen ailesinin, "bez" ile "men" sözcük ve eklerini birleştirerek soyadı yapmaları, Türkçede "özerman' türünden garip soyadların icad

edilmesi, bunlardan birisi Paris'te Madam Çiller'in borazanlığını üstleniyor, dönme olduğunu çok sonra öğrendiğim ünlü sosyalizm düşmanı bilirkişi Sahir'in garip bir "Erman" soyadı kulanması, "beymen" diye garip bir tekstil firması ismi bulunması, bunun sahibi Osman'ın oğlunun adının "cem" ve soyadının garip bir Türkçeyle "boyner" olması, beni hep düşündürüyor. Nedenini de merak ediyorum; kuşkusuz, Fatih'ten sonra bir taht kavgasını kaybeden Cem'i Papalık'ın hep hıristiyan saydığını biliyorum; tarihsel olarak "cem" adı, Türk diliyle, bir tür iki dinliliği veya saklı hıristiyanlığı anlatıyor, ama yine de yeterli bulamıyorum.

Tereddüt ediyorum, fakat yine de yazıyorum; ben, topraklarımızdaki din ve halklar zenginliğini kurutanlara kin duyuyorum. Bizim topraklarımızda her millet ve her din özgürce yaşayabilmelidir; asıl kızgınlığım, insanlarımızın bir bölümünün, kimliklerini gizlemeye zorlamış olmamızdan kaynaklanıyor. Bu, bir ve ikincisi Cem Boyner'in Kürt Davası ile ilgilenmesinden de sadece memnunluk duyuyorum. Bunu, son kez Karargah'ında birlikte olduğumuzda Başkan Apo ile de konuşmuştuk; bu önemli sorunla herkes ilgilenmeli ve ilgilenenlerin hepsinin önünü açmalıyız. Benim Boyner'e, yakın zamanlarda bir güvensizliğim doğdu; bu kadar özgürlükçü görünürken, işçileri zulüm zulüm inleten Madam Çiller'i, Madam'ın işçi hak gasbını bütün gücüyle desteklediğini açıklıyordu. Bu tatsız bir durumdur. Çünkü halkların özgürlük mücadelesiyle, emekçilerin hak mücadelesi yerin dibinde, köklerinde, tarihin derinliğinde birdir. Birisini savunur görünerek ikincisine düşman olmayı mümkün görmüyorum.

* * *

Geçen yıl Kırmanci ve Sorani öğrenmeye başladım ve bu yıl ikisine devam ediyorum, Farsçayı da öğreniyorum. Kırmancifon dostlarım beni affetsinler, hep doğrucuyum, Soran'yi daha çok seviyorum; Sorani, mensubu olduğu dil ailesine, İran-Aryan dillerine, Kırmanciden çok daha yakın duruyor. İran dillerinde, isimlerde cinsiyet ve İngilizcede "the", Fransızcada "le la" türünden ve gramerde tanımlık dediğimiz belirleyiciler yoktur. Ancak, Kuzey'deki Kürtlerin büyük bölümü ile Güney'de Barzan

aşiretlerinin konuştuğu Kırmancide var. Bu, bizi, Kırmancinin bilinmeyen bir dille karıştığı yollu Profesör Minorskiy'in görüşlerine getiriyor; burada değinmekle yetiniyorum. Yalnız, bu dillerin karşılaştırmasının çok yeni açılımlara gebe olduğunu biliyorum; Soranide, "hanımefendi" veya "madame" sözcüklerinin karşılığı "han" sözcüğü oluyor. Farsçadaki karşılığı ise "hanım" sözcüğüdür; Farsçada, "beyefendi" ya da "monsieur" sözcüklerinin karşılığı ise "ağa" kelimesi ile ifade ediliyor. Derslerimizin birinde Profesör, "ağa" sözcüğünü tanıtırken, Araboloji okuyan bir öğrenci, bu sözcüğün kökenini soruyordu; ben daha önce davranarak, "ağa" sözcüğünün Moğolca olduğunu işaret ettim, Profesör Balay da, yüzyıllar önce Moğolcadan Farsçaya geçtiğini doğruladı.

Ne kadar ilginç değil mi; Cengiz'in oğulları, İran'ı, Kürdistan'ı, Anadolu'yu ve tümüyle bölgemizi yakıyorlar, yıkıyorlar, inletiyorlar, yüzyıllarca yönetiyorlar ve geriye, en kibar insan sıfatlarını bırakıyorlar. Bir İranlı, bir Soranca konuşan Kürt, bir Türk, örnek olsun, Madam Çiller'e, "Tansu Hanum" dediği zaman Moğolca, bir çıldırmış zalimin önünde eğilmiş oluyor ve biz birisine, "ağam" dediğimiz zaman da tıpkı atalarımızın yaptığı gibi bir zalimin, Moğolca, başımızın üzerine koyuyoruz. Diller ne kadar acı gerçeklerle dolu!

Günümüze, tarihle ve bazan bu acılarla bakıyorum, önümde bir gazete küpürü var ve aktarıyorum: "Tan Gazetesi baskınının 50. yılında, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı tarafından gazetenin sahipleri Sabiha ve Zekeriye Sertel adına verilen 'Sertel Demokrasi Ödülü'nün ilki yazar İlhan Selçuk'a verildi." (Hürriyet, 6 Aralık 1995) Bunu okuduktan sonra gerçekler mi, diller mi daha acı diye düşünmeye daldım. Bir: Bu "İlhan Selçuk", şu anda Cumhuriyet gazetesinin başyazarıdır. Cumhuriyet gazetesi, 1924 yılında Zekeriya Sertel ve Yunus Nadi tarafından kuruluyor; daha sonra, Yunus Nadi, artık kendisi olan bir ahlak ile, Sertel'i uzaklaştırıyor. İki: Onurlu "Resimli Ay" dergisinden sonra Serteller, 1945 yılında yeniden bir gazete sahibi olabildiler ve Tan'ı çıkartıyorlar. Ancak bir gün, Cumhuriyet gazetesinin birinci sayfasından "Bir okuyucumuz geldi, Görüşler'in başındaki G, ters çevrilince orak-çekiçe benziyor

dedi, hakkaten öyle" diye yayına başlıyor. Cumhuriyet'teki her zaman hazır gizli servis işareti veriyor ve Tan gazetesi ile Behice Boranların çıkardığı "Görüşler" dergisi bir Moğol sürüsünün baskınıyla yerle bir ediliyor. Üç: Baskını hazırlayanlardan birisi ve en başta olanı Cumhuriyet gazetesidir ve şimdi bu gazeteye, bu baskından dolayı, ödül veriliyor. İnsanın bu kadar aşağılanacağını tahmin edemiyordum; ancak belki de, İlhan Selçuk'u, İlhan'ı, Moğolların eyalet valilerine verdikleri ad olduğu ya da Moğollar Anadolu Selçuklu devletini yerle bir ettikleri için bu ödül verilmiştir, diye düşünüyorum ve biraz teselli buluyorum. Ödülü veren "vakıf" da Evren'in adamları tarafından ezilip, pestil yapılanların tekkesidir.

* * *

Önümde bir gazete haber-yorumu ve kesiği daha var. Milliyet'in "Entellektüel" sayfası bir bayram yapıyor ve "sivil toplum" örgütlerinin başarılarını sayıyor ve "İstanbul, müzesini kuruyor" diye de ekliyor. Öğreniyoruz; Tan'ı Moğolları aratmayan bir üslupla yerle bir eden Cumhuriyet gazetesinin başyazarına "demokrasi" ödülü veren bu "Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı" aynı zamanda İstanbul müzesi kuruyormuş ve yine öğreniyoruz, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası da parayı basıyor. Cumhurhan'a demokrasi ödülü dağıtan bu vakfa parayı, kapitalizmin en çirkin kumarlarını oynatan bir borsa basıyor; çok yerindedir. Bu, bir. İkincisi, okuyucularım hatırlarlar, ama ben yine de yazıyorum; ben bu vakfın Doktor Beşikçi ile bana karşı kurulduğunu, kurucuları arasında ünlü silah taciri Osman Kavala ve benzerlerinin olduğunu yazmış bulunuyorum. Ortaçağ'da, korsanlar veya büyük tefeciler günahlarını affettirmek için katedral ya da cami yaptırıyorlardı, şimdilerde silah tacirleri veya kumarhane sahipleri bu tür vakıflara para basıyorlar. Bir yandan Refahçı Talip'in imkanlarına ve diğer yandan, kumarhane sadakalarına dayanan bu "ikinci" Türk Tarih Kurumu, ödülü bana veya Dr. Beşikçi'ye verecek değil ya!

Üç: Bu vakıf, Cumhurhan'a "demokrasi" ödülü veriyor. Cumhurhan da, Doğu Perinçek'e "Yunus Nadi" bilim ödülünü veriyor. Şimdi sıra, Perinçek'in bu vakfa bir Genelkurmay "döneklik" ödülü vermesindedir. Şimdi buraya geliyorum.

Ben, Perinçek'e dönek demiyorum; dönek olmak için "sol" kabul edilmek gerekiyor, Perinçek hiçbir zaman bu kabulü elde edemedi. Bu vakıftaki sözde tarihçilerin pek büyük çoğunluğu dönektir ve ben bunu anlatmak istiyorum. Şimdi sırada Milliyet'in kesiği var ve aktarıyorum: "Vakıf Genel Sekreteri Dr. Orhan Silier ODTÜ'de ekonomi doktorası ve öğretim üyeliği ardından uzun yıllar Almanya'da araştırma yapan ve Amsterdam'daki Uluslararası Sosyal Tarih Enstitüsü'nün Türkiye bölümünü kurarak üç yıl yönetmiş bir kişi." (Milliyet, 8 Aralık 195) Ne denebilir? Bir: Bunların hepsi yalandır. İki: Engels çok haklıdır. Tarihçiler, sosyalbilimciler, gerçekleri ne kadar çok tahrif ederlerse, bu düzen onlara daha çok ve daha çok ödül veriyor. Tahrif etmek ise döneklerin mesleğidir. Üç: Bu Orhan, ODTÜ'de öğretim üyesi olmadı, bizim ve bu arada benim öğrencimdi, çok kısa bir süre asistan oldu, solculuk yapıyordu, ancak hiçbir zaman vücüduyla kafasını aynı yerde tutamıyordu, en sonunda Tip'li oldu, Evren gelince bütün Tip'liler örneği ülke dışına çıktı, Avrupa'da öğretim üyesi olarak değil, siyasi mülteci olarak bulundu, Hollandalılara Tip arşivini sattı; hepsi budur ve Milliyet'in yazdıklarının hepsi yalandır. Dört: Utandırıcı olan, öğrenciliğinden beri solcu olan birisinin, bir gazeteye kendisini anlatırken, bütün bunları kusması ve inkar etmesidir; bugün Cumhuriyet gazetesini tümüyle Genelkurmay'ın hizmetine koyan İlhan'a ödül veren bu Tarih Vakfı'ndakilerin çok büyük bir bölümü de solcu tercüme-i hal'lerinden utanan döneklerdir.

Yeni kuşaklara sevmeyi öğretmek istiyorum. Yeni kuşaklara tiksinmeyi öğretmek istityorum. Tiksinemeyenlerin sevebileceklerini sanmıyorum.

* * *

"Modern Gerici" kimdir? Terörist medyada "kadın" yazarlar neden artıyor? Neden Hürriyet, Milliyet, Sabah, mutlaka bir "zeynep" yazar kullanıyor? "Dil ve Tarih" konusunda yazmak istediklerimin pek azını yazabildim ve yerim çoktan dolmuş bulunuyor. Ama yine de bu "zeynep yazarlar" konusuna gelmek istiyorum. Önümde bir kesik daha var ve aktarıyorum: "Atatürk Kültür Merkezi'nde açılan Fluxus sergisinde gördüğüm eser sa-

yesinde, Brüksel kaldırımlarına atılmış eski bir piyanoyu hatırladım ve o bayram gecelerinden birine geri döndüm... Sergiden sonra Beyoğlu'ndaki Hacı Abdullah lokantasına gitmemde tutarlı bir taraf vardı aslında. Hacı Abdullah'ın dekoru tam bir Fluxus'tur çünkü... Duvarların yüksek kısmında eski harflerle imzalanmış natürmontlar var. Onların altlarında oymalı pirinç aplikler ve aynalar. Aynaların arasında mermer raflarında ayva ve vişne kompostosu kavanozları.." (Bir Zeynep, Sabah, 22 Ekim 1995) Milliyet'in, Hürriyet'in, Sabah'ın birer Zeynep'i var; üçünün de ortak özelliği Türkiye'ye bir yabancı, bir turist olarak, bakabilmeleridir; gördükleri her şeyi beğeniyorlar. Arada ufaktefek kusur buluyorlar; ancak bu Manukyan Düzeni'ni bu son zamanlarda en çok yağlayanlar, bu Zeynep'lerdir.

Bir: İki bin yıllık, kadının ezilmişliğini ve kendisine güvensizliğini yansıtıyorlar. İki: İki yüzyıllık Türk güvensizliğini temsil ediyorlar. Üç: Kemalizmle birlikte had safhaya çıkan Türk aydınının, batı karşısındaki, aşağılık kompleksini, en yüksek noktada, canlı tutuyorlar. Sanki üzerlerinden Moğol sürüleri geçmiş, hiçbir itirazları, başkaldırı ya da isyanları bulunmuyor. Bir örnek verdim; yazmasını da bilmiyorlar, ancak düzenin pisliklerini çok iyi yağladıkları için, para alıyorlar. Arada bir yaptıkları eleştirileri, gıdıklamaya ve kafaları, zengin bir lokantanın çöp tenekesine benziyor; Avrupa sokaklarına, ayda bir bırakılan eski eveşyaları ile Hacı'nın ayva kompostoları arasındaki mistik bağı görebiliyorlar, ben göremiyorum.

Son zamanlarda, "Modern Gericiler" için bir turnusol kağıdı olan tarihe daldılar. Bir: Türkiye yönetiminin İç Asya merakıyla birlikte eski Türk yurtlarına gidiyorlar ve birdenbire Orhun Yazıtları'nı yeniden buluyorlar. İki: Leyla Zana'nın ödül aldığı bir zamanda, dışarda "Türk" başarıları avına çıkıyorlar ve Moğol soyundan gelen tutucu ve yurtdışında tanınan tarihçi Halil İnalcık'ın yazacağı bir makaleyi göklere çıkarıyorlar. Üç: Birden bu döneklerin tarih tekkesini veya Boğaziçi Üniversitesi'ndeki Pamuk, Keyder, Berktay türü araştırmacıların tarihçiliğini piyasaya sürüyorlar. Kuşkusuz bunların tümü, bizim yükseliş dönemimizde sola bulaştılar ve bir bölümü ünlü dönektir; dönekliği de yağlıyorlar.

Bitiriyorum. Bir: Yağlananlar içinde Halil İnalcık hariç hiçbirisi tarihçi değildir. Boğaziçi Üniversitesi'nden Profesör Tansu Çiller, ne kadar iktisatçıysa, bunlar da o ölçüde tarihçidir. İki: Tarih bir halklar ve o nedenle diller bilimidir; sadece İngilizce bilmekle, tarihçilik kesinlikle olmuyor. Üç: Diller ve tarih üzerinde düşünürken, Goethe'nin bir sözüyle karşılaştım; Goethe, "qui n'en connait qu'une, n'en connait aucune" diyor, "sadece bir dil bilen, hiçbir dil bilmiyor" anlamına geliyor. Çok doğrudur; ben Madam Çiller'i tanımadan, bir bakkal İngilizcesinin ötesinde İngilizce bilmediğini ortaya atarken, şimdi doğru çıkmıştır, esas olarak Türkçe bilmediği gerçeğinden hareket ediyordum. Üniversitelerde iktisat hocalığı yaptım, "biz kırk kişiyiz, birbirimizi biliriz"; İngilizceye dayalı sosyal bilimler, Amerikan bilimciliği, mensuplarına kavramayı ve bilmeyi unutturmuştur. Bunların hepsi tükenmiştir. Dört: Yaratılıcık tılsımı bizdedir ve söylediğimin örneği, Mete Tunçay oluyor. Mete, bizim yükselen dalgamıza bindi ve bindiği zaman da, "Türkiye'de Sol" başlığıyla değerli ve yol açan bir çalışma yaptı. Dalgamızdan indi, aradan otuz yıl geçti, ağırlıklı bir makalesi bile yoktur; diğer döneklerle birlikte "İstanbul güzellemesi" yapıyor.

Sevmek nedir? Sevmek, eğer bağımsızca bir bilme yürüyüşü değilse nedir? İnsanın sevmesi, sevdiğini kendi diliyle ve hiçbir dış karışma olmadan, tanıması yürekliliği değilse nedir? Ben böyle anladım ve anlıyorum. İşte böyle anladığım için, Rusya devrimini sevdim ve ülkemizde Rusça öğrenen ilk sosyal bilimci oldum. Kürt yükselişini çok önemsedim, Kırmançi ve Sorani öğrendim, devam ediyorum ve İran dünyasına açılıyorum. Bu, sevmektir ve bilim, sevmedir. "Tarihçi" oldum mu? Nerede! Çok güzel bir dergahtır ve ben henüz hazırlanıyorum. Ancak yine de, Frankfurt'ta yazışleri müdürümüz Bülent bir telefon konuşmamızda söylemişti, Türk Genelkurmayı bir tarih konferansı toplamış ve burada benim "tarih tezlerimin yanlış" olduğu kararı alınıyor. Albaylar ve birtakım profesörler, yakın zamanda, "Yalçın Küçük'ün tezleri yanlıştır" diye komut veriyor, mahkemeler, "kafası yanlıştır" diye sürdürüyor; yakında "kendisi yanlıştır" kararını bekliyorum. İlk haberleri gelmiştir, biliyoruz. Bütün bunların beni daha da çok çalışmaya

tahrik ettiğini söylemek durumundayım.

Diğerlerine gelince, ben bu öyküyü çok seviyorum. Oğlan çıkmış, Paris'e gelmiş, Sorbonne'de okumuş, büyük profesör olmuş çok ünlüdür, dünya oğlandan söz ediyormuş, köyüne gelmiş, köylüleri eve doluşmuş, büyük bilim adamını ziyaret ediyorlar. Birden büyük profesör, gözünü tavana dikiyor ve dalıyor; köylüler şaşırıyorlar, büyük profesör saatlerce tavana bakıyor, köylülerde bu büyük keşif saatlerinde ayrılıyorlar; sabah oluyor. Babası soruyor, büyük profesöre, "Baba, çözemedim" diyor, "Bu öküz nasıl tavana çıkıp, o tahtanın üzerine yapmış, tezek orada duruyor, yerçekimine aykırıdır" diyor; baba da şaşırıyor ve bir cevap veremiyor. Her zaman analar çözerler, uyanıyor, "bre oğul ne var" diyor, "Hani sarı kız vardı ineğimiz, sen çok severdin, işte o yaptı, tahta yerdeydi, üzerine ...tı, hatırattır dedik, temizlemeden tahtayı tavana koyduk, ondan oğul ondan" diye ekliyor. Bu öykü bana ülke dışındaki ünlü bilim adamlarımızı hatırlatıyor ve hepsini çok iyi anlatıyor. "Ün", sadece ve sadece, büyük makinanın vidası olmakla mümkündür.

Deliliğe Methiye'de Erasmus, "Başkalarının aklıyla bilge olmaktansa kendi aklımla deli olmayı tercih ederim" diyor. Bizimki böyle bir yoldur, kendimizi arama yoludur. Bu "kendimiz" olmayanların bize "deli" gözüyle baktıkları bir yürüyüştür. Gerçekten de aslında bizimki bir yürüyüşten daha çok aklı değiştirme savaşıdır.

- ∞ -

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

yaranmacı solculuk

AZ NAZIMLI OLSUN

Belki anlaşılması zordur, ancak ben, dünya'yı bir türlü bilemiyorum. Bu sözcük "dünya", Süryancadır, bunu biliyorum; bilmediğim sosyolojik olarak dünya'nın ne olduğudur. Ben, dünya'yı bir türlü bilemediğim için "dünyaca ünlü olmak" ne demektir, bunu da hiç bilemedim; kuşkusuz, bilemediğim için de, "dünyaca ünlü olmayı" hiç istemedim. Bana göre "dünya", benim köyüm'dür, bana göre dünya hep benim sokağım ve mahallemdir; bu nedenle ben hep köyümde, sokağımda, mahallemde tanınmayı ve onlar tarafından beğenilmeyi istedim. İşin ilginç yanı, aslında herkesin de böyle düşündüğüne inanıyorum. Gerçekten de, Kürtçe ve Farsça türünden İran kökenli dillerde olan, Türkçe olmayan ve bize oradan gelen "herkes" sözcüğünden de bunu anlıyorum. "Herkes", Türkçe "bütün kişiler" demektir ve benim için, sokağımda ya da köyümde yaşayanlardır; en çok gördüklerimdir. İşin daha da ilginç yanı Aziz Nesin'in de, böyle bildiğine inanıyorum; Nesin, "Türklerin çoğu aptaldır" derken, kendi dünyasını, kendi herkes'ini dillendiriyordu, ben böyle anlamak istiyorum. Kendisi tartışılabilir, ancak Aziz Nesin'in dünyası, herkes'i, hep solcuydu ve bana göre Aziz Nesin, Türklerin çoğunun aptal olduğunu söylerken, daha çok her gün gördüğü Türk solcularını düşünüyordu ve burada çok haklıdır. Türk solcularının çok büyük bölümü aptaldır. Benim mahallemdeki Türk solcularından biliyorum; yüzde doksan-

dan fazlası aptaldır.

Aptalı kandırmak çok kolaydır ve Türk solcularını kandırmak ise aptalı kandırmaktan daha kolay görünüyor. Hiç kimse inanmayabilir; Mesut Yılmaz bile Türk solcusunu kandırabiliyor. Ağızdan ishal Madam Çiller'in ağızdan kabız rakibi Mesut Yılmaz bile Türk solcularını kandırmakta güçlük çekmiyor.

Bu ağızdan kabız Mesut Yılmaz var ya, kanlı Özel Tim'in fikir babası olmakla övünüyor. Bu ağızdan kabız Yılmaz, içinde pek önemli laf olmayan Doğu Raporu'nun bir Cia işi olduğunu savunuyor ve PKK'ye bağlayarak reddediyor. Bu kabız Mesut Bey, sekizinci maddede değişikliği ihanetle eş tutuyor ve bütün bunlara karşın her ne demekse "Türkçeyi en iyi kullanan" Nazım Hikmet'e hayranlık ifade ediyor ve mezarının getirilebileceğini söylüyor; bütün aptalların suyu akmıştır. Bitti; her kötülüğü yap, ancak "Nazım'ı sev" ve mezarını taşı, tamamdır, Türk solunun kalbi kazanılmıştır, çünkü aptaldır. Şimdi yeni bir Amerikan saldırısını "az Nazımlı" bir menü içinde sunuyorlar; Türk solu alıcı oluyor, çünkü aptaldır.

Bir paranteze izin var mı? Bir: Şair'ler hiçbir dilde dili iyi kullanmazlar. Kabız'ın ağzındaki bu aptal sözün kaynağında da, Türk solu olduğundan kuşku duymuyorum. Bir dili "en iyi kullanmak" düz yazı yazarlarının işidir ve Nazım Hikmet ise düz yazı yazmasını bilmeyen bir kişidir. İki: Nazım, dünyada uzun hapis yatan ve bir tek kitabı yasaklanmayan bir yazardır. Bu bir rekordur. Nazım'ın hiçbir şiiri ve hiçbir kitabı hiçbir zaman dava konusu olmamıştır. Üç: Çünkü, Nazım, bir kavga ve örgüt adamıdır, ancak, bir kavga şairi değildir. Dört: Teferruat, kitaplarımdadır.

Estetikten politikaya geçiyorum. Bir: Otuz Ağustos'u resmen Nazım'la kutlayan Üsteğmen Taner Tuna ile hiçbir sorunum bulunmuyor, belki samimidir ve ben bu orduyla birlikte savaştım ve şimdi yasalara göre "gazi" rütbesinde bir kişiyim. Savaşta bile bu ordu içinde çok güzel insanlar ve subaylar gördüm. Son olarak ölen albayın eşi ve kızı da bu güzelliklerin bir bölümünü, en acılı yumakta bile sergileyebiliyorlar. İki: Ancak bu orduyu bilirim, eğer Üsteğmen Tuna, bir Otuz Ağustos gününde Nazım

Hikmet'in şiirini okuyorsa Genelkurmay kararıdır. Bu orduda, savaşın sıcağı hariç, pek inisiyatif olmuyor. Üç: Demek oluyor, az nazımlı bir menü, bir Genelkurmay Partisi kararıdır ve eğer bu karardan üç ay önce kabız Mesut, Nazım Hikmet hakkında bir edebiyata başlıyorsa, demektir, Genelkurmay Partisi'nin adamıdır. Dört: Benim pek aptal solcularımın bir bölümünün "ona şüphe yok" diyerek aptalca bilgiçlik taslayacakları kesindir, ancak benimki yine de bir ispat yerine geçiyor. Beş: Aziz Nesin, benim yorumumla, doğrudur ve Türk solcuları pek büyük ölçüde aptaldır. Kabız Mesut, Nazım edebiyatı ile ve kolera Madam Çiller karşısında veba Cindoruk anti-amerikan mektuplarıyla bu aptal solu kazanmaya çalışıyorlar. Kazanırlar; Demirel bile bu aptal solun özgürlük ve Erbakan bile, bu aptal solun demokrasi kahramanı olabilmiştir. Bunlar da, hem Nazımcı ve anti-amerikan olurlar; çünkü solumuz aptaldır.

Politikadan yakın tarihe geliyorum, insanlar bir yerde "nokta" koymasını bilmek durumundadırlar. Ben mücadele dönemlerinde yaptıkları bir yana, İbrahim Seven veya Ahmet Kaçmaz'ın bir yerde "tamam" demelerini saygıyla karşılıyorum. Ancak bu Teslim Töre'yi hiç anlamıyorum; Türkiye'ye dönüp de yakalanınca, söylediklerinden bir "bırakma" anlamı çıkardım, fakat yakın zamanlarda çıkan sözsüz Söz dergisinde yazdıklarına bakınca hala bırakmadığı sonucuna varıyorum. Bana göre son derece aptalca yazıyor ve bunları neden yayınlıyorlar, bir türlü anlamıyorum. Belki de solumuz aptaldır, buna bağlıyorum.

Biz Toplumsal Kurtuluş'u, başkalarıyla birlikte, bugün Söz dergisine bağlı Sosyalist Birlik Partisi içinde yer alan "Emek hareketi" ile birlikte çıkarıyorduk; ayrılıklarımızın bir bölümü Nazım Hikmet ve bir bölümü de PKK üzerinden çıktı. Önce ikincisinden söz etmek gerekiyor; biz, TK rayına oturur oturmaz, Kürt Devrimi'ne omuz vermek gerektiğini düşündük. Birlikte olduğumuz Emekçi ve diğer arkadaşlar, kendi hallerine bırakıldıklarında, buna katılıyorlardı; ancak, bunların uzaktan akrabası Teslim Töre'den itirazlar gelince sarsılıyorlardı. Bu Töre hem kendisini Kürt kurtuluşunun sahibi ve hem de

Apo'nun rakibi görüyordu. Biz ise legal bir iş yaptığımızı ve Töre'nin Apo'ya rekabetinin bizi ilgilendirmediğini ve her koşulda Kürt Devrimi'ni desteklemek gerektiğini savunuyorduk. Anlaşamadık.

Nazım üzerine ise hiç anlaşamadık; ben o yıllarda bir inceleme hazırladım ve Nazım'ın bir devrimci şair için fazla milliyetçi olduğunu dile getirdim. Bu görüşlerimin Nazım'ın Kürtler üzerine bir şiir yazıp yazmamasıyla bir ilgisi yoktur; Nazım'ı tutarsız ve bir devrimciye göre fazla toprakçı ve gözü yaşlı buluyordum. Nazım'ı seviyordum, ancak, kavgacı bulmuyordum ve bugün Otuz Ağustos'ta Üsteğmen Taner Tuna'nın okuduğu şiirleri, cezaevinden, bir pazarlık sonucu ve bir af beklentisiyle yazdığımı kanıtlıyordum. Bugün Selanikli Kültür Bakanı İ.Cem İpekçi'nin beğendiği Nazım şiirlerini ise hiç sevmiyordum. Günlerce tartıştık.

Ne günlerdi; idamcı Süleyman Demirel siyasi yasaklıydı, af çıkacaktı, Özal buna karşıydı ve bütün Türk solu, son derece aptal olduklarını yazmıştım, "özgürlük kahramanı" Demirel'in arkasında saf tutuyordu. Biz ise Özal ile Morison Süleyman arasında bir tercihin "veba ile kolera" arasında bir seçim olduğunu düşünüyorduk, Emekçi arkadaşlarımız da böyle düşünüyordu, Kurtuluş'u öyle hazırladık. Ancak yine bu Töre'den aptalca bir tepki geldi ve bizi Demirel'i savunmaya zorluyordu; o sıralarda Teslim Töre, Apo'ya rakip ama Demirel'e teslimdi. Teslim Töre bizi önleyemedi, bazı ödünlerle Nazım Hikmet'i eleştiren yazımı yayınladık, veba ile kolera arasında bir seçimi reddettik, bu bardağı taşıran damlaydı ve Emekçi eğilimden koptuk.

Politik mücadele mi, düşman safları zaafa uğratmak demektir. Politik mücadele mi, safları her türlü darbeye karşı dirençli tutmaktır. Bunu düşündüğümüz için biz Nazım'ı sevgiyle doğru olarak yazdık. Yakın zamanlarda da, benim genç arkadaşlarımın çıkardığı dergilerin birisinde, "Zavallı Nazım" incelememi yayınladık; Nazım'ın Moskova yılları utanç vericidir. Bunları yaptık; yaptığımız için bizim saflarımız, Üsteğmen Tuna'nın şiir günü ve kabız Mesut'un Nazım sevgisi ya da Selanikli Kültür

Bakanı İpekçi'nin Nazım klipleri karşısında dirençlidir. Dirençsiz olanlar Nazım tüccarları ve vakıflarıdır. Dönükler ve fetişçilerdir.

Sonuç mu; ben bu düzenin bitmekte olduğunu görüyorum. Nasıl mı görüyorum, çünkü Osmanlı düzeninin biteceği zaman, Türk aydınları, meleklerin cinsiyeti üzerine çok ciddi bir tartışma sürdürüyordu. Şimdi de Nazım'ın aşkları ve kadınları üzerinde çok önemli bir tartışma yapıyorlar; sözü olmayan Söz dergisinden bu inanılmaz tartışmayı izliyorum. Aptal Türk soluyla aydının şimdi en önemli sorunu, Nazım'ın aşkları ve açlık grevidir; sanki başka açlık grevi yoktur ve bütün aşklar bitmiştir. Bu düzenin biteceğini işte bu bitmişlikten çıkarıyorum. Hele Tip'ten, Tkp'den dönük, yazarlar sendikası başkanı Ataol Behramoğlu Bosna'ya sefer düzenlerken bizim arkadaşımız Yazarlar Sendikası Sekreteri Emin Karaca'nın, Nazım'ın aşkları konusunda hem aptalca hem de bilgisizce bir tartışma sürdürmesinden, artık bu düzenin sol aydınları ile birlikte sonunun geldiğinden hiç kuşku duymuyorum. Güzel gençlerimizden, Odtü'den öğrencim Sinan Cemgil'in saygın babasının da bu işe karıştırılması nedeniyle ise içim parçalanıyor. Yapılanı hem ayıp hem de aptalca buluyorum. Türk solu, anlaşılması zor bir kısırlık içinde, "az nazımlı" menülere düşmüş görünüyor.

Bitti mi? Bir: Nazım "dünyaca ünlü" bir şair değildir. Nazım'ı Moskova'ya gittikten bir süre sonra Sovyet Komünist Partisi, "kardeş parti" çevrelerinde bir ölçüde tanıtmış ve bir ölçüde de pompalamıştır. Fransız Komünistleri tanıyordu ve şimdi dünyada şiir uzmanlarının dışında kimse tanımıyor. İki: Hiç önemli değildir, "bizim" şairimizdir ve bu yetiyor. Üç: Fakat şimdi Nazım da Yunus Emre türünden, Türk gericiliği ile aptal Türk ilericiliğinin ortak değerlerinden birisi haline getiriliyor. Dört: atv'nin Nazım menüsü ile aptal solun Nazım'ı bir ve aynıdır. Beş: Ayıp ve yazıktır. Altı: Geniş çözümleme kitaplarımdadır. Bitmedi; peki bizim peygamber Muhammed'den öğrenecek-lerimiz yok mu?

Peygamber Muhammed'in peygamberliğinin sosyolojik anlamını yazmak istiyorum. Bir: Muhammed peygamber, Yahya

da peygamberdir, diyor. Ama yetersizdir. İki: Peygamber Muhammed, Musa'yı da sayıyor, ama, eksik buluyor. Üç: Peygamber, İsa'yı da kabul ediyor, fakat, yetmez buluyor. Dört: İşte sosyolojik yol budur ve akıllı yol buradan geçiyor. Türk solu, geçmişini yetersiz bulmak zorundadır. Geçmişini hem eleştirmek ve hem de kabul etmek durumundadır. Ancak böylece içine düştüğü aptallık ve kısırlık batağından kurtulabilir ve kendisine sunulan ucuz "az nazımlı" menülerin tuzağına düşmez; bu yazı bunun içindir. Bu yazı, kendimiz için bir dünya kurmanın önemi ve onuru üzerinedir.

HAYDİ

Yalancı çıkarılmak istiyorum.

Ricam var.

Artık zamanı vardır, vakti gelmiştir, Ertuğrul Kürkçü'den bir ricam olacak, Kuruçeşme'de de olabilir, Kırım'da bir çeşmede de mümkündür, bir yeni toplantı dizisi istiyorum. Yakın dostları ve Sovyet düzeninin son gericileri Şatalin'i, Kagarlitskiy'i Aganbegyan'i de içine sokabilir; benim kurduğum, adını koyduğum şimdi İstanbul'da içinde beştaş oynadıkları Bilar da, bu işin içinde olmalıdır. Tip'ten eskilerle Tkp'den kalıntıların ünlü silah taciri Osman Kavala dahil bir bölük oligark ile birlikte, Dr. Beşikçi ile bana karşı kurdukları ve şimdi, Refah'çı Talip Erdoğan ve Selanikli İsmail Cem İpekçi tarafından finanse edilen Tarih Vakfı da katılmalıdır; pek bilimsel bir araştırma ve tartışma olmasını diliyorum. Bilimsel olarak yalanlanmak istiyorum.

Konu önemlidir; Stalin'in Türkiye'den "toprak ve üs istemesi" ve şiddetle "tehdit etmesi" üzerinedir. Konunun önemi şuradadır; Stalin'in bu istemesi çok talihsizlik olmuştur, çünkü, Stalin'in bu istemesinden hemen önce, Türkiye'nin solcuları hemen sosyalist iktidarı kurmak üzeredir ve Stalin pişmiş aşa su dökmüştür. Densizlik etmiş ve Türkiye sosyalizminin kuruluşunu önlemiştir; büyük teröristin yaptığı işte budur. Türkiye solculuğunun uzun tarihli hurafelerinden birisi buradadır. Gerçi ben bunun böyle olmadığını kanıtlayarak bu yanlışı düzeltmek

istedim, ama, bu çok sonralara denk düşüyor ve Türkiye solu, bu "güzel" yalanlardan bir türlü ayrılmak istemiyor. Üstelik güzel yalanlara da bir eğilimi var, şimdi bir yenisini icad etmiş durumdadır, ilkine dönüşüm biraz da bu nedenledir; şimdi "ah şu Apo toprak ve üs istemese biz yine kuruyorduk" diye mırıldanıyorlar; kabahat, şimdi de Apo'dadır, ben biliyorum. "Bunun için" diyorum, Kürkçü şimdi hazır boşken, çünkü şu sırada herhangi bir "süreç" başlatmadığı veya yeni bir gazete kurmadığı haberini alıyorum, "bu birinci konu aydınlanmalıdır." Rica ediyorum. İkinci ve taze hurafeyi ortadan kaldırmak yine benim işimdir. Kendimi biraz da hurafe itfaiyecisi türünden görmeye başlıyorum.

Türkiye gericiliği piyasasını bulmuştur; bütün yalanların en kıskanç alıcısı Türk ilericisi ve özellikle soludur. Birisini dönüp dönüp yazıyorum; Madam Çiller, babasının nurcu Fethullah'ın "büyük" danışmanı olduğunu okuduğum Sezen Aksu beni doğruluyorlar, her ikisi de yaman Yunus'cu oldular. Ben yıllardır, en kalın kitaplarımda "Bu Yunus iyice bir ademdir, cahildir, ama bir renktir, derviştir fakat felsefesi çok tutucudur, kendisi de teslimiyetçidir" diye yazarım. Madam ve Se'en kadar bile etkim olmadı. Arada sorar dururdum, örnek olsun yakın arkadaşımdı, o zamanlar hızlı bir ilericiydi, Demirtaş Ceyhun'a "Allah aşkına ne buluyorsunuz bu Yunus'tan" derdim, bana, "El-hak diyor, Enel Haq diyor" diye cevap verirlerdi, beni cahil bulurlardı. Şaşardım, şimdiki kadar Kürdistan bilgim de yoktu, tarikatlar yatağı Kürdistan'da bir de El-Haq tarikatı var, hepsi "ben Hak'kım" diyor, bilmiyordum ve Türk solculuğunu bu yanlışından caydıramıyordum. Eksik olmasınlar, uğruna memleketler terkettiğim Madam Çiller ve Se'en Aksu, Yunus'un bizim olmadığı konusunda, benden çok daha fazla ikna edici oldular.

Yunus, Osmanlı ile yaşıttır, ancak Osmanlı aydını Yunus'u hiç önemsemiyor. Yunus'u bulup çıkartan, Yusuf Ziya Ortaç'ın "büyük bilim adamı ancak küçük" dediği Türkçü Fuat Köprülü'dür ve yayan da otuzlu yıllarda, TC Genelkurmay Başkanının damadıdır. Şeyh Said'in kalkışmasından sonra kızgınlıkla bütün tarikatları kapatan kemalist rejim otuzlu yıllarda birden boğulduğunu hissetmeye başlayınca dinle yeniden flört etmeye

kalkıştı ve kapıları Yunus'la açtı. Yunus'u ilerici harekete karşı bir kurşun olarak sıktı, kurşun büyüdü, ilerici hareketin kendisi oldu. İlerici hareketemiz en çok içine sıkılan kurşunları seviyor.

Stalin'in "toprak ve üs istemesi" hikayesini ise Türkiye gericiliği çıkardı, ama işi bitince ilerici Türkiye solculuğu ise kendisiyle birleştirdi. Türkiye İkinci Dünya Savaşı'nda iki kamp arasında bocalamıştı, savaş bitmiş, Türkiye her iki tarafın da güvenini yitirmişti; yalnız ve güvensizdi. Türk oligarkları buna dayanamazlar; ayrıca savaştan hemen önce kendisini feshederek kemalist partiye katılan Tkp yeniden örgütleniyordu ve Türk yönetenleri korkuyordu. 1920 ve 1921 yıllarında bağımsız Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan, garip görülebilir, kemalist güçlerin desteğiyle, içerden bir avuç bolşevikin ayaklanması ve Kızıl Ordu'nun girmesiyle sovyetize olmuşlardı; İkinci Dünya Savaşı sonunda, benzer bir senaryoyu bu kez kendisine karşı vehmeden, Türk yönetenleri titriyordu. Dünyanın dikkatini çekmek ve emperyalist kampa yapışmak için yalana ve provokasyonlara ihtiyacı vardı; belgeleri kitaplarımdadır, bu toprak ve üs isteme yalanı çıkartıldı. Bu da Türk solculuğuna sıkılmış bir kurşun ve hatta havan mermisiydi; içinde kaldı ve Türkiye solculuğu, içine sıkılan kurşunları bayrak yapma alışkanlığına da uygun olarak, bu yalanı da kendi hakikati haline getirdi. Sıkılmadan, Stalin'in bu densizliği olmasa, iktidarı alacağını yazıp duruyordu. Bir güzellik karşısında iktidarsız ve bekar Osmanlı paşazadelerinin "Ah ben bir bekar olsam" demesi türünden "ah bir Stalin etmeseydi" diye sayıklıyorlardı. Yolu açmak için yalan ve hurafelerin üstüne gitmemiz gerekiyordu; kesindir.

Ricam bunun içindir, hem Ertuğrul'un boş zamanı ve hem de Tip ve Tkp kırıntılarının kurduğu ve Refah Partisi Belediyesi ile Madam Çiller'in Kültür Bakanlığı'nın finanse ettiği "Cedid" Türk Tarih Kurumu'nun elemanları ve parası var. Çok daha önemlisi, şimdi Sovyetler Birliği yıkılmış, bütün arşivler Stalin ve Sovyet düzeninin düşmanlarının eline geçmiştir; artık araştırılması daha kolay görünüyor. Ayrıca ben bu yalanı, zamanın Moskova'daki Türk Elçisi ve Amerikan casusu Selim Sarper'in, böyle bir yalanın gerekçesi Molotov-Sarper görüş-

mesini, zamanın Moskova'daki Amerikan Büyükelçisi Harriman'a anlatımına dayanarak çürüttüm. Gizli olan bu belgeler üzerindeki gizlilik yıllar sonra kaldırılınca oradan ispat ettim; ama mümkündür, belki ben de Amerikalılar da uyduruyoruz. Şimdi Sovyet arşivleri, düşmanların elindedir; Ertuğrul Kürkçü'den rica ediyorum, bir de oradan sınamak gerekiyor.

İş sadece beni yalanlama sorunu değil; ayrıca güncel görünüyor. Çünkü yanlışı seven, kendisine sıkılan kurşunları okşayıp büyütme mucizesi yaratan Türk solu şimdi yeni bir yanlışın peşinde koşuyor; bakıyorum, yine sosyalizm kuracak oluyorlar ve bu kez Apo çıkıyor, Apo da "pişmiş aşa su koyuyor", çünkü bunlara göre, Apo da üs olmasa bile kesin toprak "istiyor". Eğer istemese, sosyalizmi bu kez kesinlikle kurmuş olacaklar; şimdi bunu söylüyorlar. Hepsi söylüyor, ancak söylenenler, en net formülasyonuna, televizyonda da değindim, Ertuğrul Kürkçü ile Cumhuriyet gazetesinde Deniz Teztel'in yaptığı söyleşide kavuşuyor. Bu nedenle ben de, artık kabak tadı veren bu yanlış için "haydi" demek gereğini duyuyorum; Kürkçü'den, "Cedid" Türk Tarih Kurumu'ndan Türk solculuğundan rica ediyorum. "Haydi" diyorum ve Türk solunun Avrupa'daki yeşilcilerden aldıkları, "demokrasi şimdi" ya da "barış şimdi" türünden ithal malı nakaratlarına uyarak, "araştırma şimdi" diye de ekliyorum. Yalanın köküne inme zamanıdır. Ciddiyet zamanıdır. Kolaycılıktan uzaklaşma zamanıdır.

Sosyalizm, insan doğasına en uygun düzendir. Sürekli koşmaya ve sürekli yükselmeye dayanıyor. Sosyalizm, doğada ve toplumda her gün yeni bir keşif demektir; yürüyüş bittiği zaman, insanın yüksekliğe koşusu bittiği zaman, sosyalizmin de biteceği kesindir. Sovyet düzeni yürüyüşü bittiği için bitmiştir; bu, bir. İkincisi, 1970 yılında, Tip'te, benimde içinde olduğum Emek Grubu tarafından Aybar kesin tasfiye edilince Behice Boran genel başkan oldu ve Kürt sorunu'na o zamana kadar görülmemiş bir ciddiyetle ve en ileri biçimde sarıldı. Ayrıca yazıyorum, bizim bu "dava" ile içiçeliğimizin tarihi çok eskidir ve Tarık Ziya Ekinci'nin yazdıklarının aksine, önemli sayılmamız Aybar'ın tasfiyesinden sonradır. Biz sosyalizmimizi geliştirip Kürt halkının davasına sarılırken, Kürkçü genç bir öğren-

ci olarak kemalist cephe inşası içindeydi. Ancak biz ne yaptığımızı biliyorduk; bu sarılma karşısında, o sırada deneyimli bir Chp yöneticisi olan ve daha sonra Dışişleri Bakanlığı yapan, şimdi aramızdan göçük Prof. Dr. Turan Güneş, "Tip, Kürt sorununa sahiplenmezse biter, sahiplenirse de kapatırlar" diyordu. Türkiye İşçi Partisi sosyalizmin gereğini yaptı, askeri darbe oldu ve kapatıldı. Üçüncüsü ise, bugün, kapatılacak bir sosyalist örgütlenmenin olmadığıdır, sadece denenmiş inancımız ve kazanılacak bir mesafe var. Dördüncüsü, Türkiye sosyalizmi, ancak ve ancak, Kürt sorunu için çözüm üretip uygulayabildiği ölçüde varolup iktidara yaklaşacaktır; başka bir kapısı bulunmuyor. Bu Lenin'in de ünlü dersidir. Beşincisi, bu kapıdan geçme yüreğini göstermeyenlere, kapının açılmasını oligarşiden bekleyenlere de, "haydi, canım" demek gereği üzerinedir. "Haydi canım", haydi!

ŞEY

Avrupa faşizmi, birinci dünya savaşı sonrasında Mussolini ve Hitler'in yaptıkları, nedir? Bu soruya verilen cevaplar içinde en doğrusu, tanınmış sosyalist, devrimci ve bu nedenle de feminist Clara Zetkin'e aittir; Zetkin, faşizmi, sosyalizmi kuramayan Avrupa proletaryasına kesilmiş bir ceza olarak görüyor. Doğrudur; yükselmiş ve ancak iktidarı almamıştır. Cezasını almıştır.

Eski Yugoslavya'da, müslüman ve ortodoks Sırpların yaşadıkları insanlık dışı acılar nedir? Bu, müslüman ve ortodoksların el birliğiyle sosyalizmi yıkmalarının keffareti'dir. Osmanlıca sözlük, keffaret'i, "bir günaha karşı tutulmak üzere yapılan veya tutulan şey" olarak veriyor; burada uygundur. Bir düzeni geliştirmek yerine yıkmanın karşılığını yaşıyorlar.

Peki, On İki Eylül 1980 tarihiyle başlayan yazgı, eylülizm adını verdiğimiz katmerli zulüm, nedir? Bu da, Türkiye sosyalistlerinin iktidarın eşiğinden dönmeleri nedeniyle, halklarımıza yazılmış bir kin ve işkence düzenidir. Yetmişli yıllarda kütle ayağa kalkmış, kaldırılmış, halklarımız büyük bir iç savaşı kahramanca göğüslemiş, ancak bu yükselişte en çok hakkı olmasa bile en çok gücü olan iki örgüt, iktidarı almak bir yana iktidarı düşünmekten bile kaçmıştır. Cezası kesilmiştir. Dünya tarihinde eğer bir kalkış, gücüne ulaşmazsa, sonu mutlaka cezadır ve herbiri birbirinden daha zalim cezadır. Akacak olan, akan, Kürtlerin de Şeyh Said ve Seyit Rıza kalkışmalarından sonra

çok iyi tattıkları, Avrupa'nın Napolyon'un düşüşünden ve asıl Komün bozgunundan sonra öğrenmeye başladığı, yönetenlerin büyük korkusuyla yoğrulmuş, görülmemiş kinli kan ırmaklarıdır. Eylülizm, büyük bir korku, büyük bir panik ve bunlarla sulanmış, halklarımıza karşı bir büyük kindir.

Bu kinin ve bu zulmün sorumlusu son çözümlemede, yükselmiş bir hareketin üstündeyken, iktidardan kaçan ve sonunda halklarımızı bu kana doymayan zulme terkeden Tkp ve Dev-Yol'dur. Eylülizm eninde-sonunda Tkp ve Dev-Yol'un inançsızlığının, kararsızlığının, sığlığının, sorumsuzluğunun, eylülden önce iktidardan kaçışının ve eylülizmle birlikte teslimiyetçiliğinin keffareti olmuştur. Şimdi yeni yükselişlerin arifesinde bu teslimiyetçiliğinin, başını gösterdiği yerde, başına işaret etmek ve vurmak zorunluluğumuz var.

Bütün sorumluluklar bizimdir.

Birleşecekmiş? Artık pısırıklığın son Godot'su da budur. Dev-Yol ve Birleşik Sosyalist Parti'nin birleşmesi aslında Tkp ile Dev-Yol'un birleşmesidir; yine aslında ise ben bunları çoktan birleştirmiş bulunuyorum. "Tezler" dizisi içinde var; bir insan doğar, büyür, gençliğe yaklaşır ve "bu işler böyle gitmeyecek" demeye başlar, artık solcudur. Bu, daha doğrusu, benim "Tezler"deki sözcüklerimle, solda ilk basamak hareketidir; bu haliyle, bu gençlik adayı, potansiyel bir Tkp'li ya da potansiyel bir Dev-Yol'ludur. Eğer birisi çıkıp bu sendikalar yoluyla olur, diyorsa yolu Tkp'ye doğrudur; yok, eğer "olmaz" diyor ve silah üzerine bir edebiyata eğilim gösteriyorsa Devrimci Gençlik'ten yana eğiliyor, demektir. Görülüyor, aralarındaki ayrılık hiçbir zaman teoride değil pratiğin sadece bir parçasındadır; buna, bir de Moskova aşkı veya Latin Amerika vurgusu eklenebilir, hepsi budur. Şimdi hepsi daha çok buradadır; çünkü, Sovyetler Birliği'nin yıkılışı bir tarafta Moskova bağımlılığını yerin dibine itmiştir, diğer tarafta da Dev-Yol tarafında silahtan korku başlamıştır. Dolayısıyla hem Tkp ve hem Dev-Yol, ilk basamaklarına dönmüşlerdir; birleşmeleri yerindedir ve ben bunları çoktan birleştirdim. Ne bekliyorlar?

Bu laf ilk çıktığında, yine televizyonda bir sohbetimde değinmiştim, Frenklerin güzel bir sözü var, "ölmüş atı

kırbaçlamamak gerekiyor" diyorlar; şimdi yapılmak istenen ölmüş atı kırbaçlamaktır. Bir noktanın altını çizmek istiyorum, Hem Tkp ve hemde Dev-Yol içinde pek çok yiğit insan olmuştur; hepsini sevgiyle anıyorum; ancak bunları tartışmıyorum, tartıştığım çizgidir. Dev-Yol daha yenidir, tarihi daha kısadır; ancak temel çizgisi sığlık'tır. Tkp tarihi ise uzundur, bu tarih hepimizin tarihidir ve ben her zaman bu tarihin sorumluluğuna sahibim; ancak bu sorumluluk duygusu benim, Tkp tarihinin bir ihanetler tarihi olduğunu görmemi engellemiyor. Bunları başka bir yerde, başka bir zaman yine özetleyeceğim, burada çok uzatmaya ve çok gerilere gitmeye niyetim yok; ancak bu eylülizm zulmüne karşı mücadelenin ayağını bağlayan, bir tarafta "Sol Birlik" içindeki ağırlıklı konumlarıyla Tkp ve diğer yanda "anti-faşist cephe" içinde, PKK dahil bütün örgütleri beklemeye alan Dev-Yol olmuştur. Buna ek olarak, Dev-Yol liderleri Mamak'ta ortak savunma belgeleriyle teslimiyet ve tasfiye bayrağını çektiler; öyle bir belge, önce inanamadım ve yayınlamak için hapisteki yöneticilere haber yollayıp izin aldım ve bunun üzerine bu ihanet ve teslimiyet bayrağını kitaplarımda yayımladım. Bu, bir. İkincisi, pek bilinmez ve bilinmeyenlerin çoğunu yazmak da sorumluluğumdur, başında Aziz Bey ile benim olduğum, bizim "Aydın Belgesi" hareketimizle, Kürt Devrimi'nin atılımı aynı tarihlidir, eş zamanlı ve eş aylıdır. Kuşkusuz, bu eş zamanlılık bizim irademizin marifeti değildir; bu sadece, toprağın derinliklerinden, zulme ve ihanete karşı ortak yazgının fışkırmasıdır. Aydını yükselttik, kütleyi yeniden canlandırmaya başladık, ben buradan "açık devrimci parti" açıklamalarımı yapmaya başladım; karşıma sadece ihanetin tellalları çıktılar. O zaman ihanetin tellalları bir bölük Tip'le bağlantılı Tkp'dir; başka yerde ayrıntısıyla yazacağım; bugün bu birleşik partinin başında olan bile parti kurmanın provokasyon olduğu yollu demeçler veriyor ve bana "provokatör" iması yolluyordu. Daha sonra yazacağım, şimdi aramızdan göçük Aziz Nesin'i "Yalçın Küçük delidir" diye üzerime salan, doğrusu deliliği çok sevdiğimi o zaman da açıkladım, bu ihanet şebekesidir. Olmadı, ihanetçiler yükselişimizi durduramadılar ve satışlarını yapamadılar ve iki liderlerini, Nabi Yağcı ile Nihat Sargın'ı uçağa

bindirip, Ankara'ya gönderdiler ve bize karşı zulüm kuvvetlerine rehn ettiler. Yükselişi durdabilmek için benim "Töbe Kabe" dediğim bir birleşik ihanet maskaralığını ileri sürdüler. Satış için geldiler ve teslim bayrağını çektiler. Üç: Bizi bir zaman yine gerilettiler. Dört: Devletin 1991 yılındaki büyük saldırısı, bir yanda Vedat Aydın'ın, diğer yanda Devrimci Sol liderlerinin katli ile başlayan yeni zulüm dalgası bu ihanetin hazırlığı üzerinedir. Beş: Bizler her zaman zulüm kadar ihanet ile mücadele etmek durumundayız. Altı: Tkp ile Dev-Yol kalıntılarının birleşmesi için hiçbir engel bulunmuyor.

Artık hem okuyarak ve hem de yaşayarak bu ihanete karşı yeni duyu'lar geliştirdim; hemen korkularını anlıyorum. "Şey" kampanyasını da böyle alıyordum. Bu "Şey" sözcüğü ya da "ş'apmak" deyişi karşısında hep irkiliyorum. Bunların bir bölümü bu hain savaş nedeniyle akıllarınca ya da akılsızlıklarınca bir kampanya açtılar ve adını "şey" koydular, "gel, gel" diyorlardı, "barış için sen de birşey yap" diye buyuruyorlardı. İrkiliyordum, şimdi zamanıdır, aslında bu "şey" ya da modern biçimi "bişiy" beni hep ürkütmüştür, kökü, ben buradayken aramızdan göçen Babam'a kadar gidiyor. Çünkü Babam bizim yetişmemize çok önem verirdi, daha okula başlamadan önce ağzımızdan bir "şey" sözü çıktığında, yapmadığını bırakmazdı; "ne demek, şöyle şey ne demek, ne demek istedin, kafan yok mu, anlat, şey ne demek" diye tutturur, bir ağzımıza biber koymadığı kalırdı. Ben Babam'dan insanların söyleyecek sözü olmadıkları zaman "şey" dediklerini, yapacaklarını bilmedikleri zaman "şey, şey" diye mırıldandıklarını, sorumluluktan kaçmak için "şiy şiy" diye kekeme olduklarını öğrenmiş bulunuyorum. Tkp ve Dev-Yol yolu, solda kekeme bir yoldur.

Şimdi birleşmişler, bu hain savaş için, "Şey" kampanyasına ek olarak "bugün barış için ne yaptın" kampanyasını açmışlar; son derece aptalca bulduğumu yazmam gerekiyor. Barış için ne yaptın; cevap düşünüyorum. Ben eğer "Bu sabah barış için ne yaptın" sorusuyla karşılaşsam, herhalde, "tıraş oldum" derim veya, "dişimi fırçaladım" diyebilirim; "ayakkabımı boyadım" demem de mümkündür. Kısaca, "bişiy yaptım" da diyebilirim; "bişiy yaptım ama neydi hatırlamıyorum" en doğru ve yaygın

cevaptır.

Sığlık ve hafifliktir. Tkp ve Dev-Yol'a veya birleşmelerine yakışıktır.

Ancak ben yine de biraz ciddi olmak gerektiğini düşünüyorum. Çok kısa zaman öncesinde çıktı ve düzeltmeye çalıştık. Kürt Devrimi bir insan hakları sorunu değildir. Kuşkusuz bu hain savaşın ortaya çıkardığı insan hakları sorunları var; ama, Kürt mücadelesinin çözümü, bir insan hakları programını çok aşıyor. İki: Şimdi ikincisi çıktı. Tekrar etmek durumundayız. Kürt Devrimi bir barış mücadelesine indirgenemez; Kürt Devrimi'ni bir barış programı çerçevesine indirmek bir yandan teslimiyet zincirini sürdürmek ve diğer yandan kekeme olmak demektir. Kuşkusuz, Kürt mücadelesinin sonunda barış var; ancak mücadelenin kendisi bir barış programı değildir. Üç: Çok daha önemlisi Kürt mücadelesi, çözümü, barış örgütlerine bırakılmayacak kadar ciddidir. Dört: Kürt Devrimi'ni barış mücadelesine yatırmak, teslim etmeye hazırlanmak demektir.

Şimdi, daha önce yazdıklarıma ve daha sonra yazacaklarıma bir parantezle bağlanmam gerekiyor; Tkp yolunun yakın tarihteki ihanet çizgisinde, İ.Bilen'den de sorumlu olan, martçı ve eylülist direniş zamanlarında İ.Bilen'in çıraklığını ve sonra kalfalığını yapan N.Yağcı, S.Coşkun ve V.Sarısözen'dir. Bunlardan birisi, Haydar Kutlu adıyla gelip teslim olmuş ve bir süre Ulucanlar'da misafir edilmiştir. Diğer ikisi ise üçüncü darbe sırasında ellerini kollarını sallaya sallaya gelip Birleşik Parti'de yönetici olmuşlardır; daha önce pek yazıyla ilgisini bilmediğimiz Sarısözen de, Söz'ün makaleler komiseri görevini almış bulunuyor. Bana gelen son Söz'de ise bir makale döşenerek, Kürt Devrimi'ne yaklaşıyor. Bir paragrafını aktarıyorum; "Yaşadığımız topraklardaki savaş kronikleşmiştir. Ne devlet PKK'yi kendi amacına uygun bir barışa zorlayabilir, ne de PKK devlete kendi sonul amacına uygun barış dayatabilir. Şimdi taraflar, ortada Türkiye çapında kitlesel, iktidara boyun eğdirici, militan bir barış hareketi olmadığı için yakın yazgılarını uluslararası kapitalist devletlerin aralarındaki dengelere bağlama durumuyla yüzyüzedirler." Daha ne olabilir? Sığlık ve

teslimiyetçilik, Genelkurmay tarafından çıkartılan Aydınlık ile aynı ifadeleri kullanmaya yolaçıyor; Türk devleti bir yana, PKK de çözümü "kapitalist devletlerin aralarındaki dengelere bağlama" ve burada arama durumundadır, bu söyleniyor. Ancak dahası var, bu makaleler komiserine göre, Kürt Devrimi'nin önündeki en büyük eksiklik, "militan bir barış hareketi" olmamasıdır. Daha ne söylenebilir; bir sosyalist partinin kendisini reddetmesinin bundan açık ifadesi olabilir mi? Adama sormuşlar, "adın ne" demişler; inceymiş, zayıfmış, "Mülayim" diye cevap veriyor. Soran da kızıyor, "bre sert olsa ne çıkar" diyor; militan bir barış hareketi oldu da ne çıkıyordu? Tkp'nin kendisi, Moskova açısından militan bir barış hareketi değildi de neydi? Tkp güdümündeki çok güçlü Türk barış hareketi ise ne yaptı, ne bıraktı? Barış Davası'ndan yargılanan Baro Başkanı Orhan Apaydın, daha sonra, mahkemelerde, komünizme ve devrimciliğe küfretmedi mi? Erdal Atabek bugün Cumhuriyet gazetesi içerisinde değil mi? Barış Davası'ndan üçbuçuk yıl yatan Milliyet gazetesinden Ali Sirmen, General Ahmet Çörekçi'nin "istemezüük" misullü beyanatlarını "çok demokratik" bulan yazılar yazmadı mı? Ünlü ve militan barışçı ve şimdiki Yazarlar Sendikası Başkanı ve Cumhuriyet gazetesi yazarı Ataol Behramoğlu, Bosna seferine çıkmadı mı? Peki biz bütün bu sahneleri bir daha yaşamaya mahkum muyuz? Utanmak gerekiyor.

Aynı yerden devam ediyorum: "Bu nesnel olgu, PKK'nin 'millici' düşmanlarında, emperyalizmin Türkiye'yi bölmek istediği PKK'nin de emperyalizmden medet umduğu düşüncesine kolayca yol açmaktadır." Makaleleler komiseri bunu da buyuruyor. Ben ise hem Babam'dan öğrendim ve hem de mahkemelerde kendimi savunmadan biliyorum; "kolayca" sözcüğü, Türkçede "haklı" olmayı anlatıyor. Bir insan, "Ben bunu kolayca anlatırım" diyorsa, aynı zamanda haklı olduğunu kastediyordur; İ.Bilen'in çırağı Sarısözen'in bu cümlesinden ben kolayca bunu anlıyorum. Sarısözen'in tırnak içine alarak yazdığı, PKK'nin "millici" düşmanlarından ise, Genelkurmay Partisi'ni ve şu anda bu partinin yayın organı durumundaki Aydınlık dergisini anlamak gerekiyor; bunlar, Aydınlık dergisinin her sayıdaki hakaret-

leri karşısında bile kekeme bir dilden kaçamıyorlar. Birleşiyorlar ve "PKK emperyalizmden medet umuyor" diyorlar.

Bitiriyor ve bitiriyorum: "Kirli savaşa son vermenin, onun bölgesel savaşlara evrilmesini önlemenin devrimci yolu emperyalist barış ve çözüme karşı, haklı bir barış gücünü örgütlemekten geçer." Makaleler komiserinin makalesi böyle bitiyor; kirli savaşın "bölgesel savaşlara evrilmesi" korkusu, herhalde PKK'nin yeni "Ağustos Atılımı" sonrasında akla geliyor. Fakat daha önemli yanı var, böyle bir son gerçek bir son demek oluyor; bunlar çözümü hala "bir barış gücünü örgütlemekten" geçiriyorlar. Dertleri bir yeni Apaydın, bir yeni Atabek, bir yeni Behramoğlu veya bir yeni Sirmen bulmaktır. Yazık, hala sığ, hala kekeme ve hala "bişiy" aşamasındadırlar; halbuki yakıcı ve tek sorun Türkiye Devrimi'ni ve Türkiye Sosyalizmi'ni örgütlemektir. Kürt Devrimi'nde eksik olan muhataptır ve bu Türkiye Devrimi'nin örgütlenmesidir. Bu Türkiye Sosyalizmi'nin örgütlenmesidir.

Bunlar hala devletin kendileri için çizdiği alandalar, bu nedenle iki de bir "şey" diyorlar ve sadece "ş'apmak" fiiline takılıyorlar. Ben ise Babam'dan biliyorum, bize yapmadı, ama böyleşini gerekli görüyorum; bunlar her "Kürt sorunu barış sorunu" dedikleri zaman, bunlar her "şey" sesini çıkardıklarında ağızlarına biber koymak gerekiyor. Ben, bir daha gelebilecek cezaları önleyebilmek için, bu bişiy'cileri biberlemeyi öneriyorum.

DALGA

Cengiz Çandar mı tutarlıdır, yoksa Haydar Kutlu mu?

Hasan Cemal mi dönüktür, yoksa İlhan Selçuk mu?

Son zamanlarda bunları düşünüyorum ve temelinden bir cevap bulmaya çalışıyorum. Soru, felsefi eğilimlidir ve insanın tanımını da ilgilendiriyor.

Önce Kurtuluş'ta ve sonra da gazetelerimizde Cengiz Çandar'ı çok eleştirdim ve pratikle ilgili eleştirilerimi saklı tutuyorum. Ancak bir de şöyle bakıyorum; bölgemizde bir büyük birlik istiyordu ve bunun emekçiler eliyle kurulacağına inanıyordu. Olmadı ve şimdi sermayenin birliğinden yana bir çizgi izliyor. Hasan Cemal ise, İttihat ve Terakki Fırkası'nın üç büyük paşasından birisinin torunu olarak dünyaya geliyor, babası etkisiz, kendisi, gücü sol kanatla bulacağını sanıyor ve Doğan Avcıoğlu'nun dergahına giriyor; olmuyor. Bunun üzerine ikisinden de, yöntem değiştirmedeki bozulmayı saklı tutarak, kendi ölçüsünde bir tutarlılık bulmaya başlıyorum. Bunun yanında ise İlhan Selçuk'un Avcıoğlu Darbesi ile Başbakan Süleyman Demirel'i devirip yerine geçmek istediğini biliyorum; şimdi Demirel'in kuyruğundadır. Nabi Yağcı da, Haydar Kutlu adıyla, Tkp başı olarak hepimizin önünü kesmeye çalışıyor, hepimize tepeden bakıp akıl veriyor, ülkeyi yönetmeyi vaadediyordu; sonra töbekar oldu ve şimdi ise "hem Sovyetler'de hem de Tkp'de tarih diye ortaya konulan şeylerin hepsi resmi tarihtir" diyen bir

küfürbaz itirafçıdır. İşte son zamanlarda bu karşıtlıklara takılıyor ve insanın tanımı üzerine derin sorulara dalıyordum.

Önceki gün Almanya'da yapacağımız bir toplantı için Bilgesu Paris'e geldi ve bana aktüel gazete ve dergileri de getirdi. Getirdiklerinin birisi son Aktüel dergisidir ve burada Cengiz Çandar ile yapılmış bir mülakat yer alıyor; patronunun dergisinde Çandar'ın dönekliğini tartışıyorlar. Çandar "özel bir dönemin, '68 kuşağını yalayan rüzgarın parçasıydım" diyor. Bu söyleyiş de, benim ele almak istediğim tartışmanın üstüne geliyor. Bu aynı zamanda bir "dalga" tartışması ve sorunu oluyor. Bana göre bir güzel rüzgar esmiştir, bir dalga çıkmıştır ve altmışsekizlilerin çoğu bu dalgaya binmişlerdir.

Altmışlardan hemen önce, Latin Amerika'yı sarsan Küba Devrimi var. Altmışta Türkiye ve Güney Kore'de, iki diktatörlüğün, öğrenci eylemlerinin fitillediği halk hareketleriyle devrildikleri görülüyor; hemen sonra, insanoğlu, Gagarin adında bir Sovyet astronotu ile uzayın keşfine başlıyor. Uzayın keşfinin başlaması ve bu başlangıca sosyalizmin damgasını vurması, başlı başına bir kabarmadır. Altmış beşte, Türkiye'de ilk kez sosyalistler parlamenter oluyorlar ve meclis kürsüsünü onbeş kişilik bir takımla zaptediyorlar; altmışlı yılların ikinci yarısında Vietnam halkının Amerikan emperyalizmine diz çöktürmesinin destanı yazılmaya başlıyor. Bu hem dünyayı ve hem de Türkiye'yi içine alan bir dalgadır; dalga kabarıyor.

Cengiz Çandar, Hasan Cemal, Nabi Yağcı, Müftüoğlu, Kürkçü ve diğerleri, hep bu dalgaya binenlerdir. Şimdi dalga inmiştir. Kimisi inen dalgayla birlikte indiler ve kimisi başka dalgaya bindiler. Cemal ve Çandar, başka dalgaya binenlerdir.

* * *

Bir de dalga cambazları var, doğrusu ben bunların cambazlıklarını ağzım açık seyrediyorum, dünyaya gelmiş en mahir dalga cambazlarından birisinin de Ataol Behramoğlu olduğundan kuşku duymuyorum. Cambazlığını hayranlıkla izlediğim kesindir; Tip dalgası kabarmışken Tip'lidir ve bu dalga inerken Tkp dalgasına atlamasını bilmiştir. Bunu Sovyet dalgası izliyor, Ataol'un bir ara her başı ağrıdıkça doktora Mosko-

va'ya gittiği biliniyor; sonra Moskova dalgasındadır. Şimdi bunların hepsi çökmüştür ve en yüksek dalga dönekliktir; Ataol müthiş bir beceriyle, bir ayağını Hürriyet'e ve diğer ayağını Cumhuriyet'e atıp, şimdi dönüklük dalgasıyla Bosna'ya uçuyor. İzlemesi bile heyecan veriyor. Otuzlu yılların dönükleri bunların yanında pek onurlu kalıyorlar.

Cumhuriyet gazetesi şimdi bir morg'tur ve bütün ilerici cesetlerini saklıyor.

"Türkiye'de bunca anti-komünist propagandanın yapıldığı, komünist partisinin yasal olarak kurulma imkanının verilmediği yerde, bir komünist partisi eğer yasal değilse bana göre bir tarafa yaslanacaktı. Dünya politikası hakkında analiz yapabilmesi için doğal olarak yasal parti olması, enstitülerinin harıl harıl çalışıyor ve araştırmalar yapıyor olması lazım ki kendisi özgün birşeyler yapabilsin. Bu olmadığına göre ne olacaktı? O zaman Sovyetler Birliği'nin dünya politikasına dahil olacaktın, dünya politikasıyla ilgili analizlerini alacaktın." Ben bundan daha aptalca pek az söz okuduğumu hatırlıyorum; ne Hasan Cemal ne de Çandar'ın bunları telaffuz edeceğini sanmıyorum.

Bir: Harıl harıl çalışan enstitüler ve yasal parti olmadıkça doğru tahlil yapılması mümkün değildir; önce bu söyleniyor. İki: Peki şimdi ne yapmalı, bütün Lenin Külliyatı'nı atmak mı gerekiyor? Çünkü Lenin, bunları yazarken hep gizlideydi, bazan Sibirya'da hapisteydi ve hiçbir enstitüsü yoktu. Üç: Bunları söyleyen, Tkp'nin son kitab-i umumisi Haydar Kutlu adlı Nabi Yağcı'dır ve Cumhuriyet gazetesinde kelam ediyor. Dört: "Biz" diyor, "tahlil yapamıyorduk, bu nedenle tahlilleri Moskova'dan ithal ediyorduk" diyor, inanılır gibi değil, ancak söylediği budur. Bu, dördüncü nokta olarak yazdıklarım, benim özet ve yorumumdur. Beş: Ancak kuşku bulunmamalı, bir de açıkça "Tkp komünistleri bu tahlilleri yapma imkanına sahip olmadıkları için elbette inanıyorlardı ki Sovyetler Birliği en doğrusunu söylüyor" buyuruyor. Bütün bunların anlamı şudur; Tkp düşünmeyi bırakmıştır. Tkp yönetiminde beyinleri nasır bağlamıştır. Bunu, ne yazık ben söylemiyorum, son Tkp-başı söylüyor.

* * *

Sadece tahliller mi acaba?

Aziz Nesin öldü ve göklere çıkartıldı. Kaç kişi, "Aziz Nesin Sen Nesin" kampanyasından söz etti? Ölümünden sonra bana gelen "Söz" dergilerinden "Aziz Nesin biz sana vurgunuz" kapaklısının içimi sızlattığını hatırlıyorum. Sanki Aziz Bey, bir melek olmuş ve göklere çıkmıştı; Atilla Coşkun, Veysi Sarısözen, Sıtkı Coşkun, utanmadan aşk ilan ediyorlardı. İlkokul öğrencileri türünden kapağı imzalıyorlardı.

Yeni kuşaklar bu hain kampanyayı hatırlıyor mu? Tkp, en çok Sarısözen, Yağcı ve Coşkun çetesi, Disk'i sosyalistlerden alıp, Chp kanalıyla sermayeye teslim etmek istiyorlardı. Behice Boran ve Yürüyüş dergisi çevresi buna şiddetle karşı çıkıyordu; Boran ve ben, bunları, Tkp'nin bu yeni yöneticilerini "sosyalist havariler" adıyla, açıkça sermayenin kuklaları olmakla suçluyorduk. 1977 seçimleri yaklaştı ve bu satıcıların elindeki Maden-İş, stokların çok yığıldığı bir zamanda grev ilan etti ve işçilere, CHP'ye oy vermelerini, Ecevit'in iktidara geldiğinde çok iyi toplu sözleşme imzalayacağını duyurdular. Tam bir şantaj ve açık bir ihanet vardı ve Aziz Nesin, buna dayanamadı ve "Büyük Grev" adlı öyküsüyle, Tkp etkisiyle başlatılan bu grevin sermayenin yararına olduğunu yazdı; kıyamet koptu. Cumhuriyet gazetesinde Atilla Coşkun ile Yağcı'nın başında olduğu bir çete "Aziz Nesin Sen Nesin" kampanyasını açtılar ve Türkiye'yi Aziz Nesin'e dar yaptılar. Aziz Bey, Türkiye'de nefes alamaz oldu, her gittiği yerde Tkp korucularının hücumuna ve çığlıklarına muhatap oluyordu.

Aziz Nesin'e küfredenlerin hapsinin yazıları ve isimleri, Aziz Nesin'in "Büyük Grev" adlı kitabında ve bizim Yürüyüş dergisi kolleksiyonlarında yeralıyor. İsteyenler, "Aziz Nesin Sen Nesin" kampanyası ile "Aziz Nesin biz sana vurgunuz" kampanyasını karşılaştırabilir; ibret verici bu ahlaksızlığı görürler. Görmeleri gerekiyor.

Sonu mu? Aziz Bey dayanamadı, kampanyanın durdurulmasını istedi, olmadı. Bir gün yakınlarına "ben gidiyorum" dedi, "durduracağım" diye ekledi; Moskova'ya gitti, sahiplerinden rica etti ve bunlar bıçakla kesilmişcesine "Aziz Nesin Sen Nesin" kampanyasını durdurdular. Bunların dillerinin musluğu da Mos-

kova'daydı.

Benim bunlarla henüz kesilmemiş bir hesabım var.

Aziz Nesin'e yapılanlar ayrı, bunları yazmakla yetiniyorum; ancak bütün uyarılarımıza karşın, Disk'i büyük sermayeye teslim etmenin ve yoksullaştırmanın hesabını henüz sormuş değilim. Başka hesaplar da var.

Ortak mücadelemizin hesabını ortak gazete ve dergilerimizde kesmek istiyorum. Doğrudan doğruya Türkiye sosyalizminin hesabını başka dergilerimize ve kitaplarıma ayırıyorum.

* * *

Şimdi dalga indi.

Bazıları iki dalga arasındaki çukura düştüler. Bir de "analiz" boruları ortadan kalktı, ne yapacaklarını bilemez oldular. Şimdi sosyalizm adına sadece dullarla uğraşıyorlar. Nazım Hikmet'in dulu, Yılmaz Güney'in dulu, Ruhi Su'nun dulu; şimdi bütün işleri budur. Bunlara göre sadece Nazım veya Ruhi hapis yatmıştır ve bunlara göre Mamak veya Diyarbekir yoktur.

* * *

Yalnız yaşam sadece kötümser rüzgarlar estirmiyor, Bilgesu'nun İstanbul'dan getirdikleri arasında son çıkan Söz dergisi de vardı ve okuyunca çok sevindim. Çünkü bizim Özgür Politika'nın Türkiye'de de izlendiğini öğrendim; çünkü Özgür Politika'da çıkan yazılarım üzerine Söz tam bir sayfa ayırıyor. Bir sayfa bana küfür var. Hem Politika'nın okunmasına ve hem de küfürlere sevindiğimi söylemek istiyorum. Eskiden de böyle olurdu, Yürüyüş'ü çıkardığımızda, şimdi Söz'de de yazan Çulhaoğlu, yazı işleri müdürümüzdü, bütün yayınları izlerdi ve ben büroya geldikçe, sık sık, "Metin, nasıl bu hafta küfür var mı?" diye soruyordum. Küfürsüz haftalara çok üzülürdüm, çünkü bunlardan küfür, bana doğru yol ve sağlık işareti olarak geliyordu.

Ben yazılarımı okumam, küfürleri ise hiç okumam; bir göz gezdirdiğim oluyor. Söz'de bir büyük sayfa Emin Karaca'nın bana küfürlerini yayınlamışlar; doğrusu sadece bir sayfa küfür olduğunu anlayacak ölçüde göz gezdirdim. Biraz da, Emin için

üzüldüm, Tkp takımının kestanelerini ateşten almaya razı görünüyor; Söz, "Küçük yazısında doğrudan doğruya Emin Karaca'yı hedef aldığı için Karaca'nın aşağıdaki yazısını bir cevap hakkı olarak yayınlamak gerekiyordu" diyor, bunun gerçekle ilgisini göremiyorum, ben Karaca'yı değil, Sözsüz'leri hedef aldım. Bu, bir ve ikincisi Karaca'nın küfürlerinin bir kısmını da sansür ettiklerini söyleyerek Karaca'yı bana ihbar ediyorlar.

Adet olmasına karşın Söz, okuyucularına benim ne yazdığımı duyurmuyor, önemsemiyorum, demek bizim Özgür Politika, Türkiye'de çok iyi okunuyor, iyimserim, böyle düşünüyorum, ancak yine de 5 Eylül tarihli yazımda Emin Karaca ile ilgili bölümü aktarıyorum: "Hele Tip'ten, Tkp'den dönük, yazarlar sendikası başkanı Ataol Behramoğlu Bosna'ya sefer düzenlerken bizim arkadaşımız, yazarlar sendikası genel sekreteri Emin Karaca'nın Nazım'ın aşkları konusunda hem aptalca hem de bilgisizce bir tartışma sürdürmesinden, artık bu düzenin sol aydınlarıyla birlikte, sonunun geldiğinden hiç kuşku duymuyorum." İşte Emin Karaca'nın, kesilerek bir büyük sayfaya indirilen küfürünün nedeni bu cümledir. İnandırıcı mı? Bu kadarcık yazı için ve hem de "arkadaşımız" dediğim bir insandan iki sayfa küfür gelir mi?

Kesinlikle hayır. Bir: Ben aynı yazıda Söz'de yazan Teslim Töre'nin artık emekli edilmesi gerektiğini, yazdıklarının pek cahilane olduğunu, öteden beri gereksiz yere kendisini ve Apo'yu aynı aynada gördüğünü belirttim. İki: 19 Eylül tarihli ve dolayısıyla Karaca'nın adının geçtiği yazıdan haftalarca sonra yazdığım "Şey" başlıklı yazıda da, Söz'ün makaleler komiseri eylülist zamanı Leipzig'te geçiren Sarısözen'in bir makalesini Kürt sorununda hainane bulduğumu ifade ettim. Üç: Kızgınlık nedenleri buradadır. Dört: Ayrıca bir süre önce Paris'te beni ziyaret eden, Sosyalist Parti yöneticisi ve Söz yazarı bir arkadaşıma, Tkp artıklarıyla hiçbir yere gidemeyeceklerini net bir şekilde aktardım.

Bu kadar değil, aynı kimse, bana, "Başkan Apo'nun mesajı son derece dikkatliydi, Kürt sözcüğü bile geçmiyordu" diyordu. Bu Sosyalist Parti, bir "Kürt Konferansı" topluyordu. Başkan Apo'dan mesaj istiyordu, Apo, her zaman olduğu gibi son dere-

ce dikkatli bir mesaj gönderiyordu, bu Sosyalist Parti korktu ve rica edip istedikleri mesajı toplantıda okuyamadı. Bu kadar da değil, bu Söz dergisi de, "biz bu mesajı yayınlarsak, Türkiye'de sansür olmadığı sanılır" diye çok üstün bir gerekçe ile alınan mesajı yayınlamaktan kaçıyordu. Bir avukat eğer bir sanığı idamdan kurtarırsa, Türkiye'de adil mahkemeler olduğu anlaşılacaktır; Söz'ün kafası budur. Bu korucu kafasıdır ve Tkp kafasıdır. Bu kafayla bizimki arasında dağlar var ve bana küfretmeleri bundandır.

* * *

Beni ziyaret eden Sosyalist Parti yöneticisi bana Söz'ün sansürünü anlatıyordu, tatsız; ancak işin çok sevindiğim bir yanı da var. Sevindiğim nokta şudur: "Söz'ün yayın hazırlıkları sırasında dergimize yazmak istediğini bildirmiş, sütun istemişti, ancak bu isteği kabul edilmedi. Çünkü diğer benzer taleplere de Söz'ün düzenli yazarları olmayacağı yanıtı verilmişti. Küçük'e de isterse yazı gönderebileceği ve uygun görülürse yayınlanabileceği, ancak düzenli yazarımız olmasının uygun görülmediği söylendi." Doğrusu buna çok sevindim. Bir: Ben şimdiye kadar hiçbir yerde yazmak için bir istekte bulunmadım. Söz'de yazmak istediğimi ve isteğimin kısmen kabul edildiğini ilk kez duyuyorum. İki: Söz'de yazmak aklımdan bile geçmedi. Üç: Ben bizim gazetelerde yazıyorum, Yeni İnsan'da yazıyorum, Marksist Damar'da yazıyorum, daha ne? Ben daktilo muyum? Sonra önemli bir günlük gazetede sütun sahibi olan bir yazarın ne olacağı belirsiz bir dergide sütun istemesi nerede görülmüş, kim bunu yapmış ki, ben de yapayım? Dört: Tkp'lilerin olduğu yerde ben yazmak istemem, onlar da benden nefret ederler ve yazdırmazlar. Bunu çok iyi bilirim. Beş: Çıktıktan sonra Söz'ü getirtmeye başladım ve hiç beğenmiyorum. Söz yazarı olan Ragıp Zarakolu'ndan rica etsinler, kopyalarını alıp okusunlar, Gazete'ye gönderdiğim her notta, Söz'ü izlemelerini ve çoğu yazmayı ve daktiloyu bizim gazetelerimizde öğrenen bu insanların yaptıklarının tam tersini yapmalarını öneriyorum. Altı: Söz çıktığında ben buradaydım, doğrusu sütunlarını nasıl istemişim, mektupla mı güvercinle mi, telefonla mı ve beni nasıl

reddetmişler, faksla mı; galiba bunlar sandığımdan da aptallar. Yedi: Sevindiğim nokta şudur; demek, kendi aralarında benden yazı istemeyi tartışmışlar ve benim yazmamı isteyenler olmuş ve reddedenler çoğunluktaymış, bu akla yatkındır. Sosyalist Parti'de beni sevmeyenlerin ve hatta benden nefret edenlerin, şu anda çok fazla olduğu kesindir. Bu beni sevindiriyor. Şu anda bunların çoğunluğu beni beğenirse, bu benim yanlış olduğum anlamına gelir.

Uzadı, ancak son bir nokta var ve benim sevincimle ilgilidir. Bilgesu'nun getirdiği gazetelerde, Dr. Beşikçi'ye Norveç Yazarlar Birliği'nin düşünce ödülü verdiği haberi de vardı. Bir rastlantı, geçen yazımda, ben Yazarlar Birliği'nin geçen yılki toplantısında Dr. Beşikçi'nin nasıl, Bertrand Russel veya Noam Chomsky türünden dünyanın yüzakı bir aydın olduğunu anlattığımı hatırlatıyordum. Anlatmak, benim için çok kolaydır. Bir: Dr. Beşikçi buna layıktır. İki: Ben buna inanıyorum.

Son nokta da şudur: Ben şimdi Kürt Cephesi'nde mecburi hizmetimi yapıyorum. Halkımın ve Türk aydınının borcunu ve borcumu ödüyorum. Doğrusu yaptıklarımdan çok hoşnutum, ancak, Kürt Devrimi'ni bir an için bırakıyorum. Yakında da tezkeremi almayı umut ediyorum, o zaman devrimimizin hainleriyle piyade savaşı yapma imkanım da olacaktır; savaşım birkaç cephede birlikte gidiyor ve beni çok mutlu ediyor.

Kürtler, bütün dalgaların yıkıldığı bir zamanda, kendilerini ve mücadelelerini yükselttiler.

Biz de kendi yüksekliğimizi bulmak üzereyiz. Başladık.

İLAN

Eskiden çoktu, şimdi azaldılar, ancak şimdi çok gereklidir; bir tür ilandan söz ediyorum. Şöyleydi: "Kimliğimi kaybettim, yenisini çıkaracağım için eskisinin hükmü kalmamıştır." Bu ilan pek gerekli oldu, içinde hem gerçek var ve hem de umudu taşıyor. Hem bir hükümsüzlüğü ve hem de yenisinin çıkacağını haber ediyor; müjdesi de var.

Türkiye'de sol kimliğini kaybetmiştir, artık hükümsüzdür.

Ölüdür, ölü tırnaktır ve altından yenisi sürüyor.

Ölüm, ölülerle yaşamaktır ve ölüleri sevmektir.

Altmış solunda birisi yeni ölü, Nazım Hikmet ve ikisi yaşayan, Aziz Nesin ve Ruhi Su, üç ulu vardı; aradan geçen zamanda son ikisi de aramızdan göçtüler. Bana göre bu üçlü, bir değil, üç kez öldüler. Üçü de üç kat ölüdür.

Üçü, Nazım, Nesin ve Su, birer kez birer insan olarak öldüler. İki: İkincisi, kendi yollarında öldüler. Kendi yollarında öldüler, derken, ne anlatmak istiyorum; şimdi de bunu yazmak istiyorum. a. Nazım, kısa bir dönem hariç, bir dönemdeki etki aslında Mayakovskiy'dir, Türk şiirini hiçbir zaman etkileyememiştir. Uygun sözcükle, şiirde, Nazım'ın cemaatı olmamıştır; kimse Nazım'ın şiir yolunu izlemiyor. Nazım'dan sonraki Türk şiirinin önde gelen isimlerinden Dağlarca, Süreya, Arif ve İlhan'dan hiçbirisi Nazım'ın yolunu izlemiyor. Bu çok kötü bir ölümdür. b. Aziz Nesin yazılı mizahın sonudur. Aziz Bey mi yaptı, bilemem, ancak Nesin'le birlikte Türkiye'de yazılı mizahın tarlasına kıran girmiştir. Eğer büyükse, bunu ayrıca yazacağım, Aziz Nesin'e mizah için Türkiye'de "devrimci" kurullar dahil hiçbir ödül verilmemiştir, bu büyüklükle birlikte Türkiye'de yazılı mizahın sonu gelmiştir. Bu

çok kötü bir ölümdür. c. Su'dan ise kasetlerinden başka kalan yoktur. Bugün Ruhi Su izleyicileriyle Ruhi Bey arasındaki tek bağ, sonuncuların Ruhi Bey'in kaşını ve gözünü taklit etmeleridir. Bu çok kötü bir ölümdür. Üç: Altmış beş yılından doksan beşe otuz yıl geçiyor; bilimsel dilde bir "kuşak" anlamına geliyor ve artık Türkiye solunun ne bir "yeni" Nazım'ı, ne bir yeni" Aziz'i, ne bir "yeni" Su'yu var. Benzeri yok, solcu bir önemli şairi, mizahçısı ve şarkıcısı yok; asıl yoksulluk budur. Asıl bitmişlik budur. Benim isyanım buradadır.

Kötürüm, yoksul ve bitmişler ve ölülerle idare edip ölülerle yazışıyorlar. Ölüdürler. Tekrar ılanen duyuruyorum.

* * *

Devam ederken adet üzere bir parantez açıyorum. Bir: Ülke-Gündem yayın yolu olarak da adlandırılabilir, ben bu çizginin ve yolun başından beri içindeyim. İlk hazırlık toplantılarını da, Cağaloğlu'nda, Toplumsal Kurtuluş'un binasında yapıyorduk; çok insan geldi gitti, şimdi başından beri bu işin içinde olup da hala aynı yerde kalan bir Oktay ve bir de ben varız. İki: Salt Kürt yayını olsa da yazarım, ancak biz, başından beri bunları, Kürt ve Türk Devrimleri'nin yayınları olarak düşünüyorduk, hala bu içiçeliğe inanıyorum. Üç: Bunun bir anlamı var; ben bütün yazılarımda, bütün övgü ve eleştirilerimde sadece ve sadece, ortak hedefi gözetiyorum. Kürt ve Türk ortak cephesini ilgilendirmediği sürece övmüyorum ve yermiyorum. Bu, bir ahlaktır. Ben bu ahlakı, ne Stalin'den ne Mao'dan ne de Enver Hoca'dan öğrendim, ahlakta benim öğretmenim babamdır. Dört: Kuşkusuz ortak cephe yayınlarında yazmak beni daraltıyor. Ancak buradaki görevlerimin de sonunun yaklaştığını hissediyorum. Yeni-Özgür dizisinin Türkiye ayağındaki yayınlarla defterimi kapattığımı düşünüyorum. Ayrıca bir ihtiyaç da kalmıyor; benim köktenci mücadeleci kişiliğim, zaman zaman Türkiye ayağındaki arkadaşlarımıza uygun gelmiyor, beni istemiyorlar. Bunu açıklıkla ve biraz da sevinerek, yazıyorum; kuşkusuz ben de bu düzenle cepheden ve kıran kırana savaşmayan hiçbir yerde yazmak istemiyorum. Ben, buyum, beğenmek ya da eleştirmek herkesin hakkıdır. Beş: Şimdi Avrupa gazetemizde yazıyorum, Med-Tv'de çalışıyorum, radyoyu bekliyorum, istenirse zamanım ölçüsünde hizmetimi sunmaya hazır olduğumu söylüyorum. Neden mi? Babam bana,

"Oğlum her hayırlı işte tuzun olsun" derdi; bunlar çok hayırlı ve onur verici işlerdir. Ben de bu işlerin tuzuyum, onur duyuyorum. Altı: Onur başkadır ve kendimi daraltma gerçeğim ise bambaşkadır. Örnek sevmem, ancak vermek durumundayım. a. Orhan Pamuk'un son romanı Yeni Hayat çıktığında okudum, çok önemli eleştirilerim vardı, saptadım, yazmak üzereydim, tam o sırada Pamuk'un Kürt Cephesi'nde, üstelik bütün solumuzun yeniden kaçıştığı bir zamanda olumlu bir çıkışı oldu; bekletiyorum. Yazmıyorum. b. Söz dergisini sözsüz buluyordum, Yeni-Özgür yoluna gönderdiğim iç notlarda, Söz'ü önlerine almalarını, çoğu daktiloyu bu ocaklarda tanıyan bu insanların yaptıklarının tam tersini yapmalarını öneriyordum, ama sert eleştirilerden özellikle kaçınıyordum. Tkp çizgisinin ihanet dolu olduğunu biliyordum ve yazmıyordum; yakın zamanda Tkp ihanet çizgisinin baş aktörlerinden Sarısözen'in, Kürt mücadelesini satışa çıkaran makalesini okuyunca, üzerlerine gittim ve gitmeye de devam ediyorum.

Parentezi kapatmak için bir taşa ihtiyacım var; ben bir taşım, Sabahattin Ali'nin zamanın Mit'iyle işbirliği yaparken ölüme gittiğini ortaya çıkaran benim; Aziz Nesin, "doğrudur" diye yazıyordu. Ben bir taşım; Ruhi Su'nun da anasının ve babasının Ermeni olduğunu ve Türk yönetenleri tarafından katledildiğini çıkaran da benim; ben, Ruhi'nin bunun bilincinde olduğundan kuşkulanıyordum. Şimdi görebildiğim, Ruhi Bey, bunu biliyordu, zaman zaman Tip'te sanat komisyonlarında beraber olduğumuzda, Behice Hanım ve beni irkilten bir kemalizmle üstünü örtüyordu. Ben, kendi kökünü reddeden ve hatırlamayanları, ister Kürt, ister Ermeni ve isterse Türk olsun sevmem; bunları yazarak parantezi kapatıyorum.

* * *

Belki fazla cinseldir ve belki fazla korkak; "birleşme" Türkiye ilericiliğinin fetişi oluyor. Osmanlı'nın son zamanlarında da en büyük nakarattı; ben başlangıçta ayrılık ve netlikten yanayım. Daha önce de değindiğimi hatırlıyorum; bu nedenle islamın "La İlahe" ile başlamasını beğeniyorum, "Tanrı yoktur" anlamına geliyor. İlk söz reddir; "La ilahe illallah" bizim Allahımızdan başka tanrı yoktur, demek oluyor. Beğeniyorum; her ciddi yola çıkış böyle başlamalıdır; kendine bir güven ifade ediyor. PKK gerçekliğinden çıkardığım önemli derslerden birisi budur; PKK,

tüm Kürt örgütlerini ve Türkiye solunu reddederek yola çıkıyordu. Büyük bir derstir. Başarısında bu başlangıç sözünün, "La İlahe", etkisi var.

Ayrılığı önemsemekle birlikte bazı birleşmeleri de "hayırlı" buluyorum. Tkp ile Dev-Yol birleşmesini çok "hayırlı" sayıyorum ve bir an önce olmasını istiyorum. Nedenlerim birden fazladır ve sayıyorum. Bir: Kitaplarımda ben bunları çoktan birleştirmiş bulunuyorum. İki: İhanetin ayrı ayrı olması yerine birlikte bulunmaları işimizi kolaylaştırıyor. Üç: Tkp daha çok seksen öncesinde ihanetin adıdır, seksen sonrasına da sarkıyor. Dev-Yol, kesin, seksen sonrasında ihanetin çizgisidir. Dört: İkisi de iliklerine kadar, kemalisttirler.

Bir açıklama yapmama izin var mı? Beni tanıyanlar, köylü olanı çok sevdiğimi bilirler. Evimde hala yemeni giyerim, Karakusunlar'da kabak, domates, biber yetiştirmeyi, toprakta çalışmayı heyacan sayıyordum. Köylü şallarını da çok beğeni-yorum; bilimde, sıkıştığım zaman, köy pınarına koşuyorum. Bunların hepsi doğrudur; ancak bana göre "köylü kafası" ezilmeye mahkumdur. Savaşı köyümüze ve köylümüze değil, köylü kafasına yöneltiyorum; anlıyorum. Türk Kağanları, Moğol Hanları, Selçuklular, Haçlılar, hepsi ve hepsi, Türkmen, Kürt, Ermeni, Elen, Arap köylülerimizi hep katlettiler, köylülerimiz yaşamak için ancak ezilmiş bir kafaya kaldılar. Bu sözüm, Tkp ve Dev-Yol için de geçerlidir; benim savaşım tek tek Tkp'li veya Dev-Yol'lularla değil, bu iki kafayladır. Türkiye solunun yolunu açmak için, Tkp ve Dev-Yol kafasını ezmemiz gerekiyor; aslında tek kafadır. Bunu ilan ediyorum.

Şimdi saymaya başlıyorum. Bir: Dünyada önde gelen kadrolarına bile haber vermeden kendisini feshedip, bir burjuva partisine katılan ender sol partilerden birisi, Tkp'dir. Otuzlu yıllarda, tam Kürt başkaldırısının yayıldığı bir sırada, Tkp, kendisini feshedip Chp'ye katılma kararı alıyor; bunu, kitaplarımda çıkarmış bulunuyorum. Kitaplarımda kanıtları var, irdeledim. Şeyh Sait'in bir İngiliz casusu olduğu yalanını çıkaran da, kemalizme yardakcılıkla aklını yitiren Tkp'dir. İki: Doktor Hikmet ile Nazım Hikmet'in kişisel dramlarından birisi de burada yatıyor. İhanetten haberleri yok köktenci mücadelelerini sürdürüyorlar. Üç: İlk farkeden Doktor'dur ve İnönü'ye yönelik utandırıcı bir övgüyle dönüş yapıyor. Nazım'ın dönüşü, "Kuva-i Milliye Destanı" adıyla

yayınlanan, kemalizme utanılacak övgülerle dolu çalışmasıyladır. Dört: Tkp, Nazım ve Doktor'u kemalizme kurban olarak veriyor; daha sonra yazıp utandıracağım, sadece Tkp'liler değil, kızkardeşi, akrabaları ve arkadaşlarının hepsi, Nazım'ı hapisanede yalnız bırakıyorlar. Bu Türk aydınının üzerine örtülen yüzkaralarından birisidir.

Devam ediyorum ve başka yerde ve muhtemelen bir yeni kitapta geliştireceğim; birinci Tip'in yükselişinin duruşu, zamanın başbakanı Demirel'in 1967 yılında, Sovyetler Birliği ile, 1921 yılından sonraki en büyük anlaşmayı yapmasıyla başlıyor. Beş: Tip'in Demirel'in Moskova'yla anlaşması üzerine çökerten, Moskova'nın oyuncağı, Tkp'dir. Altı: Disk'i Chp ve Ecevit'e teslim eden ve ortadan kaybolan da, Nağbi Yağcı ile Sıtkı Coşkun komutasında Tkp çapulcularıydı çok yakından biliyorum, çünkü bunlara karşı mücadele ediyorduk. Yedi: Yetmişyedi seçimlerinde, Tip ve Tsip'e karşı, Ecevit'i destekleyenler, Tkp ve Dev-Yol'dur. Sekiz: Eylülist darbeyi, yapıldıktan sonra savunan, uzun süre General Evren'i eleştirmekten kaçınan Evren'in "goşistleri" temizleyip kendisini önplana çıkartacağını uman, bu yolda yayın yapan, Bizim Radyo'dur, Sarısözen'dir, Sıtkı Coşkun'dur, Nağbi Yağcı'dır. Dokuz: Kürt devrimcilerini tıpkı bugün parti kurmaya benzer bir biçimde, birlikte mücadele için oyalayan, zaman kaybettiren Dev-Yol'dur. Mamak'ta ortak savunmayla kendisini reddeden ve Mamak'taki bütün direnişleri kıran yine Dev-Yol'dur. On: Seksenyedi yılında, Demirel'in siyasi hakkı için, şehvetle çalışan yine Tkp ve Dev-Yol'dur. Biz bunlara karşı Toplumsal Kurtuluş'ta "veba ile kolera arasında seçim bizi ilgilendirmez" politikasını sürdürüyorduk. Onbir: Büyük bir miyoplukla, iki de bir ya Ecevit'i ya da Demirel'i bayrak yapan yine bunlardır. Oniki: Tkp, Dev-Yol ve bir de Kurtuluş'un kadrolarının çoğu, eylülist darbe yıllarında mücadele alanını bırakıp, Shp içinde milletvekili veya belediye meclislerinde üyelik peşinde koştular. Bugün particilik yapmaya kalkmaları bu kapının daralması nedeniyledir; kapı cazip hale geldiği anda yeniden kapılanacakları kesindir.

Az kaldı, bitiriyorum. Kendimi sadece tuz ya da taş olarak görmüyorum; aynı zamanda devrimci mücadelemizin belleği olduğumu ileri sürüyorum. a. Sonradan adı "İnsan Hakları" olan kuruluşun kuruluş öyküsünü henüz yazmadım, şimdiki genel başkanı ve genel sekreteri de yazabilirler. Esnaflara yakışan ma-

nevralarla, bu derneği alıp, Nabi Yağcı ile Nihat Sargın'ın halkla ilişkiler bürosuna çevirenler de Tkp ile Dev-Yol'dur; birleşik olduklarını boşa söylemiyorum. İsim mi isteniyor; bu pislikleri, Dev-Yol'un önemli adamlarından Melih Pekdemir'in o zamanki eşi Ayşe Pekdemir ile Halit Çelenk yürütüyordu. b. Ne oldu? Bellek olduğumu söylüyorum. Kürt devrimciler girmeye başladı, şimdi aramızdan göçük Vedat Aydın, Kürtçe konuştu, Ahmet Zeki Okçuoğlu Türkçeye çevirdi; dönüm noktasıdır. Peki oturumda başkan kimdi? Başkanlık kürsüsünde oturan Çelenk oluyordu. Vedat'a ilk saldıran Halit Çelenk'tir; benim hepsiyle hesabım var ve hesabımı görmeye yeni başlıyorum. Oniki Mart'ta da rezistansı yönetiyordum, oradaki Halit Çelenk'i yazmak da borcumdur, zamanı gelecek, öyle düşünüyorum.

Devamı var mı? Var. c. Önümde bir Söz dergisi ve arkasında Söz'ün bir şenlik ilanı var. Ben, Tkp ile Dev-Yol'un çoktan birleşik olduğunu yazıyorum ya, bunlar beni doğruluyorlar. Çünkü ilanda bir de "Esenyurt Belediye Başkanı Gürbüz Çapan'ın katkılarıyla" yazısı yer alıyor; Çapan'ın, şarkı söylemeyeceğine göre para verdiği anlaşılıyor. d. Kim bu Çapan? Anlayabildiğim kadarıyla, şimdi Chp'li ve Chp'nin yeni İstanbul Başkanı Gürbüz Ketenci, "hırsızdır" diyor, "kulağından tutup atacağım" diye ekliyor. Hırsız mı; bilemem. Fakat Türkiye basınını izleyebildiğim kadarıyla televizyonlarda da Çapan'ın hırsızlığı üzerine yayınlar bulunuyor ve bir mahkemenin bir günü bütün celseleri Çapan hakkında açılan davalara ayırdığını okuyorum. e. Doğru mu, bilmiyorum. Bildiğim, bir Ermeni seferine yanına Türk medyasını ve bir de Dev-Yol'un itirafçı liderlerinden Taner Akçam'ı aldığına göre, Dev-Yol kökenli olduğunu çıkarıyorum. f. Son Chp kongresinde Murat Karayalçın'ın fedaileri arasında yer alıyordu, yap-satçı olması ihtimali artıyor. g. Asıl önemli noktaya geliyorum, benim dikkatimi, terörist medyanın önde gelen temsilcileriyle birlikte Ermenistan'a yaptığı sefer dolayısıyla çekmişti; sonra sıkıştırıldı, sıkıştırılınca, "Ben gitmeden önce Devlet Başkanı Demirel dahil herkesle görüştüm" buyurdu. Ben çok şaşırdım, demek, TC adına diplomatik sefere çıkıyordu ve bu Dev-Yol eskisi, yanında bir Dev-Yol'cu itirafçı ile birlikte Erivan ile Ankara ilişkilerini yumuşatmaya çalışıyorlardı. h. Türk dışilişkileri nasıl yumuşar? Artık Türk diplomasisinin dış alışverişte bir tek meselesi vardır; Kürt mücadelesi, masaya yatırılıyor. ı. Ben de bunu söylüyorum, Tkp ve Dev-Yol'un işi, mücadele

satmaktır. i. Ben de bunu söylüyorum, bunlar birleşiktir. j. Ben de bunu söylüyorum, bunlarda sıkılma yoktur. Adı bu kadar skandallara karışmış bir insandan üç kuruş almasalar olmayacak, bunlar, bunlardır.

ÖDP Solun Sevr Anlaşması'dır*

Hükümet kurulamayan ülkemizde yeni bir "sol" parti kurulmuştur.

Bu Parti, hükümet çevrelerinde sevinç yaratmıştır.

Yalnız bu Parti, kendisini "sol" olarak nitelememeye özen göstermektedir. Bu Parti, sosyalizmi açıkça reddetmektedir. Bu Parti, sosyalizmin kökleriyle bağlarını kopardığını yüksek sesle ilan etmektedir. Bu Parti, toplumda hiçbir sınıfı, kuşkusuz bu arada işçi sınıfı ve kuşkusuz emekçi sınıfları temsil ve savunmadığını bağırmaktadır. Bu Parti, ülkemizde ve muhtemelen dünyada, hiçbir sol ve sosyalist partinin isim için kullanmadığı sözcükleri, "özgürlük" ve "dayanışma", kendisine tabela olarak seçmiştir. Bu Parti'nin isim sözcüklerinin sol ve sosyalist tarihte yeri yoktur. Bu Parti, aynı zamanda, dünyada hiçbir benzeri olmayan ve ilk örneklerine Osmanlı'nın son zamanlarında rastlanan, ismi ve'li bir partidir. Bu ve'li Parti'ye en yakın örnek mütareke yıllarının "Hürriyet ve İtilaf" Fırkası'dır.

Bu Parti'nin kuruluşu, devlet medyası tarafından büyük bir sevinçle karşılanmıştır. Devlet ve Bab-ı Ali medyası, bu Parti'nin devamı için duacıdır. Bu Parti, 1920 yıllarınının başlarında Mustafa Kemal'in kurduğu "Resmi" Türkiye Komünist Fırkası'ndan sonra kurulmuş, en "resmi sol" partidir. Bu Parti, Bab-ı Ali basını ve devlet medyası tarafından satış kampanyalarına konu olmuştur. Bu Parti'nin promosyonu vardır.

Bunların hiçbirisi rastlantı değildir.

Bunların hepsi birbiriyle tutarlıdır.

Çünkü bu Parti, solun, Sevr Antlaşması'dır.

Bu Parti ile birlikte, Türkiye solu ve sosyalizminin bütün mevzi ve kalelerinin Devlet'e ve Devlet Partisi'ne teslimi

* Yalçın Küçük'ün14 Şubat 1996 tarihli basın açıklaması.

amaçlanmaktadır.

Aslında bu bir Parti çalışması değil teslimiyet çıkışıdır.

Bu teslimiyetin önde gelen isimlerinin de henüz parti kurmadıklarını ve henüz parti olmadıklarını söylemeleri de bunu göstermektedir.

Teslimiyetin amacı, yükselen toplumsal hareketin önünü kesmektir.

Bu teslimiyetin amacı, tekelli bürokratik devletin, tüsiad ile general ve polis şefleri partisinin moralinin bozulduğu ve kendine güveninin işçi sınıfı ve emekçi cephesine geçmeye başladığı bir zamanda, bu geçişin önüne set çekmektir.

Bu teslimiyet, topraklarımızda yerleşen, hak ve hukuk aramayı ölüm-kalım sınırında öğrenen, acar Kürt Halkı'nın açık politik kadrolarıyla Türkiye devrimcilerinin birleşme olanak ve umudunun doğduğu bir zamanda bu yolu tıkamak içindir. Bu bir Parti girişimi değil, devlet manevrasıdır. Ayrıca, 1920 Sevr'i Türkiye yurtseverlerinin önünü keserken, Kürt gerçekliğini ilk kez bir uluslararası dökümana koyuyor ve Kürt yurtseverlerine bir kapı aralıyordu. Bu Sevr ise, Türkiye'de sol ve sosyalizimin yeniden devlet dairesi içine çekmek ve Kürt Yükseleşi'ni boşa çıkartmak içindir. Bu, bundan bir süre önce devletçe özendirilen Tbkp denemesinin, geliştirilmiş bir biçimde ve yeniden sahnelenmesidir. Bu iki girişim arasındaki benzerlik, çok derinlerindeki bir karanlık çekimin etkisiyle isimlerde de kendisini açığa vurmaktadır. Birinciler, derinliklerini, "TöbeKape" ya da, "Töbekar" adını sahiplenerek gös-terdiler. İkincilerin de, "Ödlekler" adını seçmeleri, büyük determinizmin bir lütfudur. Bu bir Parti değil, ödlekler girişimidir.

Ertuğrul Kürkçü, Gencay Gürsoy, İlkay Demir, Oğuzhan Müftüoğlu, Sadun Aren ve diğerleri, kadın ya da erkek, ama sadece birer Damat Ferit'tir. Bu, sahiden bir Damat Ferit mangası ve partisidir.

Bunlar içinde Profesör Sadun Aren'in durumu çok daha dikkat çekici ve ibret vericidir. Bu, Profesör Aren'in üçüncü teslimiyetidir.

Bir: Kırk yılları sonlarında Tkp'ye girmiş, 51 Tevkifatı'nda ise Partisi'ni, komünizmi reddetmiş ve ortak pazarcı olarak hapisten kurtulmuştur.

İki: Tip'e girmiş milletvekili olmuş, ancak 12 Mart Darbe-

si'nde zalimlerin zulmünden, sosyalizmi redderek, Tip'in mücadelesini, milli planlar yapma çerçevesi içine sokup kurtulmaya çalışmıştır.

Üç: "Sosyalist" olma şansını taşıyan bir partinin başına getirilmiş, derinden gelen baskılarla bu parti, sosyalıstleşmenin sancılarını taşırken, bütün örgütlerini kapatarak, bayrağı indirmiştir. Bayrağı, teslimiyetin akıl hocalarından Kürkçü'nün bile "çevreden" olarak nitelediği oligarşinin şirin çocuğuna teslim etmiştir.

Profesör Aren'in çizgisi çok öğreticidir. Ülkemizin sosyalist mücadele tarihinde alttan iten sağlıklı dalga ile üste yapışık ihanet tabakası hep birlikte olmuştur. Solun, bu son Sevr Antlaşması, ihanet tabakasının bir örtü haline gelmesindendir.

Bu bir Sevr Antlaşması'dır.

Bu bir Bab-ı Ali girişimidir.

Bab-ı Ali bürokratlarınının bu girişimi, "otuz yıl sonra solun birleşmesi" olarak sunmaları, sevinç dansları yapmaları, dikkat çekicidir. Aynı ölçüde bir ikiyüzlülüğü sergilemektedir.

Bir: Bab-ı Ali için, son ssçimlerin hemen öncesinde, Genelkurmay'ın sondajlarında boş olduğu ortaya çıkıncaya kadar, "sol" ve "sosyalizm", Doğu Perinçek'in İşçi Partisi'ydi. Bütün desteklemelere karşın bunun altı çürük çıkmıştır ve bu nedenle hızla, "Özgürlük ve Dayanışma" ya da "Aşk ve Devrim" türünden ve'li bu teslimiyet hareketi sonuçlandırılmıştır.

İki: Türkiye'de adı "Sosyalist İktidar Partisi" olan ve Hadep ile içten bir işbirliği içine giren bir parti vardır. Eski Halkın Kurtuluşu çevresinin bir açık parti çabası bilinmektedir. Dev-Sol eylemliliğini sürdürmektedir. Bunlar ilk önce verilebilen örneklerdir; başkaları da vardır. Bütün bunların bu teslimiyet manevrası ile uzaktan ve yakından hiçbir ilgisi bulunmamaktadır. Bütün bunlar varken, Tkp ve Dev-Yol eylülist darbeden sonra hiçbir mukavemet içinde yer almayan ve sürekli olarak rezistanları kıran bu iki ihtiyar eğilimin en geri kadrolarının biraraya gelişini solun birliği olarak sunmak ancak Türk medyasına yakışan bir yalandır.

Üç: Aşk da Devrim de kendisine güvenenlerin ve iradesi olanların harcıdır. Damat Feritlerin ise iradeleri kırılmış ve güvenleri dağlanmıştır. Bu nedenle, bu "ve"saireler, ne devrim ne de aşk yapabilirler. Yapabilecekleri, Bab-ı Ali

bürokratlarının barlarında içmek, yine içmek, kadın-erkek karşılıklı-birlikte küfürleşmek ve hızlarını alamadıkları zaman, küfürlerini televizyonda sürdür-mektir.

Bu, bir Sevr'dir. Yırtılmaya mahkumdur. Yırtmak, işimizdir.

Ödlekler Partisi, bir bataklıktır.

Kısa bir zamanda bir toplu mezarlığa dönüşmek durumundadır.

Türkiye'de ise sosyalistler vardır. Ancak bunlar değildir.

Türkiye'de devrimciler vardır. Ancak bunlar değildir.

Devrimci sosyalist yürüyüşümüz devam etmektedir.

Toplu mezarlığın arkası düz'dür.

Bitiriyorum; benim aklımın bunlara göre çok ters çalıştığını tekrarlıyorum. Bir: Bu arada, Türk solunun bana karşı eleştirilerinin arttığını duyuyorum. Bunlar beni rahatsız etmiyor; çünkü ben de eleştiriyorum. İki: Kişiliğime yönelik yalan yanlış saldırılar da oluyormuş; okumuyorum. Söz'de, bizim gazetelerde de yazarken de pek yeteneksiz bulduğum Sezai Sarıoğlu'nun bir mizah denemesi çıktığını da işittim; okuyacak zamanım yok ve arkadaşlarımdan bu sayıyı göndermemelerini rica ettim. Kendi yazdıklarım kadar hakkımda yazılanları da okumamak adetimdir. Kuşkusuz, Avrupa'da yayınlanan ve Türkiye'de henüz yayınlanmayan yazılarım söz konusu edilerek Türkiye'de yayınlanan bir dergide kişiliğim üzerine yazılar çıkması üzücüdür, ancak bir başka açıdan beni sevindiriyor. Bu, yelin iyi estiğinin işaretidir. Üç: Kadir Konuk, kusura bakmasın okumadım, bizim gazetede de, Kadir Konuk'un kişiliğim üzerine bir çeşitlemesi çıktığını duydum, okuyucularım özetlediler. Bizim gazetede birbirimizi eleştirmemiz doğaldır, isteyen başkaları bir yana, daha, eylülist darbeden önce Kürt halkını savunduğu için Dr. Beşikçi'yi "İngiliz casusu" diye Yazarlar Sendikası'ndan atmaya kalkan Aziz Bey'i, isteyen aslını reddeden Su'yu baştacı edebilir, benim sorunum değil, ancak kişilik saldırıları olmamalıdır; bunu bir ara Türkiye'de Ragıp Zarakolu da yapıyordu. Ben Madam'a "Madam" deyince, "Biz Başbakan'la anlaşacağız,

yolumuzu kesiyor" diye beni terbiye etmeye çalışıyordu; okumadığım için aslını bilmiyorum. Sonra biraz da üstünü kapatarak devam etmiş; duydum, bilmiyorum, ben Ragıp'ın içimizdeki Kürdistan Sağı'na tercüman olduğunu düşünüyordum; yönetici arkadaşlarımız uyardılar, yazmadığını sanıyorum. Bu gazete ahlakıdır, benim kişiliğime saldırmak isteyenlere pek çok yayın olduğunu ben haber veriyorum, başka yerde yapabilirler; gazetemizin yöneticilerinin Kadir Konuk'u da uyaracaklarını düşünüyorum. Beni çok ilgilendirmiyor, muhtemelen beni ilgilendirmeyen sıkıntıları var.

Bana kızanlar çoktur; TC de çok kızıyor. Bu kızgınlığın bana göre en tipik ifadelerinden birisi, benimle ilgili mahkumiyet kararında benim için "şeytana papucunu ters giydirecek kadar zeki" diye yazmalarıdır. Herhalde pek ayrık olmamdan ve çok açık yazmamdandır, sadece Türk solcuları değil, Türk hukuk eğitiminin gereklerini bir yana atarak, mahkemeler bile benim kişiliğim üzerine çeşitleme yapma gereği duyuyorlar. Alışıyorum, yalnız bu duruşun benim ve Aziz Bey'le ilgili çok güzel bir öyküsü var; öyle bitiriyorum. Bir kez, yüksek mahkeme bu kararı bozdu; ben de Aziz Bey'e aktardım, pek ilgilenmedi, o sıralar pek dosttuk, ısrar ettim. "Aziz Bey" dedim, "Neden bozduğunu biliyor musun"; bunun üzerine Aziz Bey'in ilgisi arttı, hatırlıyorum. "Aziz Bey, hani, mahkeme, beni şeytana papucunu ters giydirecek kadar zeki olduğumu söylüyordu ya, temyiz buradan bozmuş, doğru değilmiş" diye ekledim; ben Aziz Bey'in bu kadar çok güldüğünü pek az hatırlıyorum. Aziz Bey, kendisinden başkasına "zeki" denmesini hiç istemezdi; çok sevindi ama, temyiz, bu kararı onadı. Devlet beni, öyle sanıyor, ölü Türk solu türünden beni abartıyor ve benim, bütün aydınların bıraktığı bir sırada Türk ve Kürt köylüleri arasında mücadeleye devam etmeme çok kızıyor. Hem kızıyor ve hem de "herhalde delidir" diye düşünüyor.

İşin ilginç yanı ben de biraz öyle düşünüyorum. Bu nedenle, ölü Türk solu, deliliğime bağışlasın, mücadelenin de yeni başladığına inanıyorum. İlan ediyorum.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

iktidara yürüyüş

POLİTİKA

Politika, bir güç toplama, bir güç yaratma ve yönetme sanatıdır.

Politika, hasmının gücünü dağıtma eylemliliğidir.

Politika, yürürken nehir açma sanatıdır.

Has politika, canlı girmemiş yerlerde yol inşaı'dır.

Büyük politikacı, büyük aşık ve büyük bilim adamı türünden, hem büyük bir seçici ve hem büyük bir teorisyen'dir. Çünkü yürüyüşü, tek eylemi, teori olan kimsedir. Büyük politikacı, her gün kendisiyle ve yalnızca kendisiyle yarışan insan oluyor. Büyük kitaplarda hep büyük politikacılardan söz edilmesi hep buradan geliyor. Peybambere yakın düşüyor; ancak peygamber, kendi gücünü göksel bir güce bağlıyor, politikacı, kendi gücü konusunda bilgisizdir.

Bana göre dünyada peygamberlik mesleğine en yakın iki tür, birisi has politikacı ve diğeri de, ilkokul öğretmenidir. Bana göre dünyada peygamber türüne en uzak yaratık, Türkiye'de Demirel'dir. Geçenlerde Mesut Yılmaz'ın bir sert çıkışı karşısında çok korkmuştu ve büyük bir korkuyla "ben Allah'tan başka hiç kimseden korkmam" diyordu. Öyle sanıyorum, şu anda bazılarında "Çankaya Noteri" olarak adlandırılan Demirel'in en büyük yalanı budur; Demirel'in tek korkmadığı Allah'tır. Çünkü Allah korkusu, vicdanı olanların bir özelliği oluyor; Allah, Süleyman adında bir çocuğu yaratırken, vicdan koymaya unutmuşa benziyor. Allah'tan başka bütün canlı ve cansızlardan

korktuğu kesindir. Altmış yıllarının başında, Adalet Partisi'nin başına geçirilmişti, merkez binası Kızılay'daydı ve Kızılay'da küçük bir öğrenci gösterisi oldu, şapkasını alıp istifa etti. Sonra askerlerin her "hişt" deyişinde şapkasını alıp kaçtı; şapka, Demirel'de kaçışının sembolüdür. Şu anda da Çankaya elinde şapkası ve her zaman nakit olarak yanında bulundurduğu beş yüz milyon lirası, her an kaçışa hazır oturuyor.

Bir tip'tir ve ben burada bir tipoloji çiziyorum. Giderek Demirel ile Anayasa Hukuku Profesörü Mümtaz Soysal'ın politika tanımlarının birleştiğini görüyorum; her ikisi de, politikayı, "mümkünü yapma sanatı" olarak tanımlıyorlar. Sanıyorum, sanat ile zanaati ve politikacı ile tenekeciyi karıştırıyorlar; mümkünü yapmak, tenekecinin ve hatta teneke tamircisinin işidir. Eğri yerleri düzeltme ve delikleri leğimlemeyi politika olarak anlıyorlar; esnaflıktır ve statükodan öte tutuculuk oluyor.

Tenekecilik zanaatının hiçbir riski yoktur; politika ise her zaman büyük risk taşıyor. Asıl risk ise öngörüde veya bakışta kendisini belli ediyor; bilinen iki olgu üzerinde durmak istiyorum. Bir: Doksan üç yılında, tekrar etmekten çekinmiyorum, ben Ankara'da Karakusunlar Köyümde, Başkan Apo karargahında, Madam Çiller'in gelişini bir "darbe" olarak nitelendiriyorduk. Çok riskliydi, Apo'yu bilmem, ben söylerken korkuyordum, yanlış çıkmak vardı; doğrunun ötesinde doğrulandık. İki: Madam'ın son kez güvensizlik oyu aldığı günün akşamında, ben Med-Tv'de, Apo karargahında, İstanbul'dan telefonla tartışmaya katılan bir arkadaşımız, bütün gelişmeleri müthiş bir iradecilikle, bu tenekeci Demirel'in siyasi taktiklerine bağlıyor ve Demirel'in amacının başbakanlığı Cindoruk'a vermek olduğunu söylüyordu. Karşı çıktık. Apo'nun ruh halini bilmem, ben söylediklerimin olduğunu düşünüyordum, ancak yanlış çıkmaktan ve dolayısıyla yanıltmaktan müthiş korkuyordum. Fazlasıyla doğru çıktık; şimdi Cindoruk ile Demirel'in arası daha da açılıyor.

Politika, bir güç toplama ve güç yönetme felsefesidir.

Ancak bu kadar değil; bir örgüt yanı ve bir de bakış tarafı var. Bakışsız, eskilerin söyleyişi ile olayların derinine "nüfuz" etmeden politika yapmak mümkün olmuyor. Demek oluyor, politi-

ka, eşyanın ötesini görebilen bir bakış ile yaratılan gücü örgüt denilen bir yapıda toplayıp sevketmeyi içeriyor. Bu çözümlememi tartışmaya açıyorum.

Önce bir parantez açıyorum; benim rahatlığım kimsede yoktur. a. Ragıp Duran'da yoktur. Bizim Ülke-Gündem, Özgür-Yeni dizilerimizde bir günlük gazetemizde genel yayın yönetmenliği yaptı, kısa bir süre sonra ayrıldı ve ayrılır ayrılmaz, bir Bab-ı Ali yayınındaki ilk yazısında beni "Apo Makyajcısı" olarak niteledi. Belki mecbur hissetti, çünkü gazetelerimizde kadrolu ve iyi maaşlıydı. b. Bir sürüydüler, çocukluk hatası olarak hapse girdiler, çıktılar, ancak karayollarında kazmacı olabilirlerdi, bizim gazetelerimize geldiler, daktilo öğrendiler, makinayla tanıştılar, dökerek kırarak bir sayfa yapmayı öğrendiler ve işin en iyi yanı, maaş aldılar ve karınlarını doyurdular. Sonra devlet gazetelerimizin altına bomba koydu ve sanki bomba bunların kafasına konmuş gibi çil yavrusu türünden dağıldılar. Şimdi bunlardan birisi, ufku ve hevesi sadece Bab-ı Ali'nin Musa Ağacık'ı olan birisi, sözsüz bir yayında, beni "küfürbaz" olarak suçluyorlarmış; öğreniyorum.Mecburdur; bizim yayınlarımızda çalıştığı zamanı kusmak durumundadır ve kusuyor. c. Devlet, kusturuyor. d. Bendeki rahatlık bunlarda bulunmuyor; ben bu yayınların başından beri içindeyim ve bir tek ilkemi dayatıyorum, "ben para almam" diyorum. Ben para almam, ben milletvekili olmam, ben Parlamento'da temsilci olmam; Kürt kardeşlerim, bunların hepsini bana önerdiler, "sağolsunlar", benimki politikadır ve ben politikada para almıyorum. Bu nedenle çok rahatım ve çok rahat yazıyorum. Ben, bu cephedeki hizmetlerimin karşılığını sadece hapis cezası olarak kabul ediyorum.

Bu rahatlıkla devam ediyorum. Bir: PKK ve Apo, bir politikadır. PKK, politik harekettir. Politik hareketi, kullanılan yöntemler belirlemiyor; belirtici olan, güç yaratabilmektir. İki: Apo ve PKK, sıfırdan başlayarak, bir güç toplamış ve yaratmıştır; yaratabilmektir. İki Apo ve PKK, sıfırdan başlayarak, bir güç toplamış ve yaratmıştır; PKK eylemliğinin özü budur. Üç: Bütün bu politik yaratıcılıkta, bakış çok önemli oluyor. Ben, PKK'yi bir bakış olarak görüyorum. Önemli ve kalıcı olanı burada buluyorum.

Örnek olsun bunun için yazıyorum, Zından Konferansı'nın örneği yoktur. Türkiye Devrimi'nin eksiklerinden birisi olarak görüyorum.

"Türkiye Zından Konferansı" hazırlığı içindeyim, ipuçlarını yakında vermeyi planlıyorum.

Sürdürüyorum; politika, güç toplayıp seferber etme felsefesidir. Bunun için ayrı bir bakış gerekiyor. Ayrı bakış, adı üzerinde ayrı'dır ve bu bakışın sahiplerinin, işin başında, çok garip görülecekleri hiç de garip değildir. Benim görüşlerimin çoğu, işin başında hep çok garip sayıldılar. Bazısını, ek olarak hatırlatmak istiyorum.

Bir: Hala yasak olan "Bir Yeni Cumhuriyet" için kitabımda, 1980 yılı Eylül ayının ilk günlerinde çıktı ve darbeyle birlikte yasaklandı, genarellerin işbaşına geleceğini, Erbakan'ı hapse koyup Erbakan'dan daha çok Erbakancılık yapacaklarını haber veriyordum. Öyle yaptılar; Erbakan'a muhtaçtılar ve ancak sistemin henüz "meşru" sayılmayan aletlerinden birisisiydi, bu nedenle arada bir tokat atmak zorunluluğu duyuyorlardı. İki: Haftalık Yürüyüş dergisini çıkardığımız ve benim başyazılarını yazdığım 1975 yılından beri kafa kabızı "Türk" solu ile bir önemli tartışmam vardır; kafa kabızları, hep Albay Türkeş'i abartıyorlar. Ben, Türkeş-Demirel ilişkis055inde inisiyatifin hep Demirel'de olduğunu düşünüyorum; bir ara bu Türkiye İşçi Partisi'nin de bakışı olmuştu, sonra Tkp ile birleşince değiştirdiler. Aslında Demirel'i de abarmıyorum, Demirel, artık kontr-gerillanın politikadaki adamıdır; Demirel olmazsa, daha doğrusu Demirel olduğu yerde olmazsa, Türkeş bir zavallıdır, yıllardır ben bunu savunuyorum ve olaylar beni doğruluyor. Hem yetmişli ve hem de doksanlı yıllarda Türkeş'in önünü açan bu Demirel'dir.

Sermayeye, kişilik kazanmış sermaye diyorlardı.

Lenin, kişilik almış, proletarya iktidarıdır.

Demirel, bütün kötülüklerin yürüyen cismidir.

Devam ediyorum. a. Bugünkü Dyp grubu tamamen Demirel'in seçtikleridir. Komando Ayvaz veya zalim asker savcı Tuğ, Demirel'in, "üvey" partisinden alıp "has" partisine aktardıklarıdır. b. Eylül öncesinin en karanlık adamlarından birisi,

Gümrük Bakanlığı'nı komando alayı haline getiren Namık Kemal Zeybek'tir, Türkeş'in has yaveriydi. Hapisten sonra Özal, milletvekili ve bakan yaptı, sonra kaybetti, Demirel Çankaya'ya çıkar çıkmaz yanına aldı. Devam ediyorum.

Bu çocuksuz adam, Türkiye'deki faşistlerin babasıdır.

Kim Türkiye'de Demirel'e "baba" diyorsa, o, faşist sever bir faşist'tir.

Sürdürüyorum; Demirel'in Çankaya Köşkü'ne aldığı bu Komando Zeybek, aynı zamanda, süpürgeciler kralı iken basın kralı olan Aydın Doğan'ın bacanağıdır. Sabah gazetesi, bu arada, Aydın Doğan'ı çok korkutan önemli bir açıklama yapmış bulunuyor; Aydın Doğan, Hürriyet'i kontr-gerillaya ve Milliyet'i Madam Çiller'e ayırarak, süpürge gazete krallığından sonra, bir de bankalar krallığına doğru hız alıyor. Sabah'ın inandırıcı bir biçimde yazdığına göre, bütün bu hizmetlere karşılık, Çiller-Demirel-Türkeş ortaklığı, Aydın Doğan'a devlet kesesinden bankalar hediye ediyor.

Parantez açıyorum: Bu banka işinde de bacanak komando Zeybek'in bir rolü olduğunu düşünmek mümkündür. Çünkü, Milliyet'te bir köşe sahibi olan eski solcu Yavuz Donat, sadece, Demirel için "dezenformasyon" yapmakla görevlendirilmiş bulunuyor ve süpürge, gazete ve banka kralı, aynı zamanda komando Zeybek'in bacanağı Doğan, Donat'a, bütün basını, Demirel adına yanıltması için büyük paralar ödüyor.

Bitiriyorum; şu anda Türkeş ve Demirel'in aynı partide birleşmelerinde, şaşılacak bir yan görmüyorum. Uzun bir psikolojik savaştan sonra, Demirel ve partisi, faşizan rengini açıklamaktan çekinmiyorlar; Türkiye bu noktaya gelmiş bulunuyor. Ayrıca bizim Toplumsal Kurtuluş'ta çizgilerle de gösterdiğimiz, Türkiye Teorisi'ni gün açığına çıkarıyor. Biz, bundan on yıla yakın bir zaman öncesinde, Türkiye'de, polisin terörle mücadele şubesini bir siyasi partinin örgütü ve eylemlilik kolu olarak görüyor ve gösteriyorduk. Odalar Birliği'ni, adını vererek, kadro bulma yeri sayıyorduk ve basını da ideolojik aygıtı olarak niteliyorduk; şimdi durum çok açıktır. İşkenceci, infazcı, hırsız ve tır filosu sahibi İstanbul Emniyet Müdürü Şükrü Balcı'nın yetiştirmesi Mehmet Ağar'ın milletvekili adaylığını polislerin

gösterilerle kutlaması da, bu teorimiz çerçevesinde hiç yadırgatıcı olmuyor; artık Türk emniyet sistemi, Kemal Paşa'nın tek parti döneminden çok daha fazla bir partinin merkez örgütü durumundadır. Adaylıklar, tekelli bürokratik devletin, daha doğrusu tekelli polis devletinin niteliğine uygun düşüyor. İstanbul basınının hafif rahatsızlığı, tek partinin bürokratik ayağının biraz daha bağımsızlaşması korkusundan kaynaklanıyor.

Bitiriyorum; Deniz Baykal ne yaparsa yapsın, Chp-Shp-Chp çizgisinin ihanetinin üzerini kapatamaz; bu faşisti, Demirel'i, başbakan yapan ve Çankaya'ya gönderen bu çizgidir. Demirel'i çıkarma, Türk politikasının bir alığı olan Erdal İnönü başta bir ihanet örgütünün eli, ürünüdür. Chp, çok zaman, toplumu dirençsiz bırakmanın aracıdır ve şu anda toplumumuz önemli ölçüde direncini yitirmiş bulunuyor.

Dirençli olmak için mi? Tek yol yeniden güç toplamak ve gücü sevketmektir; gücü faşizmin başına doğru sevketmek gerekiyor. Bu nedenle, şu sıradaki seçim oyunu, hiçbir anlam taşımıyor; anlamlı olan, en geç 1996 yılında, Çankaya'yı boşaltmaktır. Korkaktır; çok zor olacağını sanmıyorum. En acil ve en güncel politikayı, Çankaya'daki faşisti indirmede, Mhp'yi kapatmada ve Silahlı Kuvvetler içindeki Demirel ve Mhp işbirlikçilerini hızlı emekli etmede buluyorum.

Zor mu? Politika bir felsefedir ve "doğru" felsefe bulununca, yürürken güç olunacağını ve güç topladıkça daha hızlı yürüneceğini biliyorum.

Güç toplamak mı? Bu önce bir bakış sorunudur.

TÜRKİYE ZINDAN KONFERANSI

Seksenli yılların ortasıydı, panel tartışmaları yeniden başlıyordu, en çok ben, Murat Belge, Doğu Perinçek, bazan Aslan Kafaoğlu ve Aziz Nesin çıkıyorduk, bir ilgi vardı; çoğunu paralı yapıyorduk. Şimdi aramızdan göçük, Aziz Nesin bunlardan birisinde "özeleştiri" zorunluluğunu ortaya attı, Türkiye solunun toptan özeleştiri yapması için dayatıyordu. Ben itiraz ettim, "özeleştiri" sistemine karşıydım, hala karşıyım, karşıtlığımı açıklama imkanları buldum; özeleştirinin özünde, hıristiyanlığın günah çıkarma pratiği var ve bunu bolşevikler, değiştirip geliştirerek yaydılar. Bana göre çok kötü yaptılar. İnsanların büyük kalabalıklar önünde, hatalarını kabul etme adı altında kendisini aşağılaması ve giderek kendisinde kusur bulma ayinine kaymasını, arkasından da bütün görevlerinden ayrılmasını çok onur kırıcı buluyordum, hala da öyle düşünüyorum. Bugün Sovyet sisteminden bu kadar kişiliksiz sürülerin kalmasını, Stalin'in son zamanlarından itibaren Sovyet yönetenlerinin ilkelilik özelliklerini tümüyle yitirmelerini, başka nedenler arasında, "özeleştiri" mekanizmasına bağlıyordum. Hala da bağlıyorum. Başka yollar arıyordum; doksanlı yılların başında Apo'nun "Zından Konferansı" pratiği ortaya çıktı. çok önemli ve cüretli bulduğumu tekrarlıyorum.

"Türkiye Zından Konferansı" bir ihtiyaçtır ve eski sol söylemle söylenecek olursa, kendini dayatıyor. Bana düşer mi;

ben şimdiye kadar daha çok üstüme düşmeyen işleri yaptığım için, bu soruyu, engelleyici bulmuyorum. Önüme, yakından izlediğim ve üzerine pek çok yazdığım, "Kürdistan Zından Konferansı" modelini alıp, bazı değişikliklerle, Türkiye'ye uygulamak istiyorum. Bu bir uygulama başlangıcıdır ve zaman zaman sürdürmeyi planlıyorum.

Kişilere yaklaşımım hep ikili oldu; bir bölümünü hiç görmedim ve bir bölüğüne de sert ve zaman zaman öldürücü yaklaştım. Bilerek yaptığım kesindir; kişilikleri ve kişilik haklarını çok yüksek tutuyorum, yalnız kişiler birer tip oldukları zaman, sosyolojik anlamda birer tekil kişi olmaktan çıkarak tipleme imkanı verdiklerinde, bunların gereğini yapmaktan çekinmiyorum. Burada da bu usule bağlı kalmayı öneriyorum; kişilerden sadece tipolojinin adı oldukları zaman söz etmek istiyorum.

Geniş almak durumundayız; sadece "zından" ile sınırlı kalmak mümkün görünmüyor, yalnız zından, Türkiye aydın ve sol tarih ve pratiğinde sanıldığından çok önemlidir; bu nedenle yine de "zından" çözümlemeleriyle başlamak gereği var. Başlangıçta çok yararlı olacağını sanıyorum:

Bir: Zından, Türkiye solu ve aydınında en büyük caydırıcı oluyor; Türkiye gericiliğinin, ceza yasalarında en küçük bir iyileştirme karşısında bu kadar direnmesi, bunu çok iyi görmesindendir. Bir zından deneyimi, ne kadar kısa olursa olsun, Türkiye'nin sol aydının solu bırakmasının nedeni olabiliyor. Altmışlı yılların ikinci yarısında parlayan "ünlü" sol aydınların pek büyük çoğunluğu, Uğur Mumcu, Altan Öymen, İlhan Selçuk'u bir tip olarak sayabiliyorum, bir hapislikten sonra "bir daha asla" yolunu seçtiler. Bu, solu bırakmak demektir. Solu bırakmak ise, hızla sağa kaymak anlamına geliyor; soldan sağa kayışta fren bulunmuyor.

Türkiye'de bugün en büyük sektör solu bırakanlardan oluşuyor. Bu, gizli sağdır, daha kötüdür ve bir bataklık'tır.

Ne yazık, sol hala büyük onur olduğu için şimdi solu bırakanların çoğu solda görünmeyi sürdürüyorlar.

Solda görünmek, solcu olmanın risklerini taşımıyor; ayrıca pek çok çıkarı da bereberinde getiriyor. Türk devleti, solu bıra-

kanların solda görünmelerini özendiriyor. Bataklığa ihtiyacı var.

İki: Altmış öncesi ile sonrası aydınını bu açıdan ikiye ayırmak mümkündür; tek hücreliler ve çok hücreliler ayrımı türünden, "tek hapisliler" ve "çok hapisliler" ayrımı yerindedir. Nazım Hikmet, Doktor Hikmet, Şefik Hüsnü'nün kaç kez hapse girdiğini hesaplamak zordur; ancak yakın zamanlarda, isimsiz birkaç gencin Dr. Beşikçi'nin ve birkaç kişinin ayrık tarihleri dışında hapislik tek hücrelidir ve abartmalıdır.

Üç: Önemsiz mi? Bugün Türkiye içinin olmasa bile dışının en çok üzerinde durduğu sorunlardan birisi, Terörle Mücadele Yasası'nın sekizinci maddesinin değiştirilmesi ve bu yasadan hapiste olanların çıkartılması olmuştur. Olmuş mudur? Bu sorun karşısında solun tutumu nedir? Daha ileri giderek sormak durumundayım, bir zamanlar işçi sınıfı yazınında üzerinde çok durulan "çıkar birliği" nedir; örnek olsun, bir Birleşik Sosyalistlerin bir sözsüz Söz dergisinin, bu maddenin ele alınışıyla bir "çıkar birliği" var mıdır? Sekizinci maddenin, sözsüzleri ve birleşikci sosyalistleri ay üzerindeki kumullardan birisindeki herhangi bir değişiklikten daha fazla ilgilendirdiğini sanmıyorum; galiba, Tkp ile Dy söktörlerini, bir de içlerinde sekizden sanık olmaması birbirine yaklaştırıyor. Böyle yazılınca başkalarını bilmiyorum, ancak yazdıklarıma ben şaşırıyorum; hem sol iddiasında olmak ve hem de sekizle hiçbir çıkar bağlantısı bulunmamak sadece ikiyüzlülüktür.

Dört: Sekiz, modern bir durumdur ve felsefi planda Türkiye'de sosyalizmin gerçekleşmesi ile Kürtlerin yükselişi arasında çok sağlam bir köprü kurmak demektir; çağdaş bir suç ve çağdaş bir kapıdır. Bunun dışında kalanlar ise soldan terk olanlardır.

Beş: Cumhuriyet Türkiyesi'nde, tarihinde ve bugünkü siyasal coğrafyasında, eğer Bayar ile Menderes'in Demokrat Parti'si bir kenara bırakılacak olursa kütleleri, büyük ölçüde harekete geçirebilen iki örgüt olmuştur; birisi Türkiye İşçi Partisi ve diğeri ise Kürdistan İşçi Partisi'dir. Birincisi daha kısa ömürlü oldu; ikincisi etkinliğini sürdürüyor.

Türk Halk Kurtuluş Partisi ve Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu'nun tarihinde kütleleri hakerete geçirmek ve kaldırmak yok-

tur, her ikisi de harekete geçen ve kalkışma halinde olan kütleleri yönetmeyi denemişlerdir. Bir nefes vermek istediler; ancak, kurma ve yönetme damarlarından yoksundular ve yoksun kaldılar.

Altı: Bu nefesin her iki kanadının da temel özelliği, örgütleyememektir. Kuramamak ve harekete geçirememektir. Bu, bugün artık büyük bir netlikle ortadadır. Cephe-Ordu, eğer kütle bir kez inmişse bir daha yükselememek ve yükseltememek demektir. Cephe-Ordu pratiğinin, inmişi yükseltme donanımı bulunmuyor.

Yedi: Bu kısırlığın kaynağında ideolojik yetersizlik bulunması mümkündür.

Sekiz: İhanet tarihini hiç ihmal etmemeyi ve hep akılda tutmayı öneriyorum. Ayrıntısını yeni kitaplara saklıyorum; bir yükseliş olan Tip'i çökerten, Demirel-Sovyet Komünist Partisi-Tkp üçlüsü olmuştur. 1967 yılında başlıyor. Başlangıçta, Tip'in, Demirel'e Türkiye'yi zından etmesi ve Demirel'in de bunun karşılığında, Türkiye'nin kapılarını, Sovyet ticaretine açması var. Şimdi daha açık görüyorum, 1921 yılından sonraki Türkiye'nin Sovyetlere en büyük açılımı olan 1967 ticaret anlaşmasında, ticaret masasına bir de Tip'in yazgısı yatırılıyor; iyi ticaret ilişkilerinin karşılığında, Demirel Moskova'dan Tip'in kellesini alıyor. Aracı, Tkp'dir ve Tkp'nin Tip'i çökertici hücumları, 1967 yılından sonradır ve Demirel ile bir anlaşmayı içeriyor.

Ne yazık, burjuvazinin en dar zamanlarında hizmet sunmak, Tkp'de bir ahlak olmuştur.

Dokuz: Ertuğrul Kürkçü, şu anda, bu iki çizgi için bir tipoloji olabilir mi; tartışmalıdır. Ancak Kürkçü'nün artık kendisinin bir tipoloji olduğu ise tartışmasız ve kesin görünüyor. Hatırlıyorum, Hep, yeniydi, Yeni Ülke tek ve haftalıktı, sosyalistlerle Hep'in yakınlaşması üzerine bir yuvarlak masa toplantısı yapmıştık, ben yönetiyordum, sonra yayınladık; Kürkçü, "yok" diyordu, "yakın olmalıyız" diyordu, "aynı binada alt kat üst kat binalar tutmalıyız" diye ekliyordu; bana çok ilginç geldi, gıpta ettiğimi hatırlıyorum. Böyle anlamlı laf eden insanlardan çok etkilenirim; benim böyle bir yeteneğim yoktur, üzülüyorum. Yalnız ve ne yazık, aradan geçen zamanla öğrendim, Kürkçü'nün işinin

bu olduğu anlaşılıyor; önemli toplantılarda, eskilerin sözüyle "günün mana ve ehemmiyetini" ve yenilere göre, "günün anlam ve önemini" belirten laflar ediyor. Son birleşme toplantısında da, yine çok heyecanlanarak, "birleşin, yuva yapın, yoksa ben yaparım" türünden laflar telaffuz etmiş, şaşırdım. Yalnız ve ne yazık bu kadar heyecanlanmasına şaşırdım; çünkü ben, Hep'le birleşmeye Hep'i sosyalist bulmadığı için karşı çıktığını düşünüyor ve anlayışla karşılıyordum. Ancak bu Dy de, kendisinin sosyalist olmadığını ilan ediyor ve sosyalistleri de, benim yazılarımdakilerden daha fazla sayıda açtıkları parantezlerden birisi sayıyorlar; Kürkçü'nün bu tutarsızlığına şaşırdığım için de, günün önemine uygun konuşmalar yapmayı meslek saydığını çıkardım.

Bir kez hapse girdi, uzun yattı; çıktıktan sonra belki bir eksikliği gidermek istiyor ve hep "birleşme" ayinlerine katılıyor. Kuruçeşme'den başladı, bir ara Melih Pekdemir'e takıldı, sonra Evrensel'i denedi ve şimdi en son birleşmeyle hayatını tamamlamak istediği anlaşılıyor. Artık "birleşme" ayinleri Kürkçü'nün huyudur.

On: Cinsel sorunlarla ilişkisi var mı, bilmiyorum; "birleşme" Türk ilericiliğinin fetişidir. Yüzyılın başında, en önemli hareketinin adı "İttihat' ve "Terakki"ydi, "birlik" oradan başlıyor. Rakibinin adı Hürriyet ve "İtilaf" oluyordu; yine bir birleşme var. Yetmişli yılları, Tip ile Tsip'in ve bunların ikisiyle Tkp'nin "birleşme" ayin ve mektuplarıyla geçirdik; şimdi bir büyüğümüz ölünce, başta İlhan Selçuk geri kalan büyükler hep bir ağızdan, "ah, birleşme" diye ağıt törenlerine başlıyorlar. Şimdi, adı "Birlik" olan partide Tkp, Cephe çizgisinin Tkp'si olan eski Kurtuluş ve Türk solunun iki kanadı arasındaki bataklıkta yer tutmayı bir damar yapan "Emeğin Birliği" ve Tip'in bir ayağı birleştiler; doymuyorlar ve hala "birleşelim" diye tutturuyorlar. En önemli hastalık olarak beliriyor.

Onbir: Fetiş'tir. Her "birleşme" ayini, arkasında bir büyük umutsuzluğu ve özgüven eksikliğini saklıyor. Türkiye solu ve aydınının bugün temel özelliği, umutsuzluğu kendine güvensizliğidir. Umut ve güvenin olmadığı yerde "birleşme" ayinleri var.

Oniki: Umutsuz ve kendisine güvensiz olduğu için sürekli aldanmaya hazırdır, Aldanma eğilimi, Türkiye solu ve aydınında mazoşist bir durumdur. Aldanmayı çok seviyor; birisinin çıkıp kendisini aldatmasını ve arkasından da tekmelemesini, anlaşılması zor, bir keyif düşkünlüğü ile bekliyor.

Onüç: Tkp ve Dy, yetmiş yedi yılında, Ecevit'in arkasına takıldı ve Ecevit'i destekledilerler. Tkp ve Dy, bugünkü "Birleşik" takım, seksenyedide, Demirel'in kuyruğuydu. Demirel'in siyasi haklarını sağlamada şehvetli bir çaba gösterdiler. Şimdi yeni bir kuyruk peşindeler.

Ondört: Umutsuzdur. Umutsuzluk ile tembelliği kardeş biliyorum. Umutlu bir tembel görmedim; tembellerin içinden de umutlu olanı bilmiyorum.

Büyük örneği almak istiyorum, Nazım Hikmet ne zaman umutluydu; son hapisliğinin başlamasıyla birlikte umudunu yitirdiğini söylemek mümkün görünüyor. Moskova'ya geçtiğinde umudunu kesin olarak yitirdiğinden kuşku duyumuyorum. Son karısı Vera Hanım'ın yazdıkları son derece eleştireldir; Rusçayı iyi bir biçimde yazamaması bir yana, konuşmasının bile yeterli olmadığını ileri sürüyor. Halbuki Nazım, yirmi yıllarının başında, Moskova'da emekçi üniveristesinde okumuştur; umudunu yitirdiği kesin olarak belli oluyor. Yaşadığı ve "ikinci vatan" dediği ülkeyle her türlü direkt iletişim imkanını açmayı zahmete değer bulmuyor. Okumuyor ve konuşmuyor.

Onbeş: Umutsuzluk, irade eksikliği ve tembellik, inanılması güç bir ölü sevgisine yol açıyor. Yetmişli yıllarda Tkp etkisindeki Politika gazetesinde çıkardı, bir toplantıda "yoldaşlar" kısa bir süre önce ölen bir arkadaşımızı yanlarına oturtur, onunla konuşur ve konuştuklarını haber olarak yazarlardı. Şimdi, Nazım Hikmet'in Moskova'daki mezarına uzun uzun mektup yazıyorlar ve belki posta kabul etmediği için bunları, sözsüz bir dergide yayınlıyorlar.

Ben bunları yazmasalar, ne yazacaklarını merak ediyorum. Bana göre bunları yazmak istedikleri için değil, yazacak sözleri olmadıklarından mezarlıklara sayfalar gönderiyorlar.

Türk solunu ve aydının bir bölümü bana, mezarlık imam-

larını hatırlatıyor. "Cemaat, nasıl bilirsiniz" diye soruyor ve cemaati beklemeden, "çok iyidir, çok" diye cevap veriyor. Tekelli devletin şu sıralardaki en çok istediğinin de bu olduğunu biliyorum. Ölülerle uğraşan bir sol, canlı bir soldan çok iyidir; tekeller, mezarlık imamlarından memnun görünüyorlar.

Hepsinin çok güzel yanları var; ancak biz eğer bugün buradaysak, bunda bu güzel insanların da payı var. Sorun buradadır ve başlangıcı da bunu görmeye almak durumundayız.

Onaltı: Nazım Hikmet çok güzeldi, ancak kendisiyle şiiri bitti. Ruhi Su bir taneydi; ancak müzikte bir tek izleyicisi çıkmadı. Aziz Nesin ise eşsizdi, hem de dünyada büyük bir mizah yazarıydı; ancak kendisiyle birlikte Türkiye'de yazılı mizah öldü.

İzleyicisi olmayan, solda büyük olamaz.

Onyedi: Türk solu ve aydını, kırıntıları ve boş sözü seviyor. Kürt sorununda vardıkları nokta, "ulusların kendi kaderini kendilerinin tayini" noktasıdır; bunu çok önemsiyorlar. Bazı sözler var; aslında içi biraz boştur ve ancak çok tekrarlanınca aptallara layık oluyor, bu söz de, bunlardan birisi olmaya başlıyor. Türk solu ve aydınıyla birlikte, dünyanın bütün aptallarının ağzında bir sakızdır; çiğniyorlar.

Halbuki sorun hiçbir zaman ulusların kendi kaderlerini tayinleri sorunu olmuyor; daha öncedir. Bütün kavga ulusun tanımında ve ulusların ulus olarak kabulünde çıkıyor; Türkiye'de de buradayız. Bunu görmeden, burada bir savaşa girmeden, kader tayini üzerine bir edebiyat boş laftır. Bu lafla Birleşmiş Milletler'e genel sekreter olunabilir; solcu olunacağını sanmıyorum.

Onsekiz: Doktor Hikmet Kıvılcımlı, sol ve aydın tarihimizin, belki Ali Suavi ile birlikte, en çok tartışmalı ve en çelişik kişiliklerinden birisidir. Çelişik oluşu şuradan başlıyor; söylediği her güzel doğrunun tersini de söylemiş veya yapmıştır. Daha açıkçası, Doktor'un el attığı her konuda ikiyüzü vardı; bunlardan sadece birini görmek ise ikiyüzlülüktür.

Ondokuz: Bir de Doktor'a malediliyor ve çok övülüyor; güya Doktor, Kürt sorununda ilk önce en sağlıklı lafı söylemiş bulunuyor. Bu önemli lafı araştırdım ve öğrendim; Doktorumuz,

"Kürtler ihtiyat kuvvetimiz" diyormuş, buna benzer bir sözle öncümüz sayılıyor. Bunu öğrendim ve şaşırıyorum.

Bana göre en kemalist değerlendirmelerden birisidir; ihtiyat olmanın temel özelliği eşitsizliktir. Türk Ordusu'nda "ihtiyat zabiti" şimdiki sözcükle "yedek subay" tam bir eşitsizliği temsil ediyor; Türk subaylarının yedek subayları, "subay" saymadıkları da kesinlikle biliniyor. Türkçede "ihtiyat" mutlaka eksikli anlamını da taşıyor; arada bir kullanılıp yine depoya konuluyor. Doktor, bu sözünde de, Türk solunun Kürt Devrimi'ni küçümseme alışkanlığından kurtulamıyor ve önceden ifade ediyor.

Yirmi: Bir "yasa" daha çıkmıştır; Türk yazarları, sola ya şöhretlerinin başında şöhret olmak için geliyorlar ya da şöhretlerinin sonunda şöhretleri sarsıldığı zaman uğruyorlar. Ne yazık, solcuğu mücadele yolu sayan hiçbir yazarımız, romancımız, bilim adamımız bulunmuyor. Bunların Kürt Davası'na bakışları da aynı görünüyor; hani bir söz var "şöhreti yakalamak", yakalıyorlar ve uykuya dalıyorlar.

Aydınımız ve solumuz açısından Kürt Cephesi'nde seksen dördün altına inmiş bulunuyoruz. Yeniden başlamayı öneriyorum.

Bitirmiyorum. Burada duruyorum. Fırsat buldukça "Türkiye Zından Konferansı" üzerinde yazmak istiyorum. Söylenen şudur: Apo'nun Zından Konferansı, uçma iddiasındaki insanların donanımlarının hızlı bir yürümeye yeterli olup olmadığının tartışmasaydı. Pırıltılı yapılarda hastalıklı dokulara parmak basmak olarak anlıyorum. Benim eklemem, hastalıkların kaynağını başlangıcımıza kadar irdelemektir; kendimizi, özümüzü, büyük bir tartışmaya açmaktan korkmamamız gerektiğini düşünüyorum. Başlangıcımızda teorimiz de var.

Şu anda güçsüzlüğümüzden başka kaybedeceğimiz yoktur.

KİN

Herkes biliyor, Paris'teki Sorbonne Üniversitesi'nin adı çok büyük; ancak hacminin ve eğitim işlerindeki ticari değerinin adından da büyük olduğunu belki pek az insan biliyordur. Madam Profesör de Wangen, bu çok büyük kurumda, Kürdoloji Bölümü'nün başkanlığını yapıyor; ben Kürtleri böylesine içtenlikle seven pek az insan tanıyorum. Hem Kirmanci ve hem de Sorani grameri öğretiyor ve bir de Kürt uygarlığı ve tarihi dersleri veriyor. Daha Kürdistan'daki hiçbir kentin, başına "en güzel" nitemesini eklemeden anlatmadı. Kürtleri tutkuyla sevmesi bir yana, bana anlatımında çok dürüst geliyor; bu yıl Kürt tarihinde Kürt aşiretlerini anlatırken önemlilerini bir bölümünün Türk olduğunu da rahatlıkla kaydediyordu. Şunları söylüyordu, Türkleşmiş önemli Kürt hanedanları ve Kürtleşmiş ünlü Türk yönetenleri var. Ama aralarında savaşlar ve kavgalar bitmiyor; bunları da anlatırken bir de ne kadar bilincinde bilmiyorum, Türk ve Kürt asilleri için, "gizliden gizliye birbirlerine hayrandırlar" diyordu. Bana çok açıklayıcı geldi; belki de yalnızca asillerimizi değil, Türk ve Kürt insanımızı da ele veriyor.

Joyce de Wangen, Leyla'yı özellikle seviyor; özgürlüğe kavuşması umuduyla bir ayin titizliğiyle yaptıklarını ben biliyorum. Leyla'nın, Hatip Dicle'nin mahkumiyetinden sonraki ilk dersimizde "nasıl olur" diye tepkisini dile getiriyordu ve türlü akıllı sözlerle bunun olmadığını anlattım; bunların bir "kin" işi olduğunu belirttim, anlatabildiğimi sanıyorum. Kin'dir; ben bunu Paris'te Leyla'ya söylemiştim. Bu devletin, Leyla Zana ve Hatip Dicle'ye büyük bir kini var; Türk devleti çok kindardır ve her iki-

sinin kanunlarda hiçbir suç yükü olmayan yemin eylemini hiç unutmuyor. Devlet, Meclis'te Kürtçe yemine karşılığını veriyor. Devlet kinini kusuyor.

Selim Saddak ve Orhan Doğan dostlarımıza bir kini yardır; Selim'in, Lice devlet güçleri tarafından yakılırken dürüst açıklamalarına kin duymuş olması mümkün görünüyor. Selim bu kini bilmediği için, hapisheneye gönüllü ve umutlu koştu; ben de bilmiyorum ve bu nedenle değinmiyorum. Orhan Bey'den de beklediğini bulamamıştır; ben burada, daha az ceza alan arkadaşlarımızı ayırmıyorum. Bildiğim ve ortada hiçbir dava yokken, yakınlarıma, bir vesileyle Leyla Zana'ya söylediğim, benim Türk devletini tanıdığımdır ve devlet beni yanıltmıyor. Kinle hareket ediyor ve kinle karar veriyor.

Bu kadar değil, ne zaman bu kinden söz etsem bunu Profesör Wangen'e de ifade ettim, devletin bir de Türklerden bana büyük kin beslediğini ekliyorum. İyi mi kötü mü bazan tartamıyorum, bazan eski Türk solu'yla Kürdistan sağı'nın mı yoksa devletin mi bana daha çok kin duyduğuna karar veremiyorum. a. Eskiden Paris'ten alınan ve sadece "Doğu'da geçerli" rütbeler olduğuna inanılıyordu; devlet, Türk solunun "değerlerini" de sadece solda sayıyor ve hiç önemsemiyor. Türk solu, devlet için, kişi düzeyinde sıfır bir değerdir. Garip ama, bana solun dışında da değer yüklüyor. b. Bir mahkeme kararında benim "şeytana papucunu ters giydirecek kadar zeki" olduğumu yazmaktan geri kalmıyor. c. Bizim türümüzden adamlara eskiden, "incir ağacına asmalı, altında ağlamalı" denirdi; bu, "bizdendir ama hata yapıyor" anlamına geliyor. Namık Kemal'e veya Nazım Hikmet'e böyle yaklaşıyor. d. Bana böyle yaklaşmıyor; formülasyonunu aslen Albay Kemal Şişmantürk yapmış olmakla beraber Cumhuriyet gazetesinde Profesör Toktamış Ateş ismiyle görünen Ateş Kemaltürk, "müthiş bir kafa, her çıkardığı kötüdür" diyor, bu kırılacak kafaların tarifi oluyor ve bunu Genelkurmay'ın bir tarifi olarak alıyorum. e. Geçen yıl, devlet televizyonlarından birisi Türk aydını üzerine bir dizi yapmış; buna göre bütün aydınlarımız değişiyorlar ve bir tek ben değişmiyorum. Devlet, beni, solda tek kalmış olarak görüyor. Aslında ben çok değişiyorum, hep iyiye değişiyorum;

ancak bu, oligarklar için değişmemektir ya da kötü değişmek anlamına geliyor. f. Ben herkesin bıraktığı ve herkesin çil yavrusu gibi dağıldığı bir zamanda Tip'i bırakmadım, sahiplik ettim ve herkesin küfür ettiği zamanda Kürt Cephesi'ne gittim ve herkesin terkettiği zamanda, Kürt halkının yükselişinde inat ediyorum. Kin bu yüzdendir.

Hep yazıyorum, bu kadar doğru çıkmaktan rahatsız oluyorum. Madam Profesör'e bunları özetlediğim zaman avukat arkadaşım Dursun Ermiş ile ilişkiye geçmemiştim, şu sekizdeki son makyajdan sonra durumumu merak ediyordum. Dursun gitmiş, Ankara'da bir ara neredeyse haftada birkaç gün karşısına çıktığım Dgm başkanı ile konuşmuş, "Hocam gelecek, sekiz ne oluyor" diye sorunca, Mahkeme Başkanı, Leyla ve diğer arkadaşlarımızı mahkum eden başkandır, "Ne oluyor, yahu nasıl gelir, biz ona çeteden bir dava açtık, hakkında ondan da tutuklama var" haberini veriyor; Dursun, kaleme uğrayınca da, katipler, "Hoca hakkında çok infaz var, bir sakin zamanda gel de hesaplayalım" diyorlar. Şimdilik, kısa zamanda bilebildiklerimiz Apo'yla ortak kitaptan kesinleşmiş iki yıl hapis, Özgür üniversite kurmaktan bir tutuklama, doksan iki yılında Bochum Festivali'nde konuşarak çetecilik yapmaktan, Zana, Dicle, Doğan ve Saddak ile aynı maddeden bir dava ve tutuklamadır. Henüz katip hesaplamadan, kısa zamanda ve kafadan üç tutuklamayı bulmuş durumdayız. Gazetelerdeki yazılardan takibatlar ayrı, bir ara avukatımız Osman Ergin yüz yıla yaklaştığını söylüyordu.

Ben acaba haberimiz olmadan idam etmediklerine şükretsem mi diye meraktayım. Ancak bu sekizinci maddedeki makyajı okuyucularımın da merak ettiğini sanıyorum. Bu nedenle bu madde için yazdığım ve bu hafta avukatım Dursun'un Ankara Dgm'ye verdiği dilekçeyi yayınlamak istiyorum. Yararlı olacağını düşünüyorum.*

Bitiriyorum ve bitirirken yanlış anlaşılmak istemiyorum. Kimsenin beni, "kendisini Nazım'la ve Doktor Hikmet'le karşılaştırıyor" diye eleştirmesini istemem; çünkü karşılaştırmıyorum. Çünkü, hem Nazım'ı ve hem de Doktor Hikmet'i çok önemli bul-

**Yargı Üzerine Yargı bölümünde yer alan "İki: Dgm'ye" başlıklı yazı.*

muyorum, benim de sevdiğim aydınlarımızdı, ancak onların kişilik ve yaptıklarıyla hiçbir yere gidilemeyeceğini biliyorum, geçmişte kaldılar. Kendimi onlarla karşılaştırmayı aklımdan bile geçirmiyorum; yalnız, onları birer laboratuar türünden incelediğim doğrudur, bazan kendi gerçekliğimizden onlara bakıyorum ve bazan da onlardan bugünkü gerçekliğimize geliyorum. Söyleyeceğim şudur; otuzlu yılların sonlarına doğru, her ikisini de, başta aileleri ve bütün Türk aydınları ve Türk solu, her ikisini de yalnız bıraktılar ve her ikisine de ihanet ettiler. Partileri, Tkp, devlet ile anlaşırken, her ikisine haber bile vermedi; kurtlara kurban ettiler. Daha açık olarak yazacaklarım da şudur; Nazım ve Doktor'un uzun hapsi en yakınlarının ihaneti sonucudur.

Net olarak söyleyeceğim de şudur: Eğer eski Türkiye solu ile Kürdistan sağı böylesine bir ihanet içinde olmasa, eğer Türk aydınları, sadece ve sadece azgın devletin yumuşakçası konumunda durmasalar, devlet İsmail ile benim üzerime bu kadar gelmezdi. Biz bir inat olduğumuz için üzerimize geliyorlar. Eski sol ile Kürdistan sağı, hem kaçıyor ve hem de göz kırpıyor; bunun için üzerimize geliyorlar. Eski sol ve Kürdistan sağı, aklınca bize çatıyor; aslında azgın devlete göz kırpıyor. Bilerek yapıyor; Aziz Nesin daha Oniki Eylül'den önce Kürdistan Aydınlanması'nın bir yanını bir derviş inadı ve alçakgönüllülüğü ile taşıyan Beşikçi'ye "Kürt sorunuyla uğraşıyorsun, üstelik de sarışınsın, bu nedenle İngiliz casususun" derken, devlete göz kırptığını biliyordu. Hepsi biliyorlar.

Biz de bütün bunları biliyoruz. Tarihimizi bilerek ve yepyeni bir biçimde değerlendiriyoruz. İçimiz umut ve sevgi dolu; umut ve sevgi kine karşı en keskin silahtır. Şimdilik umut ve sevgi çetesiyiz; eninde-sonunda yeneriz. Ne yapar, yapar ve biz yeneriz.

SAC AYAĞI

Dili sevmenin bir aydın tanımı olduğuna işaret etmiştim; eski aydınların bu konuda daha titiz olduklarını yazdığımı da hatırlıyorum. Bazan çok basit ve ancak çok büyük dil yanlışları yapılıyor; birisi "eski çamlar bardak oldu" sözüdür. Dile çok titiz İlhami Soysal bile, "eski camlar bardak oldu" diye yazıyordu. Eski camların bardak olması mümkün değildir. İşaret edecektim, bir trafik kazasında aramızdan göçtü; aslı çam üzerine kuruluyor. Bardak, Toroslardaki Türkmenlerin artık yıkılmış büyük çam gövdelerinin içini oyarak yaptıkları bir tür büyük desti'dir. Koca çamlar, eskiyince kesiliyorlar ve tahtadan desti diyebileceğimiz bardaklara dönüşüyorlar; dışları cilalıdır. Böylece tekrarlanmış oluyor, doğrusu, içi oyulmuş ve boyları kesilmiş eski görkemli çamlardır; şimdi bizim aydınlarımızı anlatıyor.

Türkiye'nin bir zamanlar görkemli aydınları mı? Yıkıldılar, kesildiler ve bardak oldular. Şimdi içlerinden Genelkurmay su içiyor.

Çamda yanlışlık türünden bir de "sac ayağı" var; çok zaman "saç" ayağı diyorlar; saçın ayağının olmayacağına işaret etmek durumundayım.

Sac, altında çengel olmayan "ç" ile yazılıyor, köylerimizde

üzerinde ekmek pişirilen yarı konkav sac'tır; bazan tersine çevrilip içinde kuşbaşı et ile domates, biberin pişirilmesi için de kullanılıyor. Sac ayağı, bu sac'ın üzerine oturttuğu üç köşeli demire deniliyor, üstünde sac var ve ayakları ateşin ve çok zaman da külün içindedir. Pişirmeye yarayan kara bir demir parçasıdır; genellikle sac görüldüğü için ayak ihmal ediliyor ve ihmal edilmemesi gereken durumlarda "sac ayağı" sözü kullanılıyor. Nedense hep bir olumsuz anlam yüklüdür ve bu nedenle bu ayaklar, genellikle sadece sacı değil, aynı zamanda da olumsuzluğu taşıyor.

Bu söz hiçbir zaman bugünkü kadar yerini bulmamıştır; sanki deyiş, bu sac ayağı için bulunuyor. "İlhan Selçuk-Süleyman Demirel-Doğu Perinçek" sac ayağından söz ediyorum; bunların üçü bir ayaktır. Bunların üçü aslında Genelkurmay'ın ayağıdır; Genelkurmay'ın oyunlarından birisi şimdi bunların üzerine oturtulmuş sacta pişiriliyor.

* * *

Hemen konuya girmek istiyorum; zaman kaybetmek için bir lükse sahip bulunmuyorum. Bir aktarma yapıyorum, aktardığım basındaki oligopolistik savaştan sızan pisliklerden birisidir. Aydın Doğan ile Dinç Bilgin savaşa başlayınca, çok yakın zamana kadar Cumhuriyet'in yöneticisi olan Hasan Cemal, şunları da yazma cüretini gösteriyor: "1970'lerde Ecevit önce CHP'de İsmet İnönü'yü yenerken, sonra siyaset sahnesinde iktidara yükselirken Cumhuriyet gazetesinin desteği önemli rol oynamıştı." (Sabah, 25 Ekim 1995, Hasan Cemal) Bunu, basın tarihine geçecek bir itiraf sayıyorum; Ecevit, İnönü'yü Martçı Darbe yıllarında yendi, Cumhuriyet'in Ecevitçi olması asıl bundan sonradır. Ancak tarih konusunda bu notlarım ayrıntıdır, esasında ise, eğer Cumhuriyet yöneticisinin bu sözleri referans alınacak olunursa yetmişli yıllarda, Cumhuriyet, Ecevitcidir. İşte bu doğrudur; bu dönemde Cumhuriyet gazetesi kendisini "solcu" gösterirken aslında Ecevitçi olduğunun itirafını bulmuş oluyoruz.

Devam ediyorum, ancak bir parantez açmak zorundayım.

Bir noktayı yazdığımı hatırlıyorum, yakın zamanın sol tarihi biraz da benim özel tarihimdir. Buna ekleyeceklerim ise şudur; benim şimdiye kadar hiçbir kişisel kavgam olmadı, hepsi sınıfsal ve politiktir. Ben kime hücum ettiysem politiktir ve kimler bana saldırdılarsa, kaynağında sınıf kini var.

Cumhuriyet gazetesi de bu tanımlara giriyor; benim özel tarihim içinde yer alıyor ve ben bu nedenle Hasan Cemal'in itiraflarını görebiliyorum. Yetmişli yılları yaşamayan kuşaklara aktarıyorum; yetmişli yıllar başında Cumhuriyet'te yazıyordum, yazdıklarıma yeni okuyucu geliyordu, Cumhuriyet'in gizli anketine göre benim yazdığım günler tiraj özellikle artıyordu. Cumhuriyet'le bugünkü televizyon ve gazete yıldızlarının ulaşamayacağı bir etkinliği bulmuştuk; ancak ben Ecevit Sendromu belli olduktan sonra Cumhuriyet'te işimin kalmadığını biliyordum, ayrılmak istiyordum; İlhan Selçuk, beni, "Sen Cumhuriyet'in onurusun" diye tutmaya çalışıyordu. Sonunda Cumhuriyet tümüyle Disk üst yönetimi-Ecevit-Vehbi Koç eksenine girdi ve ben ayrıldım.

Ayrıldıktan sonra Cumhuriyet bana büyük bir küfür kampanyası açtı, şimdi Milliyet'in başyazarı olan Altan Öymen Cumhuriyet'teydi, itirafın ve kinin hiçbirini eksik etmedi; çünkü Cumhuriyet soldan alıp sağa veren bir değirmendi ve beni sağcılaştıramadıkları için kin duyuyorlardı. Şununla hep övünüyorum: Cumhuriyet'e solcu girip solcu çıkabilen tek insan olabildim. Bunun için kinlendiler, kinlerini, "bir daha Yalçın Küçük hatası yapmayacağız" diye dillendirdiler; bundan sonra sadece aydın cesetleriyle iş yapmayı bir usül bildiler. Benden sonra Cumhuriyet, adli tıptan "ölüdür, kadavradır" raporu almadan hiç kimseyi yazar yapmamaya başladı.

* * *

Aktararak devam ediyorum: "12 Eylül sonrası, 1980'lerde yasaklı Demirel'i genel yayın yönetmenliği yaptığım Cumhuriyet'in askeri yönetime karşı demokrasi adına nasıl desteklediğini herhalde unutamam." Ben düşük aktarmıyorum, hem Hasan pek Türkçe yazmasını bilmez ve bir ihaneti çok açık

yazmak istemiyor; söylenen Cumhuriyet'in bir dönem de Demirel'in organı olduğudur. Doğrudur; ancak eksik kalıyor. Cumhuriyet'in Ecevit'ten Demirel'e geçerken bir de Özal ve Erbakan durağı var. Ben hapisteyken Cumhuriyet Özalcıydı; arada bir Hasan'a gönderdiğim notlarda bunu açıkça dile getiriyordum. Erbakan ise Cumhuriyet'i, bir ara, "bizim gazetemiz" diye niteliyordu: Cengiz Çandar, Cumhuriyet'te yazarken koyu islamcıydı ve Cumhuriyet'ten çıkıp cuma namazlarına gidiyordu. Özet mi; Cumhuriyet'in son yirmi yılı en gerici politikacıları en büyük bir şehvetle destekleme dönemidir. Bu çok önemli bir saptama oluyor; bu zorunlulukla, hem Cumhuriyet ve hem de yazarlarının tümü ikiyüzlü olmak durumundadır; ilerici görünerek en büyük rezaleti savunmak Cumhuriyet'in ahlakı olmuştur.

Devam ediyorum; Cumhuriyet'in hainlikleri içinde Demirel borazanlığı hepsini geride bırakıyor; çok uyarmamıza karşın bu ikiyüzlülüğü utanmadan sürdürdüler. Daha yetmişli yıllarda çıkan Yürüyüş'te ve sonra Toplumsal Kurtuluş'ta ve günlük gazetelerimizde, Cüneyt Arcayürek'in Demirel'in adamı ve hem de Mit ile içiçe bir gazeteci olduğunu ısrarla yazıyorduk. Hangi Mit mekanizmaları işledi bilemiyoruz; işte tam bu dönemde, seksenli yılların ortasında aydın hareketliliğini yükselttiğimiz bir zamanda, Demirel ve Mit'in adamı Arcayürek, Cumhuriyet'in Ankara yöneticisi oldu ve İlhan Selçuk'un "ileri" gazeteciler mangasına katıldı. Demirel ise Çankaya Köşkü'ne çıkınca, bizi doğruladı ve Arcayürek'i Çankaya'da basın müşaviri yaptı; Cumhuriyet tarihinde Mit'le içiçe olmayan hiçbir kimse Çankaya'da göreve ve basın danışmanlığına gelmemiştir. Cumhuriyet-Mit ilişkisine yeni bir ispattır; ayrıca bu ilişki devam ediyor. Arcayürek, İlhan Selçuk ile Demirel'in bağı olarak Çankaya'da bulunuyor.

Parantez açıyorum; Cumhuriyet ve Hürriyet Mit'in hiçbir zaman boş bırakmadığı iki gazetedir. Her zaman stratejik yerlerinde Mit'ciler oturuyor; İlhan Selçuk'un yanından ayırmadığı makaleler komiserinin Mit'le kucak kucağa yaşadığını birkaç kez yazdığımı hatırlıyorum. Bu, elli yıl önce

de böyleydi; 1940 yıllarında ırkçı gençliğin Behice Hanım ve Aybarların üzerine yürümesini Cumhuriyet gazetesi başlattı, kitaplarımda ayrıntıları var. Şimdi de böyledir; şimdi sadece bunu daha açık yazabilecek durumdayız.

Bütün bunların arkasında ise İlhan Selçuk var; ancak Demirel kadar yüreksizdir ve bütün zamanını, hem bütün pislikleri çevirmeye ve hem de bunlara karşı görünmeye ayırıyor. Demirel ile bir mizaç benzerliği olduğu kesindir; ihanet etmediği pek az yol arkadaşını biliyorum.

Bir: Doğan Avcıoğlu, Doğan ile ölümüne yakın çok sık görüşüyorduk, adeta İlhan Selçuk'tan tiksiniyordu ve görüşme isteklerini kabul etmiyordu. Bana, "hem bizimle beraber ihtilal işine giriyor ve hem de Ecevit'e şirin görünmeye çalışıyor" diyordu.

İki: Ölümüne yakın Uğur Mumcu'yla telefonla görüşüyorduk ve bana, "Yalçın, İlhan bizi sattı" diyordu; en kibar sözüdür. Uğur'un bu düşüncelerini benden çok daha yakınlarına daha açıkça söylediğinden hiç kuşku duymuyorum.

Üç: Ayrıntıları, "Davalarım" kitabında var ve o geceyi yaşayanlar hala hayattadır; aydın belgesini vereceğimiz günün akşamı, Aziz Nesin, içi içine sığmaz bir biçimde, "İlhan Selçuk'un korkak ve yalancı olduğu" üzerine saatlerce süren bir hutbe indiriyordu. Belki bu eylemin arifesinde içine korku düşmüştü, belki cemaatimizi az buluyordu; iki saat herkese Selçuk'u ve her zamanki kaçkınlığını anlatıyordu. Aydın belgesi için basın toplantısı yapmaya söz vermişti; belgeyi götürecek heyette bile yer almıyordu. İşte budur; Aziz Bey, bana, "bana saygılıydı, ama bir ara bir baktım önümde yürüyor, sonradan öğrendim, darbe yapacaklarmış ve darbenin başbakan adayıymış, kendisini başbakan görüyordu" diyordu. Yetmiş yılında bir darbeyle Demirel'in yerine oturmaya hazırlanan bu adam, şimdi Demirel'in kuyruğundadır; daha ne söylenebilir?

Selçuk ve Cumhuriyet, kirli işlerini maskeleyebilmek için

mutlaka bir sol görüntüye ihtiyaç duyuyorlar; şimdi tam Genelkurmay'ın gazetesidirler ve buna daha çok ihtiyaçları var. Ancak Kürt Cephesi'nde sağlıklı bir tutumu hep isteyen kanatı olduğu için, içinde bir zamanlar gözağrısı Tkp'lilerin olmasına karşın, Sosyalist Parti'den uzak duruyor. Yalnız bir sol vitrinsiz de yapamıyor, çünkü şu anda daha çok pisliğin içindeler; geriye sadece Perinçek'in küçük grubu kalıyor.

Düşüş tamdır ve çaresizlik bunları biraraya getiriyor. İlhan Selçuk, bu beraberlik için, bir yandan sıkılmadan Tomris Özden'e küfürler yağdırıyor ve diğer yandan da Doğu Perinçek'e Yunus Nadi bilim ödülü veriyor; artık düşüşte bir sınır göremiyorum. Ayaklar çökmüştür ve ben çöküşe yardımcı oluyorum.

Doğu Perinçek'in seçime girerken toplar göründüğü imzaları toplayan İlhan Selçuk'tur. Melih Cevdet, Bahri Savcı, Server Tanilli türünden Cumhuriyet yazarları, kardeşi Turhan Selçuk ve okumadım ancak işittim bizim gazetenin yazarlarından Kadir Konuk'un "anası" oluyormuş, Sıdıka Su türünden Cumhuriyet Ailesi, hepsi oradadır. Ancak İlhan Selçuk yer almıyor, beni şaşırtmıyor, benim tanıdığım en korkak insanlardan birisidir; korkaklıkta en büyük rakibinin Demirel olduğunu biliyorum. Bir de bildiğim şudur: Cumhuriyet karar vermeden bunlar evlilik cüzdanlarına bile imza atmazlar ve Cumhuriyet'in iradesi için de mutlaka Genelkurmay vizesi gerekiyor.

* * *

Ne denebilir? Acaba "oportünist" sözcüğü yeterli midir? Yoksa düşmüş bir yaprak mıdır? Perinçek'i nereye koyacağımı bilemiyorum.

Bir: Leh Walesa ortaya çıktığında, "işte işçi sosyalizmi" diye bağırarak yırtmadığı yer bırakmıyordu. Uyardık; ancak gözünü sosyalizmi yıkma kini bürümüş, başkaca bir yer görmüyordu. Sosyalizme küfür fırsatı yakalamış, kilisenin adamına sığınıyordu.

İki: Şemsi adında jaguarlı ve Tkp bulaşığı bir sendikacı

çıktı, Türk-İş'te görev aldı; "işte işçi demokrasisi yürüyor" diye davul zurna çalmaya başladı.

Üç: Hapse düştü, normal olarak solcu gençlerin bölümüne verdiler, devlete yaranmak için, "bunlar solcu değil, teröristtir" diyerek, hapishane yöneticisi subaylara dilekçe üstüne dilekçe verdi; her fırsatta yaranmayı büyük politika sanıyordu.

Dört: Eylülist darbeden önce, bugün eleştirir göründüğü polis şeflerinin işini yapıyordu; bir gazete bulmuş, legalite dışındaki solcuların hepsini ismini ve adresini ilan ediyordu. İşte budur; şu anda, Selçuk-Demirel-Perinçek sac ayağının ayaklarından birisi budur.

Parantez açıyorum; hiç aklıma gelmemişti, bugün Birleşik Sosyalist'lerin yöneticilerinden birisi söyledi, "Hocam" dedi, "Perinçek, Apo'yla görüşmeye senin arkandan gitti, solcularla ittifakı bozmak için gidiyordu" diye ekliyordu. Doğrusu hiç düşünmemiştim, iki kez gitti ve ikisinde de bir telaşla hemen beni takip ediyordu; mümkündür.

Devletin Türk ve Kürt devrimcilerinin birliğine çok değer verdiğini biliyorum; PKK'nin sıkışık olduğunu düşündüğü bir zamanda kendisini Apo'nun ayaklarına atıyordu. Attı da; iyi hizmet ettiğini biliyorum, karşılığında, Türk-Kürt devrimcilerinin birliğinin bir yanını tekeline almak istiyordu. Alamadı ve şimdi kin besliyor. Şimdi, bu kinle, İlhan Selçuk ile birlikte Genelkurmay'ın hizmetine giriyorlar; arada bir Demirel'e raporlar yazıyor. Fakat çok komplekslidir; Demirel her zaman okşamayınca, kızıyor ve ağır çıkışlar yapıyor. Ama çıkışlar ne olursa olsun, hem Selçuk'a ve hem de Perinçek'e Demirel gerektir; bunlar bir sac ayağı oluşturuyorlar. Perinçek de, Selçuk kadar korkaktır ve Kemal paşacılığı solculuk olarak yeniden piyasaya sürmek ise en güvenilir limandır.

* * *

Med-Tv'de yaptığımız canlı açık oturum üzerinde ayrıca durmak gereğini duyuyorum. Türk medyası, Başkan Apo'nun katkısından günlük politikaya girenleri büyüterek yansıtmış bulunuyor; ancak bizim solumuzu ve devrimci geleceğimizi il-

gilendiren yanlar da var. Ben, bir sezgiyle, 1995 yılının, Türk ve Kürt devrimleri açısından bir dönüm yılı olacağını ileri sürmüştüm; Türk ve Kürt emekçilerinin, devrimci ve sosyalistlerinin birliği yolunda, seçim aktüalitesinde atılan adım, şu anda önemli güçlüklerle dolu olmasına karşın, önemli ve doğru yönde bir adımdır.

Görüşlerimi daha sonra yazacağım; şimdi bu açık oturumda üzerinde durduğum, "entellektüel terör" konusuna gelmek istiyorum. Apo da aynı yöndedir; artık bardak olmuş eski çamlara şimdilik sadece "entellektüel terör" uygulamayı öneriyorum. Başlıyorum; kimsenin ürkmemesini de diliyorum, çünkü şu anda terörün entellektüelinden başkasını beceremiyorum.

Bir: İmzacılardan birisi, Cumhuriyet gazetesi yazarlarından Vedat Günyol'dur ve başlıyorum. Başlarken imza atmadan önce imzanın onurunu hatırlatıyorum; ben, Vedat Günyol'un, Sabahattin Eyüboğlu ve Mina Urgan ile birlikte imza attığı "Ütopya" çevirisinin, kendilerine ait olmadığını, bir öğrencinin çok acemi mezuniyet çevirisi olduğunu ileri sürdüm ve hırsızlığı kanıtladım. Kanıtı kitaplarımdadır; bu incelemeyi yayınladığımda Eyüboğlu göçmüştü ve Mina Urgan da çeviriyi kendilerinin yapmadığını kabul ediyordu. Şimdi Günyol'un imzasının ne değeri olabilir? Ayrıca ekliyorum, Günyol'un diğer çevirilerinin altındaki imzaların naylon olmasından kaygılanıyorum. Araştırılmasını öneriyorum ve Vedat Günyol'u, Selçuk'a ve Perinçek'e ve Genelkurmay'a hediye ediyorum.

İki: Ataol Behramoğlu'nun yükselen dalgalar canbazı olduğuna değinmiştim; Tip yükselirken Tip'li, Tkp yüksekken Tkp'li olan birisi, şimdi yeni dalgalar peşindedir. Ancak otuzlu yılların dönükleri kadar bile kendisine saygılı olduğunu sanmıyorum; Vedat Nedim veya Şevket Süreyya, hiç olmazsa bir devlet memuriyeti almışlardı ve idareediyorlardı.

Ataol, Chp belediyelerinde basın danışmanlığının dışında Hürriyet Holding'te görev ve Cumhuriyet'te yazarlıkta yine yüksek dalgasını bulmuş görünüyor, artık yaşlanıyor ve cebi-

ni kolluyor; bir ayağı Hürriyet'te ve diğer ayağı Cumhuriyet'te olan birisinin yeri Genelkurmay Partisi'dir.

Üç: Yetmiş yılındaydı, Tip'te bir değil iki Atilla vardı; "Ayı" adıyla da bilinen, şimdi aramızdan göçük, Atilla iri yarıydı ve diğerini her gün partide ezerdi. Biz Parti'de Aybar'a muhalefet yürütmüş ve yönetimi almıştık; bu Atilla Aşut Aybarcıydı ve gidecek yeri olmadığı için aramızda kalıyordu. Bir gün kayboldu; Tkp'nin transfer ettiğini duyduk, Almanya'dan çıktı, bir ayağı sakattı ve bu yüzden kendisine "sağlam" soyadı almıştı, Tkp'nin kendisini evlendirdiğini de duyuyorduk. Sonra geldi; artık Tkp'nin imkanları kalmamıştı, Perinçek'e yamandı ve Perinçek, önce Aydınlık'ında ve sonra bir şekilde sızdığı Siyah-Beyaz'da iş verdi. Karnını doyuruyor, eskiden bize küfrediyordu, şimdi kimseye küfretmiyor; imzasını veriyor. Selçuk'a, Perinçek'e ve Genelkurmay'a hediye ediyorum.

Dört: Ceza İşleri eski Genel Müdürü Veli Devecioğlu ve Milli Savunma Bakanlığı eski Hukuk İşleri Müdürü Albay Emin Değer de imza atıyorlar; ikincisi Cumhuriyet gazetesinin getirdiklerindendir. Veli Bey, aydın yükselişimizi yaptığımızda bizim çevremizde oldu; eski savcıdır, ürkmüş görünüyordu, Aziz Bey, aydın hareketimizi bölerken o tarafta kaldı. O tarafın devlet tarafı olduğunu biliyordu; şimdi her ikisi devletten geldiler, kopamadılar ve asıllarına döndüler. Selçuk'a, Perinçek'e ve Demirel'e hayırlı olmasını diliyorum.

Üzülüyor muyum? İçlerinde Aleattin Şenel gibi çok dürüst bir-iki imza var, Müjdat Gezen'in hala bizim tarafta bir yeri olduğunu düşünüyorum; ancak bu imzalara çok sevindiğimi söylemek durumundayım. Bir kez, bu aydın hareketimizin Aziz Nesin ile bölünmesinin devamıdır; aydın hareketini yükselttiğimizde, bir bölümü korktular ve Aziz Nesin ile devletin limanına doğru yol aldılar. Bu tam limandır ve şimdi bir sac ayağıyla Genelkurmay'a bağlandılar.

Peki nasıl seviniyorum? Çünkü bu, yıkılmış kütükleri görmemize, ayakları küle batmışları teşhis etmemize ve asıl önemlisi yeni aydınımızı yaratmak türünden önemli bir göreve işaret ediyor. Sevindirici olan yan budur.

Yeni için ne gerekli? Ateş; bunları ateşte yakmak benim işimdir. Bu kadar yüzsüz olabilmeleri biraz da benim burada olmamdan ileri geliyor; benden korkmayı unutmuşa benziyorlar.

Başlıyoruz; entellektüel şiddetimizle başlıyorum.

Bu, başlangıç için sadece bir davet ve okuntudur.

EŞBER İLE ERTUĞRUL

Eşber Yağmurdereli'yi, öyle sanıyorum, Ankara'da bir Hep Kongresi nedeniyle tanıdım; müebbet hapisliydi, on altı yıl kadar yatmıştı, şartlı tahliye ile çıkmıştı, karşılaştık, sanki uzun yıllar arkadaştık, hasretle kucaklaştığımı hatırlıyorum. Bana, tam devrimci geldi; ben "tam devrimci" sözünü, en çok hep umutlu olan ve hep geleceğe gülümseyerek bakanlar için kullanıyorum. Sonra görüşüyorduk, bazen geciktiğinde Eşber, "çoktandır birbirimizi görmedik Hocam" derdi, ben bu sözden önce acı çeker ve sonra sevinç duyardım; çoğumuz biliyor, Eşber'in iki gözü görmezdi, ama, insanın birbirine sarılmasını görmek olarak anlıyordu. Ne güzel! On yaşlarında, bir kazayla gözlerini kaybetmişti; Bilgesu'dan duydum, bazen Bilgesu'ya, "beni yabana atma, ben Gina Lollabrigida'ya görmüş insanım" diye övünüyormuş. Eşber hep güzellikleri görüyordu. Hiç kuşkusu olmadı, devrimi, Türk ve Kürt devrimcilerinin birlikteliğinde görüyordu, Hep'i, izleyen siyasal organizmaların içinde yer aldı, bu yolla bir ceza alırsa şartlı tahliyesinin yanacağını biliyordu; bu eski cezasının da kendisine yeniden fatura edilmesi demekti. Öyle oldu; izliyorum, Eşber, kaldığı yerden hapisliğini sürdürmek üzere şimdi hapistedir. Gözlerinden öpüyorum.

* * *

Orta Doğu Üniversitesi'nde İdari İlimler ve Mimarlık

Fakülteleri yanyanadır; altmışlı yıllarda pek solcu tanınıyorlardı. Örnek olsun, Deniz'le birlikte darağacını tekmeleyen Hüseyin İnan, İdari İlimler'de, Nurhak Dağları'nda yiten Sinan Cemgil, Mimarlık'taydı, aslında bu ikisi bir fakülteye benziyordu, Mimarlık öğrencileri de en çok bizim derslerimizi alıyordu; ben İdari İlimler'de hocaydım. Ertuğrul Kürkçü'nün bu sıralarda Mimarlık'ta öğrenci olduğunu duyuyordum; ama hatırlamıyorum. Büyük yazgılardan geçti, zordu, Kızıldere'de ölümü gördü ve döndü; ama ben en çok uzun bir hapislikten sonra, yine şartlı tahliye ile çıkarken verdiği demeci sevdim. O da bir onaltı yıl yatmıştı ve hapisten, devrime ve sosyalizme inancını yitirmeden çıkıyordu; sevinç'tir. O sıralarda, Karakusunlar Köyü'ndeki bahçeli evim, bir tür aydın karargâhı ve direnişin konağı işlevi görevi görüyordu; bir "1 Mayıs Yemeği" için haber gönderdim; bizim bahçedeki yemeklerin üzerinden devlet helikopter gezdiriyordu, herhalde sıkıntılıydı, olmadı. Apo'yla buluşmaya Bekaa'ya gidip gelmiştim, cebimde mülakat, gizlideydim, bir yol bulurum umuduyla, o sırada yeni çıkan "Sokak" Dergisi'nin açılış kokteyline gittim, duyulmuştu; Ertuğrul, çok sevinçliydi, "bunu ilk kez bir sosyalistin yapmasından" çok sevinç duyduğunu söylüyordu. Ümitlendim.

Bir ortak gazete projesi için kolları sıvadık, görüşmelerimizi önce Toplumsal Kurtuluş'un İstanbul'daki pek güzel bürosunda yapıyorduk, o günlerden şimdi aramızda sadece Med-Tv'deki Oktay Yıldız var, Ertuğrul'u bu projelerde görmeye çok önem veriyorduk, Apo'nun da çok kullandığı bizim sol dilimizdeki bir deyişi seçecek olursam, buna "büyük bir değer biçiyorduk." Ben, konuşurken ve yazarken şakayı ve sevinci çok seviyorum; bu nedenle, şimdi aramızdan göçük, Aziz Nesin'le bir ara sık sık çıktığımız imza günlerinde, okurlarımız pek şaşırıyorlardı, Aziz Bey, gayretli ve ciddi bir tüccar örneğindeydi, ben ise her gelenle şakalaşıyordum; beklenenlere ters geliyordu. Mizahı seviyorum, bu projede de, başında, sevgili Beşikçi ile ben vardık ve Ertuğrul'u ikna edebilmek için Beşikçi ve kendime önemli bir haksızlık yaparak "Ertuğrul bak, iki Kürtçü ve bir Kürkçü olmalıdır" diyordum. Olmadı, Ankara ve İstanbul'da uzun seanslar yaptık, ancak Kürkçü'yü bu işe

ikna edemedik.

İnsanlar başkasını anlatırken kendilerini anlatıyorlar; belki kaçınılmaz oluyor. İzin verirlerse, özel yaşamımda, Aziz Bey'den daha çok şakayı sevdiğime ek olarak, bir de sözlü yaşamımda çok yumuşak olduğumu eklemek istiyorum. Nesin'in az şakacılığı örneği, uzaktan çok yumuşak görünen Bilgesu Erenus'un ise sözlü yaşamında zaman zaman çok sert olduğunu belirtmek durumundayım; Ertuğrul ile bu görüşmelerimizi Bilgesu bitirdi, sanıyorum Ertuğrul'un evindeydi ve Nail de vardı, Bilgesu, "yeter artık" dedi, "sanki nişanlıyız ve bir türlü evlenmek istemiyorsun, tamamdır" diye ekledi. Çok ağırdı, ben bu sözleri duymamak için, mutfağa kaçtım; bundan sonra Kürkçü, "Kürtlerle hiçbir zaman aynı odada değil, aynı apartmanda farklı katlarda yaşamak" türünden son derece ilginç teorisini geliştirdi. Ben Ertuğrul'un cümle kuruşlarını seviyordum, uzun süre bu sözünü de beğendim, fakat sonradan bu sözünün yakıcı sorumluluktan uzak durabilmek için kendi özel konumuna göre biçilmiş kaftan olduğunu anlıyordum.

Yanlış anlaşılmak istemem; işin riskleri vardı. Bunu Ertuğrul'a açıklıkla anlattım: "Ertuğrul, risklidir, bu yolun sonunda ya hapishane ya da yurtdışı var" dediğimi çok iyi hatırlıyorum. Sonunda, Beşikçi hapishanededir ve ben de ülke dışındayım; Kürkçü ile aynı konumda olan Eşber'in de şartlı tahliyesi kaldırılmıştır. Ben, akıllı ve mantıklı bir arkadaşımız olan Ertuğrul'un, bütün görüşlerini, bu şartlı tahliyenin yanması kaygısına dayandırdığından kaygılı olmak zorundayım.

Olmadı değil; Ertuğrul, daha sonra Özgür Gündem'de de yazdı. Ancak tek başına Kürkçü ile ilgili değil, yalnız bu dönemin bazı talihsizlikleri oldu. Bir: Türk solunun bazı olumlu gelenekleri var. Altmışlı yılların ortasında Yaşar Kemal, ününün doruğunda, bir ara bütün zamanını sol yayınlara ayırıyordu ve bir kuruş almıyordu. Bizim türümüzde en hesaplı bilinen Aziz Nesin'dir, sol yayınlardan bir kuruş bile almamıştır. Ben, Türk solundan yazarların ortak ve sol yayınlarda, eğer başka yerlerden gelirleri varsa, para almalarını şiddetle eleştiriyordum. Gazetemizin o zamanki sahibi Yaşar

Kaya ise her yerde, "ben yazarlarıma şu kadar veriyorum" diye övünüyordu, Yaşar Kaya'yı da eleştiriyordum. İki: Bir süre sonra bu bize yakışmayan uygulamaya son verildi. Üç: Asıl önemlisi, o sırada haftalık "Ülke" de çıkıyordu ve zamanın İçişleri Bakanı ve şimdiki Meclis Başkanı İsmet Sezgin, "Ülke, PKK'nın, Gündem bize yakın" diyebiliyordu. Kuşkusuz bu yanlıştı, ancak yanlış yorumlara imkan veriliyordu.

Yanlışı, aynı zamanda, yararsız olduğunu belirtmek için yazıyorum. Daha önce de değindim; ben öyle yumuşakça yayınlarda hiç olmak istemiyorum, bununla da övünüyorum. Yetmişli yılların ortasında Cumhuriyet gazetesinde yazıyordum, çok etkili olmuştuk, bana bütün kapılar açılıyordu, fakat Cumhuriyet yumuşayınca hemen bıraktım. Bu gerekçelerle değil, sadece birikmiş incelemelerim nedeniyle gelecek ay içinde günlük yazmayı, en azından bir süre için, bırakmayı planlıyorum. İncelemelerim ve teorik çalışmalarım dışında televizyon ve mümkün olursa radyo yayınlarına zaman ayırmak istiyorum. Bu nedenle devrimci basınla ilgili görüşlerimi kısaca özetlemek istedim; yapmış bulunuyorum. Ayrıca Beşikçi ve benim, farklı olduğumuz izlenimi veren davranışlara da son vermek gereğini de tekrarlıyorum. Böyle davranışların bizim için olumsuz sonuçlarını biz göğüslüyoruz; ancak hiçbir yararı olmadığı kesindir.

* * *

Daha üniversite yıllarıydı, İsmet Paşa, bölük pörçük anılarını yayınlıyordu; çok güldüğüm yanları oldu. İnönü, "Abdülkadir Paşa, çok iyi bir paşaydı, vatanseverdi, yazık oldu, asıldı" diye yazıyordu. Bir başkasından söz ediyordu, "Muhittin Bey çok temizdi, kalbi halk sevisiyle doluydu, yazık oldu, yazık oldu, asıldı" diye sürdürüyordu. "Osman Paşa, günahsızdı, hiçbir suçu yoktu, yazık oldu, asıldı" buyuruyordu. Paşa, Kemal Paşa ile birlikte astırdıklarını övüyor, suçsuz buluyor ve yalnızca "yazık oldu, asıldı" diye ekliyordu; acıyla gülüyordum. Şimdi sadece kızgınlıkla bakıyorum; Yargıtay'ın Hatip Dicle, Leyla Zana, Orhan Bey ve Selim Saddak için verdiği gerekçeli kararın basın özetini okuyorum, aynı İsmet Paşa anlatımıdır. Gerekçeli karara göre dostlarımızın hiçbir suçları yoktur;

"yazık oldu" demiyorlar, ancak "onbeş yıl yatacaklar" buyuruyorlar. İçimden, "asıl yazık ülkeme oluyor" diye geçiriyorum; "N'olur, arkadaşlarımızda suç bulun" diyorum. Hiç suçları yok, ancak bir rastlantı olarak, amaçları ile PKK amaçları çakışmış, bu on beş yıl hapis anlamına geliyor. Ben dünyanın en ilkel kabilelerinde bile böyle bir hukuk olmayacağını düşünüyorum.

Bunlar beni çok ilgilendiriyor. Yargıtay bu amaçların çakışmasını bulmuş ya Apo'nun basın toplantısına gitmeyi suç olmaktan çıkarma lüksünü tanıyor; böylece, "çok adil" oluyor. Ancak bana kadar gelen ve benimle ilgili son mahkumiyet kararının birinde, "Sözde Kürt Parlamentosu toplantılarında bulunduğu" sözü, benim mahkumiyetimin gerekçesi olarak yazılıyor. "Üye" demiyor, "izledi" demiyor, "bulundu" diyor ve ben de ne kastettiğini anlamıyorum. Anladığım, tıpkı Hatip Dicle ve diğer arkadaşlarımızın davalarında olduğu gibi, yargının bazı kimseleri peşinen suçlu olarak seçtiğini görüyorum.

Bu bir gerçektir. Benim bu gerçeklik karşısında söyleyeceklerim var.

Bir: Şimdilik, Türkiye'de yargı bitmiştir.

İki: Ben kimsenin Beşikçi veya Eşber ya da benim türümden davranması için davetiye çıkarmıyorum.

Üç: Ancak bugün Türkiye'de etkin olmanın ölçüsü, bugün Türkiye'de devrimci olmanın mihenk taşı, bugün Türkiye'de sosyalist olmanın özü, sınırda ve mayın tarlasında olmaktır. Sınır, Türk ve Kürt devrimcileri arasında sınırın bittiği yerdir.

* * *

Ertuğrul'a dönüyorum.

Bir: Kuruçeşmeden itibaren başlattığı yol, susuz çeşmeden, Pekdemir'e, oradan Tkp-Dy birleşmesine uzanan yol, bir çıkmaz sokaktır.

İki: Bunun ortak devrimimize veya devrimlerimize bir faydasını görmüyorum; sadece, Ertuğrul Kürkçü'nün zor konumunu örtmeye yarıyor. Eskiden sol partilerde, Tip'te diyelim, varlıklılar vardı, kendi varlıkları çerçevesinde bir sol isterdi; Kürkçü'nün izlediği yol buna benziyor. Onurlu bir başlangıç noktası olan bir devrimcinin hapisten bu yana geçirdiği son on

yılı hep birleşme seanslarına ayırması son derece üzücüdür.

Üç: Ömrü boyunca, Tkp ve Dy'ye yakın olmamış bir insanın, bu iki ekolün en zayıf oldukları bir zamanda bir köy sohbeti tutturmalarından heyecanlanması, bende, bir eğlence ve vakit geçirme isteği izlenimi uyandırıyor.

Dört: Bu seçim-lerle birlikte ortaya çıkan, Kürt-Türk siyasal kaynaşması tek yoldur. Bu, doğru yolda bir adımdır.

Beş: Asıl partileşme yolu buradadır. Partileşme sadece birleşme değil, zaman zaman da ayrışmadır. Buradaki ilk adımların bile, Tkp içinde yarattığı ayrışmalar görülüyor. Dy'nin ise gerçek çapını hemen ortaya çıkarıyor; anlayabildiğim kadarıyla, Dy üstyönetimi, "tabanlarını serbest bırakma" kararı alıyor. Benim bildiğim Dy'nin tabanı yoktur; son on beş yıldır, açık veya kapalı hiç bir toplantı düzenlenmemiş bir eski okulun, tabandan söz etmesi inandırıcılıktan uzak görünüyor. Aslına bakılırsa, Dy'nin tabanı da tepesi de Chp'dedir.

Frenklerin bazı sözleri var, seviyorum. Bir: Ölmüş atı kırbaçlamamak gerekiyor. İki: Açık kapıyı zorlamamak zorunludur.

"Açık Kapı" açıktır.

Açık kapı, Türk ve kürtler'in ortak örgütlenmeleridir. Ertuğrul, ölmüş atı kırbaçlama seanslarının birisinde, fazla heyecanlanarak ve her işin bağlandığına karar vererek, tek sorun olarak, "acaba olağanüstü hal bölgesinde örgütlenebilecek miyiz" diye soruyordu. Bu sorunun iki cevabı var. Bir: Örgütlenmek mümkündür, ancak olağanüstü hal valisine dayanmak zorunludur. İki: Örgütlenmek mümkündür, ancak, Kürt halkının yükseliş özlemlerini sosyalizmin ve devrimin ayrılmaz parçası saymak zorunludur. "Biz" bu ikinci yolu öneriyoruz. İkinci yolun adı, "Açık Kapı" yoludur.

Bitiriyorum; ilgili arkadaşlarıma, önceki pazar günü, Med-Tv'deki canlı açık oturumun video oturumun video kasetini bulup izlemelerini öneriyorum. Bunun dışında, Politika'da, geçen cuma cuma günü çıkan "Sac Ayağı" yazısını da, bulup okumalarını salık veriyorum; Türk basını ve politikacıların çoğu izliyor, bulmanın çok zor olmayacağını düşünüyorum. Birincisin-

de ipuçları ve ikincisinde, devrimci mücadelenin nasıl yapılacağı konusunda örnek var. Bundan sonra şunu ekliyorum: Bu birliktelikten bir değil iki parti çıkarmayı denemek gerekiyor. Her ikisi de Türk-Kürt ve bütün halkların katıldığı partidir; ancak birisi, bir "emekçi" partisi, bir tür bir "birleşik halk partisi" ve diğeri ise bir devrimci sol, adı üzerinde saf bir sosyalist parti, olmak durumundadır. Bugün, bugünkü gelişmişliğimizde bütün katmanlarımızı aynı yapıda toplamak, birisinin enerjisini diğerleriyle azaltmak demektir. Kürt-Türk ayrımı değil, kütlesel ve teorik parti ayrımını saklı tutup zaman zaman yapacağı ittifaklarla bizi hedefimize çok yaklaştıracağına inanıyorum.

* * *

Belki mistiktir; ben bir de devrimci geleceğimize inanıyorum. Bu, toprağa ve bu toprağın mucizelerle dolu olduğuna inanmak demektir. Bu inanç, beni çok taze tutuyor.

Sözünü ettiğim televizyon konuşmasında da söz konusu oldu, Birleşik Sosyalistler'in kurucularından Mahir Sayın'a hitap ederek dillendirdim; altmışlı yılların sonlarında bizler Tip'teydik, Mahirler, Ertuğrullar, bizleri, o zamanlar önde olan Sadun Aren'i, beğenmiyorlardı ve hepimizi, "pasifist, oportünist" olarak niteliyorlardı. Şimdi onlar, biraz eleştirdikleri yerdeler; ben de biraz onların yerindeyim. Bunu anlayışla karşılamaları-nı bekliyorum; çünkü ben kendimi onlardan çok genç duyuyorum. Bu Manukyan Düzeni'ne duyduğum kin, beni her gün biraz daha gençleştiriyor.

Beş yıl hücrede, on yıl hapiste yatanların Manukyan Düzeni'ne kin duymalarını, öz onurun bir gereği sayıyorum. Hapis mi, sürgün mü; asıl sorun bunlar değildir. Asıl sorun kendi sorunlarımıza sahip çıkmaktır.

Bu bir talihsizliktir; Türkiye'de devrimci olmanın ölçütü, artık bu kez hapse girmek değil, her an hapse girmeyi göze alabilmektir. Beşikçi burada bir abide'dir ve iki gözüm Eşber, bu ölçütü, bütün körlerin gözüne bir kez daha sokmuştur.

Bu bir talihtir; devrimciliğin rengi, çocukluktan gençliğe geçerken, ne kadar uzun olursa olsun, bir kez hapishaneyi

tanımak değildir. Bizim rengimiz, yaşamın ileri aşamalarında da aynı yürekliliği gösterebilmekte yatıyor. Ne yazık, topraklarımızda, devrimciliğin bir gençlik hevesi olmadığını kanıtlamak için, bu gereklilik net olarak önümüzde duruyor. Yalnız bu gereklilikte bir de mucizevi yan var, insanı sürekli gençleştiriyor. Sürekli gençleştiğimi, artık gençliklerinde bizleri beğenmeyenleri, şimdiki olgun hallerinde benim hiç beğenmediğimi tekrarlıyorum.

FETRET

Bazan sözcüklere tutuluyorum, "fetret" de bunlardan birisidir. Bazan bir insani yazma tutkusuyla uyuyamadığım oluyor; Musa ya da daha çok sevdiğim ve benim olan söyleşiyle "Prens Musa" hala söndüremediğim bir yazma ateşimdir. Ancak hazırlıklarım ilerliyor; Türk solunun haksız ilahı Şeyh Bedrettin, işte bu yazmak istediğim Prens Musa'nın müftüsüdür. Musa, bizim tarihimizde bir büyük arayış ve bir büyük hız'dır.

Osmanlı'nın son aydınları, meleklerin cinsiyeti ya da "Yavuz Selim mi Fatih Mehmet mi büyüktür" türü münazaralar yapıyordu. Musa ile "Çelebi" Mehmet'i karşılaştırmak akıllarından geçmiyordu; Çelebi, pısırıktı ve Prens'in adı yasaktı. Bunu yapamıyorlardı ve sadece bu iki kardeşin ve Yıldırım'ın tüm oğullarının kardeş kavgası yaptıkları bu döneme "fetret devri" demekle yetiniyorlardı; bilmeye meraksız olanlar, dönemi "kardeş kavgası" zamanı olarak anlıyordu. Doğru değil; aslında iki peygamber ya da padişah arasındaki dönemdir, aslında bir düzenin bittiği ve diğer düzenin gelmediği zamana diyoruz. Latince "İnterregnum" deniyor; ben bazan bunu ve bazan da "fetret" sözcüğünü kullanıyorum.

Belki Mart Darbesi'nden beri, belki yetmişli yılların ortasında başlayan büyük iç Savaş'tan bu yana, belki Doksan Üç Darbesi'yle, ülkemiz bir fetret dönemine girmiş bulunuyor. Bu tarihleri böyle sıralıyorum; çünkü kesin olamıyorum, bazen dönemin bit-

tiğini düşündüğüm de oluyor, ancak şimdi devam ettiğine inanıyorum. Bu bir fetret devridir; sonunda ya biz kazanacağız ya da bir süre için onların zorba yönetimi yerleşecektir, bu açıklıkla görünüyor. Şimdi bunu yazmak istiyorum.

Ne kadar ve nasıl yazmak istiyorum? Sevgili okuyucularımla konuşuyorum, iki-üç yazıdan sonra, düzenli gazete ve dergi yazıcılık dönemimi tamamlıyorum. Önümüzdeki hafta sonu Hollanda'da ve sonraki hafta sonu Almanya'da olmak üzere söz vermiş bulunuyorum; hafta başları yazılarımın sonu geliyor. Ben şunu düşünüyorum; en az otuz yıldan beri bu işi yaptım artık başkaları yapmalıdır. Öyle görünüyor, Ankara Hükümeti'nin sürekli şikayetinden anlaşılıyor, Med-Tv çok etkili oluyor ve radyomuz da etkili olacaktir; kendimi oralara ve kitap çalışmalarıma ayırıyorum. Kuşkusuz süreli basınla, belli bir zaman ritmine bağlı olmadan, zamanım ve ihtiyaç oldukça, yazı bağımı koparmayı hiç düşünmüyorum. Belli tarihlere bağlı olarak yazı dönemim bitmiştir ve bir süre, araştırmalarıma kapanmam gerekiyor; başkaları bir yana Musa'yı yazmak, en azından dinler tarihine girmek ve bu alanda şimdiye kadar el atılmamış kaynakları yoklamak demektir. Yeni kaynaklara gitmek, yeni ülkeler fethetmeye benziyor.

Kuşkusuz benim günlük yazı türüm ayrıdır, yıllar önce Akşam'da İlhami Soysal'ın türü ile, Yön'de Doğan Avcıoğlu ve Mümtaz Soysal'ın başyazılarından esinlendiğimi söyleyebiliyorum. Fakat benim türüm ayrı gelişti; yazarken beni çok yoruyor ve yazdıktan sonraki geçe ise beni bırakmıyor. Bu nedenle ben bırakmak istiyorum ve bugün bir örnek vererek, bir-iki yazı sonra, kopmak istiyorum.

Fetret dönemi mi; kimin nerede ve ne ölçüde ve ne zamana kadar bulunduğunu saptamak zordur. Ahlak ile ahlaksızlığın, masum ile zalimin, peygamber ile şeytanın, şükür ile inkarın, iffet ile fahişenin, mümin ile münkirin, kahraman ile hainin, korkak ile cesurun, kucak kucağa yaşadığı bir yerdir. Fetret'te her canlı ikiyüzlüdür. Fetret mi; şimdi Türkiye'dir.

* * *

Açıklıkla yazıyorum, başkaları türü yazılırsa, günlük yazmak

çok kolaydır. Ancak bana zor geliyor. Hem tarihi hem teoriyi ve hemde günlük olanı izlemek zorunluluğunu duyuyorum. Bunların arasına hiç kimsenin okumadığı okuyucu mektupları ve "serbest kürsü" sütunları da giriyor. Aktarıyorum.

"Rize, Giresun, Edirne İl Emniyet Müdürlükleri görevlerinde bulundum. Kemalettin Eröge Polis Okulu'nun kurucularındanım. Bugüne kadar oyumu sağ partilere kullandım. Sağ partilerin Atatürk devrimlerine, laikliğe karşı duyarsızlıklarını şimdi anladım. Bundan böyle Türkiye'ye faydalı olacağına inandığım için İşçi Partisi'ni destekliyorum. Suat Günayman-İstanbul" (Hürriyet, "Yeter söz milletin" 30 Kasım 1995) Emniyet Müdürü Suat Beyefendi çok doğru yapıyor; İlhan Selçuk türü, Doğu Perinçek'in İşçi Partisi'ni destekliyor. Yerindedir, şimdiye kadar hep sağ partileri desteklediğini söylüyor. Benim şimdi Suat Beyefendi'yi şu anda partilerin en sağını desteklediğine inandırmam zordur, ama isabet buyurduğundan hiç kuşku duymuyorum. Mesleğidir, burnunun koku aldığı anlaşılıyor, yerini bulmuştur, kutluyorum; genel müdürü Ağar'ın, eski ohal valisi Erkan'ın ve daha eski ohal valisi Kozakçıoğlu'nun da, hücreye girdiklerinde vicdanlarının sesine uyarak, Doğu Perinçek'e oy vereceklerini tahmin ediyorum. Çünkü bu bir fetret dönemidir, bu dönemde herkes çalkalayıp çalkalayıp yerini buluyor.

Şu İttihat ve Terakki'nin bazı yanlarını önemsemişimdir; bir ekol olduğu için, ülkemizi bırakmıyor. İttahat ve Terakki'de üç ceza vardı; birincisi, uyarma, ikincisi kulak çekme ve üçüncüsü idam'dır. İttihatçılar, kulak ile boyun arasındaki mesafe çok kısa olduğu için, birisinin kulağını çektikten sonra sıranın boynunu vurmaya geldiğine inanıyorlar. Paşalar dönemi cumhurbaşkanlığı basın başdanışmanı, mitçi ve bizim Fikret Otyam'ın damadı Ali Baransel'in başında bulunduğu komite de herhalde İttihat ve Terakki'den kalmadır; Trt genel müdürü, Amerikan çocuğu Tayfun Akgüner'in önce kulağını okşadı ve sonra birdenbire boynunu vuruyor. Adam gitti serseme döndü, haykırıyor ve Hürriyet yazarı, ihtiyat zabiti binbaşı, Çölaşan ise bayram yapıyor.

Zavallı denize düşmüş boğuluyor, kimse kurtarmıyor, birisi nasıl boğuluyor diye bakıyormuş, diğeri itmiş, denize düşünce boğulan zavallıyı da kurtarmış, herkes, "bravo" diye omuzlarına

almaya çalışırken, "kurtarıcı" küfürler yağdırıyormuş, "hangi..." diye başlıyor ve "hangi namussuz beni itti" diye sürdürüyormuş; gerçekten, bunları kim itiyor? Yeni hükümetin işi çok kolay, Emniyet genel müdürlüğü, İstanbul valiliği, Ohal valiliği, Trt müdürlüğü hepsi boşaltılmış durumdadır; tekelli-bürokratik bir devlette buraların boş olması, meclisin dolu olmasından daha önemlidir. Acaba Genelkurmay, yeni bir başbakan için temizlik mi yapıyor?

Soru ayrı; ancak ben bir doğruyu söylemek istiyorum. Akgüner'in, George-Town Üniversitesi yetiştirmesi olduğunu ve burasının, bizim türümüzden ülkelere Amerikan "kadroları" hazırladığını yazmıştım; gitmesine üzülmüyorum. Fakat eğer bir ülkede bir Trt genel müdürü böyle gidiyorsa, o ülkede bütün işlerin sonu gelmiş, demektir; pek gayri ciddi görünüyor. Türkiye, bir esnaf derneğinin ciddiyetini bile aratan bir dönemi yaşıyor. Fetret'tir.

* * *

Ben kimin ittiğini hala merek ediyorum; Tanrı'ya inananlar için sorun yoktur, "Allah'ın hikmetinden sual" olmaz diyorlardır. Ben daha hafiften, "dinsizin hakkından imansız gelir" diyorum; bir de Marx'ın ünlü "Rus barbarlığını kendi barbarlığıyla temizledi" sözüne bir benzetme yaparak, bütün zalimleri zulüm zulüm inlettiği için bu sıralarda Madam Çiller'i çok beğeniyorum. Şu ünlü savcı ve zalim Albay Baki Tuğ'un haline bakın, ne kadar zavallı değil mi? Bir tekme yedi, kapı kapı dolaşıyor. Madam ayıp ediyor, bizim işimizi alıyor. Şu Isparta'nın Demirelci bir milletvekili vardı, adını anmak istemiyorum, ikide bir "sekiz olmaz" diyordu, şimdi sekiz tane sekiz olmuş kıvranıp duruyor. Daçe midir, baçe midir birisi vardı; her gün sekizin bir yanını kuyumcu terazisiyle tartıyordu; şimdi tarihin çöp sepetindedir. Bütün zalimler paspas oldular; üzerlerinde zulüm sek sek oynuyor.

Bütün bunları Madam yaptı; ancak ne yaptığını bilmiyordu. Fetret'tir, bu sözcük tıpta, iki sıtma arasındaki zaman anlamına geliyor, Madam'ın sıtması tutmuş ne yaptığını bilmiyor. Ben ise ne yaptığımızı biliyorum, bir kez daha yazmıştım, tek-

rarlıyorum. Madam'ı oraya Cia değil, biz getirdik. Madam, bizim ajanımızdır ve bizim için çalışıyor.

Bu Türk Devleti'nin başına şimdiye kadar iki büyük yıkıcı geldi. Birisi Turgut Özal ve ikincisi Madam Çiller'dir. Demirel mi? Demirel büyük yüreksizdir ve yıkma cesaretinden de yoksun bulunuyor. Demirel, Türk Devleti'ne gelmiş, büyük bir kemiricidir. Sürekli devleti kemiriyor; zararının, Özal ve Çiller'den daha fazla olduğunu biliyorum. Üstelik hiçbir ahlak bırakmıyor.

* * *

İsmet Şırnak'ı hatırlıyor musunuz?

İsmet Bey, İnönü Zaferi'ni kazanmıştı ve kendisine "İnönü" soyadını vermiştik, ben sonraki yıllarda her ne kadar bu zaferin kuşkulu olduğunu yazdımsa da, soyadına karışmıyorum. Üstelik bu kez, diğer İsmet Bey'e şimdiden "Şırnak" soyadını verdiğimi hatırlıyorum; İçişleri Bakanı olduğu zamanda, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içindeki Şırnak'ı bir gecede yakmış, yıkmış ve böylece zaptetmişti, o zamanlar "sezgin" olan soyadını alıp, kendisini "şırnak" soyadıyla taltif etmiştim, şimdi meclis başkanı olduğu rivayet ediliyor. Ne hoş değil mi, Şırnak'ı bir gecede yakan bu adam, doksan rakamını bir türlü okuyamıyor; beni çok ilgilendirmiyor, ama, tüzüklere ve yasalara göre, eğer doksan mebus meclisi toplantıya çağırmak için imza verirse, başkan çağırmak zorundadır. Fakat Başkan İsmet Şırnak, korkuyor; zalimden korkuyor ve sürekli bilim adamlarına mektup yazıyor.Gaddar Savcı Albay Tuğ, kapısını aşındırıyor, o da "durun çocuklar, bir vaktim olursa çağırırım" diyor; ben bu irade felcine hem acıyorum ve hem de gülüyorum. Bir büyük fatih, Şırnak kahramanı İsmet Şırnak, bir meclis içtüzüğünü okuyamıyor; ne yazık, fetret dönemi aynı zamanda kollektif iradesizlik dönemi oluyor.

* * *

Profesör Mümtaz Soysal da intihar etti.

Fetret Devri'nde intiharlara çok rastlanıyor. Mümtaz, özgürlükler ile bütün bağlarını koparmış bulunuyor; aydın düşmanı sekizinci maddenin değiştirilmesine karşı, ruh sağlığı bozuk, Bülent Türkeş'in mangasına katılıyor, intihardır. Mümtaz, pek

talimi sevmez; ancak bundan sonra manga başı Bülent Türkeş'in düdüğüne göre talim edecektir, başka çaresi kalmıyor. Ermeni, Kıbrıs ve Kürt Davaları'ndaki en geri tutumundan sonra içindeki korku, Mümtaz'ı buraya kadar getirmiş bulunuyor; Hüsamettin Cindoruk kadar bile olamıyor ve bekleyemiyor. İntihar'dır; üzülmek için bir neden bulamıyorum. Fetret, benim hep yetenekli bulduğum bir insanımızı daha bitiriyor.

* * *

Fetret Dönemi'ni yazmak, bir tür tarih yazmayı denemektir; kimseye haksızlık etmek istemiyorum. Hep, Chp'den Dyp'ye transferler üzerinde duruluyor; eksiktir ve Chp de, Dyp'den büyük bir transfer yapmış bulunuyor. Milliyet Gazetesi başyazarı, Dyp ve Madam Çiller'in kalemşörü Altan Öymen'i alarak Deniz Baykal, Madam Çiller'e bir gol atıyor; Altan, Madam'ın azınlık hükümetini ısrarla savunuyor, buna karşı çıkanları azarlıyor ve seçim yasasının Anayasa Mahkemesi'nde iptalini önlemek için yırtınıyordu. Bir de iptal isteyenlerin doksan üç kelle olduğunu, halbuki mecliste daha çok kelle bulunduğunu, mahkemenin, iptali istemeyen kellelere itibar etmesini yazıyordu; Oktay Ekşi bile patladı. Şimdi Baykal, bunu listenin başına yerleştiriyor. Yeridir. Baykal, her sabah ayna diye terörist medyaya bakan bir aparatçiktir; kendisini orada güzelleştiriyor ve güzellerini oradan seçiyor.

Fetret döneminde, Musa ile pısırık Mehmet hariç, diğerleri arasında hiç bir fark yoktu. Fetret Devri'nde birbirine çok yakın olanların birbirinden çok uzak olduklarını düşünmeleri bir çizgidir. Bugün Türkiye'de Demokrat Parti'den gelen Dyp çizgisi ile Cumhuriyet Halk Partisi'nden gelen Chp çizgisi birbirine en yakın duruyorlar ve ikisi birden bitiyorlar.

* * *

Tekrar ve yine tekrar; Med-Tv yayınlarında var, Deniz Baykal, gösterişli başlıyor ve sonra kendisini gazeteci kulislerine hapsediyor. Şu anda Türkiye'deki en geleceksiz politikacılardan birisine benziyor; bir "aparatçik" konumundadır. Böyle olunca, seçimleri de buna uygun düşüyor. Med-Tv yayınlarında bizim hainliklerini açığa çıkardığımız, Çetin-Moğultay-Kumba-

racıbaşı üçlüsünü listesinin en iyi yerlerine oturtuyor. Ünlü hainlerden ve bütün takımını Madam Çiller'e yardıma gönderen yap-satçı Murat Karayalçın'a da Karadeniz de bir köprü başı görevi veriyor. Layıktır; tencere yuvarlanmış, kapağını bulmuştur. Bayındırlık Bakanlığı dönemi büyük yolsuzluk dedikodularıyla çalkalanan Onur Kumbaracıbaşı'na da, Chp'li müteahhitlerin büyük işler aldığı Kocaeli'nin liste başkanlığını veriyor; Baykal Ekibi'nin inşaat sektörü ile bağları kuvvetli idi ve daha da kuvvetlenmiş oluyor.

* * *

Bayındır İnşaat'tan Erol Çevik Beyefendi, Adana mebusluğuna tayin edilmiştir.

Ünlü masonlardan ve 12 Mart Darbesi'nin bakanlarından Savzade Atilla Efendi, Hatay mebusluğuna tayin edilmiştir.

Bosna eşrafından Hıfzı Rahman mahdumu, Ceride-i Milliyet Ser Muharriri, Altan Efendi, İstanbul mebusluğuna tayin edilmiştir.

Lice'nin fukaralarından hain-i meşhur Hikmet, Antep Livası mebusluğuna tayin edilmişlerdir.

Cengizoğulları ehalisinden, adliyede mübaşir ve inşaatlarda katip Mehmet bin Moğultay, İstanbul mebusluğuna ikinci dereceden namzet edilmiştir.

Durum buna benziyor; buna seçim demek biraz ayıp oluyor. Kimse seçmiyor; partilerin başındaki birer klik, insanları seçilecek yerlere koyuyorlar. Seçilecek yerlere tayin edilenler seçilmiştir, tayin edilmeyenler seçilememiştir; kimsenin kendini seçimle kandırmaması gerekiyor.

* * *

Böyle haberleri çok seviyorum. Süpürgeciler kralı Aydın Doğan'ın gazetelerinin birisinden fotoğraflı bir haber var. Başını aktarıyorum: "Anap'tan ayrıldıktan sonra uzun yıllar Cumhurbaşkanlığı Danışmanlığı yapan ve 24 Aralık seçimlerinde Dyp İstanbul 1. Bölge 2. Sıradan aday gösterilen eski bakanlardan Namık Kemal Zeybek, seçim startını dün Atatürk Havalimanı'nda verdi" Güzel değil mi; pek ayrıntılı bir haberdir. Yalnız

insan, başka aday yok mu, diye merak ediyor. Etmemelidir; çünkü bu faşist, süpürgeciler krallığından hızla basın krallığına geçen, bu dönemde devletin kendisine bankalar hediye ettiği Aydın Doğan'ın bacanağıdır. Basın özgürdür, haber veriyor; ama bacanakları daha iyi haber veriyor.

Yalnız eksik haber veriyor. Bu Zeybek'in tanınmış adı, "Komando Namık Kemal" oluyor; seksen öncesinde Demirel'in milliyetçi cephe hükümetleri döneminde gümrük bakanlığı müsteşarlığı yaptı ve orasını komando yatağı haline getirdi; Türkiye'deki pek çok solcu katilinin yatağı gümrük bakanlığıydı. Bir süre hapis yattı; Özal bu faşisti milletvekili ve bakan yaptı; düşünce "hiçbir faşist düşmez" diyen, Demirel, bu faşisti de yanına aldı.

Demirel, Türkiye'de faşistlerin babasıdır.

Demirel'e "baba" diyenlerin hepsi birer faşist ufaklığıdır.

* * *

Demirel mi? Ben bütün doğrularımı Demirel'e bakarak buluyorum. Yolumu şaşırdığımda, kitaplarım yetmeyince, Demirel'e bakıyorum, tersine yöneliyorum ve hep doğru çıkıyorum. Demirel, benim doğruluk tılsımımdır, iyi kullanıyorum. Şimdi, Hüsamettin Cindoruk'u sattı ya, en yakın arkadaşlarını sattı ya; prestiji iyice düşünce hemen Madam Çiller ile arasında büyük kavgalar olduğu izlenimini çıkarıyor. Bu ünlü "şantaj" dedikodusunu çıkaranın kendisi olduğundan hiç kuşku duymuyorum; bunu, fetret dönemini daha bulandırmak için yapıyor. Cumhuriyet gazetesi Ankara Büro temsilcisiyken Ali Baransel'in yerine basın danışmanı yaptığı Cüneyt Arcayürek'in işi budur, basını yalan haberle besliyor, buna "dezenformasyon" diyoruz. Bunların hepsinin yalan olduğunu söyleyebiliyorum; tek doğru olan madam'ın ağladığıdır, ancak Madam Kız sulugözdür ve hep ağlıyor.

Bir: Anayasa'ya bağlıymış, Anayasa'yla hiçbir ilgisi bulunmayan Demirel'dir. Madam Çiller'in güvenoyu almamış hükümetinin getirdiği kanun kararnamelerini imzalamak, Anayasa ihlalidir; Orhan Taşanlar türünden tescilli bir infazcıyı, yetkisiz bir hükümet kararnamesiyle tayin eden odur. İki: Necdet Men-

zir'i oraya getiren odur. Üç: Türkiye'deki en büyük katliamlardan birisi, 1 Mayıs Katliamı, Demirel'in başbakanlığı dönemindedir. Dört: Sivas Katliamı, Demirel'in Cumhurbaşkanlığı dönemindedir. Beş: Bütün faşistleri himaye eden, Türkeş'i hep öne çıkaran, Demirel'dir. Altı: Turgut Özal'ı ve Madam Çiller'i bulup çıkartan hep Demirel'dir. İlhan Selçuk'la benzeşiyorlar; zayıf kişilikleri göreve getirip, sonra da "o kötü, ben iyiyim" havası çalıyorlar. Yedi: Şimdi, 1996 yılında oradan indirilmekten çok korkuyor; manevrası, indirme talebini Madam'ın ağzına yapıştırıp kendisi için puan toplamaya yöneliyor. Sekiz: Vakanüvisti Yavuz Donat'a da Çiller'in böyle tehdit savurduğunu söylemiyor, sadece hava yaratıyor ve Yavuz Donat aracılığıyla, generaller anayasasına sarılarak, Çankaya koltuğuna yapışmak istiyor. Dokuz: 1 Aralık 1995 tarihli Milliyet ise şunları yazıyor: "Çiller'in kanunu iptal ettirmekteki ısrarı halinde Çankaya Köşkü'ne karşı tavrının değişeceğini söylediği, Demirel'e görev süresi tartışmaya açılması konusunda da imada bulunduğu öğrenildi." Görülüyor, son zamanlardaki büyük savaş, sadece bir ima üzerinedir. On: Madam'ın Morrison Süleyman'ı Clinton'a şikayet ettiğine ilişkin Milliyet'te çıkan Yalçın Doğan imzalı haberin de, Cüneyt Arcayürek tarafından uçurulmuş olması büyük ihtimaldir. Demirel, politikaya, Amerikan kovboyu Johnson'un koltuğunun altında çekilmiş fotoğraflarla girdi, Clinton'a şikayet edilmeyi onur sorunu yapacağını sanmıyorum; yalnız, şu anda en korkak dönemindedir ve bu tür haberlerle moral buluyor.

* * *

Lenin, "Bir minumum program ve bir de maksimum program" ayrımı yapıyordu; altmışlı yıllarda ezberci Türk solu bunu öğrendi, ezberci imam türünden tekrarlıyordu. Rusya'nın özel koşullarından çıkan ve önemli olmayan bir sözdür; günlük yazıdan bir de bunları yazabilmek için uzaklaşıyorum. Ancak böyle bir ayrım yapmadan, şu anda en asgari isteğim, 1996 yılında, Demirel'i aşağıya çekmek olduğuna inanıyorum. Bir: Demirel'i düşürmek. İki: Mhp'yi kapatmak. Üç: Silahlı Kuvvetler içinde Demirel ve Mhp ile bağlantılı subay, assubay ve askerleri hızla emekli etmek. En az olan budur; bunun üzerine bir kampanyayı öneriyorum.

"çürük" raporuyla da Çankaya'dan indirilebileceğine inanlardanım. İki: Tümüyle Fransa'da ve özellikle Paris'te çok önemli günler yaşanıyor; başta demiryolu işçileri, Fransa işci sınıfı, Paris'in caddelerini kontrolüne almış görünüyor. Yorumcular, Fransa'daki '68 ayaklanmasıyla karşılaştırıyorlar; bana göre, dünyada, 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin çözülmesinden sonraki en önemli olaylardan birisini yaşıyoruz. Bir kıvılcımdır; Sovyet hükümetinin olmadığı bir dünyada işçiler, kendi güçlerinin bilincini de yeniden tadıyorlar. Dünyaya yansıyacağından kuşku duymuyorum.

Böyle iyimser bir ortamda "çador" konusuna geliyorum ve söze doğrudan doğruya bana yönelik bir suçlamayla başlıyorum. Yalnız bir savunma konumunda değilim, çünkü ben savunmayı hep hücum olarak anlayanlardanım ve burada yine bir tarih denemesi yapmak istiyorum.

Binbaşı Cem Ersever'i hatırlayan kaldı mı; istihbaratçı ve jandarma binbaşıydı, jandarma komutanı Eşref Bitlis Paşa'nın katlinden sonra feci bir biçimde ortadan kaldırılmıştı, geriye kitapları kaldı. Kitaplarında istihbaratın elde ettiği birtakım dökümanlar da var; birisi, Başkan Apo'nun karargahında, Türkiye solunun önde gelenlerden bir grupla yapılan konuşmaların tutanakları durumundadır. Katılanlardan birisi, Türkiye tarihi konusunda çok iddialı görünüyor, "son üç yıl, cezaevinde bu konuyla uğraştım" diyor ve buna, Apo, "bir sonuca vardın mı?" sorusuyla karşılık veriyor. Toplantıya katılanların öne sürdükleri birisidir; "Türk sol tarihine ilişkin epey not çıkardım" cevabını veriyor. Bunun üzerine Apo, vardığı sonucu soruyor ve "tersine çevirmek gerekiyor" cevabını alıyor. Bu cevaba Apo'nun cevabı şudur; "Türkiye sol tarihindeki sol pratiği tersine çevirmek gerekiyor. Yalçın Küçük de bizim gibi düşündüğünü söylüyormuş. İşte, tersine O çeviriyor." Bu önemli Türk solcumuz, herhalde böyle bir karşılığı beklemiyor, "ama onu pratiğe dökemedi, entellektüel düzeyde kaldı" buyuruyor. (A.Cem Ersever, Üçgendeki Tezgah, Ankara, 1993, s.138) Uzun zamandır bunu açığa çıkarmak istiyordum, aktarmayı yaptım; ancak bir soru ortaya çıkıyor, bunlar doğru mu? Aslında ben bir istihbaratçıyı kaynak göstererek mantık yürütmem; yalnız bilimde, "uydurmuş ama, gerçekten daha gerçekci uydu-

ruyor" türünden bir aksiyom var. Binbaşı Ersever uydurmuş da olabilir; ancak bu gerçektir. Bütün Türk solu, benim örgütçü olmadığım, benim bir çador kuramadığıma yemin ediyor; sabah kalkıyor, akşam yatıyor, bunu söylüyor ve rahatlıyor. Rahatsızlıkları ve korkuları, bir de benim çadorcu olmamdan kaynaklanıyor; o zaman, ideolojilerinin geriliği ve yüreklerinin sönmüşlüğünden başka malzemelerinin kalmayacağını bilmiyorlar. Ben, şimdiye kadar gülüyordum.

Gülüyorum. Şimdi son kırk yılın, Türkiye "çador" tarihi için bir başlangıç yapmak istiyorum. Günlük yazı türünde son yazılarımı yazıyorum; herkesi davet ediyorum, bu yazdıklarımın yalan ve yanlış olduğunu ispat etmek durumundadırlar. "Yalanımı" gösterirken, istedikleri kadar küfür etme özgürlükleri de var; veriyorum. Yapamazlarsa "çador" işi de benimdir.

Bir: Ben ünüversiteye girerken, "üniversiteye girmek", Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne girmekti; şimdiki ünüversiteye giriş birincilerine yapılan tören, Siyasal Bilgiler birincisine yapılıyordu. Siyasal'a birinci giren, hemen Türkiye ölçüsünde "şöhret" oluyordu; ben öyle oldum. Ancak girdiğimin on beşinci günü üniversite, siyasal iktidarla çatıştı; biz ilk öğrenci eylemini örgütledik. Cumhuriyet tarihinde, bu tarihe kadar, üniversite gençliğinin kollektif grevi ve protestosu yoktu; on beş günlük öğrenciydim ve sonunda, elebaşı olarak, dokuz öğrenci, üniversiteden kovulduk. Bunlardan şimdi ayakta olan Siyasal Bilgiler'de Profesör Taner Timur'dur; o sıralarda Hürriyet Partisi'nin Ankara il başkanı Hüsamettin Cindoruk'un, Ankara köylülerinin bu eylemimize "isyan" gözüyle baktığını bana söylediğini yazdığımı hatırlıyorum. Taner Timur, Cindoruk, yaşıyorlar sorulabilir; ben Türkiye üniversite gençliğinin ilk büyük eylemini örgütledim.

İki: O sıralarda üniversite gençliği, Türkiye Milli Talebe Federasyonu'nda örgütlüydü, üniversitenin ve yüksekokulların birlikleri buraya bağlıydı. Sisteme göre, üniversite birlik başkanlıkları, fakültelere sırayla geliyordu; benim zamanımda sıra Veteriner Fakültesi'nindi, ben Siyasal temsilcisi olarak Ankara Ünüversitesi Talebe Birliği Yönetim Kurulu'na girdim ve başkanvekili seçildim. Başkan Yavuz Esmersoy, iktidardan yanaydı, on beş gün sonra yönetim kurulunu ikna ettim, Yavuz'u

tard edip, Ankara Ünüversitesi Talebe Birliği Başkanı oldum. Burayı, Türkiye üniversite gençliğini devletin denetiminden kurtarmak için bir manivela olarak kullandım. Bu yakın zaman tarihimizin en büyük demokratizasyon mücadelelerinden birisidir; ben yönetiyordum.

Üç: Mücadelemiz iki yıl sürdü, Türkiye tarihinde ilk kez polisle sokak çatışmaları oldu. Benim en yakın yardımcım daha sonra Chp il başkanı olan Erol Ünal'dı, Teknik Ünüversite tümüyle bizimleydi ve İstanbul Ünüversitesi'nden Tıp Fakültesi en sağlam yerimizdi. Teknik Ünüversite'de, bugün Cem Boyner'in yardımcısı Tuğrul Erkin vardı; Tıp Fakültesi'ni Fenerbahçeli Memduh yönetiyordu, daha sonra belediye başkanı olan Nurettin Sözen en sağlam dayanaklarımızdan birisiydi. İki yıl sürdü, Cağaloğlu'nda Hürriyet'in karşısındaki federasyon binası merkezimizdi, her hafta polis saldırısına uğruyordum; Şimdi Hürriyet Vakfı Başkanı Orhan Birgit, o zaman polisten çok iyi haber alıyordu ve bana, her zaman polisin ne zaman gelip beni döveceğini haber veriyordu. Hilmi Yavuz Vatan'dan bizi izliyordu; şimdiki Zeynep Göğüş'ün babası Ali İhsan ile Sadun Tanju çıkardıkları Kim dergisiyle bize destek oluyorlar, polisten çok dayak yediğimiz zaman beni kapak yapıyorlardı. Büyük bir mücadeledir; zamanın gazetelerinin birinci sayfaları ve adlarını verdiğim bugün çok çeşitli yerlerdeki insanlar tanıktır. Memduh, Turgut, Nurettin, Erol ve diğerleri, hep birlikte, söylemek durumundayım, benim çadorumda, Türkiye gençliğini demokratize ettik. Çok büyük bir halk desteğimiz vardı; hep iki korumayla dolaşıyordum, ancak ıssız lokantalarda bile tanıyorlar, karnımı doyuruyor ve para almıyorlardı.

Öğrenmek benim hazzımdır; "iyi oldu, bunları yaptım" diye düşünüyorum. Eski komünistlerin yattığı ve anlata anlata bitiremedikleri Sansaryan Hanı, benim kuşağımdan gören, hücrelerini tanıyan tek insanım. O zamanlar yirmi yaşındaydım.

Dört: Biz yetişiyorduk ve polislerimizi de yetiştiriyorduk. Ankara polisinin, o zamanlar Çankırı Caddesi'nde kötü bir binada olan siyasi şubesinin alt katına beni atan şube müdürü son milli eğitim bakanı Nevzat Ayaz'dı. Yakın zamanda öldürülen ünlü Mit'ci Hiram Abas, mesleğe bizi izleyerek başladı; bizim kız arkadaşlarımızla arkadaşlık yapmaya çalışırdı. Onlar bildiğimizi

bilmezlerdi, şimdi Mit'te önemli bir yerde olması gereken Boksör Metin ve diplomat Sami, o zamanda bizi izleyen gizli servistendiler. 12 Eylül'de Ankara Emniyet Müdürü olan ve faşistleri yakalayan şair Ercan Belen'in ve şimdiki Hatay Valisi, bizi severdi ve "macun" derdik, Utku Acun'un da polisle işbirliği olduğunu düşünür ve önemsemezdik.

Beş: Ben fakülteye girdiğimde Siyasal Bilgiler Fakültesi "Fikir Kulübü" vardı ve yarı resmi bir kuruluştu; Fakülte'nin içinde bir bürosu bulunuyordu. Genel Başkan olduğumda, yaklaşımlar değişti ve fakülte, önce odasını yıktı ve sonra Fikir Kulübü'nü dışarı attı. Şimdi aramızdan göçük, Muammer Aksoy'un Türk Hukuk Kurumu'na sığındım; 27 Mayıs'a kadar diğer fakültelerde fikir kulüpleri kurmak istedik, başaramadık. Fakat 27 Mayıs'a geldiğimizde prestiji o kadar büyüktü ki, bütün fakülteler birer fikir kulübü kurdular ve Türkiye İşçi Partisi, bunları "Sosyalist Fikir Kulübü" olarak değiştirdi, federasyonu oldu; şimdi Cem Boyner'in adamı Hüseyin Ergün, bu dönemin son başkanıdır. Bundan sonra Doğu Perinçek'in ve Ertuğrul Kürkçü'nün başkanlığı geliyor; bunların zamanında, Fikir Kulüpleri'nin adı bir kez daha değişerek "Devrimci Gençlik" oluyor. Devrimci Gençlik, örgütten kütleye dönüşme dönemidir; Dev-Genç ile çadırcılık dönemi bitiyor ve tekrar göçebe dönemine dönülüyor. Kısa zaman içinde, yerini, Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi-Parti hareketine bırakıyor. Böylece, bilimsel olarak, benim Thkp'nin eski genel başkanlarından birisi olduğum da ortaya çıkıyor. Bunu, pek çok üniversite dersimde söylüyordum; bilimsel gerçektir.

Benim sekreterim, galiba Hikmet Çetin'di ve şimdiki Mit Müsteşarı Sönmez Köksal da, ya yönetim kurulunda ya da yakın çalışma arkadaşımdı. Güzel tanıklar gösteriyorum; devletin bana kininin bir kaynağı, benim bir gençlik serüveninden sonra kürkçü dükkanına dönmememdir.

Altı: Doktor Memduh Eren, bizim gizli bir ihtilal komitemiz olduğunu ve bunun başkanının da benim olduğumu ileri sürüyor; bunlar yazıldı, ama, ben çok hatırlamıyorum. Yalnız yaptıklarımızı, özellikle feredasyon ve fikir kulübü çalışmalarımızı, 28 ve 29 Nisan 1960 tarihinde deneme imkanı bulduk; 28 Nisan'da İstanbul gençliği zulme karşı ayaklandı ve bağlantı içindeydik.

29 Nisan'da, Ankara'da, biz ayaklandık; ayaklanmayı ben yönetiyordum. Çok yazılan bu günleri tekrar yazmak istemiyorum. Büyük bir savaştı, o günlerde tam bir halk savaşı yaşıyorduk, o zamanda halkımızın, çarşaflı ninelerimizin bize kucaklarında taş getirmelerini gördükçe gözlerim yaşarıyordu, şimdi de yazarken aynı duygulardayım; saat ikiye doğru Silahlı Kuvvetler hücuma geçti. Hücumla görevledirilen 229. Alay'ın Komutanı Albay Sabri'ydi. Hukuk'ta okuyan kızı Temren'le arkadaş olduğumuzu biliyordu, bilmezden geliyordu, sonra kayınpederim oldu, hep konuştuk, sonsuz yurtsever bir insandı, o sırada kızının isyancılar içinde ve benim yanımda olduğunu tahmin ediyordu; devlet güçleri üniversiteyi teslim alırken, ben yakalanmadan kaçabildim. İkindi üzeri, beni aradıkları haberi geldi; sonra, şimdi eylem alanı seçilen Hatay dağları'na çıktım. Fakat yine de dayanamadım, Ankara'ya dönüp gizlice "555 K" toplantılarına katılmaya başladım. Bilgesu'nun harika oyunlarından birisinin adı olan bu şifre, "Beşinci ayda, beşinci günde saat beşte Kızılay'da" anlamına geliyor; her akşam, Kızılay'da ıslıkla hükümet protesto ediliyordu. O zamanlar arkadaşımız olan ancak aktif mücadeleye girmeyen Deniz Baykal'ı da ıslıkçılar arasında hatırlıyorum.

Yedi: Yazmak istediğim iki nokta var. Bir: Ben hiçbir konuyu, bana göre, zamanı gelmeden yazmıyorum. Yürüyüş dergisini çıkarıyorduk ve geçmişten gençlik eylemlerini yazıyorduk; daha doğrusu hep Çiçek Palas'ta Nazım Hikmet için imza toplama denemesini ve bir de Ankara'da İlerici Gençler Derneği'nin kuruluşunu ön plana çıkartıyorduk. Kuşkusuz ben çıkarmıyordum; çıkarıyorduk ve ben içimden gülüyordum. İki: 27 Mayıs'tan sonra, Anayasa'yı hazırlayan komisyon, başında Prof. Turhan Feyzioğlu vardı, resmen ve gençlik lideri olarak görüşlerimi aldı ve kurucu meclise üye olmamı önerdi. Görüşlerimi söyledim, kurucu meclise üye olmadım. Çünkü, yaptıklarım devrimci-demokrat eylemlerdi ve ben, 27 Mayıs ile birlikte demokratik devrimle ellerimi yıkamış bulunuyordum. Artık hepsi benim gerimdeydi.

Sekiz: Derhal "Türk Sosyalistleri Derneği" için harekete geçtim; şimde emekli vali Saner ve tutucu profesör Türkkaya Ataöv ile kolları sıvadık. Ancak, "Yön" dergisi çıkmak üzereydi,

Doğan Avcıoğlu ve Mümtaz Soysal kurucu mecliste, İlhami Soysal, Coşkun Kırca ve Altan Öymen'le solu temsil ediyorlardı, Doğan ile Mümtaz'ı ikna etmem gerekiyordu. Olmadılar; sonra kabul ettiler. Müşerref Hekimoğlu'nun Sümer Sokak'taki evinde toplantı yapıyorduk. Hepsi profesör, genel müdür ve tanınmış yazardı; milli birlikçiler de katılıyordu ve ben 21 yaşındaydım. Anlaşamıyorduk; ben örgütün daha genç olmasını istiyordum; Doğan ve Mümtaz, yüksek bürokrat yanlısıydılar, ben kaybettim. Yine de beni kurucuları seçecek komisyona önerdiler; sanıyorum Aslan Başer de vardı. Ancak ismi de "Sosyalist Kültür Derneği" haline değişiyordu; ben soğudum ve uzak kaldım, dernek önemli olamadı.

Dokuz: Kuruluşunu başlatıp da uzak kaldığım bir başka oluşum da İnsan Hakları Derneği'dir. Bu seksenli yılların ortasına denk düşüyor. "Aydın Belgesi" ile büyük bir açılım yaptık, Ekin toplantıları patlamaya dönüştü, Disk'in son genel başkanı şimdi aramızdan göçük Abdullah Baştürk, bunlardan birisine zorlukla girerken, "işte ihtilal", "işte ihtilal" diyor ve gözyaşlarını zor tutuyordu. Devlet ürktü, daha önce yazdım, yurtdışında Tkp de ürktü, devlet Ekin'i bir şirket olarak tescil etmiyordu. Güvendiğim beş kişiye gizli bir şirket tüzüğü hazırlattım, bir de Bilar adını uydurdum, bugün Ertuğrul Kürkçü'nün sığınağı olan Bilar'dır, ancak "bizim taraf" hapishanelere ilgiyle başlayan bir özgürlük derneği düşünüyorduk; Bilgesu ile ikimiz başladık. Yalnız, zaten yorgun Türk aydınının daha da yorulduğunu görüyorduk; bu nedenle özellikle Karakusunlar Köyü'ndeki evimde büyük yemeklerle aydınımızı rahatlatmak istiyordum ve bir tür "doping" yapıyordum. Önce aydınlarımızın çoğu projeden kaçtı, sonra pek çoğu gelmeye başladı ve gelirken de bana karşı bir kampanya açtı; Tkp'nin ürküntüsü de vardı ama, asıl artık eski aydınımız attığı adımdan korkuyordu ve benim durmadığımı görüyordu. Ürken kervancılar rehberlerine saldırırmış, bunlar da hem bana saldırdılar ve hem de birdenbire kuruluşun adını "İnsan Hakları" Derneği'ne çevirdiler. Bu, Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın Sovyetleri yıkmak için kurduğu bir departmanın adıydı; beni derinden yaraladı, kurulan dernek uzun süre, Tkp'nin yan kuruluşu biçiminde çalıştı. Bize ve Kürt Davası'nın tutuklu ve işkence görenlerine düşmanca

davranıyordu.

Düşünceyi ben ortaya attım, şimdi geldiği yer iyicedir. Kürtler girinceye kadar ve şimdi aramızdan göçük Vedat Aydın'ın dönüş noktası olan çıkışına kadar, bizim mücadelemizi hiç görmeyen, tutuklu ve işkence görenleri, devlete göre ayıran bir yapıdaydı. Şimdi de düşündüğümüz amaçlara yaklaşmaktan çok uzaktır; ama yararlı ve olumlu bir yönde olduğundan kuşku duymuyorum. Washington'daki bir dairenin programı olduğu için ismini hala sevmiyorum.

On: Ben bazan kovulduğum ya da alınmadığım yerlerden de onur çıkarabiliyorum. Bu derneğin adını değiştiren de "Ya Yalçın Küçük ve Bilgesu ya da biz" diyenler, bunların hepsi Aziz Nesin'in avukatları savcı Veli Devecioğlu, Avukat Emin Değer, kitapçı Muzaffer Erdost ve diğerleri ve diğerleri, hepsi, Doğu Perinçek'in dükkanındadırlar. O zamanki tutumları ile şimdiki tutumları çok tutarlıdır. Bize, özünde devlete yaranmak için karşı çıkıyorlardı ve şimdi devlete hoş görünmek için Perinçek'in dükkanına konuk oluyorlar. Tarihin beni böylesine doğrulamasından acı bir güven aldığım doğrudur.

Peki ben ne yaptım; önemli olan iyi iş yapılmasıdır. Çocukluk arkadaşım Sadullah, İskenderun'da İnsan Hakları Derneği kuruyormuş, açılışına gittik ve üye de oldum. Sıtkı Coşkun ve Akın Birdal'ın da katıldığı bir panel yaptık; güzel oldu. Sonra, devlet, İskenderun'u sıkı tutuyordu; Sıtkı Coşkun'a dokunmadı, Akın ile bana dava açmış; gelirken öğrendim. Sonra Akın Birdal'a devlet "takipsizlik" kararı vermiş; ben kendi durumumu merak edip arkadaşları seferber ettim. Onlar da bana, "takipsizlik var" diyorlardı; şimdi oradan da bir tutuklama kararı çıkarttıklarını öğrendim. Böylece, İHD için galiba, bir tek Vedat Aydın ve bir de ben tutuklanmış oluyoruz. Bu bizim için bir tanıtlanmadır.

Bir parantez açıyorum. Arkadaşlarımdan, Türkiye'deki her mahkemede araştırma yapmalarını rica ettim; öyle görünüyor, yüce Türk Devleti, her mahkemesinden benim için bir tutuklama kararı çıkartıyor. Şimdilik sadece ve Ankara ve İskenderun'u inceleyebildik; toplam dört tutuklama kararı var. Bu kadar çok tutuklamaya ne gerek var anlamıyorum; bir insanı, beni, dama atmak için bir tutuklama yetmez mi?

İncelemem uzadı ve "çador tarihi" yarım kalıyor. Altmış sonrasına hiç dokunamıyorum artık kalıyor. Ne zaman, bilemem; ancak başka bir zamana kalıyor. Yalnız bir noktanın altını çiziyorum, ben buradayken göçen annem söylüyormuş, başkalarına anlatıyormuş, "üç yaşındaydı, sokağa bir çıkar, onbeş kişiyle gelirdi" diyormuş; bu beni anlatıyor. Bizim topraklarda çok çador kurdum; kurarken hiçbir zaman kadro sorunum olmadı ve yürürken zorlanmakla birlikte finansmanı hep geldi. Önemli olan işi tanımlamaktır, insanımız çıkıyor ve arkası geliyor. Bu, bir. İkincisi şudur: Biz bu yapıyla kalıcı bir örgütlenmeyi hiç düşünmüyorduk. Üç: Kürt cephesindeki sorumluluklarımızı üstlenince, örgüt planında bir gerilla moralline büründük; işimiz zordu ve işini yapan gidiyor ve biz yenisini buluyorduk. Biz Kürt cephesini aynı zamanda Türkiye aydınının arındırma operasyonu olarak görüyorduk. Dört: Doksan beş yılı dönüm yılıdır. Dayanaklarını son yazımda ele almayı umut ediyorum; artık çador zamanıdır.

'Ya Ölüm Ya Kariyerizm'*

Paris,
4 Mart Üçüncü Yıl

Sevgili Fikret,

Haymana'dan döndüğünde aradım, ilk günler telefonun, doğallıkla, çok meşguldü, sonra cevap vermedi ve araya zaman girdi; "geçmiş olsun" demek istiyordum ve ancak şimdi diyorum. Burada sık sık tekrarladığım bir söz oluyor, bizim ülkemizde, aydın olmanın tanımlarından birisi de bir süre dört duvar arasında kalmaktır, hepimiz geçiyoruz.

Çıkışına yakın demeçlerini okudum, çok beğendim.

Yalnız bu notumu beğenmediğim iki konuda yazıyorum.

Önce benim çok sevdiğim ve herkesin bildiği bir hikayeyi anmak istiyorum. Yakın zamanlarda dini bütün hıristiyanın birisi, eline geçirdiği bir yahudiyi iyice dövüyormuş, sormuşlar,

* Başlığı biz koyduk.(Y.N)

nedenini merak etmişler, dini bütün hıristiyan, "bunlar, yahudiler, bizim İsa'yı katletti" diyormuş, bunun için vuruyor. Görenler, "aman" demişler, "güzel, ama, çok oldu, nerede ise iki bin yıl önceki bir olay" diyerek teskin etmeye çalışmışlar, diğeri teskin olmuyor. "Ama" diyormuş, "ben yeni işittim"; bu mantık üzere hücumuna devam ediyor.

Senin yaptığın da belki eskidir; ancak ben çok yakında işittim. Özgür Üniversite'nin İstanbul Dekanlığı'na, yakın zamanlarda benim bir basın açıklamasında, "tekellerin şirin çocuğu" dediğim, Yadımcı Doçent Ufuk Uras'ı atadığını duydum; doğrusu, bizim Üniversite'nin Rektörü olarak kendini fazla özgür hissetiğin anlaşılıyor. Bu kadar özgürlüğün olduğunu sanmıyorum.

Bizim, Siyasal Bilgiler Fakültesi Mezunları Cemiyeti, Mülkiyeliler Birliği, devlet bürokrasisinin uzantısıdır. Biliyorsun, biz oradayken Yeni Ülke gazetesini çıkartıyorduk, Devlet bir ara bastırdı ve Mülkiyeliler Birliği, günde bir adet aldığı Ülke'nin abonesini kesti. Siyasal Bilgiler Fakültesi Mezunları Cemiyeti ise tekellerin uzantısındadır. Benim, Uras'ı, tekellerin şirin çocuğu olarak nitelemem öyle rastlantı değil, İktisat Fakülltesi Mezunları Cemiyeti başkanı olduğu sırada çıkan bir-iki yazısını okumuştum; kafası, şimdi İstanbul'da sayıları artan alafranga lokantaların çöp tenekesine benziyor, son derece karışıktır.

Bu değerlendirmem belki sana karışık gelebilir; bu nedenle 5 Şubat 1996 tarihli Yüzyıl gazetesinde Neşe Düzel'le yaptığı röportaja bakmalısın; çok açıktır. Tekellerin savundukları türden özelleştirmeyi savunuyor ve oligarşinin istediği yolda kemalistlerle işbirliği istiyor; solla eski bağlarını kesmiş olan Düzel'den neşeli bir dayak yiyor. Kaçınılmazdır; ben yakında getirildiği partinin başkanlığından ayrılacağını tahmin ediyorum. Çünku üniversite öğretim üyeliği ile parti başkanlığı dünyanın hiçbir ülkesinde bir arada gitmez; hiçbir anayasada yeri olduğunu sanmıyorum. Üniversite öğretim üyelerinin partilere üye olmaları gereklidir; ancak yönetici olmaları imkansızdır. Uzun yıllar üniversitelerde öğretim üyeliği yapmış bir kimse olarak, öğretim üyelerine parti başkanlığını savunmam mümkün görünmüyor; ayrıca, öğretim üyesi de eninde-sonunda bir devlet memurudur. Öyle anlaşılıyor, bizim tarafta, işleri rezil etmede diğer tarafla yarış halindeyiz; öbür tarafa gelince, TC eğer şu anda bu şirin

çocuğa izin veriyorsa bu partiye ihtiyacı olduğu içindir.

Bu, ayrı. Ancak biz Özgür Üniversite'yi bunun için kurmadık.

Biliyorsun, ben Özgür Üniversite'yi kurduğum için hala yargılanıyorum ve sanıyorum hakkımda bir de tutuklama kararı var. Kafası, sebze çorbası kadar karışık insanlarla Özgür Üniversite olmayacağını kabul etmeni istiyorum.

Ayrıca bu notumu yanlış anlamaman da gerekiyor. Benim şu anda Özgür Üniversite ile ilgili bir sahiplik ya da hak iddiam bulunmuyor; ayrıca, eminim duymuyorsun, bu arada çok garip hazlar içinde yaşıyorum. a. Bilgesu ile kolları sıvadık, bir tutuklularla yardım derneği kurmak istedik. Tam kurulacağı sırada gariplikler oldu, işin içine yabancı elçilikler de karıştı, derneğin adı Washington'un önerilerine uygun olarak "İnsan Hakları Derneği" oldu ve sonra da Tkp ile Dev-Yol'u savunma kuruluşu olarak gelişti. Bir müddet sonra ise Kürt tabanına oturdu ve daha orta ve yararlı bir yola yöneldi. Burada söylemek istediğim şudur; bu derneğin kuruluşu da benim kafamdan çıktı. b. Bilar'ı ben kurdum. Benim kafamdan çıktı. Adını ben koydum. c. Özgür Üniversite, benim kafamdan çıktı, adını koydum ve kurdum. Seni de kurduktan sonra davet ettim. Burada söylemek istediğim şudur: Kürkçü ve arkadaşları şimdi Bilar'da globalizmin ideolojisini yaymaya çalışıyorlar. Sen de kafası karışıkları Özgür Üniversite'ye topluyorsun. Hepsi güzel de, bu kısırlık niye? Neden bu insanlar bir çadır bile kurmazlar; benim elimin değdiklerinde bir kutsallık bulurlar, bunu pek anlamıyorum. Devletin hikmeti mi? Yoksa bu insancıklarımızın bir milar ya da bir mözgür müniversite kurmaları çok mu zor?

Bir kez daha tekrarlıyorum, yanlış anlaşılmak istemiyorum, ne Özgür'ü istiyorum, ne de hesap soruyorum. Bunlar aklımdan geçmiyor. Ben birlikte çalıştığım bir arkadaşımı uyarıyorum. Bunun dışında verdiğim örnekler gösteriyor, kurmanın anahtarı bizdedir. Geliriz, yenilerini kurarız.

İkinci noktaya geliyorum; "Demokrasi" gazetesinin şimdiye kadar iki sayısını gördüm. Arkadaşlarımdan göndermemelerini rica ettim; orada yayın kurulu başkanı olduğunu gördüm; seni yayın kurulu başkanı olarak hep düşünüyorum ancak bu kadar geri bir gazetenin nasıl yayın kurulu başkanı oluyorsun, bunu hiç anlamıyorum.

Fikret, bilir misin, 19. yüzyıl sonlarından itibaren "demokrasi" adını ilericiler hiçbir zaman kullanmadılar. Ancak ben, bu ad seçilirken sana danışılmadığını tahmin ediyorum. İsimler üzerinde, parti adları konusunda ve isimlerde "ve" kullanımıyla ilgili olarak ayrı bir inceleme yazacağım, bir tarafa bırakıyorum. Yalnız yayıncılıktaki çok geri adımların sanıldığından daha olumsuz etkileri olduğunu hatırlatmak istiyorum.

Verdiğiniz izlenim çok yanıltıcıdır: Eğer, "demokrasi" partisiyle birlikte düşünecek olursak, yayın kurulu başkanı olduğun yayınla, devlet yöneticilerine, çok yanıltıcı mesajlar vermiş oluyorsunuz. Devlet, size bakarak, açık alanlarda mücadeleyi yenip söndürdüğünü düşünmek durumundadır. Yayınınız ve politikanız bütünüyle devlet dairesi içindedir. Ben devleti yanıltmaya hakkınız olmadığını yazıyorum; size, demokrasi'lere, bakarak devlet, kentte sonucu aldığını ve işinin sadece kırlara kaldığını düşünmek durumundadır. Yanıltıcı bir konumdasınız.

Kişilendirmeleriniz de bununla tutarlıdır. Bana gelen bir sayıda Ahmet Kahraman'ın adını da gördüm, bizim "fıkara" Ahmet, Ahmet Kahraman öyle bilinir, Ülke'den günlük gazeteye geçerken de bir ara aramızda oldu ve gazete çalışanları ve çalışacakları "PKK'li olanlar" ve "olmayanlar' olarak ikiye ayırdı. Bu ayırma daha sonra zamanın İçişleri Bakanı İsmet Sezgin tarafından resmen ilan edildi. Korkusundan, kendisinden önce bu işte olanların hepsini "PKK'li" ilan ediyordu ve sonunda yine de korkusunu yenemedi, ihbar etti, gitti. Şimdi senin kurulunda yer alıyor. Bir de Varlık Özmenek var; şimdi yabancı ajanslardan karnını doyuruyor. Daha yirmi yıl önce, müthiş bir alkolikti ve benimle çalışırken ben bazı günler içki yasağı koyuyordum. Bir de ragıpların birisi var, galiba bu da bir süre karnını doyurduktan sonra, Bab-ı Ali'de çıkan bir haftalık dergide beni "Apo makyajcısı" diye ihbar ediyordu.

Bunlar birbiriyle bağlantılıdır.

Ancak daha önemli bir bağ çıkıyor. Bu bağ trotskizm ile ilgilidir. Trotstkistlerin, kağıt üzerinde birtakım keskin sözlerden sonra, ya ataleti seçtikleri ya da en geri kadrolarla buluştukları genellikle biliniyor; çizdiğim bu durum, ne yazık, bu genel ilkeyi yalanlamıyor.

Fikret, umarım bu yazdıklarım için kırılmazsın; ben önem verdiğim kimselere yazıyorum. Ayrıca böyle bir durumda

kırılmamak benim ahlakımdır. Bak, ben seni Özgür Üniversite'de çalışmaya çağırdığımda, bir kitabında bana karşı kişiliğime yönelik yanları da olan çok sert eleştiriler yazmıştın; doğrusu okumadım, ama, tartışıldığı için biliyorum. Ben, eleştirilerinin kişisel kırıcı yanlarını unuttum ve eleştirilerine de kırılmadım. Sana da aynı yönleri tavsiye ederim.

Kuşkusuz, Üniversite'de olmasa bile Gazete'de sorumluluğun sınırlıdır, bunu biliyorum; açık alandaki hastalığı iyice tanıyabildiğimi düşünüyorum. Bu yakın gerçekliğimizin bazı paradokslarıyla ilgili görünüyor; şimdi bizim Kürt Davamız bir yanıyla büyük kahramanlıklar ve fedakarlıklar sergilerken, diğer yanında da çok zengin bir kariyerizmi besliyor. Daha açıkçası, başka mücadelelerde, "ya ölüm-ya vatan" ya da "ya ölüm-ya istiklal" ya da "ya ölüm-ya devrim" ya da "ya ölüm-ya sosyalizm" olarak çıkan gerçeklik ve gerçekliğe dayalı slogan, bu mücadelede, "ya ölüm-ya kariyerizm" olarak uç veriyor. Bir bölümümüz ölüyoruz. Bir bölümümüz kariyerist oluyoruz.

Çözülür.

Ben önemli gördüğüm için, bu yayın zincirinin kuruluşunda emeğim olduğu için, ilk başında olup da bugüne kadar ilgisini ve emeğini sürdüren birisi olduğum için yazmak gereğini duyuyorum. Hakkım olduğunu da düşünüyorum. Ancak bir yanlışlıkla herhangi bir gücüm olduğunun da düşünülmemesini istiyorum. Benim gücüm doğruları erken görebilmektedir.

Çavuşun birisi, acemi ocağında ders verirken, dünyayı anlatıyormuş; "nasıl desem, karpuz mu desem, portakal mı desem" diyerek uzatıyor. Dünyanın yuvarlak olduğunu anlatacak, uzatıyor; erlerden birisi dayanamıyor, "Çavuşum, hakkaten yuvarlak mı ola" diye soruyor. Çavuşun cevabı şudur: "Otur len, ne yuvarlağı, bu ders işte" diyor. Benimki de, eninde-sonunda bir derstir. Ama yararlı olmasını diliyorum.

Gözlerinden öpüyorum.

Ben galiba, hikaye anlatmayı çok seviyorum. Bir tanesini daha anlatmak istiyorum: Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde öğretim üyesiydim, 12 Mart'tan hemen önce orası bir tür merkezdi, bilmen gerekiyor. Öğrencilerimiz de güzeldi; bir ara birisi geldi, Maliye Bakanlığı'na girmek istiyormuş, oradaki yet-

kili, "imtihan yok" diyormuş, Yalçın Küçük'ten referans getirenlerin gireceğini ilan ediyormuş; belki devrim bekliyordu, öyle oldu. Ben referanslarıma çok dikkatliyim; bilirler ve pek çok kimseyi aldılar. Bunu da kimse bilmiyordu, sonra 12 Mart oldu, benim kulağıma da haberler gelmeye başladı; aynı insan, devletin yüce yüce toplantılarında, en önemli devlet sorunlarını konuşurken, birdenbire, "Ama olmaz, canım, Yalçın Küçük'le de çalışılmaz" diyormuş. Bu örnek, daha ağır söylediği de kesindir. Bunların hepsi bana geliyordu, zavallı adamcağız, benim referansımla bir yığın memur aldığı için korkuyordu ve korktuğu için de sağda solda korkusunu dışarı vuruyordu. Ben de hepsini duyuyordum; duyduğumu bilmezdi. Daha sonra bakan oldu, günde üç kez beni arıyordu, bizim küçük ev halkı bıktı; neredeyse bakanlığı ortak yönetmemi istiyordu. Hikayenin gerisi de var. Ancak bugün çok hikaye anlattım. "Kıssadan hisse" çıkartmak için yeterlidir, sanıyorum.

Son bir nokta da şudur: Ben Başkan Apo'yla her buluşmamda kendisine gelen bilgilerin çeşitliliği karşısında şaşırıyorum. Ben şaşırıyorum, ama, pek çok kisme bunun farkında bile olmuyor. Ben farkında oluyorum, çünkü, bana da şaşırtıcı ölçüde bilgi geliyor ve bilgi ağına önem veriyorum. Önem verdiğim için Fatih çalışmamda bu bilgi ağı sorununu önplana çıkarttım.

Hoşçakal. Umarım, uyarıcı ve yararlı bir iş yaptım.

Doğrusu, Türkiye'den ayrılacağımı ilan edince, Kürkçü'nün "gitsin de kurtulalım" türünden yazı döktürdüğünü duydum; gerçekten sevindiğimi hatırlıyorum. Ben bir süre ayrılırsam, hareketleneceklerini düşünüyordum ve istiyordum. Ama ne yazık ki, "Bilar", "Özgür Ünüversite", "Küba Dostluk Komitesi" ve birçoğu, benim kafamdan çıktı; bunların hepsini ben kurdum, hala bunlarla idare ediyorlar. Yanlış anlaşılmak istemem, üzerlerinde hiçbir hak iddiam yoktur; ama, "allah aşkına siz de bir çador kurun" diyorum. Korkmamak lazım, kurmak lazım.

Tabii çok gecikirlerse, bekleyeceğimizi sanmıyorum. Çünkü çador kurmak, bizim mesleğimizdir. Bunu hatırlatıyorum.

YÜRÜYÜŞ

Aydınlarımızı yorduğumu biliyorum. Solumuzu ürküttüğümden kuşku duymuyorum. Şaşırmıyorum; yüreği dağlanmış ve iradesi çökertilmiş olanların gıdası yanlışlardır ve yanlışlar, bunları rahatlatıyor.

Doğrular, güçlü yürüyüşler içindir.

Yozluk, ideolojik planda, bir yanlışlıklar kokteylidir.

Nasıl yordum ve nasıl ürküttüm; buradaki marifetlerimi sayacak olursam, en kalın kitaplarımdan daha kalın bir kitap yazmak zorunluluğum var. Bunu yapmak istemiyorum; sadece bir buket sunmak istiyorum. Bir: Herkes Soljenitsin'in bir büyük yazar olduğuna inanıyordu ve Nobel ödülü almış olmasını kanıt sayıyordu ve ben, yazmasını bilmediğini yazdım. Çok kızdılar; ancak şimdi bütün dünya yazmayı bilmediğini yazıyor. İki: Kundera çıktı, Türkiye'de yer yerinden oynadı, o zamanlar en sevdiklerim bile müridi olma yolundaydı ve ben, çok tatsız bir iş yaptım, bir cahil ve ihanete tapınan bir dejenere olduğunu kaydettim; Sovyetler yıkıldıktan sonra artık köşesinde bir zavallıdır. Üç: Emin Çölaşan, ilk önemli kitabını yazmıştı, okumadım, Aziz Nesin, İlhan Selçuk ve diğerleri göklere çıkardılar, anti emperyalist buldular, bilim ödülü istediler ve ben sonra okumak zorunda kaldım ve bunun, '83 yılında seçimlere hazırlanan Turgut Özal'ın verdiği belgelerle yazılmış çok kötü bir Özal propagandası olduğunu ileri sürdüm. Çölaşan ise önce sıkıldı ve son-

ra bunu kabul etti ve böylece ben de; "bilgiye susamış" Türk aydın büyüklerinin husumetini çekmek için bir neden daha yaratmış oluyordum. Dört: Müzik kulağımı hiç beğenmiyorum, ancak herkesin Lütfü müdür Zülfü mü, ben Türk aydınının bu teneke sesli adamı nasıl dinlediğine şaşıyordum; hem karlı ağaçların arasında rakılarını yudumlarken dinliyorlar ve hem de dünya birincisi sayıyorlardı. Bekledim, sonunda, "teneke sesli" olduğunu yazdım; şimdi herkes hem sesini ve hem de ahlakının teneke olduğunu kabul ediyor ve geriye sadece benim üzmüşlüğüm kalıyor.

Ben de devam ediyorum. a. Orhan Veli'nin dejenere bir şair olduğunu ilk kez yazdım. Türk aydını "öyle de yatılmaz ki" demeyi solculuk sanıyordu; çok küfür aldım ve şimdi meyhane şarkılarına söz arandığında başvurulan bir eski tutucudur ve artık dejenere Türk gericiliğinin şairleri arasında sayılıyor. b. Eylülist darbeden önce çıkan ve şu anda yasaklanmış olan bir kitabımda; Ecevit'in cahil olduğunu ileri sürdüm. Milli Birlikçi dostlarım başta pek çok kimse "o kadar da değil" dediler ve bir tür "manyaklık" sayma eğilimi gösterdiler. Beni durdurmadı, seksenli yılların ortasında çıkan "Tezler" dizisinin birinde, Ecevit'in generallere uygun bir çizgi tutturduğunu ve muhtemel bir gerenaller döneminin başbakanlığına hazırlandığını, pek inandırıcı bir biçimde ortaya koydum; o sıralarda hala "hürriyet kahramanı" sayılıyordu. Fakat ben, şimdi açık olanı çok önceden göstererek pek çok hassas kalbi de kırmış oldum. c. Türk solunun peygamberi sayılan Kemal Tahir'in, bir "Ebu Cehl" ve yerinin faşizm olduğunu ileri sürerek gericilerle, Peyami Safa'nın karşılığında değiş tokuş yapılmasını önerdim; pek çok küfür aldım, ama, sonunda önerim kabul edildi. Tahir, şu anda Mhp yazarıdır.

Türkiye aydınını ve yorgun solunu yanlışlarından arındırmak kolay bir iş değildir; biliyorum, ancak, yürüyüşe dönük olanları daha da yorucudur. Şimdi soruyorum, bir raslantı mıdır? Bizim, bu arada benim, bunları yapanların, hep sevgisizliği göğüsleyerek ya da nefreti çekerek, yanlışların üzerine yürüyenlerin, en zor bir zamanda ve Med-Tv'deki son açık oturumda saptandığı üzere, Partiya Karkeran Kürdistan'ın tehlikeli sınama

yıllarını geride bırakmadığı bir dönemde, Kürt ve Türk halkına, Kürt Devrimi'ni ve liderinin görüşlerini tanıtma ve anlatma sorumluluğunu üstlenmemiz bir tesadüf müdür; bugünden geçmişe baktığımızda, bir rastlantı olmadığı anlaşılıyor. Kesinlikle bütünün içindedir; bir tarihsel kaçınılmazlık olarak çıktığını belirtmek durumundayım. Yalnız, bunu yaparken, Kürtler ve Türkler cenahından hiçbir küfür eksik edilmedi; bir tanesini o günlerden beri saklı tutuyorum, bize "çıkarcı" diyorlardı. Çok haklıdırlar ve bu son yazıdır, şimdi neden çıkarcı olduğumuzu itiraf etmek isitiyorum. Bir: Çıkarımız vardı, biz, Kürt Cephesi'ndeki bir eylemimizle, Türk aydınını tazelemeyi amaçlıyorduk. İki: Çıkarcıydık, bu eylemimizle, Türkiye sosyalizmini yeniden yazmayı planlıyorduk. Üç: Şimdi itiraf ediyorum, biz, böylece, Türkiye Devrimi'ni ricat alanına, Kürt Dağları'na çekiyorduk. Çektik; bugün dünyanın pek az ülkesinde ve bu arada ülkemizde, sosyalizm, bu büyük krizi saflıkla atlatabildi; bu ricat alanına çekmemizdendir ve pınar başında korumamızdan ileri geliyor. Eğer bugün, kütlesel olarak güçlü olmasa da, Türkiye'de saf ve ilerici bir sosyalizm varsa, bunu, bizim bu ricat pratiğimize borçluyuz.

Devam ediyorum ve böylece yakın zamanlarımızın bir düşünsel kronolojisini de yapmış oluyorum. a. Sovyetler Birliği yıkıldı ve Fukuyama adında bir Amerikan istihbaratçısı "Tarihin Sonu" broşürünü yazdı. Yer yerinden ve yozlaşmış Türk aydını ile kırılmış Türkiye solu ise, başından oynadı. b. "Çok şükür" bunda yalnız değildim, şimdi aramızdan göçük büyükelçi Mahmut Dikerdem'i de hatırlıyorum; bu safsataya karşı çıkıyorduk ve yürüyüşün devam edeceğini savunuyorduk. c. Şimdi bu incelemeyi yazdığım haftada Fransa'da demiryolu işçileri işçi sınıfının gücünü, başta kendisine olmak üzürü tüm dünyaya tanıtmış bulunuyor. d. Sosyalizmin yıkılışından dört yıl sonra Rusya'da kendisini önemli ölçüde temizlemiş bir komünist partisi hain bir sandık sınamasından çok büyük farkla ve birinci olarak çıkıyor. e. Dünya basını ve televizyonları, "komünizmin dönüşü" başlığını kullanıyor, henüz kendisini çok açığa çıkarmayan bir kaygı var.

Tekrarlıyorum, bu yazım, belli bir takvime bağlanarak yazma

dönemimin sonuncusu oluyor, yazılı aktüel basından kopmuyorum, ancak, bundan sonra düzenli olarak değil, sadece ihtiyaç olduğunda ve benden belli konularda istek ve benim de zamanım olması halinde yazmayı planlıyorum. Dolayısıyla çok net olma gereği duyuyorum ve kısaca sayıyorum. Bir: Polonya ve Macaristan'da da "eski" partilerin izleyicileri hükümete geldiler, ancak, bunları artık sosyalist saymak mümkün görünmüyor. İki: Bulgaristan'da iktidarı alan sosyalistler her zaman olduğu gibi ciddiye alınacak türdendirler. Üç: Rusya'da ise yıkılan partinin orta düzeyde bir yöneticisi olan Zyuganov'un başında bulunduğu komünist partisi yönelim ve özlem açısından son derece doğru yöndedir. a. Sovyet iktidarını yüceltiyor. b. Lenin'i onur sayıyor. c. Stalin'i tarihe bırakıyor. Bu yaklaşımı, çok sağlıklı bulduğumu saklamıyorum. Dört: Bugün yürüyüşün devam ettiği bir dünyadayız.

Böyle bir dönemde, yorgun aydınlarımızı daha çok yormak ve kırılmış solumuzu biraz daha kırabilmek için ve herhalde önümüzü açmak için, dünya sosyalizmi ile ilgili telgraflarımı da çekmek istiyorum. a. Marx, büyük bir kütüphane ve yaşadığı zamanda, dünya biliminin en yaratıcı sentezidir. Ancak Marx, yazdığı zamanları, dünya biliminden kesin bir sıçramayı temsil etmiyor; bilimin içindedir ve o zamanki bilimin, güçlü yanları kadar bazı zayıflıklarını da içinde barındırıyor. Dünya gericiliği, Marx'ın çıkışıyla birlikte bilimin ne büyük bir silah olduğunu görüyor ve Marx'ın omuzlarının üzerinden, dünya bilimine savaş açıyor. Marx, ne eksik ve ne fazla, yazdığı zamanın dünya bilimidir. b. Marx'ta felsefe var; fakat, Marx'ı özgün bir filozof saymak, son derece büyük bir abartma oluyor. Yazdıkları, geliştirilmeye çok elverişlidir; Marx'ta en büyük revizyonu yaparak, Marx'ı iktidara götüren Lenin'dir. c. Lenin, büyük bir politik deha'dır; fakat teoriden çok pratiği temsil ediyor. d. Lenin, güçsüz Rusya sosyalizmi ile güçlü Rusya devrimci demokratlarını birleştirip, mucizevi yollarla iktidara götüren kimsedir; yolu, sosyalizmi iktidara götürüyor. e. Fakat bu zor evliliğin zoruyla evimize gelen eklektizm, hem sosyalizmi derinleştirmeyi önlüyor ve hem de, başka ülkelerin yolunu fazla açamıyor. Bu nedenle, Lenin'in "iki taktik" ya da "ileri-geri" türünden broşürlerinin bundan sonra

ancak üniversitelerde ve Lenin üzerine derslerde okutulmasının doğru olacağını düşünüyorum.

Devam ederken bir paranteze ihtiyacım var; ülkemizde Med-tv yayınlarının çok iyi izlendiğini, bazılarının kayıtlarının dolaştırıldığını haber alıyor ve seviniyorum. Başkan Apo'nun karargahından ve Türkiye solunun önde gelen isimlerinin stüdyodan katıldıkları son açık oturumun da ilgi çekeceğini ve tartışılacağını umuyorum. Bu tartışmada bir kez daha gördüm; Stalin, artık Türkiye solunu birleştirmiyor ve bölüyor. Ben de, Stalin'i bir büyük kurucu sayıyorum; burada tartışma yok, ancak Sovyet düzenindeki bozulmaları da Stalin'le başlatıyorum. Bozulmanın 1956 yılında, ansızın başladığını düşünmek, bana bilimdışı geliyor. Bunları kaydediyorum ve devam ediyorum. Bir: Stalin de bozulmanın hiçbir subjektif sorumluluğunu göremiyorum; bozulma cılız sosyalizmin doğal ve nesnel bir sonucudur. İki: Beria, Hruşov ve Garbaçov, subjektif olarak da bozucudurlar ve "yaranma politikası" adını verdiğim, daha sonra geliştireceğim, bir politikayla daima kendilerini emperyalizme beğendirmeye çalıştılar. Üç: Brejniyef'te; subjektif olarak bir iyileştirme çabası görüyoruz; ancak artık çok geçtir.

Hızla bir noktanın altını çizmem gerekiyor; benim bütün yazı ve çabalarımda iki amaç var. a. Hastalıklı unsurları atarak sağlıklı bir yapıya sahip olmaya önem veriyorum. Yürüyüş için kof değil, sağlıklı bir vücut gerekiyor. b. Bütün eleştirilerimde, Türkiye aydını ve Türkiye soluna bir öz-güven aşılamaya çalışıyorum. Kendine güven, düşünebilmenin başlangıcıdır; bugün Türkiye solu ve aydının kısırlığı, düşünmeyi durdurmuş olması, kendine güvenini kaybetmesinden ileri geliyor. Şimdi bu noktayı ve yine Med-Tv'deki açık oturumu bir ölçüde tekrarlayarak, yazmak istiyorum. Bir: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan ve seksenli yılların ortasına kadar uzayan dönemi, dünya ölçüsünde, kapitalist sistemin cazibesini yayması ve kütleleştirmesi dönemi saymak mümkün görünüyor. İki: kapitalizmin "dünya nimetleri" otomobil, buzdolabı, radyo, televizyon, telefon ve diğerleri işte bu dönemde dünyaya yayıldı. Bu dönemde tekeller düzenine dönüşme işlemini tamamlayan kapitalizm, artık vericidir. Şimdi tekeller düzeninin kısırlık dönemine

girmiş bulunuyoruz. Üç: Sovyetler, İran, Kürdistan ve Türkiye alanını bir tampon bölge olarak seçmişti ve buradan statükonun değişmesini hiçbir zaman istemiyordu. Dört: Bu nedenle, bu dönemde, bölgemizde devrimci bir hareketi, önce Sovyetler baltalamak durumundaydı. Beş: İlk kez televizyondaki açık oturumda işaret ettim, daha sonra inandırıcı bir biçimde yazmayı planlıyorum; Tip'in çöküşünün başlangıcı Demirel'in 1967 yılında Moskova ile yaptığı büyük ticaret anlaşmasıdır. Soğuk savaştan çıkışta önemli bir yere sahip olan bu ticaret anlaşmasının yanında, Demirel'in, Moskova'yla, başta Tip olmak üzere Türkiye solunu çökertme anlaşması yaptığından da kuşku duymuyorum. Altı: Sovyetlerin etkisinin sadece Tip ve Tkp üzerinde olduğunu düşünmek yanıltıcıdır; "Maocu" ve "Hocacı" akımlar, Sovyetlere ağır eleştiriler hariç, bütün ideolojik programlarını Sovyetlerden almışlardır. Stalin'i, aşırı ölçüde yüceltmek ve hatta fetişleştirmek, yıkılmış sovyet görüşlerini canlı tutma anlamına geliyor.

Devam ediyorum ve Türkiye aydını ve soluna, Partiya Karkeran Kürdistan ile liderine daha soğukkanlı ve mümkünse daha bilimsel yaklaşmalarını öneriyorum. En azından bugün geldiği noktayı maddi bir başarı olarak kabul ederek, bunun neden ve mekanizmaları üzerinde düşünmeyi çok verimli sayıyorum. Ben, bazı çözümlemelere ulaştım ve bunları hem yazıyorum ve hem de televizyon yayınlarında dillendiriyorum; burada tekrarlamak istemiyorum. Ancak yine de birisini, Bekaa Vadisi'nde ilk kez görüştüğümüzde Apo'nun bana söylediklerini tekrarlamak zorunluluğu duyuyorum. Apo, "Hocam 11 yıl bütün kapılar yüzüme kapandı, yalnızdım, herkes burnumu sürtmek istiyordu" diyordu ve geldiği noktaya gelişine şaşan bir hali vardı. Koparak, inatla ve kendine, yoluna ve halkına güvenerek yolunu sürdürdü. PKK, yola çıkarken bir vücudun ileriye atılmaya hazır bir yay olduğunu biliyordu. Peki ne oldu? Bir özet yapabilir miyim; şimdi içine girdiğim umutlu ve açık dönemi özetlemek istiyorum. Bir hatırlatmaya ihtiyacım var; ben daha önceleri, devrimci mimarimiz ile ilgili olarak bir "sac ayağı" projesi ortaya atmıştım ve bir de yakın zamanlarda Perinçek-Genelkurmay-Cumhuriyet gazetesi üçlüsünden oluşan sac ayağından sözettiğimi biliyorum.

Şimdi bu sonuncusu bu seçimlerde, Perinçek'i desteklemek üzere, eski aydınlar arasında bir imza kampanyası açmış bulunuyor; bunu sormak istiyorum. Genellikle ürkek ve korkakları dahil, bütün Cumhuriyet gazetesi ailesinin katıldığı bu iş nedir; buna cevap arıyorum. Bu bir Genelkurmay yoklamasıdır; Genelkurmay, kendi aydınlarıyla ilgili yoklama yapıyor ve hazır olanlar, imzalarıyla, "burdayım" diyorlar; iş budur. Kıdemli ise İlhan Selçuk'tur, imzasının olmaması bu nedenledir; Genelkurmay adına yoklamayı yapıyor.

Bu müthiş bir rahatlıktır; eski Türk aydınının bir Genelkurmay yoklamasında yerini almasının, yolumuzu son derece açtığından hiç kuşku duymuyorum. Vücudumuzun sağlığına kavuşacağını görebiliyor.

Şimdi yorgun Türkiye aydınını kırma pahasına ve ham hayalleri yıkma uğruna devam etmek ve yazmak durumundayım. a. Şu anda, ülkemizde, kütlesel bir sosyalist partinin olabileceğini düşünmek son derece aptalcadır. b. Şu anda her yere dal budak salmış salonları dolan, saf ve devrimci bir parti lafını edenler aptal değilseler, mutlaka, sosyalizmi boyamak ve sulandırmak isteyenlerdir. c. Türkiye sosyalizmi, denizin dibini bulmuş, en düşük noktayı geride bırakmıştır; yalnız yine de, kütlesel bir devrimci sosyalist parti için zaman erken görünüyor ve bir azınlığın inatçı ve güvenli çabasını bekliyor. d. Fakat, bu devrimci sosyalist parti, her alan ve düzeyde, her zaman kendisini kabul ettiren bir ihtiyaçtır ve bu ihtiyaç, dün ve bugün, ama her zaman önümüzde duruyor.

Pratik, öğreticidir.

Bu seçimler nedeniyle, Kürt ve Türk politikacıların kurdukları birlik, son derece önemli ve doğru yolda atılmış bir adımdır. Fakat dersleri, seçimlerin sonuçlarından çok daha değerli görünüyor. Çözümlememi bu değerli derslere dayandırmak istiyorum.

Önce gerçekçilik üzerine sözüm var. Tkp'lilerin bu birliğe "kerhen", istemeyerek, bir yandan, bizim şiddetimizden korktukları ve diğer yandan da, seçime girme imkanını elde edemedikleri için geldiklerini görüyoruz, hemen ayrılmak üzereler. Dev-Yol ile beraberliklerini, seçimden önce tamamlayarak devleti ra-

hatlatmak isteyenlerin bile olduğu anlaşılıyor; bunlar ortadadır. Şimdi aracı olarak Kürkçü, Tkp ile Dev-Yol, sosyalistlere ve Kürtlere kapalı bir birlik için anlaşmış görünüyorlar, ben de görüyorum. Üstelik bütün bunları kaçınılmaz bir saflaşma olarak değerlendiriyorum; bu seçimler, birlik pratiğini ortaya koymuştur, bunun önemli olduğunu tekrarlıyorum.

Şimdi daha açıklıkla devam edecek durumdayım ve sürdürüyorum. Bir: Sosyalizm, hala en büyük itibar kaynağıdır. Bu, aslında sosyalizm amacından uzak pek çok insanımızın da kendi mücadelesine "sosyalist" sıfatını yapıştırmak istemesinden de anlaşılıyor. İki: Türkiye'de bir kez sosyalizme karışmış, devrimcilikleri törpülenmiş, ancak politikanın dışında geleceği olmayan insanımızın olduğu kesindir. Üç: Kürt Mücadelesi, eczacı, doktor, orta müteahhit, nakliyatçı, para kazanan avukat türünden pek çok katmanı, pek çok sendikacı ve toplumsal örgüt yöneticisini harekete geçirdi ve bunları, hak aramaya alışık mücadeleci politikacı düzeyine çıkardı. Dört: Ayrıca hem Türk ve hem Kürt halkı ayaktadır. Beş: Bunları, tarihin şu kesitinde, saf bir sosyalist partide toplamayı tarihe ve tarihimize karşı büyük bir terslik olarak görüyorum. Devrimci, saf, başlangıçta kütleselleşmeyi amaçlamayan, açık alanları boş bırakmayan bir sosyalist parti vazgeçilmez bir ihtiyaçtır; tekrarlıyorum. Altı: Bundan ayrı, Tkp-Dev-Yol'un çıkmaz yolundan kesin ayrı, eylem adı, "Birleşik Halk Partisi" olan bir gerçek ve mücadeleci partiye mutlak ihtiyaç görülüyor. Yedi: Önemli olan başta Türk ve Kürt olmak üzere halklarımızın politik enerjisini, enerjiyi azaltacak değil, çoğaltacak biçimde bir araya getirmektir. Burada sosyalistlerin olması ve sosyalizmin amaçlar arasında sayılması mümkündür; ama asıl amaç devrimci ve kütlesel bir halk partisidir. Sekiz: Türkler ile Kürtleri bir çatı altında toplamak enerjiyi artırıcı nitelikte görünüyor. Buna karşın, sosyalist iktidar programıyla birleşik halk partisini bir çatıya kapatmak, kendi içinde enerjiyi tüketme anlamına geliyor. Dokuz: Seçim sonuçları ne olursa olsun Chp tarafından temsil edilen halk partisi yolu tarihsel misyonunun tamamlamıştır; bunu kabul etmenin zor olmayacağını düşünüyorum. Bu, önümüzdeki potansiyelin ne kadar büyük olduğunu gösteren

işaretlerin sadece birisidir.

Bu, bir yürüyüştür ve 1995 sonu, güçlü bir yürüyüş için her zamandan daha elverişli görünüyor. Mimarimizi, netleştirmek durumundayız. Netliğimizle yürüyüşümüzün hızı arasında doğrudan bir ilişki var.

Yalnız sadece mimari değil, aynı zamanda basılan toprağın da çok gerçekçi değerlendirilmesi zorunludur; son olarak gerçekçi bir envanterin ipuçlarını vermek istiyorum. Her envanter, aynı zamanda bir programdır, bunu kaydederek, programatik-envanteri özetlemek istiyorum. a. Avrupa boşaltılmıştır; Türkiye solu, seksen yılından itibaren en deneyimli kadrolarını Avrupa'ya çıkarmasına karşın, bütün alanlar, sendikalar, dernekler ve faaliyetler, devlete teslim edilmiş bulunuyor. Eski Tkp ve Dev-Yol kişi ve kuruluşlarının devlet safında yerlerini almalarından sonra, Avrupa, tümüyle devletin serbestçe at oynattığı bir alan haline gelmiştir. Yakın zamanlarda, Demirel'in vakanüvisi Yavuz Donat'ın yazdığına göre, Avrupa'da devletin 2600 ajanı çalışıyor ve büyük elçiler ve konsoloslar tümüyle, iç politika, bizlerin istihbaratı ve gerici derneklerin kurulması ve birleştirilmesiyle meşgul görünüyor. Türkiye solu bu alanı terketmiştir. Bizler, öncelikle, "Türkiyeliler" olarak, buraya yeniden yönelmek durumundayız; karşımızdaki "Parti", buradaki eski Tkp ve Dev-Yol kadrolarıyla takviyeli elçilik, konsolosluk ve diyanet işleri imamlarından oluşan yapıdır. b. Barolar, yazarlar sendikası türünden geleneksel olarak Türkiye solunun alanları, tümüyle devlete geçmiş bulunuyor. Çağdaş Gazeteciler genel merkezi devletin elinde olmakla birlikte, tabanı canlı görünüyor; şu anda Çağdaş hukukçular ve İnsan Hakları dışında, bütün "sivil toplum" alanları devletindir. c. Disk, 12 Mart darbesiyle başladığı uyuşma sürecinin sonucunda ortadan kaybolmuştur. Kamu sendikaları yeni bir dinamizmin habercisi oluyor; ancak Tkp-Dev-Yol kolunun, bunları da pasifize ederek götürüp devlete teslim etmesi ihtimal dahilinde görünüyor. Bu ihtimale karşı uyanık olmak durumundayız. d. Üniversitelerde öğretim üyeleri ve kurulları, devletin elindedir. Türkiye solu, daima güçlü olduğu üniversite öğretim kadroları ve kamu yönetimini tümüyle kaybetmiştir. e. Büyük basın ve televizyon, tümüyle devletin ta-

rafındadır ve haber çarpıtmasının, sansürcülüğünün yanında, tam bir terörist yapı özelliği taşıyor. f. Adalet, zaptiyeye dönüşmüştür. Hatip Dicle ve diğer arkadaşlarımızla ilgili temyiz kararı, arkadaşlarımızı bütün iddialardan akladıktan sonra amaçları benzediği için örgüt üyesi sayıp, mahkum ederek ve sekizinci madde tecillerinin, sanığın beyninin röntgeni çekildikten sonra amaçları kötü olanların, bu arada benim, tecilden yoksun edilmesi yoluyla, Adalet cihazı, kendisini tasfiye etmiş bulunuyor. Bugün artık tümüyle devletin emirlerine kılıf bulan çok acemi bir adalet çarkından söz etmek mümkündür; karşıda yerini almış bulunuyor.

Yürüyüş, terkettiğimiz bu alanları yeniden zapt içindir.

Bu, sanıldığından daha çok bir aydın ve açık alan hareketidir.

Bu alanlar zaptedilmeden iktidarı almamız mümkün değildir. İktidarı almaya yönelmeyen bir yürüyüş ise yürüyüş değil, sadece gezintidir.

Fakat, bütün bunlar yapılmasına karşın, silahlı kuvvetler, bu şekilde oligarşinin at oynattığı bir alan olarak kaldıkça da, iktidar bizim çok uzağımızdadır. İktidar ise, Apo'nun çok sevdiğim bir sözüyle büyük düşünenlerin işidir. İktidarı yakınlaştırmak için büyük düşünmek zorundayız.

Büyük düşünmek, hızlı yürümektir.

Bitiriyorum; son yazıdır, çok yazmak istiyordum. Bu arada geçen hafta Paris'e Feridun Yazar geldi, buluştuk, güzel güzel tartıştık, bundan söz etmek istiyorum. Devlet, ben burada oturup dururken benim için dava üzerine dava açıyor ve bazan televizyonlarında bant geçirerek benim öldüğümü veya öldürüldüğümü de haber ediyor, belki de bana duyuruyor; açtığı davalardan birisi de Hatip Dicle, Leyla Zana, Orhan Doğan ve Selim Saddak ile aynı maddeye giriyor. Feridun Bey, bu son davanın dosyasını da getirdi ve bana, "Hocam dosyada önemli bir yan yok ama, bu devlet sana çok kızıyor" diyordu; devlet, beni çete mensubu olmaktan dolayı yokluğumda tutuklayıp on beş yıla mahkum etmek istiyor. Kabul etmiyorum. Benim, "Davalarım" kitabımda çok şaşırtıcı bölümler var, bazan savcı ve

yargıçlarımı düzeltiyorum. Birinde, Aziz Nesin yerine tutuklandığımı ileri sürdüm ve mahkeme kabul etti, beni bıraktı, kuşkusuz Nesin'i tutuklamadı. Şimdi artık devlet, tümüyle yönelişe bakıyor ve eğer yön devlete dönük ise tutuklamıyor. Birinde, savcının yanlış maddeden dava açtığını ileri sürdüm; savcı dava maddesini değiştirdi ve hiç bozuntuya vermeden, beni benim önerdiğim maddeden yargılamaya başladı. Şimdi de, bu maddeyi beğenmiyorum ve kabul etmiyorum. Artık, çete mensubu olmayı kabul etmemin mümkün olmadığını düşünüyorum. Israr etmemeleri gerekiyor. Osman Dedem, Türkiye'nin kurtuluş savaşında çete reisi idi ve ondan geri kalmam mümkün değildir. Bundan sonra olursam, ancak çete reisi olurum; bu nedenle, savcılara haber veriyorum, maddeyi değiştirmeleri gerekiyor.

Güzel günler bizimdir. Ne yaparız, nasıl yaparız; ama biz bu devrimi yaparız.

EK :

yargı üzerine yargı

BİR: YARGITAY'A

Paris, 5 Mayıs 1995

TC
Yargıtay
Dokuzuncu Ceza Dairesi
Ankara

Konu: Karar düzeltilmesi İstemi
Esas No: Ankara DGM 1993/59

Değerli Kurul,*

Bugün, faks ile, Türkiye'den aldığım dünkü gazete kesiklerinden, "Kürt Bahçesi'nde Sözleşi" adlı kitabımla ilgili olarak Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından verilen hapis ve para cezasını onadığınızı öğrenmiş bulunuyorum.

Onama kararınız maddi yanlışlıklar üzerine oturtulmuştur. Dosyanın yeniden incelenerek kararın düzeltilmesini diliyorum. İstemimin dayanaklarını kısaca yazıyorum.

Bir: Dedikoducu Karar

Onadığınız karar dedikoduya dayanmaktadır. Yüksek Mahkeme, beni cezalandırmak için, bir dedikoduyu kabul etmiş olmaktadır. Bunu düzelteceğinizi umuyorum.

Ankara Dgm'nin onadığınız kararında şu cümleye yer verilmektedir: "Sanığın halen devam eden davalarını ve mevcut davayı bahane ederek yurtdışına kaçtığı anlaşıldığından CMUK-

** Yargıtay 9. Ceza Dairesi Başkan ve Üyeleri: D.Tavil (Başkan), İ. Özkaya, K.Güven, Ş.Erol, S.Erkan*

'nın 104. maddesi gereğince GIYABEN TEVKİFİNE, hakkında yeteri kadar Tevkif Müzekkeresi çıkartılmasına ve bulunduğu bildirilen Fransa Cumhuriyeti'nden sanığın terör suçlusu olarak iadesinin İSTENMESİNE." Bu hüküm, bütünüyle yalandır.

a) Türk hukuk sisteminde her dava bir dosyadır. Yargı, dosya ile sınırlıdır. Bu davanın dosyası, Daireniz'in de önünde ve elindedir. Bu kararı onamakla bir yalanı onamış oluyorsunuz. Çünkü, dosyada açıktır, ben bu davanın bütün duruşmalarına girdim. Ben bu davada savunma yaptım. Ben bu davada son sözümü söyledim. Ben bu davanın karar oturumuna da geldim. Ancak Mahkeme karar vermedi.

Demek oluyor, beni mahkum eden mahkeme ve yargıçlar kurulu açısından, ben davadayım, benim kaçmam söz konusu olamaz. Yargı Kurulu, dosyaya göre karar verdiği takdirde, Yargı Kurulu, dedikoduyu veya Mit raporlarını bir kenara bıraktığı takdirde, benim kaçtığıma hükmedemez. Hüküm, dedikoduya dayalıdır. Daireniz, dedikoduyu kabul etmiştir.

b) Ekte fotokopilerini sunuyorum. Ben, sahip olduğum ve halk arasında "yeşil pasaport" denilen özel pasaportla, 8 Aralık 1993 tarihinde, İstanbul Hava Limanı'ndan Paris'e geldim. Geldiğim zaman, çıkışıma engel hiçbir yargı veya idari karar yoktu.

Şimdi, bizim ülkemizde, ne zamandan beri, yasal yollardan seyahat özgürlüğünü kullanan bir kimse için "yurtdışına kaçtığı anlaşıldığından" denebiliyor; bu bir utanılacak durumdur. Daireniz, utanılacak bir yalanı onamıştır.

Benim seyahat özgürlüğünü kulianmam bile kaçma sayılmaktadır.

c) Üstelik ben seyahat özgürlüğümü ansızın ve gizlice kullanmadım. Televizyonu sevmem; ancak ısrarlar üzerine, bir-iki programa çıktım ve orada şunları söyledim: "İnsan vücudu kutsaldır. Benim ülkemde, İstanbul'da, kutsal kadın vücudunu satan, kerhaneci Madam Manukyan, en yüksek gelir vergisini ödemektedir. Bu, beni ağlatıyor. Benim ülkemde, babası kesin hırsız, kocası kesin arsız, kendisi Amerikan yurttaşı akılsız bir Madam, başbakan yapılmıştır. Bu, acıdır. Benim ülkemde, yılların yıprattığı, sürekli olarak darbelerle yerinden edilen, şu günlerde Ana Muhalefet Başkanı'nın, köykahvesinde her gün bir yeni gevezelik sergileyen bir ihtiyara benzettiği Süleyman Demirel,

cumhurbaşkanı seçilmiştir. Ben bu seçimi onuruma yönelik buluyorum. Bu nedenle bir süre, Türkiye'den ayrılmayı düşünüyorum." Ben, bunu iki programda söyledim, programlar çok tekrarlandı. Gazeteler ve dergiler yeniden yeniden yazdılar. Beni mahkum eden Yargıçlar Kurulu'nun bildiği budur.

Beni mahkum etmek için, çok izledikleri televizyon programını çarpıtmışlardır. Daireniz, çarpıtılan bir duyumu, yüksek yargı kararı haline getirmiştir. Çok üzücüdür.

İki: Güvenlik Kararı

Ankara Mahkemesi'nin kararının ve Daireniz'in onamasının adalet ve hukukla ilgili hiçbir yanı yoktur. Bu bir güvenlik kararının, tekrarı işlemidir.

a) Benim eklerim dışında "Sözleşi", PKK Lideri Abdullah Öcalan ile 1992 yılı sonunda yaptığım görüşmelerin kitap haline getirilmesinden ibarettir. Dosyada var; dönüşte, İstanbul Hava Limanı'na geldiğimde gözaltına alındım, kasetlere el kondu, sonra serbest bırakıldım, sonra dava açıldı ve beraat ettim ve bütün kasetler bana verildi.

Ben, şimdi beraat ettiğim bir materyalden yeniden yargılandım ve mahkum oldum. Daireniz, adaletin kesin yön değiştirmesini onamış olmaktadır.

b) Resmi televizyon, benden, polisin zorla aldığı, kasetleri, yayınlamıştır. Eğer suçsa, herkes için vardır.

c) Daha sonra, ben bu görüşmeleri kitap haline getirdim, yayınlandı. Okuyuculara ulaştı. Baskısı bitti. Dava yayınlanan, satılan, baskısı biten bir kitapla ilgilidir; sanki adaletin aklı sonradan başına gelmiştir.

Adalet emir almıştır.

Ankara DGM, emirle, bu davayı açmış ve beni emirle mahkum etmiştir. Ben, Daireniz'in de emirle bu davayı onadığını düşünmek zorundayım.

d) Elimde, İçişleri Bakanlığı'nın, Bakan Mehmet Gazioğlu'nun imzasını taşıyan bir genelgesi var. Adına "Aydınlatma Faaliyetleri Uygulama Emri" deniliyor ve çok çeşitli önlemlerle, bu önlemleri uygulayacak ilgili bakanlık veya kuruluşu belirliyor. İlişikte bir kopyasını sunuyorum. Kısaca, "Emir" diyorum.

Emir'in bir maddesini alıyorum

"b) PKK terör örgütü lider kadrolarının yaptıkları açıklamaların kamuoyuna yansımasının engellenmesi.

İCRACI KURULUŞ: Devlet Bk.lığı, İçişleri Bk.lığı, Adalet Bk.lığı, BYEGM.lüğü, A.A. Gn.Md.lüğü"

Çok açık, artık devlete ve tek başına tümüyle hakim olan güvenlik makamları, generaller ve polis şefleri demektir, PKK liderlerinin, kanunun suç saymadığı açıklamalarının bile yayınlanmasını engellemek istiyorlar, bunu bir emir halinde yazıyorlar ve Adalet Bakanlığı'na da gönderiyorlar.

"Emir" hem, Ankara DGM Başkanlığı ve hem de Yargıtay Dokuzuncu Ceza Dairesi Başkanlığı masasına ulaşmıştır.

e) Ne zaman? "Emir" hangi tarihlidir? Ekte sunduğum fotokopide görülüyor; bu emir, 15/7/1993, tarihini taşıyor.

Peki, benim, temel sözleri bir kez beraat etmiş, kitap olarak daha önce çıkmış, serbestçe satılmış, mevcudu kalmamış kitabımla ilgili dava hangi tarihte açılıyor? Dosyada var, Ankara Dgm Savcılığı da iddianameyi aynı günde hazırlıyor ve davayı açıyor, tarih yine, 15/7/1993 tarihidir. İçişleri Bakanlığı emri, Adalet mekanizması tarafından, gününde uygulamaya konuyor. Şimdi çok açıktır: Bu dava bir emirle açılmıştır, ben emirle mahkum ediliyorum ve Daireniz bu emrin gereğini yerine getiriyor.

Bu kararın düzeltilmesini istiyorum.

Üç: İkrar

Dosyada var. Sorguda ve savunmada söylediklerimi tekrarlamak istemiyorum. Ancak bir noktaya değinmem gerekiyor.

Esas hakkında mütalaasında Savcılık Makamı, emirle dava açtığını ikrar ediyor. Mütalaada şunlara yer veriyor: "...ve örgüt liderinin konuşmalarının kitap haline getirilmesi bugünkü konjönktürde ülkemiz gerçeklerine hiç uymamaktadır." Başka ne diyebilir ki? Ben yargıyı, bilim kürsüsünün bir uzantısı saydığım için, savunmamda, "konjönktür" sözcüğünü ciddiyetle irdeledim; hava'nın, dalganın, işlerin gidişinin değişmesi anlamlarına geliyor. Savcılık açıkça, "kusura bakma Yalçın Hocam, konjönktür değişti, şimdi biz senin mahkumiyetini elde etmeye mecburuz" diyor. Ne denebilir, emir emirdir.

Değerli Kurul,

Ben daha çok sizleri düşünüyorum. Ben daha çok ülkemi düşünüyorum.

Bunların hepsini kitaplarıma alıyorum. Hepinizin isimlerini ekliyorum. Bütün bu yazdıklarım okunuyor ve okunacak; sizler veya çocuklarınız, insanların ve gelecek kuşakların yüzüne nasıl bakacaksınız? Emirnamelere ve değişen politika ve havaya göre adalet biçtiğinizi, nasıl anlatacaksınız?

Değerli Kurul,

Hiç kuşku duymuyorum, hem Ankara Kurulu ve hem de Daireniz, kararı ve onamayı büyük bir vicdan sıkıntısıyla almıştır. Ankara Dgm, bir türlü karar veremiyordu. Ben, avukatlarım aracılığıyla, Kurulunuz'un davayı ele alacağı tarihi öğrenmeyi bekliyordum, bir de huzurunuzda savunma yapacaktım; ancak olmadı. Ne yazık, benim bütün davalarımda yargı tutuklu davranıyor. Beklerken, ansızın bir baskıyla, olmayacak kararlar alıyor veya alınanları tasdik ediyor. Bu son derece can sıkıcı kararınızın da böyle olduğunu düşünmek zorundayım; adalet dağıtmaktan daha çok, Daireniz'e aktarılan sinirli icra tepkileriyle, muhtemelen de Med-Tv'deki açıkoturumla ve oradaki konuşmamla ilgili olduğunu sanıyorum. Değerli Kurul, kararınız bir yargı değil icra kararıdır; adalet değil zabtiye tutumudur.

Bu kararı yeniden ele alarak zaptiye durumuna konmaktan kurtulmanızı diliyorum.

Dört: Darbe

Değerli Kurul,

Biliyorsunuz, siyasal sanıklar genellikle, "tarih benim haklı olduğumu gösterecektir" diyorlar. Ben öyle demiyorum. Ayrıca böyle bir davada, teorik düzlemde, sanık olmam söz konusu değildir. Ancak ben onama kararınızı bir fiili durumu yansıtması açısından önemli buluyorum. Çünkü Türk hukuk sisteminde, yargı demek, Yargıtay, demektir. Diğerleri, yargılamaya hazırlıktır. Dolayısıyla, onama kararınız, aslında bir onama değil, bir karar'dır.

Ben şunu söylüyorum: "Ben tarihe karşı haklı çıktım." Başka

olaylarla birlikte, kararınız, beni ve düşüncelerimi doğrulamıştır. Beni haklı çıkardınız.

Değerli Kurul,

Benim dünyam doğrular dünyasıdır. Doğru, bende oluşunca, ben doğru'nun dışavurmasını önleyemiyorum.

a) Madam Çiller'in, başbakanlık koltuğuna oturmasını sağlayan, Dyp Kongresi, 13 Haziran 1993 tarihine rastlıyor. İki gün sonra, 15 Haziran 1993 tarihinde, ben bir basın açıklaması yaptım ve başlığı şudur: "Üçüncü Darbe Gerçekleşti." Ben, Madam Çiller'in başbakanlığa oturtulmasını bir darbe olarak gördüm ve bunu halkıma açıkladım.

Bugün bütün dünya, bütün dünyanın dışişleri bakanlıkları, Türkiye'de bir askeri rejim olduğunu kabul ediyorlar. Öyle davranıyorlar. Kuşkusuz doğru çıkmak hoştur; ancak acı çektiğim kesindir.

"13 Haziran 1993 tarihinde Ankara'da toplanan Doğru Yol Partisi Kongresi'nde, 12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 ile aynı türde ve aynı karakterde bir darbe gerçekleştirilmiştir."

"12 Mart ve 12 Eylül 1980 darbeleri, Süleyman Demirel'e karşı gerçekleştirilmiştir. Bu görünüştedir. Bugünlerde gerçekleştirilen darbe de görünüşte Demirel'e karşıdır. Ancak özünde, darbeler dışında yumuşayan İstanbul oligarşisi-Washington diktatoryasını yeniden pekiştirme girişimidir."

"Tansu Çiller türünden tamamıyla politikadışı, belediye müfettişi babasının edindiği arsa spekülasyonu ile bugün Amerika ölçüsünde zengin olmuş bir hanım, ancak bir darbe ile başbakan koltuğuna oturtulabilirdi. Bu darbe, Dyp Kongresi'nde yapılmıştır."

"Demirel başbakanlığında ekonomik yönetim, Yaşar Holdıng aracılığıyla Ege ve Çağlar Holding vasıtasıyla da Bursa sermayesine verilmiştir. Çiller ile İstanbul karşı darbesini yap-mıştır. Ayrıca Demirel, Amerikancı olmakla birlikte zaman zaman yan çizen bir çizgi izlemektedir. Çiller, Özal'ın ölümüyle eksilen Amerikan diktatoryasını tamamlamak üzere başbakanlığa oturtulmaktadır."

Bunlar, 15 Haziran 1993 tarihli basın açıklamamda yer alıyordu. Aktarmış bulunuyorum.

Değerli Kurul,

Bir darbe döneminde beni mahkum ettiniz.

Bu, beni yine de doğrulamaktadır. Verdiğiniz hapis cezasının üzüntüsü ile doğrulanmanın sevinci, içimde, çatışıyor. Çünkü ben, benim darbe zamanları dışında, mahkum edilmemin imkansızlığına kesinlikle inanıyorum. Çünkü ben hiçbir zaman suç işlemiyorum. Bu nedenle, mahkumiyet kararınız, benim bilimsel dünyamda bir doğrulanma oluyor.

b) Bir soru var; darbe kanlı olur, kansız darbe olur mu? Bu darbe en kanlı darbe olmuştur. 27 Mayıs dahil, Türkiye'de hiçbir askeri müdahalede generaller öldürülmemiştir. Bu darbe planlanırken General Bitlis katledilmiş, buna karşılık, Uğur Mumcu'nun canı alınmış, Sivas'ta insanlar toplu halde yakılmış, işadamları kaçırılıp damarlarına yanık naylon akıtılarak öldürülmüş, matbaalar bombalanmış, köyler boşaltılmış, tarihimizin hiçbir devrinde görülmedik ölçüde masum insan kanı akıtılmıştır. Meclis'ten halk temsilcileri alınıp hapse konulmuştur. Darbedir, çok kanlıdır ve çok zalimdir.

c) Aynı kanlı darbe, kararınızla, bir hukuk darbesi olarak kendisini sürdürmektedir. Onadığınız, dolayısıyla yargı kararı haline getirdiğiniz metinde, gerekçede yazılı olanı aktarmak istiyorum. "Nitekim suça konu kitabın önsözünden itibaren Türkiye'nin bir bölümünün veya bir kısım topraklarının Kürdistan olarak tanımlanması ve bu tanımlanan ülke parçasının üzerinde yaşayan insanların da Kürdistan halkı olarak tanımlanmasının hukuki bir savunması olamaz."

Değerli Kurul,

Kararınızla, "Kürdistan" sözcüğünü kullanmayı suç haline getirmiş oluyorsunuz. Buna kolay kolay hakkınız olmadığını bildirmek zorundayım. Çünkü, 1980 yıllarının sonlarında, ben Ankara Dgm'de "Kürdistan" sözcüğünü kullandığım için yargılandım, tutuklandım, sonra aklandım. Bu da Daireniz tarafından onandı. Şimdi Daireniz, kendi içtihatından dönmek istiyor; dönme durumundadır.

Anlıyorum, darbenin hukuk yönü bununla ilgilidir. Ancak gayet iyi bilmek durumundasınız, Daireniz, aynı konuda iki çelişik karar aldığı için, bunu Daireler Kurulu'nda yeniden ele

alıp, tartışıp, karara bağlamak zorundasınız.

Bu nedenle de dosyanın yeniden incelenmesini ve kararınızı değiştirmenizi diliyorum.

Beş: Avrupa'nın Hasta Adamı

Kararınızı, beş mayıs tarihinde öğrendim. Beş Mayıs, benim için önemlidir; "555K" olarak biliniyor. 1960 yılı ilkbaharında ben, Türkiye'de, gençlik arasında, bir istibdata karşı mukavemeti yönetiyordum. Belki şimdi kurulunuzdakilerin bir kısmı o zamanlar benim yanımdaydılar; bilmiyorum. Bildiğim, benim çizgimdir. Yakında, ülkemizin yazgıgısıyla ilgilenmemin kırkıncı yılını idrak edeceğim. Yakında hiç dönmeden sürdürdüğüm mücadelemin kırkıncı yılını kutlamayacağım: Kırk yılda, ülkemiz hiçbir zaman bu kadar kötü bir durumda olmamıştır.

Artık Amerikan yayınları Türkiye'den "sick man of Europe" olarak söz ediyorlar. Fransız yayınları, "l'homme malade d'Europe" diyor; Türkiye için artık ve yeniden "Avrupa'nın Hasta Adamı" nitelemesini kullanıyorlar. Yazık değil mi?

Bunun sorumlusu, yalnızca Madam Manukyan mı, sadece Madam Çiller mi, yoksa sorumsuzluğu bir politika haline getiren Demirel mi? Bana göre siz de sorumlusunuz. Her kararınızla her gün ülkemizdeki bir lambayı daha söndürüyorsunuz. Ülkemizi karanlığa boğuyorsunuz.

Yeniden ele alarak kararınızı değiştirmenizi diliyorum.

Saygılarımla.

İKİ: DGM'YE

Paris, 10 Kasım 1995

Dgm Başkanlığı'na,
Ankara

1993 es. ve 19947126K

Değerli Kurul,*

3713 sayılı yasada yapılan değişiklik nedeniyle, yukarıda sayısını belirttiğim kararınızı yeniden ele almak durumundasınız. Bunu, duruşmalı yapacağınızı da öğrenmiş bulunuyorum. Ancak şu anda Paris'teyim ve bu nedenle duruşmanıza bir yazı ile katkıda bulunmak zorundayım.

Bir: Yasa koyucu, ilgili yasanın hakkımdaki kararınıza dayanak olan maddesini yeniden yazmıştır. Bu yeni yazımın eskisinden daha "iyi" olup olmadığı tartışmalıdır; ancak maddenin yeniden yazıldığı kesindir. Bu, beni mahkum ettiğiniz maddenin ortadan kalktığı anlamındadır. Bu nedenle vermiş olduğunuz hükmün de ortadan kalktığına hükmetmeniz kaçınılmazdır.

İki: Böyle bir hüküm verip vermeyeceğinizi şu anda bilmiyorum. Doğrusu çok merak ettiğimi de söyleyemem; kişilikleriniz ayrı ve benim için her zaman saygındır, yalnız artık bir kurum olarak Türk adalet sistemine güvenimi tümüyle yitirmiş

* *Ankara 1 Nolu Dgm Başkan ve Üyeleri: Muammer Ünsoy (Başkan), Erman Başol, Ö.Yılmaz Çamlıbel*

bulunuyorum. Bu nedenle, Kurulunuz'dan benim için "iyi" bir karar beklemediğimi belirtmek durumundayım.

Üç: Eğer "iyi" olmayan bir yönde hareket edecek olursanız, yasa değişikliğinin geçici maddesinin sizi rahatlatacağını görebiliyorum. Geçici madde ile yasa değişikliğinin kendisi, çelişik duruyorlar; geçici madde, mahkemelere, süre ve infaz pratiği ile ilgili görevler veriyor. Gerçi bu maddeyle, Mahkemeler, "mahkumiyet sürelerinin yeniden belirlenmesi" ile de görevlendiriyorlar. Ancak benim, Mahkemeler'in, mahkumiyet süresinin yeniden belirlenmesini, sürenin sıfıra indirilmesi biçiminde de anlayacağını düşünmem için hiçbir nedenim bulunmuyor.

Bu sorunu Mahkemeniz'in sorunlarından birisi olarak bırakıyorum.

Dört: Yasada sanıkların amaçlarıyla ilgili bir değişiklik yapılmıştır. Mahkemeler, bundan sonra, karar verirken sanıkların amaçlarının ne olduğunu hesaba katacaklardır; bu Türk ceza sisteminde çok önemli bir kuruma işaret ediyor. "Amaç", Türk adalet pratiğinde yargı kurullarının iradesini çok genişleten bir imkandır.

Bana gelince, benim Türkiye'yi bölmek türünden bir amacım hiç olmadı. Tam tersine, hep büyütmek istediğimi açıkladım. Bunu, 1 Mayıs 1987 günü yaptığımız toplantının açılışındaki konuşmamla ve daha sonrasında da bir program haline getirdim. Ben, Türkiye Cumhuriyeti'nin bugünkü sınırlarını aşan bir coğrafyada, Türklerin, Kürtlerin, Arapların önemli bir bölümünün, Elenlerin, mümkünse Ön Kafkasya halklarının içine girdiği bir birlikten yanayım; hep bunu savunuyorum.

Yalnız Kurulunuz'un bunu hesaba katacağını sanmıyorum. Ne yazık, Kurulunuz, tartışılan bu kararıyla, karar verirken, dosyaya değil, dosyanın altındaki istihbarat raporlarına itibar ettiğini, bir kez daha göstermiştir. Bu nedenle, Kurulunuz'un benim içtenliğime değil, istihbaratın dosyalarına bakacağından hiçbir kuşku duymuyorum.

Peki, "amaç" alanında getirilen özgürlük hiç işe yaramayacak mı?

Ben, artık Türk Adaleti'nin bu amaç maddesinindeki imkanları, bir mahkumiyet kararından sonra, pişman olduğunu kendisini pirzola haline getirerek gösterecekler için kullanacağını düşünüyorum. Bu "amaç" genişletmesi, düşünce alanında da "itirafçı" yaratmayı amaçlıyor; bana değmiyor.

Beş: Bütün bunlardan sonra, bu yazıyı neden yazdığım merak edilebilir; ülkemi sevdiğim ve elimden geleni yapmaktan geri kalmadığımı belirtmek için yazıyorum. Nasıl olsa kararınızı bir kez daha gözden geçericeksiniz, beni, daha sonra çocuklarınızın yüzünü kızartmayacak bir tutarlılıkla mahkum etmenizi diliyorum. Bunu, Temyiz düzeltme istek yazımda da belirttiğimi hatırlıyorum.

Altı: Kitabıma dayanak konuşmalar, bir kez beraat etti ve Mahkemeniz, beraat etmiş bir söyleyişiyi mahkum etmektedir.

Yedi: Bu kitabımla ilgili olarak Mahkemeniz'de dava açıldığında, kitabın baskısı çoktan bitmişti. Kitapta, benim tarihle, bilim felsefesiyle ilgili her zaman kalıcı saydığım bölümlerim de var; ancak bütünü, insanlarımızı bilgilendirmeyi amaçlıyordu. Kitap bu açıdan amacına ulaştı ve artık bir kez daha basılması, ticari açıdan da, söz konusu değildir. Mahkemiz, tükenmiş bir kitabı mahkum etmektedir.

Sekiz: Mahkemeniz aracılığıyla, Temyiz'e başvurup düzeltme istemiştim; amacım böylesine yanlışlarla dolu bir kararın düzeltilmesini sağlamaktı.

Dosyada, Temyiz düzeltme istem dilekçem mevcuttur; kararınızda benim kaçtığım ve bu yüzden de tutuklanmam gerektiği yazılıdır.

Mahkemeniz'in benim kaçtığımı dosyadan çıkartması mümkün değildir. Çünkü ben bu davanın bütün duruşmalarına girdim, karar günü geldim ve bütün işlerimi bitirdikten sonra, geçerli bir pasaportla Türkiye'den ayrıldım.

Bütün bunlar dururken bana "kaçtı" demek, yargıçlık mesleği bir yana bir hukuk öğreniminin gereklerine bile uygun düşmüyor.

İstihbarattaki bir polisin beni "kaçtı" olarak değerlendirmesi mümkündür; ancak bir hukukçu için "kaçma" sözcüğünün anlamı ve koşulları bambaşkadır.

Dokuz: Ben, hukuk planı ayrı, bir başka açıdan da

kaçmadım. Türkiye'den ayrılacağımı iki televizyon programında ifade ettim. İşin ilginç yanı, başka nedenlerle olabilir, benim katıldığım bu televizyon programları tekrar tekrar gösterildi. Benim Türkiye'den ayrılma gerekçelerim de basında tartışıldı. Ayrılacağını ilan eden bir kimse için bir yargı kararında "kaçtı" denmesini ciddi sayamıyorum.

On: Alınmıyorum. Tam tersine bunun üzerinde durmam, Mahkemeniz aracılığıyla adalet kurumuna ve istihbarat teşkilatına geleceğimi haber vermek içindir.

Ben, a. kadın vücudu satan bir Madam'ın Türkiye'de en çok vergi veren kimse olmasını b. babası hırsız bir Amerikan yurttaşı kadının Türkiye'ye başbakan yapılmasını c. Demirel türünden Türkiye'de en çok yıpranmış bir kimsenin Çankaya Köşkü'ne çıkarılmasını, bir onur sorunu yaptım. Başka nedenlerle birlikte, bu onur sorunun nedeniyle, Türkiye'den ayrıldım.

Onbir: Doğrusu, a. Madam Manukyan'a duyduğum tepkinin bir patlamaya neden olacağını, b. bu Amerikalı Madam'ın bu kadar kısa bir zaman içinde bu kadar yıpranacağını ve modern Türkiye'nin her gün hakarete uğrayan ilk başbakanı haline geleceğini, c. Demirel'in, göz açıp kapayacak kadar kısa bir zamanda, mevcut partilerin çoğu tarafından protesto edileceğini ve sözüne güvenilmez bir kişi olarak ilan edileceğini tahmin edemedim. Bu nedenle buralarda kalışımın uzun olacağını tahmin ediyordum. Yanıldım, yakın zamanlarda döneceğim.

Oniki: Burada Doğu dilleri öğreniyorum. Geçen yıl, Sorbonne Üniversitesi'nde, Doğu Dilleri Enstitütüsü'nde öğrenci oldum. Kırmanci, Sorani öğrendim; bu yıl Farsçaya başladım. Birliğini düşündüğüm halklarımızın hepsinin olmasa bile çoğunun dilini öğreniyorum. Bu bölgeyi daha iyi inceliyorum.

Bunu bir de şunun için yazıyorum: Yine çok okuyorum. Türk Tarih Kurumu'nun yayınlarını da okuyorum. Bunların hepsinde, örnek olsun, Dil Tarih Coğrafya'nın sağda sayılan öğretim üyelerinden Prof. Faruk Sümer'in kitaplarında da hem "Kürdistan" sözcüğü geçiyor ve hem de Kürtlerin yaşadıkları bu bölgeyle ilgili haritalar veriliyor. Bu nedenle bütün bunlar ortadayken beni "Kürdistan" sözcüğünü teleffuz ettiğim için ve

üstelik bu nedenle 1988 yılında yine Mahkemeniz'de açılan davadan beraat etmiş olmama karşın tekrar "Kürdistan" sözcüğünden mahkum ediyorsunuz. Ne diyebilirim ki?

Onüç: Dil çalışmalarım bittiğinde döneceğim.

Ondört: Ancak benim dönme düşüncemin nezdinizde, çok rahatsızlık yarattığını öğrenmiş bulunuyorum.

Avukatım Dursun Ermiş ile sekizinci madde üzerinde düşünce alış verişi yaparken, Mahkemeniz'de hakkımda yeni bir dava açılmış olduğunu öğrenmiş bulunuyorum. Buna göre, başta 1992 yılında Bochum Kürdistan Festivali'ne katılmam nedeniyle, buna eklenen birtakım ufak tefek dosyalarla, kuşkusuz PKK itirafçılarının katılımıyla, Mahkemeniz'in beni çete kurmak veya çete mensubu olmaktan onbeş yıla kadar hapis istemiyle yargılamak üzere hazırlıklarını tamamladığı anlaşılıyor. Benim burada olduğumu bilen Mahkemeniz, bir de davayla birlikte beni tutuklama kararı alıyor; demek oluyor, sekizinci maddeyle ilgili mahkumiyet kararının kalkması halinde de, beni buradan doğrudan hapishaneye alma konusunda kesin bir kararlılık taşıyor.

Ben, Bochum Festivali'ne katıldıktan sonra Türkiye'ye döndüm. Gidişim-gelişim yayın organlarında haber oldu. Bu arada, Türkiye üniversitelerinde profesörlük yaptım. Haftada üç gün gelip Kurulunuz'a veya Savcılık'a ifade veriyordum. Demek, istihbarat, savcılar, tüm devlet üç yıl uyumuşlar ve şimdi uyanıyorlar, Mahkeminiz şimdi harekete geçiriliyor. Ne diyebilirim?

Bu, bir kin'dir.

Başka ne diyebilirim.

Bu davanın duruşmalarında bulunmak üzere saygılarımı sunuyorum.

ÜÇ: YARGITAY'A

Paris, 31 Aralık 1995

T.C.
Yargıtay
Dokuzuncu Ceza Dairesi
Ankara

Ankara DGM esas 1993/77 kararın
bozulması istemi

Değerli Kurul,

İnsanın mesleğine saygısı, kendisine saygısıdır.
Bu dosya, birisi davanın normal temyiz istemi, ikincisi benim düzeltme istemim nedeniyle olmak üzere, daha önce iki kez önünüze gelmiş bulunuyor. İlkinde, haksız bir mahkumiyet kararını onadınız. İkincisinde haklı bir düzeltme istemini reddettiniz. Şimdi, 3713 sayılı yasada, Avrupa merkezlerinin teftişi için yapılmış acele bir değişikliğin bana verdiği sınırlı olanaklardan yararlanarak, dosyayı, bir kez daha önünüze getirebilmiş durumdayım.

Bir "kitap" davasıdır ve dosya kalındır. Yalnız, dosyada bulunan dört sayfalık ve Beş Mayıs 1995 tarihli temyiz dilekçem ile son değişiklik nedeniyle alt mahkemeye gönderdiğim On kasım 1995 tarihli üç sayfalık yazım, özettir; Kurulunuz'dan hiç olmasa, karar için oturduğunuz duruşmada, bunlara bir göz atmanızı rica ediyorum.

Sizi, saygıya çağırıyorum.

3713 sayılı yasadaki değişiklik nedeniyle, alt mahkemeye

gönderdiğim yazıda, şunları da söylüyordum: "Bütün bunlardan sonra, bu yazıyı neden yazdığım merak edilebilir; ülkemi sevdiğim ve elimden geleni yapmaktan geri kalmadığımı belirtmek için yazıyorum. Nasıl olsa kararınızı bir kez daha gözden geçireceksiniz, beni, daha sonra çocuklarımızın yüzünü kızartmayacak bir tutarlılıkta mahkum etmenizi diliyorum." Bunları yazdım, ne yazık, alt mahkeme pek aldırmadı. Şimdi Yüksek Mahkeme'ye ve yeniden dönüyorum; Sizi, size saygıya, çağırıyorum.

"Çocuklar", dilimize yerleştirilmiş, gelecek kuşakların sembolüdür.

Hukuk, özünde, dil'dir.

Aslında, son çözümlemede, yaşamın kendisi de bir dil'dir.

Bu nedenle dil için mücadele, özünde, yaşam için ya da yaşam biçimi için, mücadeledir.

Şimdi sorun şudur: İlgili yasadaki değişiklik, en azından verilen cezanın ertelenmesi imkanını da getiriyor ve bunu, ilgili mahmemenin kararına bırakıyor. Alt mahkeme, önünüzdeki dosyada, kararını benim aleyhimde kullanıyor; bu, birinci durumdur. Ancak böyle bir tercihi de gerekçelendirmesi gereklidir; bunu yaparken, alt mahkeme, başkaları arasında, somut ve en önemli kanıt olarak, benim için, "hatta sözde kürt parlamentosu toplantılarında bulunduğu" ibaresine yer veriyor. Kısaca, bu yer veriş üzerinde durmak istiyorum.

Değerli Kurul, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde bir yargılama kurulu ve bir de mübaşir vardır; çok gidip geldiğim için isimlerini de biliyorum ve bunlar arasında Mübaşir Ömer'i hatırlıyorum. Ben, benimle ilgili kararı "Yargı Kurulu" değil de Mübaşir Ömer yazmış olsaydı, bunun, daha tutarlı ve dil açısından daha temiz olacağını düşünüyorum.

Bir: Yargıtay Üyeleri, "sözde" sözcüğünün hukukta hiçbir zaman yeri yoktur. "Sözde" sözcüğü, polemik yazılarının bir parçasıdır. Bir hukuk belgesinde, "sözde" sözcüğüne yer verme, yargı'yı icranın fıkra yazarı durumuna indirmek, anlamına geliyor.

İki: "Sözde" sözcüğü, her zaman hukuk düzleminde bir ka-

bulü içeriyor. Örnek olsun, "sözde kanun" tamlaması, usulüne göre kabul edilmiş, usül açısından eksiği olmayan fakat madde ve mantık düzeyinde kanuna benzemediğine inanılan, metinler için kullanılabiliyor.

Üç: Değerli Yargıtay, "kürt parlamentosu toplantılarında bulunduğu" ibaresi ne anlama geliyor; şimdi buradaki düzeysizliği ele almak istiyorum. Türkçede "TBMM toplanmış ve Ankara milletvekilleri de bulunmuştur" denebilir. Fakat, Türkçede "TBMM toplanmış Hürriyet Gazetesi muhabirleri de bulunmuştur" denemiyor. Türkçede "TBMM toplanmış ve Fransız Parlamenterler de bulunmuştur" denmesi mümkün değildir. Türkçede "bulunmak", üyeler için kullanılacak bir fiildir ve diğerleri için "izlemek" ya da "takip etmek" sözcükleri kullanılıyor; beni mahkum etmek için aklını bozmuş alt mahkeme, gerçekten ayıp ediyor.

Ankara Güvenlik Mahkemesi'nde Mübaşir Ömer'in bunu yapacağını sanmıyorum.

Dört: Yargıtay Üyeleri, Türkçe güzel bir dildir. Türkçede "kürt parlamentosu toplantılarında bulunduğu" ibaresi kullanılacak olursa, bundan benim bu toplantılarda birden çok daha fazla "bulunduğum" anlamı çıkıyor; bunun da bile bile işlenmiş bir ayıp olduğunu düşünüyorum. Türkçede "parlamentosu toplantılarında bulunmak" ancak söz konusu parlamentonun üyelerinin hakkı ve işidir. Alt Mahkeme'nin bu izlenimi vermek istediği anlaşılıyor.

Beş: Değerli Kurul, bu yazıyı işte ben, bunun için yazıyorum; Sizi, size saygıya, çağırıyorum. Bu tür kararlar artık, ülkemiz için ayıp sayılmalıdır. Sizin, bir ayıbın altına imza atmamanız için, bu yazıyı yazıyorum.

Ben Kürt Parlamentosu üyesi değilim. Ben hiçbir Kürt Parlamentosu toplantısında bulunmadım. Hollanda'nın başkentinde Kürt Parlamentosu açılışı yapıldı ve ben, pek çok çağrılıyla birlikte bu açılışı izledim.

Pek çok çağrılı izledi ve bunlardan hiçbirisine dava açılmadı veya bu nedenle suçlanmadılar. Benim, bir toplantıyı izlememin, çarpıtılarak ve çoğaltılarak, suçlama dayanağı yapılması,

çok ayıp bir durumdur. Öyle sanıyorum, alt mahkeme, bir kez izlediğim bir toplantı nedeniyle, pek çok mitçi ve istihbaratçıdan aldığı raporların herbirini, ayrı ayrı kararına dayanak sayıyor. Ayıp'tır.

Değerli Kurul, yalnız daha büyük hukuk ayıpları da var.

İzin verin, size, Hukuk'un genel özelliklerini hatırlatmaya devam etmek istiyorum. Başka çarem yok; ben eksik kapamaya çalışıyorum. Yazık, ülkemizde hukuk elden gidiyor. Daha açık söylemek durumundayım; Anayasa Mahkemesi'nin başına bugünkü başkan, Yargıtay'ın başına bugünkü başkan getirildiğinden beri, iki yüksek mahkeme, tümüyle yürütmenin güdümüne girmiş bulunuyor. Pek yazık, içim yanıyor ve ben şimdi burada, sanık kürsüsünden yararlanarak, yargı'yı özgürleştirmeye çalışıyorum.

Değerli Kurul, "dava" nedir bilir misiniz?

Kusuruma bakmayın, bildiğinizi sanmıyorum. Eğer çok az ölçüde bilseydiniz, Kurulunuz önüne getirdiğim verilmiş kararın düzeltilme istemine kesinlikle olumlu bakardınız. Yine kusura bakmayın, eğer mesleğinize saygınız olsaydı, yine olumlu yaklaşırdınız.

Değerli Kurul, bu soruya cevap vermeden önce, Türk hukuk sisteminin bir başka temel özelliğini daha anlatmak istiyorum. Bizim sistemimizde, "karar" bir tek yerde verilir; bu "yüksek" mahkeme'dir. Aslında bizim sistemimizde, "yüksek" ve "alt" sözcükleri kullanılmakla birlikte, yargılama tek düzeylidir. Türk sisteminde, "hüküm", Yargıtay'ın söz'üdür. Bizim sistemimizde alt mahkemenin sözü yoktur; alt mahkeme asıl sözün söylenmesi için hazırlık yapıyor.

Yargıtay Üyeleri, bu sözümün anlamı ise, şudur: Eğer alt mahkeme, birtakım ayıpları karar olarak yazabiliyorsa, bunu Yargıtay adına yapıyordur. Sizden cesaret alıyor. Daha açık söylemek durumundayım; Türk hukuk sistemini, Dgm'lerden çok Sizler, Yargıtay Üyeleri ve bir kurum olarak Yargıtay bozuyorlar ve bozuyorsunuz.

Şimdi, "dava" sorununa geliyor.

"Dava eninde sonunda bir dosya'dır.

Yargıtay Üyeleri, bunun da anlamı şudur: Yargı'nın önünde dosya vardır. Eğer bir hüküm veya söz, dosyanın dışına çıkarsa, dosyada olmayan bilgilere dayanırsa, bu söz, hüküm olmaktan çıkar. Eğer hüküm, dosyada olmayan söylemlere dayandırılırsa, adaletin bittiğine ve zaptiye düzeninin geldiğine karar vermek durumundayız.

Davanın bir dosya olması, aynı zamanda dava'nın bir "bilgi sistematiği" olduğu anlamına geliyor. Bunun da anlamı şudur; benim muhatabım dosya'daki bilgilerdir. Ben buradan sorumluyum ve savunmamı buna dayandırmak durumundayım.

Yargıtay Üyeleri, şimdi kullandığım "ayıp" sözcüğü daha iyi anlaşılıyordur; ne ben ve ne de avukatım, benim Kürdistan Parlamentosu'nda bulunduğum ile ilgili bir suçlamayla karşılaşmadık. Böyle bir durum yok; bizler, mevcut bilgi sistematiği içinde bize yapılan suçlamalara cevap verdik. Bütün bunlar dururken, önümüze birdenbire, Yargı'nın, "ama sen de Kürt Parlamentosu'nda bulundun" demesi çok ayıptır. Mübaşir Ömer'in bunu yapacağını sanmıyorum.

Şimdi ne olacak, birden bire alt kurul, bana "şurada bulundun" diyor ve beni mahkum ediyor. Ben ise "hayır bulunmadım, izledim" diyorum, ancak, bunun bir değeri olmuyor; çünkü, bütün bunları sonradan, beni mahkum ettikten sonra söylüyor. Değerli Yargıtay Üyeleri, "bulunmak" ile "izlemek" arasındaki farkı görebilecek durumda mısınız; eğer değilseniz, benim bütün çabalarım boşunadır. Değerli Kurul, alt kurul, bana, "sen biçok kez Kürdistan Parlamentosu'nda bulundun" diyor ve ben de, "imkansızdır, sadece açılışı, üye olmayanların izlemesine imkan verecek biçimde yapıldı" diye cevap veriyorum. İşin çok tatsız yanı, bu suçlamalar dosyada olmadığı için, son anda, dürüstlüğe uymayan bir biçimde, mertliğe hiç sığmayan bir biçimde çıkarıldığı için de, yanlışlığını gösteremiyorum.

Size anlatmaya çalışıyorum. Ben, burada, Yargıtay'a her dava'nın bir dosya olduğu gerçeğini yerleştirmek istiyorum. Bu anlatımda çıkarım var; eğer bunu anlatabilirsem, Yargıtay da, Dgm savcıları ile yargıçlarının odalarındaki, benimle ilgili polis ve mit raporlarını bir kenara bırakıp, sadece ve sadece dosyaya bakarsa, sekizinci madde ile iligi değişikliğe uygun olarak,

benimle ilgili verilen hükmün tecil edilmesi yönünde karar vermek durumundadır. Bunun nedenleri ise çok açıktır.

a. Ben bu davanın bütün duruşmalarına girdim ve hiçbirisini eksik etmedim. b. Ben bu dava sürerken, Türkiye üniversitelerinin birinde profesördüm. c. Bu dava dosyasına göre, ben, Türkiye'de en çok kitap yazan aydınlardan birisiyim, kitaplarım tartışılıyor. d. Bu dava boyunca ve şimdi de, benim hiçbir mahkumiyetim ve dolayısıyla sabıkam bulunmuyor. e. Alt mahkeme, benim için verdiği mahkumiyet kararını, birtakım ölçüsüz sözlerle tecil etmezken, kitabın yayınevi sahibini, önce paraya çevirerek ve daha sonra da tüm mahkumiyeti tecil ederek, ayırıyor. Bu ayırma, hukuk düzeninde, kitabın kendisinin o kadar önemli olmadığı anlamına geliyor. Önemli olan, benim; bu çıkıyor.

Değerli Üyeler, karar sizindir. Sizin, böyle bir çirkinliği onamanızın, mesleğinize saygıyla bağdaşmayacağını düşünüyorum. Mahkeme sizsiniz; Mahkemeniz'i, Mart Darbesi'nin sıkıyönetim mahkemelerinin altında bir yere koymaya da hakkınız olmadığını düşünüyorum. Mart Darbesi'nin sıkıyönetim mahkemeleri, kararlarını esas aldıkları polis ve mit raporlarını, kararlarına geçiriyorlardı; en azından bu kadar düzeyli olma zorunluluğu var. Aksi halde, alt mahkemenin vermiş olduğu uygunsuz kararı bozmak durumundasınız.

Böyle bir yolu seçmeniz konusunda umutlu muyum? Ne yazık, umutlu olmam için hiçbir neden bulunmuyor.

İlk bakışta ilgisiz görünebilir, ancak, ilgilidir; Hatip Dicle ve arkadaşları için verdiğiniz kararı ürkütücü bulduğumu ve ülkemizde hukukun sonu saydığımı belirtmek durumundayım. Kararınızın özü şudur: Hatip Dicle ve arkadaşlarını, haklarındaki bütün iddialardan aklıyorsunuz. Ancak "amaç" düzleminde kurduğunuz bir mantıkla mahkum ediyorsunuz. Belki farkındasınız, belki değil; böylece ülkemizde hukukun sonunu ilan ediyorsunuz.

Yargıtay Üyeleri, insanlığın hukuk gelişmesi ya da aynı anlama gelmek üzere ceza hukukunun insanileştirilmesi süreci nedir; kusura bakmayın, bu yazımı bir tür hukuk sistematiğine oturtmak zorunda kalıyorum. Hukukun evrimi, cezalandırmada

amacın temel unsur olmaktan çıkarılmasıdır. İnsanların, amaca bakılarak ya da sanıkların amaçları konusunda varsayımlar yapılarak cezalandırılma dönemi, Ortaçağ'a aittir. Yeni çağlarda, amaç, sadece ve sadece objektif olarak temellendirilebildikleri ölçüde hafifletici veya ağırlaştırıcı bir faktör olarak kullanılıyor.

Değerli Kurul, bu değişme önemlidir ve hukuktaki bu değerli iyileştirme, insanlığın temel gelişmesinin bir parçasıdır. İzninizle hatırlatmak durumundayım; mesleğe Başbakanlık'ta planlama teşkilatı içinde başladım, benden daha önceki kuşaktan geliyorlardı, ancak şimdiki ve önceki cumhurbaşkanları da bize geldiler, mühendis kökenli oldukları için onlara da planlama öğrettiğimizi hatırlıyorum; amaç ve araç ayrımı, planmada esastır. Amaç'lar hep güzeldir ve bütün güzeller örneği, aynı zamanda, hep müphem'dir; modern insan amaçlar üzerinde fazla karşılaştırma veya yargılama yapmıyor. Çağdaş insan araçlara bakıyor, yargının da araçlara bakması gerekiyor. Bir insanın, amacı PKK amaçlarına uyduğu için on beş yıla mahkum etmek ilkelliktir. Vicdanınız buna nasıl razı olabildi; bir türlü anlayamıyorum.

Ben, 1 Mayıs 1987 yılında, eylülist darbe döneminde, yaptığımız ilk Mayıs Toplantısı'nın açılış toplantısında, henüz Sovyetler Birliği yıkılmadan, bölgemizde ayrı bir birlik peşinde olduğumu ileri sürdüm ve hep yazıyorum. Şimdi bu PKK için de bir amaç oluyor; peki oluyorsa ne yapalım, amaçlar uyduğu için, beni mahkum mu edeceksiniz? Yazık, bu kararınızla ülkemizi Ortaçağ karanlığına atıyorsunuz.

Bunun beni ilgilendiren bir yanı var. Alt mahkeme, tazelediği ceza hükmünü ertelemeyi reddederken, "sanığın kişiliği, suç işleyiş şekli ve özelliği dikkate alınarak" diyor; peki kişiliğimde ne var? Ben çok mu insan öldürdüm; alt mahkeme bunu mu söylemek istiyor? "Suç işleyiş şekli" ne demek; bu nihayet bir kitap davasıdır. Bir kitap nasıl çıkarılır, ben bu kitabı nasıl çıkarmışım; bütün bunlar ayıptır. Başka sözcük bulamıyorum; bu nedenle Mübaşir Ömer'in daha saygın bir hüküm yazabileceğini tekrarlamakla yetiniyorum.

Kararda, bir de benim, "başkaca suç işlemeyeceği konusun-

da hiçbir kanaat hasıl olmadığından" ibaresine yer veriliyor. Bunu nereden çıkarıyorlar; şu anda benim hiçbir mahkumiyetim bulunmuyor. Yıllardır yazıyorum, konuşuyorum; Türkiye'de belki de hakkında en çok dava açılan insanlardan birisiyim; sabıkam bulunmuyor. Bütün mücadeleci yaşamımda bir kez hüküm aldım; yine bir kitap davasından ve İstanbul Sıkıyönetim Mahkemesi'nce ünlü bilirkişi Sahir Erman'ın suçsuzluk raporu karşısında, şimdi Mhp'li Tevfik Ertüzün'ün raporuyla Askeri Yargıtay Beşinci Dairesi'nin beş kez bozmasından sonra, Askeri Yargıtay Genel Kurulu'nun yediye yedi kararıyla ve hiç kimsenin bilmediği bir biçimde onanmış sayılan karardan başka, bunun ayrıntıları, "Davalarım" adlı kitabımda var, hiçbir mahkumiyetim yoktur. Kaldı ki bu mahkumiyet, Türk devletinin reddettiği yüz kırk ikinci maddeye dayanıyordu ve bu mahkumiyet de ilgili yasanın kalkması sonucu silinmiştir. Şu anda Ankara Dgm benim için dava üzerine dava açıp ve tutuklama üzerine tutuklama kararı veriyor. Veriyor da ne oluyor; ancak bunlar henüz davadır ve tutuklama ise, bizim sistemizde sadece bir önlemdir. Alt mahkeme aldığı emirler uyarınca gereksiz önlemlere başvuruyor. Üstelik, bütün bu davaları da açan Mhp'li ve artık komik bir durumda bulunan Nusret Demiral'dir. Demek oluyor, şu anda benim hiçbir mahkumiyetim bulunmuyor; böyle bir durumda, bir yargıcın benim hep suç işleyeceğim konusunda karar yazabilmesi için vicdansız ve ayrıca aldığı emirlere gözü kapalı uyan bir kapıkulu olması zorunludur.

Bunları yazıyorum. Yargıtay Üyeleri, kararınızı maddeye dayandırmak zorundasınız. Hiçbir mahkumiyeti olmayan ve yıllar yılı mücadele eden ve hiçbir hükmü bulunmayan bir profesör için bir mahkemeninn "kişiliği nedeniyle" "hep suç işleyeceği için" türünden yaftalar yapıştırması bir hukuk skandalıdır. Ben bu yazıyı, Yargıtay'ı uyarmak için yazıyorum, derken, bunu kastediyorum. Eğer bu kararı onarsanız, skandal sizin olacaktır; bunu yapmamanızı diliyorum.

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin, polis ve Mit raporlarını, tutuklama müzekkerelerine çevirerek bunları benim aleyhimde muhkem kaziye olarak kullanması, doğru değildir. Türk Devleti'nin, Namık Kemal'e, Nazık Hikmet'e, Behice Boran'a

yapmadığını bana yaparak, bir yandan arkamdan infaz timleri göndermesi ve bir yandan da sürekli tutuklama kararları çıkarması çok ayıptır; ancak beni kamçılıyor. Benim buralarda, Namık Kemal'in, Nazım Hikmet'in, Behice Boran'ın yapmadığını yaptığım doğrudur; burada Sorbonne'da öğrenci oldum, sürekli bölge dillerini öğreniyorum. Kırmanci, Soraniyi oldukça ilerlettim ve şimdi Farsçaya başladım. Bunları öğrenirken asıl kendi dilimi Türkçeyi öğreniyorum. Bölgemizde, İskender İmparatorluğu'nun, Doğu Roma İmparatorluğu'nun, Osmanlı İmparatorluğu'nun beşiğinde, özgür, kardeş ve emekçi bir birlik için yaşıyorum.

Bölge dillerini öğrenmeyi bitirince döneceğim. Bunu da şunun için yazıyorum: Hakkımda o kadar çok tutuklama kararı varki; bunları çözene kadar, nasıl olsa, bir yıl geçecektir. Demek istediğim, ben bu gereksiz kararları çözünceye kadar nasıl olsa bir yıl geçecektir; dolayısıyla vereceğiniz mahkumiyet hükmünün benim açımdan pratik bir değeri bulunmuyor. Bu kadar çok mahkumiyet kararını, bir yıldan önce düze çıkarmamın mümkün olmadığını biliyorum; bu zaman, vereceğiniz hükme denk düşüyor. Bu karar olmasa da döndüğümde bir süre hapis yatmam kaçınılmaz görünüyor.

Gerçi ben, bütün bu önlemlerin benim dönüşümü önlemeye yönelik olduğunu düşünüyorum. Devlet, benim gelmemi istemiyor ve caydırıcı görünmeye özeniyor. Yanlız dönmek, sadece benim kararıma bağlı bir durumdur. Bu nedenle ve doğrusu, kararınızın pratik sonucunu ve gıyabi tutuklama kararlarını pek önemsemiyorum.

Yalnız önünüzdeki dosyanın bir yanı var; üzerinde durmam gerekiyor. Galiba bir noktada yanıldım, belli başlı yasalar yanımda olmadığından, Avrupa merkezlerinin teftişi için verilen bilgileri fazla ciddiye aldım; değişiklikle, verilen hükmün bizlerin sivil ve siyasal haklarımızı elimizden almadığını düşünüyordum. Paris'e gelen hukuçu dostlarımla yaptığım tartışmalar benim yanıldığımı ortaya koydu; eğer mahkeme tecil etmediği takdirde, sivil ve siyasal haklardan yoksun kalacağımız anlaşılıyor. Bu çok önemlidir; ben, Ankara kurulunun, devletin verdiği direktiflere, işte asıl bu nedenle uyduğu sonucuna

varıyorum. Devlet, hem dönmemi istemiyor ve hem de döndüğüm zaman, benim sivil ve siyasal haklarımdan yoksun edilmem gereğine inanıyor.

İşin bu yanı var; yalnız, bunu, bir takdir hakkının kullanımıyla gerçekleştirmek mümkün değildir. Şunu ileri sürüyorum: Eğer gerçekten alt mahkemenin tecili halinde benim bütün siyasal ve sivil haklarım korunacak, bunun karşısında, tecil etmemesi halinde, her türlü siyasal ve sivil haklardan yoksun kalacaksam, böyle bir takdir hakkının mümkün olmadığını söyleyebilecek durumdayım. Bir hukuk dünyasında hiçbir takdir hakkı, insan yaşamının böylesine özüne tecavüz edemez; bu kesindir. Bunu mümkün görmek, örfi idare mantığını, hukuk dünyasının ortasına oturtmaktır.

Değerli Kurul,

Bu yazımın, daha önce sözünü ettiğim, Yargıtay'a sunduğum karar düzeltme ve alt mahkemeye gönderdiğim, kararın düzeltilmesi istem yazılarımla birlikte ele alınmasını tekrar rica ediyorum. Çünkü daha önceki iki yazımda, önemli hukuk sorunlarına değinmiş bulunuyorum.

Bir: Yargı'nın takdir hakkı, benim temel yurttaşlık haklarımdan birine tecavüz edemez.

İki: 3713 sayılı yasada değişiklik yapan 4126 sayılı yasa metni ile 4126 sayılı yasanın geçici maddesi çelişiktir. Değişiklik getiren 4126 sayılı yasa, 3713 sayılı yasanın sekizinci maddesinin birinci fıkrasını yeniden yazmış bulunuyor. Ortada yeni bir madde vardır. Buna göre mevcut davaların hepsinin düşmesi zorunludur. Halbuki geçici madde, bu zorunlu düşmenin önünü alarak, alt mahkemeleri, daha önceki hükümleri, süre ve tecil yönünden düzeltmeyle görevlendiriyor.

Bu mümkün değildir. Kurulunuz'un önünde iki yol bulunuyor. a. Geçici maddeyi yok sayan bir içtihat ile, alt mahkemeleri, davalara tümüyle yeniden başlamaya çağırmaktır. b. Geçici maddenin ortadan kaldırılması için Anayasa Mahkemesi ve Yasama Organı kapılarını zorlamaktır.

Üç: Yasa değişikliği sonrasında, alt mahkemeye gönderdiğim yazımda, bu çelişkiye işaret ettim; dosyada bulunuyor. İşin ilginç yanı, vermiş olduğu karardan anlıyorum alt mahkeme

de, bu görüşüme katılıyor. Katıldığı, kısa karardan anlaşılıyor; alt mahkeme, yasa değişikliği nedeniyle, beni yeniden yargılamış görünüyor. Mahkeme, sanıklara, avukatlara, tekrar savunmalarını soruyor ve savcılık makamı da, "07.10.1993 gün ve 11.10.1993 tarihli mütalaamızı aynen tekrar ediyoruz" diyor; mahkeme, görünüşe göre, tekrar ediliyor.

Bu doğrudur. Ancak, ne hikmettir, bütün dgm'ler içinde bir tek benim davam bir celsede tamamlanıyor. Basından izleyebildiğim kadarıyla, diğer davalar devam ediyor. Bu, daha doğrudur.

Ancak bu doğruluk da, verilmiş kararın bozulmasını gerektiriyor.

Mahkeme'nin doldurulmuşcasına, bu kadar önemli bir davayı, bir celsede görüşüp karara bağlaması, artık benimle ilgili olarak, önkararlı olduğunu gösteriyor. Alt mahkemeyi, düşünmeye ve usüle uymaya çağırmak durumundasınız.

Hepsi budur.

Bir: Esas mahkumiyet kararına, bir kez daha bakmanızı diliyorum. Eninde sonunda, ben, "Kürdistan" sözcüğünü kullandığım için mahkum edilmek isteniyorum. Tekrarlıyorum; "Kürdistan" sözcüğünü icad eden, Büyük Selçuklu hükümdarı Sencer'dir. Bu sözcüğü, bölgemizi ziyaret etmiş ve her dilden herkesin okuduğu Marco Polo da kullanıyor. Sakıp Sabancı da kullanıyor, Doğu Ergil de kullanıyor; herkesin kullandığı bir sözcüğü bana yasaklamak ayıptır.

İki: Kitap, önce beraat etmiştir. Sonra satılmış ve mevcudu kalmamıştır. Mhp'li Nusret Demiral'ın başında bulunduğu Ankara DGM Savcılığı, bu kitapla ilgili iddianameyi, 15/7/1993 tarihinde hazırlıyor. Mütalaada, "... ve örgüt liderinin konuşmalarının kitap haline getirilmesi bugünkü konjönktürde ülkemiz gerçeklerine uymamaktadır" deniliyor. Benim bir kötü konjönktüre çarptığım buradan da anlaşılıyor.

Üç: Madam Çiller başkanlığında hükümet kurulunca, İç İşleri Bakanlığı, daha sonra basına yansıyan, gizli bir emir çıkarıyor; emir, Adalet Bakanlığı'na da gönderiliyor. Yeni bir darbenin sıkıyönetim genel direktifi niteliğindeki bu emir, başkaları arasında, "PKK terör örgütü lider kadrolarının yaptıkları açıkla-

maların kamuoyuna yansımasının engellenmesi" hükmü de bulunuyor. Bu da 15/7/1993 tarihlidir. Muhtemelen bu sıkıyönetim direktifinin hazırlık çalışmaları içinde yer alan faşist Mhp'li Nusret Demiral, yeni sıkıyönetim bildirisi çıkar çıkmaz, benimle ilgili hazırlığını da harekete geçiriyor.

Değerli Kurul,

Bir "Doktrin" var, ben bu kitabı yazıyorum ve kitap satılıyor.

Bir diğer "doktrin" yürürlüğe konuyor ve bütün kitaplar yasaklanıyor ve yazarları ile çizerleri hapse konuyor.

Şimdi bir geçiş dönemindeyiz; devlet, teftişe yönelik bir düzeltme ile, kendi hükmünce "yola gelmiş" gördüklerini bırakıyor. Bu nedenle boş zamanı artan dgm'leri de, "yola gelmesi mümkün olmayanlar" için seferber ediyor. Hepsi budur.

Peki bütün bu tabloda hukuk ve Yargıtay nerede bulunuyor?

Ben bu yazıyı, işte bu soruya cevap aramak için yazdım.

Ülkemizin, önemli bir sorunu, Kürt Davası'nı çözme eşiğine geldiğini hissediyorum.

Bütün bunların da geride kalacağı günler uzak görünmüyor.

Bu umutla ben Yargıtay Üyeleri'ni, mesleklerine saygıya çağırıyorum.

Bu, insanın kendisine saygısıdır.

Size saygılarımı yazıyorum.

DÖRT: YARGITAY'A

Paris, 23 Ocak 1996

TC
Yargıtay
Dokuzuncu Ceza Dairesi
Ankara

İst. DGM 1993/318-1995/171
esas ve karar sayılı
kararlarının bozulması istemidir

Değerli Kurul,

Hakkımda verilmiş hükümlerin birisinin daha bozulması istemiyle ve yazılı olarak karşınızdayım. Önce saygılarımı yazıyorum.

Karar Teknolojisi

Değerli Kurul,

Benim derdim başka'dır.

Kuşkusuz, bu kararı her yanıyla bozmamızı ve sonunda, beni, aklamanızı istiyorum. Fakat daha önceki amacım bundan ayrıdır; amacım, acımdır. Ülkemiz son derece acıklı bir durumdadır.

Profesörün öğrencisinden cahil, fıkra yazarının okuyucusundan donatımsız, polis şefinin caniden daha acımasız, başbakanın köylüden daha az Türkçe bildiği, hırsızlığın itibar ve fahişeliğin güzellik sayıldığı bir ülke haline getirildik. Bu çok acıdır. Çok acıdayım.

Ancak belki daha da acı olan, mahkeme kararlarının, Cengiz'in subaşılarının, Osmanoğullarının zaptiyelerinin yasag'la-

rından daha az düşünce içermesidir. Belki zıtların birliğidir, benim üzerime olan mahkeme yazıları, özellikle düşünme özürlüdür.

Değerli Kurul Üyeleri,

Yargıçlar, ayrık durumlar hariç, neden öğleden sonraları yargılamak için oturmazlar, biliyor musunuz? Bildiğinizi sanmıyorum. Çünkü bütün çabalarıma, kitaplarıma, "aydınlanma" sözcüğünü yeniden harekete geçirme isteğime karşın, ülkemiz son otuz yılda bir "cahilleşme" süreci içine girmiş bulunuyor. Ne yazık, hukukçular, bu sürecin ortasındadır. Bu nedenle bildiğinizi sanmıyorum.

Yargıçlar ve üniversite profesörleri, öğle sonralarında, asıl işleri sayılan yargılama ve ders verme fonksiyonlarından uzak dururlar. Bunun nedeni öğleleri çok yemelerinden değildir; daha teorik ve tarihsel nedenleri var. Ayrıca yargıçlar ile profesörlerin bu birlikteliği bir rastlantı da değildir; en azından Osmanlı düzeninde, yargıçlar ve müderrisler, aynı sınıftan geliyorlardı. Osmanlı'da İlmiye sınıfının işi, kadılar ve profesörler buraya giriyordu, sadece ders veya hüküm vermek değil, aynı zamanda düşünme ve araştırmadır. Öğleden sonraları yargıçlar için de araştırma, tartışma ve düşünmeye ayrılmıştır.

Düşünme var mı yok mu; bunu "esbab-ı mucibeli hüküm" ya da "gerekçeli" karar da görebiliyoruz. Yazık, artık göremiyoruz. Ben, bu kararla, "propaganda" yapmaktan hüküm alıyorum, ancak, ortada ne propaganda eyleminin dayanakları ve ne de hükmün gerekçesi var, sadece, kendisini anlatma ve tartışma gereği duymayan bir hapis emri görülüyor. Çok çok yazık oluyor, başka ne diyebilirim?

Ancak bunları söylemekle asıl işaret etmek istediğim noktaya gelmiş olmuyorum; şimdi kararın tarihiyle ilgileniyorum. Benim hapis yazım, 1/11/1995 tarihlidir ve hüküm 4126 sayılı yasayla değiştirilen 3713 sayılı yasaya dayanarak veriliyor. Güzel, ancak bu yasanın ilgili maddesinde, Devlet'in çok önem verdiği değişikleri, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği tarih ise 30/10/1995 tarihlidir. Özetleyecek olursam du-

rum açıkça şöyledir: Suç yükleme maddesi çok tartışmalı bir biçimde değiştirilmiş ve Resmi Gazete'de 30 Ekim 1995 tarihinde yayımlanmıştır. Benim hapis yazım ise, bu tartışmalı maddeye göre, 1 Kasım 1995 tarihinde yazılıyor. Bu son derece tartışmalı yükleme maddesi daha henüz bir günlük iken benim hapis yazım yazılmıştır.

Bu aceleciliği ben anlasam bile başkalarının anlayabileceğini sanmıyorum.

Üstelik bu yeni yasa, daha önceki yasaya göre verilmiş tüm hükümlerin bile, bir kez daha ele alınarak üzerinde düşünülmesini hükme bağlıyor. Bu bir yana, ben alt mahkemenin henüz yeni yasayı düşünerek anlamadan beni mahkum ettiğini düşünmek zorundayım.

Aslında ortada yargılama yok ve sadece bir hapis yazısı vardır.

Biz, mantıkta ve tarihte yargılama olmadan verilen hapis kararına, "zaptiye emri" diyoruz. Bu, bir zaptiye emridir ve ben bunu ortadan kaldırmanızı rica ediyorum.

Değerli Hukukçular,

Eski madde imkansız yapıyordu ve yürürlükteki madde, her eylemi, "amaç" açısından tartışmaya alma zorunluluğunu getiriyor. Alt mahkeme yargıçlarının eski alışkanlıklarını sürdürdüklerini ve beni, "amaç" açısından tartışmadıklarını görüyorum. Bu, önemli bir eksikliktir.

Bu eksiklik, "propaganda" gerekçesiyle verilecek hapis cezalarında çok daha önemlidir. Gerçi ben bu davayı ihmal etmiş durumdayım, bu açıdan son derece ve bana yakışmayan ölçüde eksikliyim, kabul ediyorum; yalnız yine de, bir savcılık ve bir de talimat yoluyla alınan ifadelerimde, benim bir propaganda amacım olduğu iddiasını kesinlikle reddediyorum. Ben her zaman, bana yakışanı yaparım; "propaganda" işinin bana yakışmadığını biliyorum. Hiç yapmadım. Bu açıdan da alt mahkemenin kararında, benim ne ölçüde ve nasıl propaganda yaptığımın gösterilmesini isterdim; nihayet hapis yatacak ve para cezası ödeyecek olan benim ve hakkımdır. Hepsinin üzerine, bir uygar yargılama zorunluluğu olduğunu düşünü-

yorum.

Ayrıca yürürlükteki yasa, bir genel hüküm olarak değil, bir özel sistem olarak değil verilen cezanın ertelenmesi veya paraya çevirilmesi imkanlarını da içeriyor. Alt Mahkeme, beni, Avrupa devletleri teftişleri sırasında çok öne çıkartılan bu iki yeni imkanın dışında tutuyor; bunun sönmez bir kin olduğunu anlıyorum. Yalnız, Alt Mahkeme'nin benim için yarattığı bu imkansızlığı, anlatmaması bir hukuk eksikliğidir.

Propaganda

Değerli Kurul, Yeni Ülke gazetesinde "Devlet Çekiliyor, Biz Denetliyoruz" başlıklı yazı, 1993 Ocak ayında yayınlanmıştır. Söylenen, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin o zamanda, savaş alanına giren bazı dağlardaki birçok karakolu terkettiğidir. PKK Genel Başkanı Öcalan ise Türk Ordusu'nun boşalttığı yerlere gerillaların geldiğini ve geldikleri için de buralara hakim olduklarını söylüyor. Söylenen, yazılan ve hapis emrine dayanak olan budur.

Söylenen ve yazılanın tarihi, tekrar ediyorum, 1993 Ocak ayıdır. Bu tarihte bu söylenin yeni ve bir ölçüde şaşırtıcı olduğu bir gerçektir. Bunu kabul ediyorum.

Ancak benim her yazım her zaman şaşırtıcı olmuştur.

Kabul ettiğim bir de şu var: Eğer bu yazımın çıktığı tarihte ben yakalansam ve ülkemizin içine itildiği paranoya ile, idam edilsem, belki o kadar şaşırmazdım, nihayet aşırı da olsa bir tepkidir, diyebilirdim. Ancak, hüküm, Kasım 1995 tarihlidir.

Aradan iki yıla yakın zaman geçmiştir. Bu iki yılda ise, beni ve yargıyı çok yakından ilgilendiren bir ve çok önemli gelişme var: Bu iki yıl içinde benim ilk yazdığımda insanlarımıza, haber verdiğim gelişme, şimdi en sıradan bir gerçek olmuştur. Çünkü aradan geçen zamanda, başta zamanın Genelkurmay Başkanı, sonra Madam Başbakan, bakanlar, olaganüstü bölge ileri gelenleri, hepsi ama hepsi, bunu kabul ettiler, tekrarladılar ve çok daha önemlisi, bunun yepyeni bir askeri doktrin olduğunu ileri sürerek pek çok övündüler.

Şimdi, herkes ve ama herkes, 1992 yılından itibaren geçen

bir sürede, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin, dağlık yöredeki pek çok Kürt köyünü boşalttığını ve buradaki karakolları geri çektiğini biliyor. Bunlar her gün yazılıyor; bunun Ordu'nun bir büyük taktiği olduğu üzerine hükümler veriliyor; adına da "Denizi Kurutma" deniyor. Kısaca, benim yazdığım tarihte, uzak dağ karakollarının boşaltıldığı bir Türk Silahlı Kuvvetleri gerçeğidir. Bu, kesindir.

Peki, bu durumda, şimdi ben ne yapmalıyım? Bu hapis emrini alınca kendi halime gülüp aynı zamanda ülkem için ağlamaktan başka ne yapmalıyım?

Yargıçlar Kurulu, bu karar, bir "ayıp" karardır. Bu "ayıp" kararı kaldırmak, Siz'e düşüyor. Çünkü alt mahkemeler Siz'den aldıkları cesaretle bu ölçüde ölçü tanımaz olabiliyorlar.

Devam ediyorum; burada bir ikinci nokta var. Benim Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bir planla geri çekildiğini yazmam olmasa bile, boşalan yerleri PKK gerillalarının kontrol ettiğini ifade etmemin propaganda olduğu söylenebilir; ben katılmıyorum, ancak yine de bir an için bunun böyle olduğunu düşünmek istiyorum. Şimdi, buradan devam etmek gereğini duyuyorum. Peki, eğer bu yazdıklarım yalan ve propaganda ise, ben buralara geldikten sonra, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin büyük birliklerle dağlara yeniden çıkışını, bunların haftalarca televizyonlarda gösterilişini, daha da önemlisi Türk Silahlı Kuvvetleri'nin bazı tepelere, ilk fetihte olduğu gibi, törenle bayrak çekişini nasıl açıklayacağız? Bazı generallerin, "gazi" rütbesi eğilimlerini, şimdi düşük olan Madam Başbakan'ın bu askeri hareketi, dağlarda kontrolün PKK gerillalarından tekrar alınmasını, Türkiye kurtuluş savaşından daha önemli bir yere koymak istemesini nasıl unutacağız? Demek oluyor, yazdıklarımın tümü propaganda değil, gerçektir ve halkımızı bilgilendirme çerçevesi içinde kalıyor.

Değerli Yargıçlar, "ihtisas mahkemesi" demek, hapis emirlerini tekdüze teksir etmek demek değildir; ihtisas mahkemesinin yargıçları davalarının çerçevesi ve hatta sanıkları hakkında bir tür ihtisas sahibi olmak durumundadır. İstanbul'daki alt mahkeme bunları bilmek zorundadır.

Yargıçlar, bütün bunlar varken, beni şimdi, PKK propagan-

dası ile hapse göndermeye çalışmak, ikiyüzlü bir iştir. Bir yanında ikiyüzlülük ve diğer yanında insafsızlık var.

Alt Mahkeme, böyle bir tutum içindedir.

Fakat bir başka temyiz yazımda da değindim; bu çok acıklı yargı durumunun asıl sorumlusu Siz'siniz. Çünkü, aslında, Türk sisteminde, yargılama tek kademelidir; kararı veren ve alt mahkemeleri, hukuka ve hukuk ahlakına alıştıran ya da alıştırmayan, Yargıtay'dır.

Bu açıdan benim Yargıtay'a sözüm şudur: Bu yazı çıktığında beni yakalayıp on yedi yaşında bir genç örneği, idam etseydiniz, tutumunuzu yine de anlamak mümkün olurdu. Bunu, ülkemizin içine atıldığı "tükenme paranoyası" ile açıklayabilirdim. Ancak artık açıklaması yoktur. Artık ortada çok kaba bir trajedi kalıyor.

Onamanın anlamı

Değerli Kurul, yaşam anlam'dır.

Öyle görünüyor; ben Siz'e daha çok yazı göndereceğim. Bu nedenle çok kısa da olsa kendimi anlatmama izin vermenizi, rica ediyorum.

Bir: Çok teorik bir insanım. Bunu, teori üretiyorum, anlamında söylemiyorum. Bunu, "düşünüyorum, düşüncelerimi sistemleştiriyorum ve bu sisteme göre yaşıyorum" anlamında söylüyorum.

İki: Şimdi düşük olan bu Madam, 13 Haziran 1993 tarihinde kendisini otomatik olarak başbakanlık kapısını açacak olan iktidar partisi başkanlık koltuğuna oturtuldu. Ben, iki gün sonra, 15 Haziran 1993 tarihinde, Madam Çiller'in koltuğa oturtulduğu gün ABD Dış Bakanı Christopher'in da İstanbul'a gelip beklediğine işaret ederek, bunun, 12 Mart ve 12 Eylül türünden bir darbe olduğunu ilan ettim.

Üç: Bunu nasıl ilan ettim, bu ayrıdır; ancak bütün gelişmeler bu ilanı doğruladı. Pek çok insanımız bu darbeden sonra öldürüldü, şimdi pişmanlık görülüyor, parlamento bu darbeden sonra basıldı, pek çok insanımız hapse kondu. Ben ise teorik davrandım, bir süre kendimi tazelemem gerektiğine karar vere-

rek, özel pasaportla Paris'e geldim.

Dört: Çok yargılandım. Şimdiye kadar, eylülist darbe sırasında, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'nda bir kitabımdan dolayı, şimdi tasfiye edilen 142 maddesinden, Askeri Yargıtay'ın beş kez bozduğu, sonunda mahkumiyet mi beraat mi olduğu anlaşılamayan birisi hariç, hep aklandım. Ben suç işlemiyorum.

Şu anda sabıkam bulunmuyor.

Bildiğim, alt mahkemelerin verdiği iki karar nedeniyle Yargıtay önünde olduğumdur.

Bu davaların her ikisi de sözünü ettiğim darbeden sonra açıldılar. Bunlar bir darbenin hukuk pratiğidir.

Ben, sadece darbelerde mahkumiyet tehlikesiyle karşılaşıyorum.

Beş: Şimdi Paris'teyim, çalışıyorum, yazıyorum ve bu arada Sorbonne'da Doğu dilleri öğreniyorum. Zamanım az, bu nedenle, bu temyiz yazısını da, şimdi, Sorbonne'a gidip gelirken metroda yazıyorum.

Şu anda yaptıklarımdan hoşnutum. Öğrenmek, benim en büyük sevinç kaynaklarımdan birisidir.

Altı: Böyle bir durumda, birincisi, ben artık hiç dönmem. Ben, Nazım Hikmet değilim; onlardan çok daha çalışkan, disiplinli ve teorik yaşantılıyım. Halkım halkımdır; "şilebezi" için gözyaşı dökmem sözkonusu değildir. Halkım halkımdır ve onurum onurdur. Gelmeyebilirim; bu taktirde kararlarınızın hiçbir hükmü yoktur.

Gelirim, o zaman, ülkeme değil, hapishaneye gelirim. Ben de Doktor Beşikçi örneği güzel hapis yatıyorum. O durumda da kararınızın benim üzerimde bir ağırlığı olmayacaktır; yoktur.

Değerli Kurul, görüyorsunuz, inisiyatif bendedir.

Bu açıklamalar göstermelidir; ben bütün bunları kendim için yazmıyorum.

a. Ülkemi bu utanç verici karardan kurtarmak için elimden geleni yapmış olmak istiyorum.

b. Sizi eğitmek istiyorum. Ne yazık, ülkemizin içine düşürüldüğü bu kötürümleşme süreci içinde en çok yargıçarımızın bir tazelenmeye ihtiyaçları olduğunu düşünüyorum.

c. Bunu hep yapıyorum. Dgm celselerini derslerimden sayardım, biliniyor; bu nedenle, "Dgm Üniversiteleri" deyişini kullanıyordum, bu da biliniyor. Kurulunuz da var mı bilmiyorum, ancak Yargıtay'da bizim "Dgm Üniversiteleri" sürecimizden geçenler vardır; sormanızı diliyorum.

Yargıçlarımızın, özel tim komandolarından farklı düşünmeleri gereklidir. Lütfen farklı düşünün.

Yaşar Kemal hakkında

Yaşar Kemal benim sevdiğimdir ve dostumdur.

Aklanmasına çok sevindim. Bu, benim dostluk düzlemim. Ancak Yaşar Kemal'in Der Spiegel'de çıkan yazısından dolayı aklandığı bir ülkede hiç kimse, bir yazı veya haberinden dolayı, ünlü maddeye göre mahkum edilemez, imkansızdır. Yaşar Kemal'in yazısı, şimdiye kadar ülkemizde, Kürt davası üzerinde yazılanların en ağırından daha ağırdır.

İsteyen ikiyüzlü olabilir; benden uzaktır. Başkaları hakkında teksir ile hapis emrinin çıkarıldığı bir ülkede Der Spiegel yazısını aklamak, olağanüstü yüreksiz ve kişiliksiz bir tutumdur. Yaşar'ı önce 311/312 ikilisine almak ve sonra da aklamak, örnek olsun, eğer bu hükümle hapse gönderilirsem, Osmanlı döneminin sonlarında elçilik tercümanlarının önünde eğilmekten farksızdır; bunu Kurulunuz'a bildirmek durumundayım.

Bize hukukçu gerekiyor. Siz, hukukçusunuz. Siz, davalara hukukçu olarak bakmak zorundasınız. Eğer ben bu uyarımla Siz'de bir hukuk bilinci uyandırabilirsem, bizlerin mahkum edildiği bir zamanda Yaşar'ı aklamaktan dolayı utanacağınızı biliyorum.

311/312

Devlet, bir zor uygulaması toplamıdır. Hukuk, zor pratiğini, herkese-genel bir düzleme indirebilmektir.

Zor, herkese-genel değilse, hukuk ve zor'un, aynı anlama gelmek üzere devletin meşruiyeti yoktur.

Yargıçlar, takdir hakkı denilen sınırlı özgürlüklerle donatılırlar. Ancak, özgürlükleri genel-nesnel dayanaklara uymak zo-

rundadır. Uymazlarsa, yargıç değil zaptiye olurlar.

Bir: Yapılan değişiklikle mahkemelere verilen para cezasına çevirme ve erteleme sınırlı özgürlüklerinin, alt mahkemeler tarafından şimdiye kadar kullanılışı, tam bir yüzkarasıdır. Yargıçlar, sadece istihbarattaki zavallı polislerin raporlarını değil, bir de insan değerlendirmelerini karar haline getirirler. Yargıçlar, istihbarat değerlendirmelerine göre ertelediler veya ertelemiyorlar.

Beni, bunların dışında tutmaları, zavallı polis tezkiyeleri ile ilgilidir.

İki: Alt mahkemeler, çeşitli yerlerde, 3713 sayılı yasayı bırakıp, Ceza Yasası'nın 311/312 maddelerine sıçradılar. Bu maddeler, ceza yasasında joker özelliktedirler.

Üç: Benim hiçbir eylemim 3713 içine girmez; bunu, pratikten yetişmiş bir hukukçu olarak söylüyorum. Ancak yazdıklarımda, kanunun suç saydığı fiilleri övme olup olmadığı her zaman araştırılabilir. Övmüyorum. Ama araştırılmasını normal karşılıyorum.

Benim için yükleme maddesi 312 olmalıdır. Savcıları uyarıyorum.

Bu dosyayı bir de bu açıdan bozmanızı diliyorum.

Bu dava

Ben aydınım. Bir bilincim var; Türk aydınını temsil ediyorum.

Hem Üçüncü Selim'im, hem Namık Kemal'im, hem Mithat Paşa'yım, hem de Nazım Hikmet'im. Bu onur benim. Şimdi bu zincirin son halkasıyım ve bu anlamda da en ön halkasıyım.

Sorumluluklardan kaçamam. Kimse, bana, Yalım Erez adında bir darbe yamağının, Sakıp Sabancı adında bir şaklabanın ilgilendiği Kürt davasından uzak kalmaya, zorlayamaz; gücünüzün yeteceğini sanmıyorum. Halkımızı bilgilendirme ve aydınlatma sorumluğundan uzuk durmam mümkün değildir. Bunu yaparım, yasalar çerçevesinde yapmayı bilirim. Zekam, yasalar çerçevesinde kalabilmek için yeterlidir.

Bu nedenle, PKK Genel Başkanı ile ilk kez görüştüm, Türki-

ye'de yayımladım, hücrelere kondum, aklandım.

Zaman geçti, tekrar gittim. Görüştüm; bu benim halkımı aydınlatma görevimdir. Yeşil pasaportla gittim, geldim, Havaalanı'nda alındım, taş hücrelere kondum, kasetlere el konuldu ve İstanbul Dgm, bütün kasetleri inceledi, kovuşturmaya yer olmadığına karar verdi. Ben bunun üzerine yayımladım.

Bu, aynı mahkemenin bir kez bütünü için "suç yoktur" dediği bir dosyadır. Bu, aynı zamanda, 1993 yaz darbesi sonunda, Ankara Dgm tarafından açılan ve aleyhime hükme bağlanan dosyadır. Bunun temyizi önünüzdedir.

Demek oluyor, bu dosya, bir kez tümden aklanmıştır ve bir kez tümden mahkum edilmiştir. Bu ikinci mahkumiyettir. Bu, Yargı'nın, Yaz Darbesi sonucunda çıkartılan bir yönetim direktifine göre "icracı kuruluş" haline getirilmesinden sonraki bir dosyadır. Bu, 15/7/1993 tarihinde, Darbe Hükümeti'nce çıkartılan "Aydınlatma Faaliyetleri Uygulama Emri No: 4" uyarınca yazılan bir hapis emri'dir.

Bu, benim yokluğumda yazılan bir hapis emri'dir. Benim için sevindiricidir; alt mahkemeler benim yüzüme mahkumiyet kararı söyleyemiyorlar. Ankara alt mahkemesi, benim Ankara'da bulunduğum zaman, bütün yargılama bitmesine karşın kararını vermiyordu. Kırşehir'de yaptığım bir konuşmadan dolayı, Kayseri alt mahkemesindeki yargılanmam çok ilginçtir. Ankara'dan ilk duruşmaya gittim, heyette eksiklik olduğu söylenerek duruşma yapılmadı. Bir daha gittim, yargıçlardan birisinin bir hastası olduğu söylendi ve duruşma yine olmadı. Üçüncüsüne gitmedim; başkan Yargıç Durdu, gitmediğim bir celsede beni mahkum etti. Sonradan Yargıç Durdu'nun ayrılarak Mhp'den aday olmaya çalıştığını okudum, sonucunu bilmiyorum.Bildiğim ve sevindiğim, bütün bu çürümüşlük içinde yargıçlarımızın benim yüzüme beni mahkum etmek istememeleridir.

Ancak benim yokluğumda aynı kitap, darbe öncesinde aklanmasına karşın, üst üste mahkum olabiliyor.

Kürt Davası ve Benim Davam

Ülkemiz, Osmanlı düzeninin son zamanlarını hatırlatan bir

bunalım içindedir.

İnsanlarımızın bu düzene güvenleri kalmamıştır.

Seçimlerden bütün düzen partilerinin bölük pörçük çıkmaları bu nedenledir.

Başka sorunlarımız bir yana, Türk Yönetenleri, Türk Devleti'ni, Kürt Davası'nın içine hapsettiler.

Türk dışpolitikası ve dış temsilcilikleri buna bağlandılar. Avrupa'daki büyükelçiler esnaf veya dindar dernekleri kurmakla meşguldürler. Diğer devletler, Kürt Davası'nda temel çizgileri üzerindeki günlük zigzaglarla, Ankara'yla kedi-fare oyunu sahneliyorlar.

Yönetenler, anlaşılması zor bir "yok olma paranoyası" içine girdiler.

Bu düşük Madam Başbakan, artık kendisini değil, bütünüyle yönetenlerin şizofrenik halini temsil ediyor. Artık kendisi değil, hapis halindeki Türk yönetenleridir.

Bu noktaya gelmemizde bütün sorumluluğu generallere, Washington'a, politikacılara vermek son derece dramatik bir yanlışlıktır. Sonuçtan hepimiz paydarız. Sizin, yüksek yargıçların payı ise, sandığınızdan çok fazladır. Yargı, bir zaptiye rolüne razı olmuştur. Ben yargıçların, yakın zamanda, özel tim rolünü sahiplenmelerinden kaygılanıyorum.

Peki, Yargı Kurumu, şimdi, kendisine yakışmayan rollerden kurtulabilir mi? Kafamdaki sorunlardan birisi budur. Fazla umutlu olmak için bir neden görmüyorum; ancak, yine de uyarıcı olmak istiyorum. Önemli olan şudur: Kürt davası, tarihsel bir paradoksla çözüm eşiğine girmiş bulunuyor. Henüz çözüm mekanizmasının ipuçları olmamakla birlikte çözümü zorlayan çok ciddi işaretler görülüyor.

Yalnız bana kesilen hapis emri türünden aptal kararlar, hem bu çözüme katkıda bulunmuyor ve hem de yargıyı daha kötürüm yapıyor. Böyle kararları ortadan kaldırmanızı diliyorum. Ben katkıda bulunmak istiyorum.

Bir: Kürt Davası, Türk Davası'dır. Bunu, bizden ayrı düşünmek, büyük bir gaflettir. Hiçbir sorumlu insan ya da aydın, bu davayı, güncel deki en önemli davalardan birisi ve belki de

birincisi saymaktan geri kalamaz; kalmamalıdır.

İki: Ülkemiz, bugünkü cumhurbaşkanı makamlığında oturan Demirel'in başbakanlığıyla başlayan son otuz yılı bir iç savaş olarak yaşamıştır. Ülkemizde şimdi devam etmekte olan bir otuz yıl savaşı vardır.

Üç: Bu savaşta bir taraf ilerici ve diğer taraf gericidir. Bu, bir ilericilik ve gericilik savaşıdır.

Dört: Bizim taraf, bu savaşta işçi hareketi örgütümüzü ve etkin aydın hareketimizi kaybetmiş bulunuyoruz. Bu çok büyük iki kayıptır. Ülkemizi kötürümleştiren kayıplar sayılmalıdır.

Beş: Bu çok önemli kayıplar nedeniyle halkımız son derece edilgen bir hale getirilmiştir. Edilgenlik yaygındır ve her iki taraf için geçerlidir. Sık sık cumhurbaşkanına vekalet eden bir meclis başkanının, kurucusu ve genel başkanı olan bir partiden bir günde atılması karşısında o parti tabanında bir yaprağın bile kımıldamaması son derece dramatik bir göstergedir. Çok acıklı bir tablodur.

Altı: Bu otuz yıl savaşında, biz, çok büyük kayıplar aldık; ancak mucizevi bir biçimde savaşı kaybetmedik. Biz yenilmedik. Savaşın henüz bir galibi yoktur. Üstelik şu anda tutucu ve gerici taraf, çok yorgun düşmüş görünüyor.

Tutucular, bir zamanlar kazanır oldukları moral üstünlüklerini yitiriyorlar.

İçine girdikleri gösterişli sefahet ve dekadans süreci, moral üstünlüğü ve ahlak değerlerini yitirmelerindendir. En dincileri de dahil, tutucu tarafta tam bir ahlak bunalımı yaşanıyor. Bu, benzer durumlarda tarihte çok gördüğümüz bir sendromdur; şaşırtıcı bulmamak gerekiyor.

Yedi: Otuz yıldır devam eden savaşta moral üstünlüğü bize geçiyor.

Sekiz: Kürt Yükselişi işte burada devreye giriyor. Kürtler, birlikte yaşadığımız eski, yıpratılmış ve kendisine güvenini yitirmiş ve hatta zaman zaman yozlaşmış bir halk olmaktan çıkarak kendilerini tazeliyorlar. Önemli olan budur. Kürt hareketine böyle bakmak gerekiyor.

Dokuz: Acılar, acıdır, ancak kalıcı olan, bu kardeş halkımı-

zın içine düşürüldüğü çamurdan temizlenerek çıkmaya çalışmasıdır. Eğer gerçekten birlikte yaşayacaksak, bu diri halkın kişiliğine ve onuruna saygılı olmak durumundayız.

On: Özellikle bizim halkımızın çok edilgen yapıldığı bir zamanda, Kürt halkındaki bu dirileşmeyi ve hak arama canlılığını sevinçle karşılamalıyız. Bu bizim acar dinamiğimizdir.

Onbir: Kuşkusuz, bizim halkımız da hep böyle edilgen kalmayacaktır. Halkımızın, uyuşukluk kadar atılım dönemleri vardır.

Ben kendi Türk halkıma hep güvenmişimdir.

Değerli Kurul,

Davamıza böyle bakın, lütfen.

Her toplumda sakin, soğukkanlı, derinden gelen, uzağa yönelen damarlar olmalıdır. Yargı, bunun adayıdır.

Değerli Yargıçlar,

Mesleğinizi seviniz. Mesleğini sevmeyen insan kendisini sevmiyor, demektir.

Mesleğinizi ciddiye alınız. Mesleğini ciddiye almayanlar, kendilerini ciddiye almıyor, demektir.

Adalet dağıtmanın onurunu duyunuz. Yaptığı işin onurunu duymayanların kendi onurlarını duymaları, imkansızdır.

Benim yazacaklarım, budur.

Ülkemizi, kendisine layık olmayan Dava'lardan arındırmanızı diliyorum.

Önünüzdeki dosyayı, tümüyle bozmanızı diliyorum.

Saygılarımı yazıyorum.

- ∞ -

Yalçın Küçük ile Yürüyüş Aydınlığı

Mustafa Göksoy

Yalçın Küçük, yaşayan aydındır. Aykırı düşünüyor; insanlığın ortak bilincine sahip çıkıyor. İnsanlığın ortak bilinci yürüyüştedir. Yürüyüş, gelecek sorumluluğu duymak, tarihe katılmaktır. Yalçın Küçük bir yürüyüştür.

Gerçek anlamda yaşamak düşünmek demektir. Düşünmeden yaşamak, yaşama bilinçsizce katılmaktır. İnsan, insan olmaya başlarken düşünmeye başlamıştır. Düşünce, insanın en temel özelliği olduğuna göre, insanın düşünceden korkması, insanın kendisinden korkması demektir.

Aydın, düşünmekten korkmayan, kafasının içini hep aydınlık tutmak çabasıyla çevresine ışık saçan; çürümeye, yılgınlığa karşı direnen, mücadele eden insandır. Düşünce ve ifade özgürlüğü aydın insanın mayasıdır. Düşünce ve ifade özgürlüğü aykırılığın dinamiğinde yatıyor. Aykırılık; kurulu olana, genel kabul görene, alışılmış olana, çürümüşlüğe, yılgınlığa karşı müca-delenin, başkaldırının dinamiğinde gelişiyor.

Düşünce tarihi, aykırılığın tarihidir. Aykırılık, kalıp düşünmeyi yıkan bir süreçtir. Aykırılık yürüyüştedir. Yürüyüş gelecek sorumluluğuyla yaşamak, yaşamı tarihe katmaktır. Yürüyüş insandan gelir ve insana bilim-sanat-felsefe olarak geri döner; insanda insanla yaşar. Yürüyüş yaşamdır. Yaşamdaki değişiklikler, bireysel ve toplumsal bilinçle yansır, düşünceyi değiştirir, dönüştürür. Yürüyüş insanlığın ortak bilincini oluşturuyor.

Yürüyüş, toplumsal kurtuluş için bir aydınlık yoldur. Toplumsal kurtuluş ise sosyalizmdedir.

"Düşmesin bizimle yola / evinde ağlayanlar / gözyaşlarını / boynunda ağır bir zincir gibi taşıyanlar! / Bıraksın peşimizi / kendi yüreğinin kabuğunda yaşayanlar!" (Nazım Hikmet)

Körler yıldızları görmezler ama yıldızların olduğunu yine de

bilirler. Hainler, ödlekler ise Yürüyüş'ü bilmezler hem de olan yürüyüşü görmezler.

İnsanlığın güzel geleceği sosyalizme yürüyüştedir. Yürüyüş yeni ahlakın anahtarıdır. "Hayvanlar arasında insana en çok benzeyeni balıktır. Balık da başından kokar, insan da başının içinde olanların kokmasıyla bozulur." (Nazım Hikmet)

Yaşayan cesetlere dönüşen 'aydınlar'ın olduğu bir dönemden geçiyoruz. Bu topraklar kan gölüne döndü, sürü gibi yaşıyoruz. Yaşayan cesetlere dönüştük.

"Yürüyüş"te, tekelli düzenin korku jenaratörleriyle, bellek silme operasyonlarıyla, yaşayan cesetlere dönüştürdüğü 'aydınlar'ın olduğu bir dönemde, Yalçın Küçük'ün bu topraklardaki halkların gözü, kulağı, dili ve yüreği olmanın onurlu mücadelesini, tarihsel belleğini buluyoruz.

"Yürüyüş" bir sanatsal başkaldırı yüceliğinde, umut ile öfke, sevgi ile direnç bütünlüğünde, coşku yüklü, içimizin korkusunu, karanlığını yıkan bir kavgalı kitaptır; bir tarihsel ışıktır.

Yalçın Küçük'te yaratmak, yazmak eylemi, düşünsel dünyasının, renkli kişiliğinde kaynaşması, fikre dönüşmesidir. Yalçın Hoca, eylemini bilgisiyle, bilgisini çalışkanlığıyla, çalışkanlığını inancıyla, inancını da onuruyla pekiştirmiş bir insandır. Yalçın Küçük kavgacıdır; canını dişine katarak çalışmasını bildiği için. Bu nedenle sonuna kadar dürüst kalabiliyor.

Yalçın Küçük'te düşünmek yaşam, yaşam da çalışmaktır; çalışmak da kendini insanlara yaşamsal derinlikte açmaktır.

Yalçın Hoca, ilgisinde tenkid, sevgisinde şiddet olan bir enstitü verimliliğiyle de bilim, politika, kültür üreten çalışkan bir aydın ve onurlu bir hülyalı bilim adamıdır.

Yalçın Hoca geleceği yakın eden kitaplar yazıyor; 'Yürüyüş'le devam ediyor.

Toplumsal mücadele yükseliyor, Yürüyüş devam ediyor. Yükselişi kalıcı yapmak için 'ya ölüm ya kariyerizm' değil, yaşamı yaşam uğruna, Yürüyüş aydınlığında güzelleştirmek gerek. "Yürüyüş", eylem yönüyle siyasal tarihe, düşünsel yönüyle de siyasi düşünce tarihine bir katkıdır.

KAPAK: Ömer ÜLGENCİLER